

Yerel Dergi
İlkbahar 2022 • Sayı 36

tirşik

**ANDIRIN'A
KAFA YORANLAR**

ANDIRIN BELEDİYESİ 1. ULUSAL FOTOĞRAF YARIŞMASI

Bu sayımızda Tırşık Dergisi dopdolu karşınızda. Hemşerilerimizin yoğun talebi ile karşılıyoruz. Dergiye gelen yazıları seçerek yayınlıyoruz. Çok kaliteli, sanat değeri yüksek, estetik, güzel eserler. Tırşık Dergisi bu sayede değeri bir yana şair ve yazar kadrosu da artıyor. Eserlerin değeri, yazı sahiplerinin duygu yoğunluğu ve zeki oluşlarına işaret.

Düşünün Andırın ölçeğinde bir ilçe de bu nispette yazı ve düşün yoğunluğu başka yerlerde olmasa gerek. Nedeni açık. Andırın kendi başına küçük bir ilçe değil. Andırın Çukurova olmuştur. Andırın medeniyetler üzerinde yer almakta. Bunu; Andırın eğitimi yüksek, köklerinden beslenen, değerlerine bağlı oluşuna verebiliriz.

Tırşık Dergisi öte yandan AKADEMİK TİRŞİK DERGİSİ hazırlıkları sürdürüyor. Bölgemizin yetiştirdiği akademisyen ve araştırmacılardan çalışmalar bekliyoruz. Akademik derginin hakemli olduğunu hatırlatalım. Her konuda çalışma bekliyoruz.

Geçen yaz, Andırın Kışla Bahçesinde yazar ve şairlerimizle buluşma etkinliği yaptık. Otuza yakın şair ve yazar katıldı. Bu yaz ikincisini planlıyoruz. Eser sahibi bölgemizin değerlerini katılmaya, Andırınlı hemşerilerimizi buluşmaya davet ediyoruz.

Tırşık Dergisi, gençler açık. Her türlü yazı ve çalışmalarını bekliyoruz. Öğretmenlerinin de gençleri teşvik etmelerini isteriz. Bu sayede yetenekli olanları işlemeş oluruz. Yani çorbada tuzumuz olur. Biliyoruz öğretmenlerin eseri insandır.

Tırşık Dergisi zorluklardan dolayı kâğıt baskı yapamıyor. İnternette TİRŞİK DERGİSİ diye girilince dergimizin sayfası sizi karşılar. Bütün sayılar, dosyalar, görseller güncellenerek sunuluyor. Dergi sayıları, dosyaları, görselleri indirerek sayısal arşiv oluşturabilirsiniz.

Andırında zayıf yanımız, bunca yetişmiş insan olduğu halde anı, hatıra, günlük ve biyografileri yetersiz kalıyor. Eli kalem tutan gün görmüş insanlarımızın anılarını yazmalarını bekliyoruz. Hiç olmaz ise yazı yazarlar iş birliği yapabilir. Hem tarihimiz hem geçmişimiz bize ışık tutar.

Andırın üzerine her insan kafa yoruyor. Bir araya gelinerek tartışılıyor. Elde edebildiğimiz yazılı belgeler Andırın üzerine görüş ve önerileri tespit eden çalışmalarını bu sayıda dosya halinde sunuyoruz. Adına da Andırına kafa yoranlar diye isimlendirdik. Bu metinler okununca sizde bunca zamana geçmesine rağmen fazla yol kastedemediğimizi anlarsınız. Hemen söyleyelim. Betonlaşmak kalkınma olmasa gerek. Yoksa Andırının nüfusu bugün bile azalır mıydı?

Özel sayılar devam edecek. Özel sayılar çok takdir kazandı. Andırın ve Çukurova kültür ve değerlerinin birikimlerini özel sayılarla işleyeceğiz.

Tırşık Dergisi bu sayıda sanat, edebiyat türlerinin çeşitlerini zenginleştiriyor. Gördük ki, Andırın sözlü ve yazılı edebiyat türlerinin hepsini bağrında saklıyor. Dünyün zenginliği ve birikimi araştırmacılarımızı bekliyor. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarını takdirle karşılıyoruz. Buna bir örnek 1945 yılında Gökçeli köyünden yapılan bir derlemeyi yayınlıyoruz.

Tırşık Dergisi bu sayıda, Andırın Belediyesinin dört mevsim fotoğraf yarışması sonucu dereceye giren eserleri yayınlıyor. Resimlere sayfalarda yer veriyor. Andırın Belediyemizi kutluyoruz. Belediye Başkanı Ahmet Doğan ve ekibinin kültür ve sanata değer verişini takdirle karşılıyoruz.

Tırşık Dergisi size konuk oluyor. Yeni zengin sayılar sizin katkılarımızla gücünü katlayacak.

Yeni sayılarda buluşmak üzere...

tirşik

YEREL DERGİ • SAYI - 36

ANDIRIN GELİŞİM PLATFORMU'NUN
YAYIN ORGANIDIR

Andırın Gelişim Platformu Adına İmtiyaz Sahibi:

Ahmet Narinoğlu

Genel Yayın Yönetmeni:

Hüsnü Karcı

Yazı İşleri Müdürü:

Gökhan Gök

Yayın Kurulu:

Ahmet Narinoğlu, İskender Zengin, Hüsnü Karcı,
Tahsin Sarıbiyik, Gökhan Gök, Cumali Yaşar

Abone, Reklam ve Halkla İlişkiler:

Soner Kesme, İskender Zengin, Sittik Çeri

Adres:

Eski Osmanlı Sok. No:3 Kat:1 Da:6 Mecidiyeköy-Şişli/
İSTANBUL

Telefon:

0212-274 24 54

Web Adresi:

www.andirin.org.tr

e-posta:

tirsikdersisi@hotmail.com

Yayın Türü:

Yerel Dergi

Grafik-Tasarım:

Yeşim Karakoç

Baskı:

Kültür Sanat Basımevi

Dağıtım Sorumlusu:

Muzaffer Yaşar

Yayınlanan yazıların sorumluluğu, yazarına aittir.

Bu dergi, Andırın Gelişim Platformu'nun
bir kültür hizmetidir.

Parayla satılmaz.

◆ İÇİNDEKİLER ◆

1	Bizden	92-93	İki Resim İzinde-3
2	İçindekiler	94	Toprak
3-4	Fotoğraf Yarışması	95	Ana
5-23	Dosya	96	Günlük
24-26	Andırın'da Yer Adları	97	Çocuk Kalbi-İlkbahar
27-29	Geben'li Tıngır Musa	98	Bir Aşk Öyküsü
30-31	Mahmut Efendi Arazi Davası	99	Hasibe Hatun
32-33	Mark Sykes Maraş Yolunda	100	Andırın
34-36	Andırın Eşkiyaları	101	Fabl
37	Anacık Kalesi	102	Nazife
38	Akçadağ	103	Yorgunluk-Keşke Gösterebilsek
39	Ho Çınarı	104	Güzel
40-45	Andırın'da Gezi	105	Anadolu Gerçeği
46	Abdal Mağarası	106-107	Yüzbaşı Mehmet
47	Delikli Taş	108	Andırınlım
48	Çekicik Gölü	109	Düşünen Baş
49	Turaçlar	110	Özledim
50	Köy Evi	111	Hayırlısı
51	Yayla Evi	112	Tokmaklı'nın
52-53	Demlik Çay Evi	113-114	Tekerleme
54	Değirmen	115	Çukurova
55-58	Andırın Düğünleri	116	Kuşlar
59	Kömbe ve Çörek	117	Karacaoğlan'dan Şiirler
60-61	Çorba	118-119	Yorgun Hayaller
62	Yemek Kültürümüz	120	Destan
63	Kız Oğlan Taşı	121	Bahar
64-69	Taşlar Üzerine	122-124	Yazı Dersleri
70-71	Dr. Nejat Yayıoğlu	125	Kanada Kavağı
72	Hızman	126	Hasretinle
73-74	Anadolu'da İsimler	127	Sevda
75-76	Köy İncelemesi	128	Çanakkale Sen Bilirsin
77	Üç Nine	129	Pamuğun Dili
78-85	Bucak'lı Ali Kemal Yiğit	130	Biri Nergiz Biri Sümbül
86	Andırın'lı Alimler-1	131	Yayla
87-88	Kadir Çiğşar	132	Şiir
89-90	Bir Türkü Bir Hikaye	133	Karaçalı
91	Mehmet Çavuş	134	İki Kitap

**ANDIRIN BELEDİYESİ
I. ULUSAL
FOTOĞRAF YARIŞMASI**

Ahmet Aslan

**ANDIRIN BELEDİYESİ
I. ULUSAL
FOTOĞRAF YARIŞMASI**

2.

Esmâ Zengin

**ANDIRIN BELEDİYESİ
I. ULUSAL
FOTOĞRAF YARIŞMASI**

3.

Aylin İsfendiyar Ceylan

Andırın Üzerine Kafa Yoranlar

Andırın, Çukurova içinde var olmuştur.

Çukurova işlenip, bereketli topraklara dönüşünce bu uğraşta Andırınlılar yerini almıştır.

Gün gelip de Çukurova, koca koca kentlere dönüşünce Andırınlılar göç halinde kentlere akın eder. Kentlerde barışın huzurun, kaynaşmasının timsali olurlar. Kültür ve değerlerini orada yaşarlar, yaşatırlar.

Göç, Andırının kaderinde tehditte fırsata dönüşüyor. Andırının gelişmesi için bir şans veriyor.

Andırının sermayesinin yetişmiş, birikimli insanlar olduğunu herkes kabul eder.

Karşımızda dışa açılan, açıldıkça güçlenen, güçlendikçe coğrafyasına eğilen bir Andırın çizgisi görmekteyiz.

Andırın hepimizin bildiği gibi insan ve doğal yapısı bozulmamış bir yurt köşesidir. Bu yapının bozulmamış olması hem potansiyel hem de avantaj. Andırını tanımak, hem de Andırını Türkiye resmindeki yerine oturtmak için kafa yorulması gerektiğine inanıyoruz. Herkes taşın altına elini koymalı diye düşünüyoruz.

Artık Andırın dışına taşmış, birikim ve beceri kazanmış insanlarımız, Andırın üzerine kafa yormaktadır. Tirşik dergisinde yayınlanan çalışmalardan derlediğimiz Andırın üzerine kafa yoran çalışma, görüş ve önerileri sunuyoruz.

ANDIRIN KONULU PANEL SONUÇ BİLDİRİSİ - 23 MAYIS 1994

Andırın Kaymakamı Zafer Orhan başkanlığında 23 Mayıs 1994 tarihinde Kamu Kurum ve kuruluşları, çeşitli illerde kurulu bulunan Andırınlılar Derneklerinin temsilcileri, meslek kuruluşları temsilcileri ile Belediye Başkanları ve siyasilerin katılımı ile Andırın üzerine panel düzenlemiştir. Panelde:

- Andırın'ın genel sorunları,
- İdarenin uygulamaları, Belediyelerden beklenen hizmetler,
- Andırın'ın gelişmesine yönelik teklif ve öneriler,
- Yapılabilecek kültürel faaliyetler
- Bu konularda yapılması gereken işbirliği"

konuları tartışılmıştır. panel sonucu hazırlanan

“PANEL SONUÇ BİLDİRİSİ” Andırın tarihinden bir kesit olarak özet halinde yayınlıyoruz.

PANEL SONUÇ BİLDİRİSİ

Kaymakamlığıımıza, 23 Mayıs 1994 tarihinde Kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinin, Belediye Başkanlarının, köy muhtarlarının, İstanbul, Ankara ve Adana “Andırınlılar Kültür ve Dayanışma Dernek”lerinin katılımı ile; “Andırın'ın geri kalmışlığının nedenleri, genel sorunları, İdarenin bu konudaki uygulamaları, yeni dönemde Belediyemizden beklenen hizmetler, yapılabilecek Kültür panel düzenlenmiş olup, İlçe halkının da yoğun ilgisine mahzar olan Panel neticesinde şu sonuçlara varılmıştır.

A) Andırının geri kalmışlığının ana nedenleri özetle;

- Coğrafi konumun getirdiği engellemeler, Ana ulaşım ağı dışında kalması, yol bağlantılarının zayıflığı, tarım alanlarının azlığı,
- Ekonomik ve Sosyal yapı; Ekonominin orman ve tarıma dayalığı, Sanayinin olmayışı, Küçük Sanatların yok denecek seviyede olması, İlçede sermaye birikiminin olmayışı, olan sermayenin ise dışarıya akması,
- İnsanın Yapısı; Gelir düzeyinin düşük oluşu, girişimciliğin olmayışı, ve her şeyi Devletten bekleme anlayışının yaygınlığı,
- Vilayet ile ilişkilerin kopuk oluşu, yol bağlantısının yeterli olmayışı:
- İdarecilere yaklaşım tarzı; her şeyi idareciden bekleme anlayışı, İdareciden genel menfaat yerine kendi menfaatlerini gerçekleştirilmesi beklentisi,
- Siyasetin Yapısı; Siyasi gücün zayıf kalışı, Siyasetçinin genel uğraşısının yetersiz kalışı,

İlçenin genel sorunları konusunda olarak tespit edilmiştir.

B) Genel Sorunlar:

Panelde söz alan konuşmacılar tarafından dile getirilen genel sorunlar aşağıdaki şekildedir.

- Gelir düzeyinin düşüklüğü, Gelir kaynaklarının azlığı,
- İlçenin idari bağıllığı konusunda yeni arayışlar içerisine girilmesi,
- İlçe Ekonomisi daha ziyade tarıma dayandığından, Birim alandan daha fazla ürün elde edilmesine yönelik tedbirler:
- Ürün çeşitliliğinin artırılması, cevizcilik ve Antep fıstığı üretimine yönlendirilmesi,
- Tatlı su balıkçılığına yönelim,
- Kümes hayvancılığının geliştirilmesi,
- İlçede bir mandıra kurulması,
- Çiftçi eğitimine yönelik olarak üretim istasyonlarına çiftçi gezilerinin düzenlenmesi,
- İlçede besiciliğin geliştirilmesi,
- Sulama birliğinin biran önce hizmete girmesi,
- İlçe Orman varlığının giderek azalmakta olduğu, orman varlığının korunmasına ve kaçakçılığın önlenmesine yönelik tedbirlerin artırılması,
- Hayvancılığın orman üretimi üzerindeki dezavantajlarını giderici tedbirlerin alınması,

- Özel ırk keçi yetiştiriciliği, özel ormancılık konusunda İşletme Müdürlüğümüzce bilhassa Köy Muhtarlıklarının aydınlatılması ve desteklenmesi,
- Ormana dayalı bir sanayinin yerleştirilmesi,
- Kibrit üretim tesisi kurulması,
- İlçenin Turizm potansiyelinin değerlendirilmesi,
- Yayla turizminin geliştirilmesi ve bu noktaya yönelik olarak Belediyemizce veya kooperatifler vasıtasıyla yayla evleri inşa edilmesi,
- İlçede küçük sanatların yaygınlaştırılması bilhassa ağaç oymacılığı, kilimcilik, halıcılık sanatlarının yerleştirilmesi,
- İlçedeki sağlık problemlerinin çözülmesi, halk sağlığı konusunda paneller düzenlenmesi, şark çıbını gibi yöresel bulaşıcı hastalıklarla mücadelenin etkinleştirilmesi, İlçede Bir Sağlık Meslek Yüksek Okulu açılması,
- İlçenin tatlı su kaynaklarının değerlendirilmesi, içme suyu dolun tesisi kurulması,
- İlçenin maden potansiyelinin araştırılması, fizibilite raporunun çıkarılması
- İlçe insanın yönlendirilmesi
- İlçede gençliğin spor yapma imkanı sağlayacak başta kapalı spor salonu olmak üzere, spor tesislerinin yapılması
- Adana ili, E 5 Karayolunun İç Anadolu'ya ve Malatya'ya bağlayan Andırın – Gökşun yolunun ilçe için hayati önem taşıdığı, yolun biran önce asfaltlanması için gerekli gayretlerin gösterilmesi,
- İlçede kültürel faaliyetlerin artırılması, bu türden panellerin tüm hemşerilerimizin bir araya geldiği Bayram tatillerinde düzenlenmesi, daha özel gündemlerle toplanılarak çözüm arayışlarına girilmesi, İlçede iki yıldır Kaymakamlıkça organize edilen bahar şenliğinin, “Yayla Şenliği” adı altında Temmuz–Ağustos ayları içerisinde Andırın Belediyesi'nin organizatörlüğünde devam ettirilmesi, köylünün ürünlerinin tanıtımına ve pazarlanmasına yönelik panayırın yapılması,
- Yurtdışında bulunan Andırınlı hemşerilerimizle bağlantının koparılmaması ve onların maddi-manevi desteklerin aranması,
- Derneklerimiz, Derneklerle ilçedeki kurum, kuruluşlar ve basın arasında işbirliğinin geliştirilmesi,
- İlçenin Ekonomisine, Kültürel Gelişmesine katkıda bulunacak bir Yüksek Okul kurulması,

köyden gelen öğrencilerimiz için öğrenci yurtları açılması, yatılı bölge okulunun biran önce yapımının sağlanması,

C) İdarenin Uygulamaları

(Sonuç Bildirisine Rapor halinde eklenmiştir)

D) Belediyelerden Beklenen Hizmetler:

- Gerek ilçenin gerekse kasabalarımızın alt yapı problemlerinin çözülmesi,
- İlçe ve kasaba içi yollarının asfaltlanmasının sağlanması,
- İçme suyu ve kanalizasyon ihtiyaçlarının ve eksikliklerinin giderilmesi,
- Geben Belediyesi Hizmet Binasının, İmar Planının yapılması,
- Belediyelerce İstihdama yönelik tedbirler alınması,

E) Gelişmeye Yönelik Öneriler:

- Ulaşım sorunlarının halledilmesi,
- Ormana dayalı bir sanayi kurulması
- El sanatlarının geliştirilmesi
- Tarımın teknik ve modernleştirilmesi, Geben projesi ve Rifatiye hapisazgı sulama göletleri projelerinin hayatiyete geçirilmesi,
- İdari bağlılık konusunun değerlendirilmesi (Osmaniye'ye bağlama konusu)
- Spor tesisleri yapımı,
- Yüksek Okul açılması, Y.İ.B. okulu yapımı,
- Yayla turizminin geliştirilmesi,
- İlçenin fizibilitesinin çıkarılması,

ANDIRIN ÇALIŞMA GRUBU ADANA 2001

Adana'da, Andırın Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nde bir araya gelen, belli kariyere sahip Andırınlı'lar, Andırın'ını kendisine görev kabul ederek çalışma gurubu oluşturdular.

Çalışma grubu, bir iş veya konuyu görev olarak yerine getiren ekibe denmektedir.

Adana toplantılarında aşağıdaki tespitler yapıldı.

1. Andırın Kadirli yolu yapılmalıdır.

2. Andırın turizmi canlanmalıdır.

3. Andırın'da yayla imar planları yapılmalıdır.

4. Andırın gelişme planı yapılmalıdır.

5. Andırın üzerine toplantılar yapılmalıdır.

6. Andırın – Kahramanmaraş'ta ziyaret edilmelidir.

7. Andırın'ı tanıtan kitap ve yayınlar hazırlanmalıdır.

8. Andırın'a tarıma ve orman ürünlerine dayalı sanayiler kurulmalıdır.

9. Meyvecilik teşvik edilmelidir.

10. Hayvancılık teşvik edilmelidir.

ANDIRIN ÇALIŞMA GRUBU HEDEFLERİ

- ▶ Kamuoyu oluşturmak
- ▶ Andırın sorunlarına çözüm aramak
- ▶ Projeler üretmek
- ▶ İşbirliği ve dayanışma sergilemek
- ▶ Kişisel birikim ve uzmanlıkları bir araya getirmek yararına kullanmak

ANDIRIN'IN BEKLEDİĞİ

- ▶ Yatırım ve hizmetleri takip etmek, yaptırmak
- ▶ Andırın'ın değerlerini işlemek, yaşamak ve yaşatmak

HEDEFLEDİĞİ PROJELER VAR MI?

Evet var. Andırın potansiyelini dikkate alarak aşağıdaki projeleri yaparak yetkililere sundu ve sunmaya da devam edecektir.

- ▶ Soğuk hava deposu
- ▶ Süt işleme mandırası
- ▶ Defne işleme sanayi
- ▶ Andız ve sert çekirdekli meyveleri işleme tesisi

ANDIRIN ÇALIŞMA GRUBU ADINA HAZIRLANAN ANDIRIN GELİŞME RAPORU

31.07.2004 -07.08.2004 tarihleri arasında Andırın kırsal kalkınması ile ilgili bir çalışma gezisi düzenlenmiştir.

Çalışma grubu gittiği tüm köylerde başta köy muhtarı olmak üzere köylü vatandaşlar ile görüşmeler de bulunmuştur. Uzman görüşleri ile köylü vatandaşlarımızın görüşleri irdelenerek ilçe kaymakamı ile tekrar değerlendirilmiştir.

Çalışma sonucunda elde edilen intiba aşağıdaki gibi özetlenmiştir.

Andırın orta ve kuzey yönündeki alanlar organik tarım yönünden çok uygundur.

Bu avantajın değerlendirilmesi bölgeye önemli bir gelir sağlayacaktır. Bu amaçla başta muhtar olma üzere organik tarımla ilgili konferanslar verilmeli ve MYO organik tarım bölümü açılmalı. Yeşilova’da mevcut sulama suyu yetersizdir ve bunun için Andırın Çatak mevkiine sulama ve enerji üretimi için büyük gölet ve enerji üretimi için büyük gölet ve baraj yapılmalıdır. Gölet balıkçılık içinde değerlendirilebilir

Yeşilova’da tarım alanları çok parçalıdır. Ve arazide ... Mevcuttur. Bu yüzden çiftçi tek parça tarlasında dahi tek düze sulama yapmaktadır. Bu nedenle bölgede detaylı toprak etüt çalışması ile beraber arazi toplulaştırılması ve tarla içi geliştirme(tesviye) çalışmaları yapılmalıdır.(Yeşilova da 2. ürün sanayilik biber üretimi alternatifi düşünülebilir.

Yeşilova bölgesinde bireysel olarak evlerde süt inekleri mevcuttur. Ancak elde edilen sütler bölge dışından gelen süt alıcılar tarafından pazarlanmaya çalışılmaktadır ve zaman, zaman alıcılar ile üreticiler arasında ticaret kurallarına uymayan sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunun çözümü için bölgede entegre bir sisteme yönelik yatırım ivedilikle düşünülmelidir.

Yeşilova’ nın sulanamayan orta eğimli ve Yeşilova’ dan Andırını a kadar olan köylerde kapama

nar bahçelerinin oluşturulması gelecek 10 yıl içerisinde bölgeye ayrı bir canlılık getirecektir.

Yeşilova da sulanamayan alanların sorunu uzun vadede çatak barajı ile çözülebilir. Ya da Berke Barajı suyu Yeşilova’ nın su sıkıntısının çözümünde ve sulanamayan alanların sulanmasında alternatif olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bölgede elektrik trafoları güçlendirilerek baraj veya baraja yakın noktalardan bölgede sulama alanına su pompalanabilir. Tarımsal potansiyeli çok yüksek olan alanlarda çiftçilere büyük su depoları yaparak bu suları damla sulama sistemi kullanarak meyve yetiştirilebilirler.

Yeşilova’ nın kuzeyinde Andırının güneyindeki köylerinde meyveciliğe dayalı

üretim modeli köyleri n kalkınmasında en önemli argümanlardan birisidir. Ancak bazı köylerde su yetersizdir. Bunu için hidrolojist veya hidrojeodjist bir uzmanın bu köylerde etüt yapması ve buna göre su sandallarının vurulmasıyla olası su kaynaklarına ulaşılabilir. Su kaynakları elde edilebilirse sözüm edilen alanlarda damla sulamaya dayalı meyvecilik (özellikle nariarmut) bölge köylerinin refah seviyelerinin yükselmesinde çok önemli bir araç olacaktır.

Yine sözü edilen köylerde yoğun bir keçi popülasyonu mevcuttur. Bunun yerine koyunculuk ve geriye dönüşümlü koyunculuk projesi denenebilir. Böylece keçinin orman üzerine olan baskısı azaltılabilir. Çünkü sözü edilen bölgede tipik Akdeniz maki ve maki üstü orman ağaçları mevcuttur. Bu ağaçların filizlerinin yılda bir defa keçi tarafından yenilmesi ağaçların daha küçük kalmasına ve yok olmasına neden olmaktadır. Gelecek on yıllarda bölgede milyonlarca yıllarda oluşan taşlar arasındaki çok ince topraklarında erozyonla kaybolacağına şahit olacağız. Şu an yağmurlardan sonra derelerden gelen sular da bu toprakların taşındığını gösteren işaretler mevcuttur. Yine aynı köylerde eğimli ve dağlık arazilerin işlenmesi bu toprak kaybını daha da arttırmaktadır. Bu nedenle bu

bölgede meyvecilik (nar, ayva, armut) bu sorunları da azaltacaktır.

Yine sulanamayan alanlarda ayçiçeği alternatifi incelenmeye değer bir konudur .

Kabaklar, Tatarlı, Çuhadarlı, Gök gedik, Ayşe Pınarı köylerinde hane halkına dayalı el sanatları ve dokumacılığının gelir getirici argümanlar olarak değerlendirilmesi köylerin gelir seviyesini yükseltir.

Çuhadarlı, Kabaklı, Gök gedik, Ayşe Pınarı vb. köylerinde bağcılık olanaklarının irdelenmesi gereklidir. İlgili köy muhtarları Andırın ve K.Maraş bölgede barajların yapılmasından sonra bağ olmadığından bahsetmektedirler. Ancak nemin yüksek olduğu Tarsus, Mersin bölgesinde bağ oldukça yaygındır.

Bu nedenle bağcılık konusunda uzman elemanlar konuyu incelemesinde fayda vardır. Yine Ayşe Pınarı'nda yerel domates çeşidinden bahsedilmektedir. Bu çeşidin incelenmesi ve organik üreticiliğin yapılması bölgede gelir getirici alternatif olarak düşünülebilir. Ayrıca bölgede armut, elma, ayva, badem gıda meyve üretimi değerlendirilebilir.

Geben nahiyemizde tarımsal faaliyetler için su yeterlidir. Ancak su rejimindeki düzensizlikler kurak dönemlerde tarımsal üretim için su kaynaklarını yetersiz kılmaktadır. Bu nedenle Geben nahiyemizin kuzeyinde büyük gölet veya barajın (elektrik ve sulama) inşa edilmesi yaklaşık 16.000 (Geben, Sinse, Bunduk, Kargaçayrı köyleri arası) alanın düzenli sulanmasını sağlayacaktır. Bölgedeki (Geben, Sinse, Bunduk, Kargaçayrı) düz ve düze yakın tarım alanlarında arazi toplulaştırılması ve arazi tavsiyesi yapılmalıdır. Sinse, Bunduk, Kargaçayrı köylerinde düz ve düze yakın arazilerinde düzenli sulamaya geçildikten sonra drenaj etüt yapılmalıdır.

Akgümüş köyündeki hayvancılık örneği Geben, Sinse, Kargaçayrı köylerinde de denenmeli ve gerekirse ilgili köyler bu amaçla özendirilmelidir.

Geben, Sinse, Kargaçayrı köylerinde meyvecilik (elma, ayva, armut) de gelir getirecek alternatif olarak düşünülebilir.

Bölgede, özellikle Akgümüş köyündeki hayvancılık düzeyi, ilgili köyde ve diğer köylerde içine mandıra sistemini zorunlu bulmaktadır. Üretilen hayvansal ürünlerin mamul veya yarı mamul hale getirilerek pazarlanması ilgili köyün ve ya köylerin refah seviyesini daha da yükseltecektir.

İlgili köylerde hayvanlar evlerin altında (zemin katta) veya evlerin yanındaki kapalı alanlarda beslenmektedir. Hayvancılıkta uzman elemanların raporları ve incelemeleri ile toplu açık ve ya yarı açık ahır sistemi bölgede denenmelidir. Bu uygulama köy iç yaşam kalitesini arttıracaktır.

Çığışar köyündeki kiraz üretimi de deneyimli desteklenmelidir. Çığışar köyündeki kiraz üretimi ve pazarlanmasında sorunlar mevcuttur. Pazarlama varsa üretici birliği kanalı ile yapılmalı ve çoklu güven vermeyen firmaların pazara sokulması engellenmelidir. Kirazlarda, toprak tahliline dayalı gübreleme yapılmalıdır.

İlgili köyün Web-sitesi oluşturulmalı ve uluslar arası ilgi artırılmalıdır. Yine Çığışar kirazı ulusal ve uluslar arası gıda fuarlarında teşhir edilmelidir. Bölgedeki kiraz potansiyeli ve üretiminin daha gelişmesi için K.Maraş sütçü imam Üniv. Ziraat. Fak. ve 8 Ziraat Fak. Uzman akademisyenlerin bölgede akademik çalışmalar yapmaları için ilçe kaymakamlığımız kararıyla girişimlerde bulunulmalıdır.

Çokak, Akifye, Altınboğa ve kesikte planlı olmayan yaylacılık yerleşimi mevcuttur.

Acil eylem planı olarak bir an önce planlı bir yaylacılık yerleşim biçimi bölgede uygulanmalıdır. hızla yaygınlaşan plansız yerleşim bölgede gelir getirici alternatif olarak düşünülen yaylacılık ve yayla turizmini engelleyeceğinin işaretini vermektedir.

Sözü edilen köylerde kapama elma, armut ve ayva bahçeleri oluşturulmalı ve bu amaçla köyler desteklenmelidir.

Bölgede (özellikle Kızılluluk) Hapızağzı Gölet'inin yapılması meyvecilik potansiyelini arttıracaktır. Aynı zamanda yem bitkisi üretimiyle hayvancılıkta yaygınlaşacaktır. Gölet yapımı düz ve düze yakın alanlarda mısır ve ayçiçeği üretimi yapılabilir.

Gölet yapımı zaman alırsa ayçiçeği alan birlikler ve ya firmalar ile görüşmeler yapılarak (sulanamayan alanlarda) kuruda ayçiçeği üretimi tüm Andırın bölgesinde yapılabilir.

Ayrıca Altınboğa, Akifye, Çokak, Rifatiye, köylerinde sırk domates üretimi mutlaka denenmelidir.

Rifatiye ve Büveme köyleri doğal su kaynaklarını meyvecilik ve tarla tarımında mutlaka değerlendirmelidir. Bölgede kapama meyve bahçeleri bir an önce oluşturulmalıdır.

Darovasının düzenli sulanabilmesi için mevcut su kaynakları üzerine özellikle Kavaklı Köyü mevkiine gölet yapımı düşünülmeli. Gölette şu ürünlerin yetiştiriciliği de yapılmalıdır:

Darovası ve çevre köylerinde (Boğazören, Efırağzlı) hayvancılık ve havya ürünleri değerlendiren mandıra sistemi mutlaka yapılmalıdır.

Darovası sulama sistemi yeniden gözden geçirilmeli ve düzenlenmelidir.

Darovası, Boğazören, Efırağzlı, Kuzgun, Keleşii köylerinde kapama nar ve armut bahçelerinin yapımına öncelik verilmelidir ve desteklenmelidir.

Darovası, Boğazören, Efırağzlı köylerinde sırk domates ve güzlük fasulye üretimi mutlaka denenmelidir.

SONUÇ

Akdeniz, Geçiş ve Karasal iklim tiplerinin hakim olduğu ilçenin de her türlü sebze ve meyvenin üretimi mümkündür. Ancak şu ana kadar çiftçilerimizde üretim deseninde birliktelik oluşmamıştır: 'Bu durum çiftçilerimizin ürünlerini normal fiyatlarda pazarlayamamasına neden olduğu gibi dağınık üretim deseni alıcıların da bölgede yetişen ürünlerine olan ilgisi azalmaktadır. Üretim ve pazarlamada birliktelik oluşabilmesi için ürün desenini çeşitlendirmeden kapama bahçeler oluşturularak sağlanmalıdır. Bunu için Yeşilova bölgesindeki köylerde kapama nar, narenciye, armut-Andırın ve kuzey köylerde armut, ayva, elma plantasyonları yapılmalıdır. Çiğşar kirazına özel önem verilmeli Çuhadarlı, Gökgedik

ve Ayşe pınar köylerinde bağ ve armut üretimi yeğlenmelidir.

Hayvancılığın yaygınlaştırılması ve hayvan ürünlerinin değerlendirilmesi için Akgümüş, Geben ve Yeşilova endepre mandıra sistemi mutlaka kurulmalı ve elde edilen ürünler marka olarak pazara sunulmalıdır. Andırın 'da üretilen ürünler Andırın orijinli pazarlama firması ile pazara sunulmalıdır.

YEŞİLOVA

Andırın Yeşilova; Ceyhan Nehri Andırın çayı ve Keşiş çayı ve çeşitli yan derelerin uzun zaman sürecince taşıdığı sodimentlerle oluşmuş bir ovardır. Ceyhan nehri havzasındaki altıvyal kısım Çukurova'ya sulama suyu sağlayan Aslantaş Barajı altında kalmıştır.

Yeşilova 'nın geri kalan yaklaşık 32.000ha alanı Andırın çayı ve Keşiş Çayı üzerine yapılan çevirme beton setlerden aktarılan sulama suyu ile tamamen sulanmaktadır. Ancak temmuz ağustos dönemlerinde su sıkıntısı yaşanmaktadır. Su sıkıntısının ana nedenlerinden biriside arazilerde mikro röliyetlerin bulunması ve çiftçilerimizin tek düze sulama yapamamasıdır. Yaz döneminde aynı tarla içerisinde çok yakın mesafelerde bir noktada bitki dik ve gür bir görünümde iken hemen birkaç metre ötede solmaya yüz tutmuş ve hemen su isteyen lokal alanları bulmak mümkündür. Ayrıca bölge arazilerinin çok parçalı olması nedeniyle çiftçilerimizin her parçayı ayrı ayrı sulaması sırasında önemli oranda su israfı olmaktadır.

Bölgede ilk etapta arazi toplulaştırılması ile birlikte arazi tasfiyesinin de yapılması daha sonra ise Detaylı Toprak Etüt çalışmasının yapılması modern tarım yöntemlerinin uygulanması olanağını verecek ve bölge çiftçilerimizin tarımsal üretim kapasitesini arttıracaktır.

Bu nedenle bölgemizde (Yeşilova Beldesi, Karamanlı, Kumarlı, Gökahmetli, Beşbucak, Kızık ve Erenler) arazi toplulaştırılması ile birlikte arazi tavsiyesinin daha sonra Detaylı Toprak Etüt çalışmasının yapılmasını ilgili köyler olmak üzere yapılmasını arz ederiz.

ANDIRIN GELİŞİM PLATFORMU

PLATFORMUN AMACI

1. Andırın ve içinde bulunduğu Çukurova bölgesinin sürdürülebilir gelişme ve kalkınmasını sağlamaya yönelik çalışmalar yapmak.
2. Andırın ve içinde bulunduğu Çukurova bölgesinin yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik çalışmalar yapmak.
3. Yerel kültür ve değerleri nesillere aktararak yaşatılmasını ve sürdürülmesini sağlamak

PLATFORMUN HEDEFLERİ

1. Yukarıdaki amaçları gerçekleştirmeye yönelik; kamu-yerel-özel-sivil toplum kuruluşları-kişiler arasında dayanışma, işbirliği ve koordinasyon sağlamak.
2. Yukarıdaki amaçları gerçekleştirmeye yönelik; ülke düzeyinde faaliyet ve etkinliklerde bulunmak.
3. Yukarıdaki amaçları gerçekleştirmeye yönelik; fikir-düşünce üretmek, İnceleme, araştırma, derleme yapmak, yayınlamak, paylaşmak.
4. Yukarıdaki amaçları gerçekleştirmeye yönelik; kamu-yerel-özel-sivil toplum kuruluşları-kişiler arasında projeler üretmek. Ulusal ve uluslararası çeşitli fon ve kaynaklardan yararlanmak.
5. Yukarıdaki amaçları gerçekleştirmeye yönelik; buluşma, toplantı, seminer, kurs, etkinlik ve benzeri faaliyetlerde bulunmak
6. İnsan kaynaklarının; enerji, potansiyel güç, uzmanlık ve birikimlerini bir araya getirmek, üretime yönlendirmek ve güç birliği oluşturmak.
7. Planlanan hedefleri gerçekleştirmeye yönelik çalışma ve proje grupları oluşturmak.
8. Hem şehirler arasında iletişim kurmak, yardımlaşma, dayanışma ve işbirliği sağlamak, sosyal kültürel aktiviteler yapmak

PLATFORMUN FAALİYETLERİ

1. WEB sitesi yayınlamak

Andırın Gelişim Platformu amaç ve hedeflerini gerçekleştirme aracı olarak düşünülen site aynı zamanda tüm değerlerimizi yansıtacak ve iletişimimizi sağlayacak “VEB SİTESİ ” kurmak.

2. Çalışma grupları oluşturmak

Konularında uzman, bilgi sahibi ve yetkili kişileri bir araya getirerek çalışma grupları oluşturmak.

3. Proje grupları oluşturmak

Andırın ve Çukurova potansiyelini değerlendirmek için; yurt içi ve yurt dışı kaynaklar kullanarak ihtiyaç duyulan her alanda projeler yapmak üzere proje grupları oluşturmak.

4. Yerel projeler hazırlamak

Andırın ve kapsadığı Çukurova bölgesinde yaşayan hemşerilerimizin yaşam kalitesi ve refahının

yükseltilmesi için; Ekonomi, tarih, sosyal, kültürel, çevre, eğitim, tarım, turizm vb. alanlarında projeler hazırlayarak hayata geçirmek. Ab, yurt dışı, yurt içi çeşitli fon ve kaynaklardan yararlanmak.

5. Yerel “TİRŞİK” dergisi çıkarmak

Andırın ve Çukurova bölgesinin kültür ve değerleri, insan, doğa, tarih, yerel sanat, edebiyat ve benzeri alanlarda yapılan çalışmaları yayınlamak- aktarmak amacıyla Yerel “TİRŞİK” Dergisi çıkarmak. TİRŞİK DERGİSİ sitesi kurmak.

6. AKADEMİK TİRŞİK DERGİSİ çıkarmak

Andırının ve çevresinin her konusunda bilimsel inceleme, araştırma, makale ve benzeri çalışmaları süreli, hakemli AKADAMİK TİRŞİK DERGİSİ yayınlamak, site kurmak.

7. İletişim adreslerini tespit etmek

Hemşehrilerimiz İle iletişim kurmak, tanışmak, ortak paydada buluşmak, amacıyla iletişim ağı kurmak.

8. Etkinlik, çalıştay, seminer, kurs, toplantı, programlar düzenlemek

Andırının her alanda gelişimini sağlamak, yaşam kalitesini artırmaya yönelik çalışmalar yapmak amacıyla çalıştaylar, kurs, seminer, toplantı, etkinlikler ve programlar düzenlemek.

9. Andırın buluşması geliştirmek

hemşehrilerle bir araya gelerek, tanışmak değerlerimizi yaşamak, hasret gidermek ve ilişkileri sürdürmek amaçlarıyla, belli günlerinde Andırında ve diğer yerlerde toplanmak ve etkinlikler yapmak. Tirşik günü etkinlikleri düzenlemek.

10. Öğrencilere burs vermek

Andırın kökenli öğrencilerimize öğrenim burs desteği sağlamak.

11. Andırınlı şair ve yazarları buluşturmak

Coğrafyamızda yaşamış veya yaşayan şair ve yazarları buluşturmak, eserlerini topluma aktarmak amacıyla etkinlikler düzenlemek.

12. Andırın ve çevrenin çekim ve belgeseli hazırlamak

Andırının en önemli değerleri olan insan coğrafya ve yaşayan kültürü yerinde tespit etmek, bunları belgelemek, gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla film, belgesel, görsel çalışmalar, çekimler yapmak, yayınlamak.

13. Eser yayınlamak

Andırın ve çevresinin yetiştirdiği insanlarımızın alın teri, göz nuru eserleri ile Andırın üzerine yazılan eserleri yayınlamak

14. Yarışmalar yapmak

Andırın ve Çukurova bölgesinin kültür-sanat-edebiyat- değerlerini araştırmak, yaşatmak amaçlarıyla yetişkin ve gençler arasında; yazma, araştırma, düşünce üretme, fikir geliştirmeye yönelik yarışmalar açmak/yapmak.

TIRIL DAĞI

milli park olmalıdır...

Tırıl dağı, Kahramanmaraş ili, Andırın ilçesi, ilçe merkezinin kuzeybatısında kuş uçuşu 5 Km uzağında bulunan 1800 m rakıma sahip bir dağın adıdır. Tırıl.Kuzey-Güney istikametinde uzanır ve Çukurova'yı selamlar. Havanın açık olduğunda Çukurova'dan görmek mümkündür. Adana İlinden, Kadirli ilçesini takiple Andırın İlçesine ulaşım yolundaki Akarca sirtlarında sizi karşılar, '*Buranın hakimi benim*' der gibi...

Tırıl Dağı özelliği itibarı ile Andırın ilçesinin Karapınar, Rifatiye, Akifiye, Altınboğa, Yeşilyurt, Bulgurkaya Köyleri arasında asil bir duruş sergiler.

Kolay geçit vermeyen arazi yapısı flora zenginliğini de korumaktadır. Bir hektarlık alanda yaklaşık olarak 160 çeşit bitki türüne sahip olması ve Kokurdanlık, taşlık-kayalık, leçelik özelliği nedeniyle erişimi kolay olmayan, herkesin rahatlıkla çıkamayacağı bir fiziki yapıda olmasıdır.

Yöre halkı Tırıl Dağı tali ürünlerini ilkel yöntemler ile zaten üretiyor. Örneğin; Andız pekmezi, dağ çayı, andız tespihi yapımı, kızılçık şurubu vs. aklımıza geliverenlerdir. Bu ekonomik mülazatların modern manada disipline edilmesi, yöre insanına ve ekonomisine canlılık getirecektir. Bilhassa Karapınar-Yeşilyurt arasında bulunan Defne (Dafne ponticum)varlığı, başlı başına ekonomik girdi sağlamaya devam ediyor.

Bu kadar doğal kalabilmiş ve bakir alanları içinde barındıran bu dağ, Milli Park ilan edilmelidir. Yöresel pazarlanabilir kültürel zenginlikler de, bu doğal zenginliğe katılırsa, sanırım yöre zaten canlı olan yayla turizmi ile hayal edilemeyen noktalara ulaşacaktır.

Batıda sadece bir bitki türü için, doğal tek özellik için Milli Park ilan edilirken,Tırıl Dağı Milli Parkı neden olmasın... Sosyoekonomik ve turizm yönünden herkese yarar sağlayacaktır.

Sonuç olarak,Tırıl Dağının Milli park olması, İlçemiz ve Toroslar açısından yararlı olacağı açıktır.Yetkililerin hemen harekete geçmesini bekliyoruz.

Andırın Kalkınma Projesi

ANDIRININ GELİŞMESİ İÇİN ÇAĞRI ANDIRIN KALKINMA PROJESİ

Kahramanmaraş'a bağlı Andırın İlçesi, sosyal ve ekonomik açıdan geri kalmış bir bölgemizdir. Bölgenin kalkınması ve gelişmesi için, yerel yönetimler ve Andırın halkının da iştirak edeceği kalkınma projesi hazırlanmalıdır.

Ankara'da başlatılan bu ilk çalışmalar geniş bir katılımı Andırın ilçesinde bütün yönleri ile tartışılmalıdır. Bu çalışmalar sonunda, "Andırın Kalkınma Hareketinin" ana hatları belli olacaktır.

Andırın ve köyleri kalkınması, bir veya birkaç kişinin eline bırakılmayacak kadar önemlidir. Derneklerimiz öncülüğünde başlatılan bu hamleye, Ardauç içinde yada dışında bulunan "herkes ve her kesim katılmalı, kalkınma hamlesine sahip çıkmalı", sorumluluk almalı, maddi ve, veya manevi katkı yapmalıdır.

Bizi yetiştiren, büyüten, ekmeğini yediğimiz, suyunu içtiğimiz, varlığımızı borçlu olduğumuz memleketimize karşı vicdan borcumuzu yerine getirelim. Gelin bir olalım, birlik olalım, yöremizin kalkınmasına birlikte girişelim, zengin kültürümüzü canlandıralım, müthiş güzel doğamıza birlikte sahip çıkalım, birlikte koruyalım, yöremizi birlikte zenginleştirelim

TÜRKİYE'DE KALKINMA VE STK'LAR

Kırsal alanlarda yaşayan insanların fakirlik ve bilinçsizliğin etkisiyle, ihtiyaçlarını karşılamak için çevrelerindeki doğal kaynakları aşırı bir kullanımla tahrip etmeleri kırsal bölgelerin gittikçe yoksullaşmasına neden olmaktadır. Kırsal fakirlik sonucunda ise kentlere doğru kontrol edilemeyen bir göç hareketi başlamakta, bitkisel ve hayvansal üretim düşmekte, tarımla uğraşanlar işsiz kalmaktadır. Bu sonuçlar, ekonomik, sosyal ve siyasal çöküntüye ve toplumsal kaosa yol açmaktadır. Buradan hareketle, kırsal alanlarda yaşayan insanların sosyoekonomik yönden kalkınmaları sağlanmadan erozyonla ve buna bağlı olarak yoksullukla mücadelede başarılı olunamayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle kırsal kalkınma ile ilgili örnek projeler geliştirip uygulamaya konulmalıdır.

Bu örnekten hareketle Andırın da; süt peynir tere

yağı Dokumacılık, dericilik, gıda sanayi, ağaç işleri ve kağıt sanayi geliştirilebilir. Andırının kalkınması, uzmanlarımızın kendi kendileri ile yarışmaları ve tabiatın güçlüklerine meydan okumasını gerektiren bir alandır. Siyasi irade ortaya konulduğunda, mühendislerimizin ve müteşebbislerimizin bütün teknik ve ekonomik güçlükleri aşacağı muhakkaktır.

Örnek bir uygulama alanı olarak seçilen arıcılık konusu irdelediğimizde

- İşsiz gençleri arıcılık konusunda eğitip kendi işlerini kurmalarını sağlayarak istihdamlarını gerçekleştirmek,
- Arıcılıkta dış satıma yönelik üretimi artırıp sürdürülebilir üretim modelini ortaya koymak,
- Ana arı üretim nüve işletmelerinin kurulmasını sağlamak ve bu yolla üretilen ana arılarla ülke arıcılığında verimin yükseltilmesine katkıda bulunmak,
- Arıcılık yapmakta olan ancak eksik bilgi ve beceri düzeyi nedeniyle yeterince verim alamayan ölçek altı işletme sahibi arıcıların teknik bilgi ve becerilerini artırıp ekolojik bal üretimine geçmelerini sağlamak, üretimlerini ve gelirlerini artırmak,
- Bal tüketicisine güvenli ve sağlıklı bal sunmak mümkün olabilir.

Andırın'ı İsviçre'ye dönüştürecek bir kalkınma hamlesi bir çokları için sadece bir hayaldir. Ben Gurion'un dediği gibi "Mucizeye inanmayan, realist değildir sözünü tekrarlamak istiyorum.

ANDIRIN KALKINMA PROJESİ

Andırın'ın geliştirilmesi için kurum ve kuruluşların mevcut durumlarını, yaptıkları çalışmalarını dikkate alarak yeni bir planlama ve organizasyonun yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Andırın kalkınmasına rehberlik etmesi beklenen bu ana fikirlerin, bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutması ve yol göstermesi amaçlanmıştır. "İlçe Gelişme Planı" sorunları ve gelişme stratejileri tartışılmalı belirlenecek konular çerçevesinde çalışmaların devam ettirilmesi ve giderek bütün Andırınlıların katılımı sağlanarak, topyekün kalkınma hamlesinin başlatılması planlanmalıdır. Bu anlamda hazırlanacak Andırın kalkınma projeleri (AKAP) koordinasyon birimi çalışma yönergesi ile çalışılmalıdır.

Andırın Hafıza Merkezi'nin Kurulması

Bir milletin bugünü sağlıklı bir şekilde anlayabilmesi, geleceğini akıllı olarak planlayabilmesi, geçmişinden bugüne yazılı olarak aktarabildiği iyi ve kötü tecrübelerini değerlendirebilmesiyle mümkün olabilmektedir. Söz konusu yazılı kültürel ve tarihi tecrübe, diğer bir ifadeyle yazılı kültürel birikim, toplumların görünüş itibarıyla toplumsal hafızasını, nitelik itibarıyla ise kültürel kimliğini oluşturmaktadır.

Dolayısıyla toplumların ve toplumsal alış-verişin hayat alanını oluşturan kentlerin varlığını devam ettirebilmesinin vazgeçilmezlerinden birisi, kentlerin sahip olduğu hafıza ve o hafızanın yüklü olduğu kültürel kimliktir. Kültürel kimliğin mahsulü olan kültür birikimi, o toplumun en önemli yaratıcılık kaynaklarından birisidir.

Kentlerin sosyal, kültürel ve ekonomik açılardan gelişerek yaşayabilmeleri için kendi özelliklerini ve geçmişini tanıması, bilmesi ve kültürel dinamiklerinin farkında olması gerekir. Ancak bu bilinç sayesinde kent kendini sürekli yenileyerek varlığını devam ettirebilir. Aksi takdirde küreselleşmenin ve iletişim-ulaşım teknolojilerinin yarattığı açık toplumun yok edici etkileri karşısında, savunmasız ve kimliğini kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktır.

Bu bağlamda kültür birikiminin sağlanarak kentsel kimliğin korunabilmesinde dokümantasyon, arşiv ve kütüphane gibi bilgi-belge merkezlerinin ve müzelerin işlevleri hayati bir önem taşımaktadır.

Andırın, tarihi süreç içerisinde kültürel, ekonomik ve siyasi açılardan önemli işlevler yüklenmiş zengin kültürel birikime sahip bir kent özelliğini sürekli taşımıştır.

Andırın, bugün sahip olduğu birikimleri, yetiştirdiği insan kaynağı ile tarihi misyonunu koruyarak devam ettiren bir şehirdir. Ancak, Andırın sözü edilen gücünün üzerinde sahip olduğu potansiyelini harekete henüz geçirebilmiş değildir, çünkü Andı-

rın'da bilimsel ve kültürel yaşama, dünün bugüne ve yarına bağlanmasında katkı sağlayacak; araştırma ve incelemelerin veri temelini oluşturacak kente özgü bilgi, belge ve kitapların toplandığı, muhafaza edildiği ve sürekli geliştirildiği bir kent hafıza merkezi mevcut değildir.

Andırın'daki belli başlı eğitim-öğretim kurumlarında, yerel yönetimlerde ve resmi kurumlarda yeterli kütüphane ve kitap kaynağı olmadığı görülmektedir. Andırın'ın belli başlı kurumlarının kütüphanelerinin Andırın hakkında sahip oldukları kitap sayısını tespit etmek üzere herhangi bir çalışma yapmadım. Ancak Andırın hakkında kitapların çok sınırlı sayıda olduğunu biliyorum.

İşte sözü edilen kurumsal boşluğun doldurulmasına yönelik dünü koruyarak ve anlayarak yaratmak, bugünü değerlendirerek değer katmak ve geleceği planlayarak umut sunmak misyonuna hizmet etmek üzere arşivcilik, kütüphanecilik ve bibliyografik danışma hizmetleri sunmak için; Andırın Meslek Yüksekokulu, Andırın Belediyesi ve Andırın ile ilgili çalışmalar yürüten Vakıfların-Derneklerin İşbirliği ve sorumluluğunda Andırın Hafıza Merkezi'nin kurulmasının Andırın'daki tarih bilincinin gelişmesi açısından son derece faydalı olacağı kanaatini taşıyoruz. Bu merkez; Üniversiteye bağlı bir merkez olarak da oluşturulabilir.

Andırın Hafıza Merkezi, Andırın hakkında bugüne kadar yazılmış ve bugünden itibaren yazılacak eserleri, bir merkezde toplamalıdır. Bu amaca yönelik olarak dokümantasyon, kütüphanecilik ve istatistikî bilgi hizmetleri sunmalıdır. Andırın Hafıza Merkezinin amacı, faaliyetleri ve yönetim yapısı itibarıyla, Belediye; Meslek Yüksekokulu (Üniversite), Vakıflar Genel Müdürlüğü (VGM), Türkiye Bilimler Akademisi (TUBA), Türk Tarih Kurumu (TTK), Kültür ve Turizm Bakanlığı ile kişi ve kurumların işbirliği esasına dayanmalı ve bilgi sistemi altyapısının kurulmasına hizmet etmelidir.

Arşiv, bilgi bankası ve kütüphane nitelikli işlevleri

yürütecek olan Andırın Hafıza Merkezinin faaliyetleri kapsamında, Andırın'ın mevcut ve tarihi-ekonomik ve kültürel dinamikleri hakkında, araştırmacıların ve işadamlarının bilgi ve uzmanlık kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik ihtiyaç duyacakları sürekli ve düzenli veri tabanı oluşturulacak ve ilgililerin hizmetine sunulacaktır.

Andırın Hafıza Merkezi, sanayinin sektörel ve müşterek temel verilerini takip etmeli, depolamalı, sistemleştirmeli ve işletmecilerin, araştırmacıların hizmetine sunarak AR-GE faaliyetlerinin bilgi sistemi altyapısına katkı sağlamalıdır.

Merkezin amacı; Andırın ilçesinin yazılı, görsel ve işitsel hafızasını oluşturarak Andırın ilçesinin tarihi kimliğinin korunmasına katkı sağlamak ve Andırın ilçesinin sosyal, kültürel, tarihi, demografik, ekonomik ve sağlık konusunda bilgi bankasını kurarak yapılacak araştırmalar için istatistik bilgi (veri tabanı) hizmeti sunmaktır.

Faaliyet alanları;

- a) Veri tabanı ve kütüphane sistemlerini kurmak, araştırmacıların ve kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektörün hizmetine sunmak,
- b) Andırın hakkında yazılı tüm eserleri toplamak,
- c) Andırın hakkında yapılacak araştırmaları tedarik etmek üzere üniversiteler, araştırma kurumları ve yayınevleri ile düzenli iletişim kurmak,
- d) Andırın ilçesinde üretilen malların pazarlandığı ulusal ve uluslararası piyasalar hakkında düzenli olarak elektronik ortamda araştırma yapmak, ilgili bilgileri ve istatistikleri düzenli olarak toplamak, bunlardan yeni bilgiler ortaya çıkarmak ve hizmete sunmak,
- e) Merkezin amaçlarına uygun konularda bilimsel toplantılar düzenlemek ve düzenlenen toplantılara katılmak, düzenlenen bilimsel toplantı metinlerini kitap ve yayına dönüştürmek,
- f) Her yıl, Andırın ilçesinin sosyal ve ekonomik durum raporu konulu çalışma yapılmasını teşvik etmek,

g) Andırın ilçesini ilgilendiren yerel, ulusal ve uluslararası haberleri yazılı ve elektronik basından tedarik etmek; belirli zamanlarda web sayfasından duyurmak,

h) Andırın ilçesinin sosyal, kültürel, demografik, ekonomik ve sağlık konulu istatistiklerini her yıl ve düzenli olarak toplamak, depolamak, işletmeci ve araştırmacıların hizmetine sunmak,

i) Andırın ve bulunduğu bölgenin kalkınması ile ilgili devlet yatırım teşvik politikaları hakkındaki bilgileri düzenli olarak tedarik etmek ve hizmete sunmak,

j) Andırın ile ilgili yapılan araştırmaları yerel, ulusal ve uluslararası seviyede takip etmek, tespit etmek, tedarik etmek ve hizmete sunmak,

k) Andırın hakkında yakın tarihin yazılmasını teşvik etmek,

l) Üniversitelerde yapılacak olan yüksek lisans, doktora tezleri ve diğer bilimsel araştırmalardan, Merkezin amaçlarına uygun olanlarının yayınlanmasını teşvik etmek ve bu amaçla diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak,

m) Faaliyet alanları kapsamında, yurt içinde ve yurt dışında bulunan bilgi merkezleri ve araştırmacı kuruluşlarla iş birliği yapmak.

n) Andırın ile ilgili yapılan araştırmaları yerel, ulusal ve uluslararası seviyede takip etmek, tespit etmek, tedarik etmek ve hizmete sunmak.

o) Andırın'daki canlı tarihlerle (tecrübeli ve bilgili kişilerle) mülakat esaslı yakın tarihin yazılmasını teşvik etmek.

p) Andırın'a ait şer'iyye sicilleri başta olmak arşiv kayıtlarını tedarik etmek; mikrofilm, fotokopi, bilgisayar ortamında, CD'lerde ve DVD'lerde korumak.

r) Yukarıda sıralanan faaliyet alanları kapsamında, yurt içinde ve yurt dışında bulunan bilgi merkezleri ve araştırmacı kuruluşlarla iş birliği yapmak.

s) Kurumsal kimlik oluşturmak ve ilgili kişi ve kurumların Andırın Hafıza Merkezinden haberdar olmalarını sağlamak.

t) Andırın'ın potansiyel yatırım alanları üzerine araştırma projesi hazırlanmasına önderlik etmek, sanayi ve hizmet işletmelerinin geçmişi raporlama ve geleceği öngörme çalışma yapmaları yönünde bilinçlendirme faaliyetlerinde bulunmak.

u) Netice olarak Andırın'ın sahip olduğu maddi ve manevi değerlerini, ticari ekonomik ve sosyal yönlerini (TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI, HALK OYUNLARI, HALK TÜRKÜLERİ, HALK MUTFAĞI, YEMEKLERİN YAPILIŞI, HALK HEKİMLİĞİ, HAYVANCILIK, HALK HEKİMLİĞİ, HALK BAYTARLIĞI, HALK TAKVİMİ, HAYVANCILIK, HALK HUKUKU, HALK MİMARİSİ, EVLENME ADETLERİ, DOĞUM ADETLERİ, ÖLÜM ADETLERİ, TAŞ İŞÇİLİĞİ, DOKUMA-ÇEYİZ, KIYAFET, BASTON YAPIMCILIĞI, KADIN-ERKEK KIYAFETLERİ, DOKUMA-HALI, KİLİM (YER, NAMAZLIK, YASTIK) ERKEK KIYAFETİ, CEKET, AHLAT TARİHİ, AHLAT VE ÇEVRESİ TARİHİ YERLERLE İLGİLİ EFSANE VE MENKİBELER, HALK HİKAYESİ, HALK EDEBİYATI, ATASÖZLERİ, DEYİM, BİLMECE, ANDIRIN YÖRESİ TÜRKÜLERİ VE HİKAYELERİ, ÇOCUK OYUNLARI, SERACILIK, MEYVECİLİK vb. alanları) bütünüyle bünyesinde toplayabilecek donanıma sahip bir Hafıza Merkezi olmalıdır.

Sonuç olarak; Bu merkez, Andırın konulu araştırma yapacaklara, İstatistiki Veri Tabanı ile Endüstride, dokümantasyon, kütüphanecilik ve istatistiki veri tabanı hizmetleri ile Akademik anlamda hizmet veren bir bilgi merkezi olmalıdır.

Bu amaçla; bilgi bankası ve kütüphanecilik faaliyetleri kapsamında Andırın hakkında bugüne kadar yazılmış eserler Andırın Hafıza Merkezinde toplanarak bir Andırın İhtisas Kütüphanesi oluşturulmalıdır.

Proje ile ilgili resmi devlet politikasını gösterir dayanaklar (referanslar):

A. Türkiye'nin Bilim ve Teknoloji Politikası, Bilim ve Teknoloji Stratejisi ve Politika Çalışmaları, TÜBİTAK BTP 97/04, Ağustos 1997, isimli eserin Yasal ve Kurumsal Düzenlemelere Yönelik Öneriler bölümünden doğrudan alıntı:

1. ARGE'nin özendirilmesine ilişkin politikalar;
2. Sosyal bilimler alanındaki araştırmaların da desteklenmesine ilişkin politikalar;
3. Bilgi bankalarının, arşivlerin, kütüphanelerin oluşmasına; verecekleri hizmete; bilgiye erişim olanaklarının yaygınlaşmasına; bilgiye erişim ve edinme hakkının, iletişim hakkının genişletilerek tanınmasına ilişkin politikalar
4. Üniversite-sanayi işbirliğinin desteklenmesine ve kurumsallaşmasına ilişkin politikalar;
5. Teknoloji envanterinin çıkarılmasına ve envanterdeki değişimin sürekli izlenerek güncel hale getirilmesine ilişkin politikalar.”

B. İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan Yönetmelikler:

1. 03 Ocak 1983 tarih ve 17917 sayılı resmi gazetede yayınlanan Kitaplık ve Dokümantasyon Merkezleri Yönetmeliği,
2. İçişleri Bakanlığı tarafından 9 Haziran 1995 tarih ve 22308 sayılı resmi gazetede yayınlanan Merkez ve Taşra Teşkilatı Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği

Andırın İlçesi'nde || Yaylacılık Sorunları ve Çözüm Önerileri

Andırın İlçesi'nde yaylacılık faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilir olması, yaylacılık faaliyetlerinin büyükşehir ve ilçe belediye başkanlıklarınca koordine edilerek planlı bir şekilde geliştirilmesine bağlıdır. Bu amaçla yayla alanlarının mevcut potansiyelleri tespit edilmeli, bölgenin potansiyel kaynaklarını zorlayacak mesken vb. oluşumlara izin verilmemelidir.

Yörede üretilen ürünler ile yaylacıları buluşturmak için pazarlama imkânları incelenmeli ve bu yönde büyükşehir ve ilçe belediye başkanlıklarınca koordine yapılarak semt pazarlarına benzer ama kalıcı mekanlar oluşturularak düzenlemeler yapılmalıdır.

Yayla alanlarında insanların hoşça vakit geçirecekleri yerler olarak maalesef kahvehanelerden başka bir yapıya rastlamak mümkün değildir. Dinlence amaçlı etkinlikler ve mekanların sayısı ve türleri artırılmalıdır. Bu amaca yönelik olarak bisiklet turları, alpinizm ve trekking, doğa yürüyüşleri ve çeşitli festivaller düzenlenebilir.

Andırın ve yaylalarında, yaylacılar tarafından dağ ekosistemi üzerinde yapılan yıkıcı tahribata işletme sorunlarının da ilave olmasıyla ekolojik yapıyı daha fazla tehdit eder hâle gelmektedir.

Andırın ve çevresindeki yayla alanlarının sürdürülebilir olarak kullanımı, büyükşehir ve ilçe belediye başkanlıklarınca koordine yapılarak bütüncül yönetim anlayışını dikkate alan sürdürülebilir yönetim planları ile mümkün kılınabilir. Bu amaçla yöresel bitki örtüsünü ve yaban hayatını koruyan yayla yerleşmelerinin alt yapı yatırımlarının büyükşehir ve ilçe belediye başkanlıklarınca koordine yapılarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Andırın yaylalarını kullanan herkese çevre ve doğanın korunmasının önemini anlatan, bu amaçla neler yapılması gerektiğini anlatan kitapçık yahut broşürlerin bastırılarak insanlara ulaştırılması, Cuma hutbelerinde sık sık konunun gündeme getirilmesi, buraları kullanan insanlara doğanın ve geleneksel sosyokültürel çevrenin korunmasına yönelik uygulamalı eğitim verilmesi olmazlar arasındadır.

Ayrıca yayla yerleşmelerinin olumsuz etkisini en alt düzeye indirilmesi için, büyükşehir ve ilçe belediye başkanlıklarınca koordine yapılarak sosyokültürel ve doğal çevreye yönelik uzun vadeli takip ve değerlendirme program, plan ve projelerin desteklenmesi gerekmektedir.

Yukarıda maddeler halinde sıralanan hususlar yapılmadığı takdirde Andırın'ın doğal özellikleri ve güzellikleri bozulacak, Andırın yaylaları plansız ve sorunlu yerleşim alanlarına dönüşecektir.

Büyükşehir ve ilçe belediye başkanlıklarınca mevcut yaylaların altyapı problemleri koordine edilerek acilen çözülmeli ve sayfiye yerlerinin yol açtığı çevre kirliliğini önlemek için temizlik sistemi kurulmalıdır.

Andırın yaylacılığının geliştirilmesinde Andırın'ın en önemli değeri ve potansiyel varlığı insan kaynağıdır. Andırın ilçe sınırları dışında yaşayanların yaz mevsimi süresince Andırın'a geri dönüşünü sağlayacak yerel özendirici tedbirler alınmalıdır.

Andırın'da yaylacılık ve doğa turizmi geliştirilmeli bunun için alt yapı ve tesisler kurulmalıdır. Özellikle yayla döneminde yaşanan otopark sorununa, otopark yaparak çözüm getirilmelidir. Andırın'da otopark sorunu çok ciddi boyutlara ulaşmaktadır. Otopark sorunu kışla bahçesinin hemen ön kısmında mülkiyeti Andırın Belediye Başkanlığına ait olan 11 dönümlük alana hafriyat yapılarak yeraltı otoparkı yapılabilir. Bu otoparkın üzerine de Kışla Bahçesi'nin silüetini bozmayacak şekilde çok amaçlı bir kültür merkezi inşa edilebilir.

Andırın'ın önemli doğal değerleri olan yaylalar, mesire alanları ve akarsu vadileri mutlaka korunmalıdır. Son zamanlarda hidroelektrik santralleri yatırımları nedeniyle doğal yapının bozulduğu çok net olarak görülmektedir. Meyvecilik ve bahçecilik aşırı nem nedeniyle neredeyse ölü hale gelmiş durumdadır. Bu konuda Sütçü İmam Üniversitesi'nce araştırma ve inceleme yapılmalı ve uzun vadeli tedbirler alınması için bilimsel veriler ortaya konmalıdır. Özellikle Karasu Vadisi'nde doğaya daha fazla zarar vermeden acil düzeltici önlemler alınmalıdır. Hidroelektrik santralleri kurulan dere ve çaylarda doğal yapıyı muhafaza etmek için en azından 1/3 oranında suların buralara bırakılması sağlanmalıdır.

Andırın'a çeşitli bölgelerden turist olarak gelenlerin ilçe ekonomisine katkı yapmaları sağlanmalıdır. Özellikle iç turizmi canlandırabilmek için sosyal medya araçlarından da yararlanarak etkinlikler düzenlenmeli, kadınlara ve gençlere hitap edecek spor alanları, yüzme havuzları gibi çok kapsamlı turizm tesisleri kurulmalıdır.

Andırın'ın tarihsel değeri olan kaleler, ören ve arkeolojik yerleşim alanları ile kültür varlıklarının envanteri acilen çıkarılmalı ve bu yerler süratlesit alanı kapsamına alınmalı ve bunların bir plan dahilinde restorasyonu yapılmalıdır. Sit alanına alınan yerlerin etkin bir şekilde korunabilmesi için mutlaka ağaçlandırılmaları sağlanmalıdır. Böylece hem bölge insanına kazanç kapısı sağlanmış olacak hem de bölgenin tarihi dokusu korunmuş olacaktır.

Andırın'ın kültür, doğa ve insan zenginliğini hem öne çıkaracak hem de sergileyecek etnografya müzesi, tabiat ve canlı orman müzesi oluşturulmalıdır. Bu yer için en önemli bölge Darıovası Mahallesi sınırları içerisinde yer alan Beylikyurdu Obası'dır.

Andırın'ın yaylacılık alanında geleceğini tehdit eden en önemli sorunların başında doğanın dengesiz ve bilinçsiz bir şekilde kullanımı, yaylacılık adıyla plansız yerleşim alanlarının açılması, orman ve su kaynaklarının plansız kullanımı ve buna bağlı olarak da çevrenin tahrip edilmesidir. Söz konusu tehditleri azaltabilmek için büyükşehir ve ilçe belediye başkanlıklarınca koordine edilerek yerleşim, orman, doğal alan, tarım alanlarının birbirinden ayrılması koruma ve kullanma planlarının yapılması gerekmektedir.

Andırın ve Planlama

Doğal kaynakların korunması ve verimli kullanımını için planlamanın çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Planlama; planlamak işi; yapılacak işi bir plana göre düzenlemek. Plan ise; bir işin bir eserin gerçekleştirilmesi için uyulması gereken düzen. Yani planlama bir amaca ulaşmak için uyulması gereken kuralları ve işlem basamaklarını düzenlemektir. Onun için Andırın kaynaklarının korunması ve verimli kullanılabilmesi için kullanım planlamasının yapılması gerekir.

Planlama çok yönlü yapılmaktadır. Andırın için en önemlisi yerleşim planlamasıdır.

Yerleşim planlaması içinde hemen acil kararların alınması gerekliliğine inanıyorum. Çünkü Andırında yaylalarda önemli yerleşmeler oluşmaktadır. Yayla yerleri çarpık bir yerleşme ile karşı karşıyadır. Mülkiyet sorunları çözülmeden araziler üzerine geliş güzel binalar inşa edilmektedir. Böylece problemler artmakta daha da çıkmaza girmektedir. Binalar çok düzensiz şekilde yapılmakta ve böylece çevre bozulmaktadır.

Bu konuda Andırın Postası gazetesinde kesikte

hiç bina yokken Kesik'e Dikkat başlıklı bir yazı yazmıştım. Bu yazı gazetede yayınlandı. Bu yayınlanma tarihinden yaklaşık iki yıl sonra tekrar yayınlandı. O yazımda kısaca planlamanın yapılması gerekliliğini vurgulamaya çalışmıştım. Kesikte o zaman planlama yapmak çok kolaydı ama şimdi zor. Planlama yapılmaz ise çözümsüz olabilir veya çözüm çok pahalı olabilir.

Şimdide kesikte çarpık yerleşime devam edilmekte önlem alınmamaktadır. Bu çarpıklık diğer yayla yerlerinde devam etmektedir. Bu şekilde devam ederse bu yaylalar yaylalıktan çıkar stres yeri haline gelebilir. Bu durumun önlemesi gerekliliğine inanıyorum. Bunun için de ilk basamağın planlama olduğunun düşünüyorum.

Planlama yapılırsa nerelere yerleşim yeri olacağı nereler tarım alanı olacağı belirlenmelidir. Çok verimli topraklar üzerine binalar yapılmaktadır. Bunlar önlenmelidir.

Andırın, kurucaova da elektrik dağıtım şebekesinin yapıldığı yerde küçük bir göl vardı. Bu göle sülüklü göl denilirdi. Gölün yakınında küçük bir pınar çıkardı. Etrafı çimenlikti bu çimenlikte hayvanlar otlardı. Yarası olanlar gölün içine yaralı

yerlerini girdirirler o sülükler yaraları temizlerdi. Bu tür göllerin dünyada ne kadar önemli olduğunu okuyoruz, televizyonlardan dinliyoruz. Ama biz ne yaptık bu gölün üzerine toprak dolgusu yaparak bir daha geri dönüşü mümkün olmayan işi yaptık. Yani gölü yok ettik. Günümüzde de bu şekilde çeşitli uygulamalar yapılmakta olabilir. Bu çok önemli doğal kaynakların yok olma nedeni planlama yapılmasından kaynaklanmaktadır. Planlama yapılmış olursa doğal kaynaklar böyle yok edilemez. Çünkü planlarda korunacak alanlar belirlenecektir.

Planlama işi pahalı ve uzun süren bir çalışmadır. Ancak detaylı planlar olmasa da arazi kullanımı ve doğal kaynakların korunmasına yönelik planlama yapılabilir ve kararlar alınabilir.

Planlamayı plan yapılacak yerde yaşayan insanlarla yerel yönetimler ve mülki idare amirleri birlikte çözmelidirler. Herkes taşın altına elini koymalıdır. Bu planlama ne kadar erken yapılırsa o kadar faydalı olacağını düşünüyorum. Yoksa ilerde çözüm daha da zorlaşan bir problem yumağı ile kaşı karşıya kalınabilir.

ANDIRIN GEÇ KALMADAN PLANLANMALI

Andırının gelişimi doğal kaynakların korunmasını ve verimli kullanılmasından geçer. Doğal kaynakların korunması ve verimli kullanımı için planlamanın çok önemli olduğunu düşünüyorum. Andırın kaynaklarının korunması ve verimli kullanılabilmesi için kullanım planlamasının yapılması gerekir

Andırının planlamasını çok yönlü ele almak gerekir. Önce bunları sınıflayalım:

- Yerleşim planlaması
- Tarım alanları planlanması
- Doğal alanların planlanması
- Kent planlanması

Şimdi bunlara kısaca bakalım.

Yerleşim Planlaması:

Yerleşim, Andırında sabit yerleşim yerleri (köy, mahalle, oba, mezra) ile yayla yerleşim yerleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Sabit yerleşim yerlerinin ka-

dastro krokisi halihazır vaziyet planı hazırlandıktan sonra yerleşim sınırları çizilmelidir. Bundan sonra basit yerleşim imar planı yapılmalıdır. Burada imar kurallarına kesinlikle uyulmalıdır.

Andırın için en önemlisi yerleşim planlamasıdır. Yerleşim planlaması içinde hemen acil kararlar alınmalıdır. Çünkü Andırında yaylalarda önemli yerleşmeler oluşmaktadır. Yayla yerleri çarpık bir yerleşme ile karşı karşıyadır. Mülkiyet sorunları çözülmeyen araziler üzerine geliş güzel binalar inşa edilmektedir. Böylece problemler artmakta daha da çıkmaza girmektedir. Binalar çok düzensiz şekilde yapılamakta ve böylece çevre bozulmaktadır.

Bu konuda, en çarpıcı yer olan KESİK'i anlatmak istiyorum. Kesikte başlangıçta planlama yapmak çok kolaydı ama şimdi zor. Planlama yapılmaz ise çözümsüz olabilir veya çözüm çok pahalı olabilir. Nitekim öyle oldu.

Şimdide Kesikte çarpık yerleşime devam edilmekte, önlem alınmamaktadır. Bu çarpıklık diğer yayla yerlerinde devam etmektedir. Bu şekilde devam ederse yaylalar yaylalıktan çıkar stres yeri haline gelebilir. Bu durumun önlemesi gerekliliğine inanıyorum. Bunun için de ilk basamağın planlama olduğunun düşünüyorum.

Andırının birbirinden güzel öteki yaylaları Kesik gibi tehdit altındadır. Oralara şimdiden müdahale edilirse, yani planlanırsa kurtulur. Birkaç sene sonra oralar da elden çıkar. Tehdit altındaki yaylalar Çökak-Akifiye hattı, Halbur, Kırksu yaylalarımızdır.

Tarım Alanlarının Planlanması:

Andırın coğrafyası Torosların ortasında çanak şeklinde kademeli ovalardan meydana gelmektedir. Aşağı, Orta, Yukarı diyebiliriz. Her ova etrafı dağlarla çevrili kendi mikro klima iklim özelliği gösterir. Toprak yapısı da ayrı ayrıdır. Toprak, iklim ve rakım farklılığı nedeniyle her ovada farklı bitki örtüleri yer alır. Andırının gücü ve zenginliği de buradadır.

Saydığımız Andırın Ovalarında öncelikle toprak sınıflandırılması, arazi toplulaştırılması yapılmalıdır. Yerleşim yerleriyle tarım alanları birbirinden ayrılmalıdır. Yani isteyen herkes tarlanın başına ev konurmamalıdır.

Tarım alanlarının en önemli tehlikesi mimar nedeniyle arazinin parçalanmasıdır. Bu nedenle bölgemizde optimum büyüklükte tarım arazisi kullanılmadığından randımanlı tarım işletmeciliği yapılamamaktadır. Tarım arazisi toplulaştırılmasının yanında mülkiyet parçalanması da önlenmelidir

Tarım alanlarında diğer önemli planlama, tarımsal sulamadır. Malesef yeraltı ve yerüstü sular plansız kullanılmakta, israf edilmektedir. Tarımdan beklenen verim alınmamaktadır.

Tarımda yine otlak, mera, bağ-bahçe ve tarla alanları birbirinden ayrılmalıdır. Hayvancılığın yapıldığı yerlerde yem bitkileri, çayır, mera planlanması yapılmalıdır.

Doğa Alanlarının Planlanması:

Andırının doğa alanları denince aklımıza ormanlar gelir. Orman alanları yanında mera, otlak, yaylalık ve açık alanlar bulunmaktadır. Bunlar ayrı ayrı ele alınıp planı yapılmalı ve korunmalıdır.

Andırın orman ağaçları, flora ve fauna dediğimiz bitki ve canlı örtüsü bakımından çok zengindir. Bu zenginlik Andırında hala keşfedilmemiştir. Andırının ormanlarını korumak politikasından vazgeçilerek bütün bitki örtüsünü koruyacak planlar yapılmalıdır. Böylece Andırının zengin, değeri yüksek, endemik türleri koruma altına alınır. Bunun ilk adımı bitki örtüsünün kalitesi ve zenginliği halka iyi anlatılmalıdır. Andırında az paralarla ne değerli bitkiler toplatılıyor. Üstelik nesilleri de bilinçsiz yok ediliyor. Öncelikle Tırıl Dağı milli park ilan edilmelidir. Irmakların geçtiği vadiler koruma alanı yapılmalıdır.

Bu gerçeği bir örnek vererek ortaya koymak istiyorum. Andırın, kurucaova da elektrik dağıtım şebekesinin yapıldığı yerde küçük bir göl vardı. Bu göle sülüklü göl denilirdi. Gölün yakınında küçük bir pınar çıkardı. Etrafı çimenlikti bu çimenlikte hayvanlar otlardı. Yarası olanlar gölün içine yaralı yerlerini girdirirler o sülükler yaraları temizlerdi. Bu tür göllerin dünyada ne kadar önemli olduğunu okuyoruz, televizyonlardan dinliyoruz. Ama biz ne yaptık? Bu gölün üzerine toprak dolgusu yaparak bir daha geri dönüşü mümkün olmayan işi yaptık. Yani gölü yok ettik. Günümüzde de bu şekilde çeşitli uygulamalar yapılmakta olabilir. Bu çok önemli

doğal kaynakların yok olma nedeni planlama yapılmamasından kaynaklanmaktadır. Planlama yapılmış olursa doğal kaynaklar böyle yok edilemez. Çünkü planlarda korunacak alanlar belirlenecektir.

Kent Planlaması:

Andırında kent, şehir merkezidir. Andırın şehrini 7 mahalleden görmek çok yanıştır. Yaylacılığın merkezi olan Andırın şimdiye kadar dar baktığından dolayı çevresinin kontrolünü elinden kaçırmıştır. Şehirciliğe geniş bakılmalıdır. Bunu sonucu olarak Çataktan Çokak tarafına (kesik dahil), Azgıt, Karasu, Çiçekli, Kocafaklı bölgenin içine alacak şekilde Andırın Belediye sınırları genişletilmelidir. Bu yapılırsa, çevrenin imarı, alt yapısı, yerleşimi Belediyenin sorumluluğuyla yapılır. İmara, mevzuata uygun yerleşimler olur. Andırın güçlenir. Belediye bu alanlara yayla yerleşim alanlarını planlar, alt yapısını götürür. Alt yapısı bitmiş imar alanları üretildiğinde Çukurovalılar yerleşmek için koşu koşu gelirler . Toroslarda böyle çalışan birçok belediye görmekteyiz.

Planlama işi pahalı ve uzun süren bir çalışmadır. Ancak detaylı planlar olmasa da arazi kullanımı ve doğal kaynakların korunmasına yönelik planlama yapılabilir ve kararlar alınabilir.

Planlamayı plan yapılacak yerde yaşayan insanlarla yerel yönetimler ve mülki idare amirleri birlikte çözmelidirler. Herkes taşın altına elini koymalıdır. Bu planlama ne kadar erken yapılırsa o kadar faydalı olacağını düşünüyorum. Yoksa ilerde çözüm daha da zorlaşan bir problem yumağı ile kaşı karşıya kalabiliriz.

Andırın'da planlı yaşamak doğal yaşamaktır.

KOCA GÖL ASLINA DÖNSÜN

Andırının da kalan tek sulak alan

Andırında bulunan ovalarda eskiden sulak alanlar olurdu. Etrafında göz, pınar veya kaynak tabir edilen çıkan sularla beslenirdi. Civarda her türlü ot ve çiçekler yeşerir içinde balıklar yaşar her türlü göçmen kuşlar burada ya eğlenir veya yuva yaparak birkaç mevsim kalırdı.

Bugün artık andırında böylesi sulak alanlardan sadece Akgümüş Köyünde bulunan Koca göl kaldı. Onun da öne açılan kanalla göl yatağı kurutulmaya çalışılıyor. Koca göle halen göçmen kuşlar konuyor ve burada yaşıyorlar.

Koca göl diye bilinen yer Andırında son kalan sulak alan Akgümüş köyündeki koca göl yaklaşık 1500 dönümdür. Su gözünden başlayarak, artanından geçen kanal koca gölü kurutuyorsa da o, hâlâ direniyor.

Kışla başlayan baharla çoşan kaynak suları koca gölü doldurur. Temmuz ayına kadar sürer. Göl kenarları ve sığ yerleri otlar çiçeklerle kaplanır. Göl adeta, çiçek panayırına döner. Göçmen kuşlar kıştan başlayarak koca göle iner. Bazıları eğlenirken bazıları da konargöçer. Kalanları da yuva yaparak koca gölde ürerler. Baharda yavrularıyla göl üzerinde yüzen, pat pat kaçışan, uçan göçmen kuşlar eskisi kadar olmasa da hâlâ var.

Koca gölün iklimi konukları kurbağalar çeşit çeşit kurbağalar akşamları çıkardıkları seslerle dünyanın en kalabalık orkestrasını oluştururlar. Çıkardığı seslerle kulakları doldururlar.

Koca gölün pullu balıkları azalsa da hâlâ var. Oltayla, serpmeyeyle, tutulan balıklar hatıralarımızda yaşıyor.

Koca gölün göçmen kuşları arasında kuğu, turna, kaz, ördek, angut, leylekleri sayabiliriz

Koca gölü yarararak geçen kanal kapatılarak eski haline dönmelidir. Göç yolu üzerinde Toroslarda başka sulak alan kalmadı. Köylüler ikna edilerek devlet el atmalı avcılık yasaklanmalı koca göl dediğimiz sulak alan konuma ve gözlem altına alınmalı.

Koca göl adına dönebilir. Gidin yerinde görün zor değil! O kadar da kurduğunda mera olarak kullanılan bu sulak alan kurtarılabilir.

Dünya tabiat mirasımız olan Koca göl korunursa turizme açılabilir. İnsanlar her türlü yararlanabilir. Andırının elde kalan tek sulak alanına sahip çıkılmalıdır.

ANDIRIN'da YER ADLARI

Andırın Osmanlı devletinin son asrında idari birimler daha çok güvenlik nedenleriyle idari yönetim yolları uygulamıştır. Andırın da bundan nasibini alır. Esasen idari bağılıklar değişse de yer adları değişmez. Şimdiki köylere o zaman karye denmektedir. Andırında yer adları hala eski izlerini taşımaktadır. Geçmişle bağımızı koparmamak için yer adları araştırmacılar tarafından yeni isimleriyle coğrafyada tespit edilmelidir. Bu amaçla aşağıdaki kayıtları veriyoruz. Meraklılar üzerinde çalışabilirler.

Nahiye-i Andırın	<i>Karye-i Kabakesme</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kara Taş Nezdi Toprak Kala</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Keçi Burcu maa Gökçe Bel</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Alın Viran nezdi belh</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Bostancık namı diğer Çokakcı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Yassı Pınar ve Karı Meşhedi ve Hamurlu ve Değirmenli Dere ve Bacgird nezdi Kızılca Abad</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Sekiz</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Elmalu Dağı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kızılca Abad maa Kuruca Abad, nezdi sekiz</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Sülüklü venk namı diğer Boz venk</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Karye-i Yoğun Burc maa Kuzguncuk ve Kızılca Abad ve Merte</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Karye-i Çakal Burnu maa Çokrak</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Ayıcık Kalası</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i İncirlice</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Keklik Burnu</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Karye-i Bağçe Yakası maa Mezraa-i Derbaz</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Camusluk Kebir ve Sağır</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Akpınar maa Düden</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Mezdeği Yakası maa Çortanlı ve Göl Başı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Yaylacık</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Boğaz Viran nezdi fındıklı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i İncügez maa Fındıklı nezdi Daru Abad</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Tekfur Pınarı maa Çakal Depe ve Kara Toturganlık</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Daru Abad ve Çınar Alanı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Horoncuk maa Deve Boynu nezdi Daru Abad</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Gübücüük nezdi Daru Abad</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kadıncık namı diğer Yivacık nezdi Haşterin</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Koca Şehri Nezdi camusluk kebir</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Pirce nezdi mezrai belh</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kuz venk nezdi Belh</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Boğaz</i>

Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Baş Doğan namı diğer Belan Viranı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Karye-i Heşterin maa Mezariha</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Belh ve Boyacı Oluğu maa Demür Pınarı*</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Toprak Kala maa Yar Başı nezdi Kara Taş</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Karacalu Argı namı diğer Arg Altı nezdi Bağce Yakası</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Ravza maa Bahadır Viranı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Ağca Saz Nezdi Karacalu Argı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Hoca Nezdi Karacalu Argı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Arab Ağa Nezdi Keklik Burnu</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Keli nezdi Arab Ağa</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Meydan maa Yol Altı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Karye-i (Darbaz?) Nezdi Karye-i Çakal Burnu</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Yekşak</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Küçük Arg</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Özücek Burnu nezdi yekşak</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Gölçük namı diğer Çukurcak nezdi Abı Keşiş</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Balıklağı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Karye-i Burun Viranı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Karye-i Kala-i Geben</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Çardak maa Kara Göl</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Varta</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Tur Hasan nezdi Varta</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Küçük Ömer nezdi Şeyh Hasan</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Çam Burnu</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Şeyh Hasan nezdi küçük ömer</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Yavı Deresi</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Görücek Nezdi Döşbudak -Toşbudak</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Gelinli Yakası maa Gelinli Adası</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Döşbudak -Toşbudak</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Çayır</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Sazluca namı diğer Ağlıca</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Baron Toros - Barut Borusu</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Babik nezdi Gelinli</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Habil nezdi çardak</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Hasan Oğlu nezdi hun salan</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Hun Salan nezdi gelinli</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Çağılğan</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kozak</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Nal Çeken</i>

Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kiçi Benek</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kireçlik nezdi döşbudak</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Bağçe Yakası</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Gül Yeri</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Buldu maa İl Beyi Deresi nezdi Kireçlik</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Delük Ağzı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Bey Pınarı nezdi Kuşçu</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Edhem Kozu nezdi Bey Pınarı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kuşçu pınarı nezdi Yol Ağzı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kala-i Dibi namı diğer Merkeb Şeh Kalası -Merden şeh kalası</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Rum keli nezdi kuruca merkeb şeh</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kuruca Merkeb Şeh</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kaçgan maa Karayusuf</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i (H)Albur namı diğer Söckün</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Göçerli nezdi Albur</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Şahin nezdi Albur</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Karga Çayır nezdi merkeb şeh</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Elma nezdi Kaçgan</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kuru Çukur</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kör Sülü</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Çomaklu Namı diğer Domalan</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Nene nezdi Çomaklu</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Melhem viranı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Şönelgi nezdi melhem viranı</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Yumru Taş namı diğer Kara Pınar nezdi Şönelgi</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Çukur Koz</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Yayı Deresi</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Ergüçen maa Çam Bucağı nezdi Ezgud</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Ezgud</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Kuruca Abad nezdi ezgud</i>
Nahiye-i Andırın	<i>Mezraa-i Bucak</i>

GEBENLİ TINGİR MUSA

*Millî mücadelede Ermeni olayları ve halk kahramanı
önce çete sonra kuvayi milliyeci*

Yıl 1914

İç çatışmalara sebep olan Ermeni hareketleri artmış Osmanlı imparatorluğunu adeta huzursuz etmeye başlamış. İstanbul hükümeti iç karışıklıklara sebebiyet veren hadiseleri önlemek için MİLLET-İ SADIKA dediği Ermenileri ne yaptıysa bir türlü memnun edememiştir.

Kahramanmaraş'ta zeytin Ermenilerinin başını çektiği olayları bastırmak için elinden geleni yapmaya çalışmış dış kaynaklı kışkırtmaların bir türlü önünü alamamıştır.

Her gün biraz daha azıtan Ermeniler yolları kesiyor Müslüman Türk köylerine baskınlar yapıyor ortalığı kasıp kavuruyorlar önü alınamaz boyutlara varan olaylara sebebiyet veriyorlar.

Osmanlı devletinin iyi niyetini kötüye kullanmaya devam edip Osmanlı hükümetini yeni yeni kararlar almak durumuna getiriyorlardı.

Osmanlı şımaran Ermenileri ıslah etmek için güç kullanmak yerine hukuki yolları denemeye çalışıyor ancak Ermeniler bunu zaaf bilerek bildiklerinden şaşmıyorlardı.

Örneğin. Tamamen Ermeni köyleri olan yerlere dengeyi sağlamak için Türk kökenli vatandaşları yerleştiriyor dengeyi korumaya çalışıyorlardı.

Osmanlıların bu iyi niyetini zaaf bilen Zeytin Ermenileri ve yandaşları taşkınlıklarına devam edip komşu Müslüman ve Türk köylerini taciz ediyor katliamlar yapıyorlardı.

Zeytin Ermenileri biraz daha ileri gidip kendi kendilerine kurdukları isyan hükümetini ilan etmişler Çukurhisar ve Geben Ermenilerini de bu kirli oyunlarına alet ederek hareketlenmelerine

sebep olmuşlardır.

Bu durumdan rahatsız olan Müslüman ve Türk köyleri de kendi kendilerini savunmak için örgütlenmeye başlamışlar gizliden gizliye Osmanlı güçleri ile güçlerini birleştirerek karşı koymaya başlamışlar o yıllarda bu olayların cereyan etmesinden geben halkı da kendi aralarında örgütlenmeye başlamış gizli gizli toplantı yapmaya karar almışlardır.

Bu durumdan şüphelenen geben Ermenileri zeytinde faaliyet gösteren Ermeni militanlara bildirerek bunun önünün alınmasını istemişlerdir.

Zeytin'den harekete geçen Ermeni militanlar bir ikindi üzeri gebeni basmışlar hazırlıksız halkı kadın erkek demeden katletmişler büyük acılara sebebiyet vermişler. Dönerken de en az 10 kadını yanlarına alarak Zeytin'a götürmüşler.

Bu çirkin olaylardan sonra geben halkı daha da kinlenerek gebendeki yerleşik Ermenilere karşı tavrı koymuşlardır.

Yeni yetme gençlerden oluşan gençleri köyün ileri gelenleri silahlandırmaya karar vermişler sayıları değişken kişilerden oluşan gençlere o günün şartlarında silah ve mühimmat temin etmişler başlarına da GEBENLİ TINGİR Musa'yı görevlendirmişlerdir.

İşte anlatmakta olduğumuz Geben Ermeni olaylarının kahramanının hikayesi bu görevlendirmeden sonra başlamaktadır.

Tingir Musa ve arkadaşları yıllarca beraber yaşadıkları Ermenilerin dış güçlerin kışkırtmalarıyla huzurlarının kaçırılmasına müsaade etmeyeceklerine dair yenin ederek gecelerini gündüzlerine katarak yapacaklarına ant içmişlerdir.

Geben Ermenileri iki ayrı yerde ikamet etmekte-
teler

Biri Gebenin merkezinde Baran denilen yerde
oturan Ermeniler

İkincisi de bugün Fevziye dediğimiz o günün
gavur köyü diye bilinen yerde ikamet etmektedir.

Gavur köyü Ermenilerinin arasında öyle biri var
ki hem zengin hem de hatırı sayılan sözü din-
lenen biridir. İsmi GIRCILİYAN diye söylenen
şahsıdır.

Gırcılıyan ismi bu günlere kadar unutulmayan
isimler arasındadır.

Biz yine konumuza dönelim.

Ermenilere karşı silahlanan Geben çeteleri Tıngır
Musa önderliğinde ciddi varlık gösteriyor Erme-
nilerin adeta korkulu rüyaları oluyorlar.

Artık Geben çetelerine karşı direnemeyen Er-
meniler Çukurhisar ve Zeytun Ermenilerinden
yardım alarak Geben dışındaki komşu köyle-
rimize de zarar vermeye başlıyorlar.

Tıngır Musa ve arkadaşları da boş durmuyor
yetiştikleri yerlere de yardıma koşuyorlar.

Aslında bu olaylar bugüne kadar yazılanlar gibi
değil evveliyatı 1885 yılından başlıyor 1919
yılına kadar devam ediyor sık sık Ermeni katli-
amlarına sahne olunuyor.

1900 lü yıllarda Andırın'ın hemen hemen her
yerinde Ermeni olaylarının bir acısı vardır. Bu
acı olaylar Cumhuriyet dönemi yazarlarının ço-
ğunun roman ve hikayelerine konu olmuştur.

Bölgesinde büyük başarılar elde eden geben
çeteleri Ermenilerin kaçırdıkları hanımları Maraş
merkezdeki yetkililerin de gayretleriyle bir
müddet sonra teslim almışlar ailelerine kavuşturu-
muşlardır.

Osmanlı orduları seferberliklerden başını bula-
mazken Ermenilerin dış güçlerle iş birliği ya-
parak iç karışıklık çıkarmaları Osmanlının işini
daha da zorlaştırıyor, Fransızlar İngilizler mem-
lekette adeta at koşturuyorlar. Anadolu'daki Türk
ve Müslüman halkları vatan savunması için yer
yatak yatmıyorlar işgallere boyun eğmiyorlardı.

Zeytun Ermenilerini İngilizler ve Fransızlar
destekliyorlar silah ve mühimmatlarını bizatihi
yasal olmayan yollardan tedarik ediyorlardı,
ayrıca Zeytun da Zeytunlular , Zeytun acarı de-
nilen tüfeği de imal ederek Müslüman halklarına
karşı kullanmışlardı.

Bu tüfek günümüzde hala Zeytun acarı tüfeği
olarak tanınmaktadır.

1917 yıllarında yine bir baskın yapmak üzere
zeytun Ermenileri çukurhisar üzerinden gebene
doğru hareket ettiklerini öğrenen Fırnız çeteleri
Se yaylasından aşarak Geben'e geliyorlar.

Zeytun Ermenileri gebene doğru hareket ha-
lindeler tedbirinizi alın diyorlar. Çete başkanı
Tıngır Musa çetelerini planlı bir şekilde Erme-
nilerinin geleceği güzergaha yerleştiriyor ancak
gelen Ermeniler sayısal olarak çok fazladır dört
koldan saldırıyorlar göğüs göğse çarpıyorlar,
her iki tarafta ciddi kayıplar veriyor akşama
doğru tüm güçlerini kullanan çeteler Ermenileri
püskürtüyorlar.

Bugün Gebende şehit mezarları diye bildiğimiz
mezarlar o günün acı hatıralarıdır. Bir gün sonra
kayıplar aranıyor şehitler şehit oldukları yerlere
defnediliyor ancak öyle bir acı manzaraya rastla-
nıyor ki annesi Ermeniler tarafından öldürülmüş
bir bebek tesadüfen sağ kalmış öldürülmüş
annesini emerken bulunuyor. Bu elim vakaya
şahit olanlardan bir tanesi orada ağıt olarak şu
dörtlüğü yazıyor.

*Gökte yıldız sayılır mı
Çiğ yumurta soyulur mu
Delimisin deli bebek
Ölmüş ana emilir mi*

Yıl 1919 Osmanlı İmparatorluğu her taraftan
kuşatılmış, tabiri caizse saltanat çökme noktasına
gelmiş, Anadolu'nun birçok yeri Fransızlar,
İngilizler tarafından istila edilmiş, Fransızlar
Kadirli tarafından Andırın ilçe sınırlarına kadar
gelmişler. Bu arada Ermeniler de iyice azıtmış,
kanlı eylemlerini devam ettirmektedirler.

Mustafa Kemal ve arkadaşları İstanbul'dan
gizlice Bandırma vapuru ile yola çıkarak 19
Mayıs 1919'da Samsun'a çıkarak halkla bulu-
şuyor. Söz konusu vatan ise gerisi teferruatır
düsturu ile milli mücadelenin ilk meşalesini

Samsun'dan yakarak başlatıyorlar. Ardından il il toplantılar, kongreler yapılarak 4-11 Eylül 1919 tarihleri arasında Sivas kongresinde büyük mücadelenin zamanının geldiğini haykırıyorlar. Sivas kongresinde bulunan Osman Tufan Paşa kongrede alınan kararlar doğrultusunda görevlendirildiği Andırın ve çevresine gitmek üzere Gürün Elbistan Göksun üzerinden Meyremçil'i geçerek Geben'e gelmiştir. Geben'de daha önceden isimlerini duydukları çete komutanı Tıngır Musa ile Karamaçar Mustafa'nın evinde toplanıyorlar. Orada kendini Geben halkına tanıtıyor. Yeni kurulan kuva-i milliye hareketinin görevlisi olarak görevlendirildiğini Anadolu'nun kurtarılması için burada olduğunu anlatıyor. Geben halkının desteğini aldıktan sonra Kaleboynu, Halbur yaylası üzerinden Andırın'a oradan da Kastal Hanı ve ardından Tokmaklı'ya iniyorlar. Osman Tufan Paşa Tokmaklı'da teşkilatlana dursun biz Geben'de Tıngır Musa önderliğindeki eski çete, yeni kuva-i milliyecilere dönelim. Osman Tufan Paşa'dan yeni görevler alan Tıngır Musa daha güçleniyor, arkadaşlarıyla birlikte Osmanlı devletinin daha öncesinde çıkardığı tehcir yani zorunlu göç yasasını etkin bir şekilde uyguluyorlar, Ermenileri topraklarımızdan uzaklaştırıyorlar. Tıngır Musa ve arkadaşları, bölgesinde ciddi varlıklar gösteriyor ve halkın takdir ettiği, sevildiği konumdayken bir olaydan dolayı işlenen bir cinayete adı karışıyor, bir müddet hapis yatıyor. Hapisteyken Maraş kurtuluş hareketi başlıyor. Tahliye ediliyor. Andırın çeteleriyle birlikte Maraş kurtuluş savaşına katılıyor. Andırın çeteleri olarak Bababurnu'nda görev alıyorlar. Ciddi başarılar elde ediyorlar. Düşmanı Maraş'a girdirmiyorlar. Ne yazık ki bu isimsiz halk kahramanlarının isimlerinden günümüzde hiç bahsedilmiyor. Bu isimsiz halk kahramanlarının hikayesini yazmaktan büyük onur duyuyorum. Ruhları şad olsun.

Bu kahramanlık hikayesiyle ilgili bir hatıramı da ilave etmekten geçemeyeceğim.

Tıngır Musa benim annemin babasıdır, dedem olur. 2005 yılında Geben kasabası belediye başkanıydım.

Ben il dışındayken bir cenaze olmuş.

Dönüşümde taziye için evlerine gittim.

Evin hanımı bir çocukla birlikte yanıma geldi.

Hoş-beşten sonra bana yanındaki çocuğu göstererek:

- Tanıyor musun?

Dedi.

- Tanıyorum, senin oğlun.

Dedim.

- İsmi biliyor musun?

Dedi.

- Bilmiyorum.

Dedim.

- Tıngır Musa, yani senin dedenin adı.

Dedi.

Orada bulunan diğer misafirler de Tıngır Musa'nın bir halk kahramanı olduğunu söyleyince, arada oturan bir yaşlı Ermeni'den dönme amca" kimden bahsediyorsunuz?" diye tepkisini gösterdi. Ben anlamıştım ihtiyarın tepkisinin niye olduğunu.

- Tıngır Musa'dan bahsediyorlar amca!

Dedim.

- Adı batsın Tıngır Musa'nın. O adam neler yapmadı ki o masum insanlara!

Diyerek tepkisini dile getirdi.

Belki bu yaşlı amca ırkına yapılanları unutamamıştı.

Hani derler ya aslı Hu nesli Hu

Ne yapalım etme bulun dünyası amca.

MAHMUT EFENDİ ARAZİ DAVASI

“ *Andırın’ın Karapınar köyünde zamanın miralayı Hasan Alaybeyoğlu yaşamış ve Osmanlı döneminde hizmetlerde bulunmuştur. Bu zat rahmetli annemin dedelerindedir. Biz istiyoruz ki Andırınlı hemşerilerimiz böyle tarihi şahsiyetleri bulup tanınsınlar. O yörede yaşamış İslam alimlerinin türbelerini yaptırınsınlar ve sahip çıksınlar. Mesela Efiragızlı köyündeki medresenin yeniden yapılarak tanıtılması gibi.* ”

Karsı Meraş -Şimdiki Kadirli

Taşınmaz tarla Karapınar köyünde tarih 1726 tarla değeri 23100 akçe zamanın alay beyi Miralay Halil tarlanın sahibi Mahmut isimli bir vatandaş Mahmut İnan seferine gidiyor. Miralay Halil bu tarlayı Mehmet isimli bir şahsa veriyor. Bu husus dava konusu oluyor. Halil den sonra Miralay Hasan bu haksızlığı düzeltip haksızlıkla elinden alınan tarlayı eski sahibi Mahmut’a veriyor. Bununla ilgili prosedürler yazı ekinde mevcut olup olayın özeti budur.

AE.SAMD.III, 16/ 1481

Dergâh-ı felek-medâr ve bârgâh-i gerdûn-i iktidar türâbına arz-ı bende-i bî-mikdar ve zerre-i hâkisâr budur ki;

Kars-ı Maraş Sancağı’nda ve nahiyesinde Kayapınar nâm karye ve gayriden yirmi üç bin yüz (23.100) akçe zeâmete mutasarrıf olan Mahmud, kendi halinde hidemât-ı aliyye ile İnan seferi zuhûr edeliden beri muhafazasında mevcut olup ve bedel olan senelerde mîrî bedeliyesin virtüb ve hizmet-i lazimesinde kast-ı kusuru yok iken sâbıkâ mîralay olan Halil, garaz-ı fâsidesin icrâsı için “Sârikdir” deyu hilâf-ı inhâ arz idüb, zeâmet-i mezkûr Mehmed’e tevcih olunub, mezbûr Mahmud kullarına külli garaz olunmak ile hâliyâ taraf-ı Devlet-i Aliyyede “Mezbûr Mahmud, sârik midir?Sıhhati üzere arz ve i’lâm oluna” deyu sâdir olan fermân-ı âlişân mücebince keyfiyeti ahvâli ale’l-vukû’a sancak-ı mezkûr nâibinden arz, zuemâ ve erbâb-ı tımar ve sair vukûf-ı tâmme olan ahali-yi kazadan mahzar birle i’lâm olunmağın fi’l-hakikat sârik olmayub hizmet-i lâzimesinde dahi vechen mine’l-vücûh kusuru olmamak ile Mehmed’in ref’inden yine sahib-i evvel Mahmud kullarına ibkâ ve mukarrer ve sadaka ve ihsan buyurulmak bâbında inâyet ricasına pâye-i serîr-i a’lâya arz ve i’lam olundu. Bâki emr u fermân ve lütf-ı ihsân der-adlındır.

Bende

Hasan

Miralay-ıKars-ı Maraş

Vech-i meşrûh üzere muteberdir

Sahh

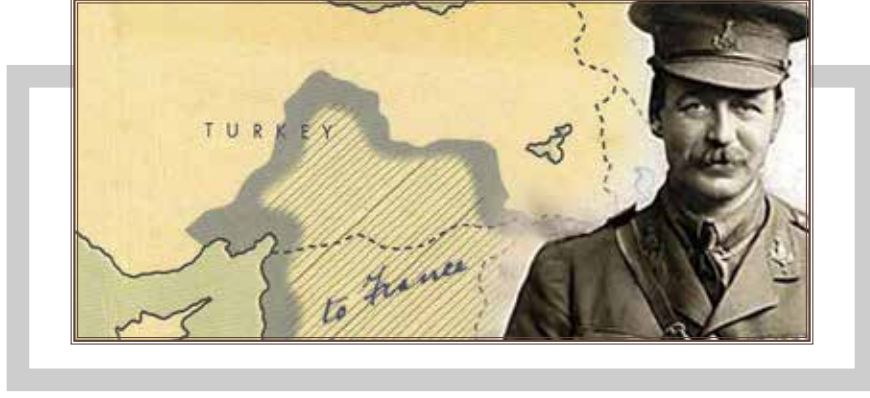
Defterhanesi derkenar

Sârıka. zeamet tasarrufu hilâf-ı kanun olmakla Mehmed’e verilmiştir. Fi 13 Ra sene (1)142, kayd-şod 21 Ra sene minh.

Bâ-arz-ı Halil, miralalay

İNGİLİZ GEZGİN ve de “CASUS” MARK SYKES MARAŞ'A NEDEN GELMİŞTİ?

1879 tarihinde İngiltere’de doğdu. Zengin bir ailenin mensubu asker, diplomat, gezgin bir kişi idi. Çocukluk yıllarında babası ile birlikte gezmişti Osmanlı topraklarını. 1902 yılı Kasım ayı içinde kendisine verilen görev gereği Beyrut’a adım attı. Beyrut ve daha sonra Şam’ı ziyaret etti. Suriye çölünün derinliklerinde bulunan ve tarihi önemi olan Palmira kentinde incelemeler yaptı.

Halep’ten sonra Hama, Humus, Halep yolunu izleyerek Kilis’e geldi. Ve buradan da Gavurdağları veya Amanoslar’dangeçen yolu izleyerek İslahiye’ye ve tarihi önemi olan ZİNCİRLİ ören yerinin yakınından Maraş’a doğru yöneldi.

Kış mevsiminin de yaşandığı karlı ve soğuk günlerde Maraş’ta 5 gün kadar kaldı. Gezdiği yerlerin fotoğraflarını çekiyor, haritalarını da çıkarıyordu. Maraş’ta Fransızların Konsolosluk binasının bulunmasına rağmen ülkesi İngiltere’nin neden bu imkana sahip olmadığını gördü. Maraş’ta bulunan Katolik kilise mensupları ile yakın dostluk ilişkilerinde bulundu.

O’nun için asıl önemli olan Maraş yöresindeki isyanların veya “başkaldırı” olaylarının yaşandığı Zeyton kasabasına ulaşmak ve yerinde inceleme yapmaktı.

Maraş’tan ayrıldıktan sonra tarihi Ceyhan nehri köprüsünün yakınında bulunan Han’da kaldı. Sonra kuzeye dağlık bölgeye Zeyton’a gitmek üzere yola koyuldu. Zeyton, Ali Kesiği geçidinden sonra ulaşılan Berut Dağı eteğinde bir yerleşim yeri idi. Dağların arasında derin vadiler ve uçurumların bulunduğu yerde tepelerin üzerinde bulunan kale ve çevresine yerleşmişti. Mark Sykes, Zeyton’a geldiğinde kendi ifadesi ile şehrin nüfusu 8 bin civarında idi ve tamamına yakını da Ermeni idi. Ağaçların yapraklarını döktüğü soğuk bir kış günü geldiği Zeyton’da şehrin yakınında bulunan Osmanlı askeri kışlasına uğradı. Burada görev yapan Tahsin Bey ve askerlerin yakın dostluğunu gördü. Askerlerin top gülleleri ile toplu fotoğraflarını çekti.

Sonra Zeyton kasabasında dolaştı. Ermenilerle görüşmeler yaptı. Özellikle 1895 yılında yaşanan Zeyton isyanları sonrasında geçen yıllarda olaylar hakkında halk ne düşünüyor, Ermeni olayları karşısında Osmanlı Hükümeti ne yapabilir? Gibi soruların cevaplarını aradı. Sykes’in ifadesine göre 1895 yılında “başkaldırı” eylemi içinde bulunan hükümet nezdinde isyancılar olarak görülenler “devrimci” ve halk hareketinin liderleri idi. Zeyton isyanları sonucu Osmanlı askerlerinin intikam amacı ile Ermeni halkı derin bir korku içinde bırakmıştı. İsyan liderlerinin olaylardan sonra yakalandıklarında Osmanlı kanunlarına göre idam edilmeleri mümkün iken Avrupalı Büyük Güçlerin diplomatik müdahalesi sonucu serbest kalmışlardı.

Zeyton isyancılarının eylemleri yakın çevrede Fırız’da, Kürtül’de, Andırın ve Çukurhisar’da da etkili olmuş. Çevredeki Türkmen aşiretlerle çatışmalar yaşanmıştı. O’na göre Zeytonlu devrimciler kendi halkları için mücadele eden kahramanlardı. Mars Sykes, 1895 Zeyton olayları ile ilgili ilginç bir yorumda bulunur. O’na göre

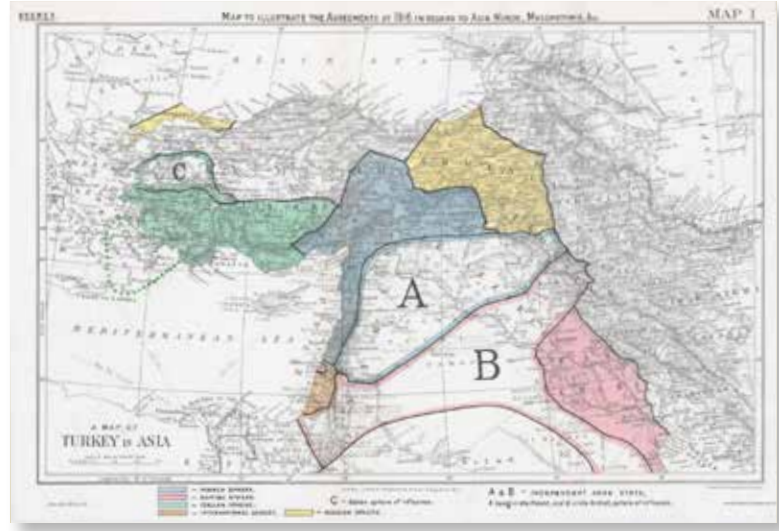
BATTERY OVERLOOKING ZEYTUN CITY

Ermeni eylemcilerin amacı provakasyon yaparak misyonerlere saldırılar yapmak ve Amerika'nın Osmanlı'ya savaş açmasını sağlamaktı. Bütün uğraşılara rağmen böyle bir olayın gerçekleşmediğini belirtti.

Zeytun'da bulunduğu sırada çevrenin haritasını çıkardı. Zeytun kasabasının fotoğrafını çekti. Zeytun'dan sonra Elbistan'a ve oradan da yönünü daha doğuya Malatya'ya çevirdi. Malatya yakınlarında Akçadağ'a geldiğinde burada tarihi eser kazı çalışmaları yapanları gördü. Onların da fotoğrafını çekti.

Mark Sykes'in gezisi Fırat nehri çevresi, Diyarbakır, Musul-Kerkük bölgesinde devam etti. Kürt aşiretler ile yakından ilgileniyordu. Kürtlerin kabile reisleri, özellikle, Osmanlı yönetimine karşı tutumları onun araştırma konusu idi.

Mark Sykes'in Osmanlı Anadolu'su ve Kürtlerin yaşadığı coğrafyada geziler yapması bir bakıma istihbarat toplama amaçlı idi. Gezdiği yerlerin etnik durumunu araştırıyor, haritalar da çiziyordu. Elde ettiği bilgileri 1904 yılında "Dar-ül-İslam" adıyla yayınladı. Dar-ül-İslam, İslam Dünyası anlamına da geliyordu. Osmanlı'ya bağlı İslam topraklarında Doğu Anadolu'da Kuzey Suriye ve Irak yöresinde yaşayanlar etnik kimlikleri ve ülke isimleri ve burada gelişecek sosyal ve siyasi hareketler ve ileride muhtemel ayrışmaların tohumları ekiliyordu. O'nun gezi esnasında Kürt aşiret reisleri ile çektiği toplu fotoğraf çok şeyler anlatıyordu.

Mark Sykes, yaptığı araştırmaları ülkesi İngiltere'ye Dışişleri Bakanlığı'na (Foreign Office), Kraliyet Coğrafya Enstitüsü'ne verdi.

Bir tarih meraklısı veya "gezgin" Mark Sykes, aradan geçen yıllar sonra Osmanlı coğrafyasında Kahire'de Arap Bürosu'nun kurulması, isyanların başlaması ve Osmanlı coğrafyasının paylaşımını esas alan meşhur **SYKES-PİKOT ANTLAŞMASINI** hazırlayan ve imza atan kişi idi. O'nun hayat hikayesinde yazılanlar tarih sahnesinde hiçbir olayın sebepsiz olmadığını göstermesi bakımından da önemli idi.

BELGELER

1. İngiliz gezgin ve arkeolog, istihbarat elemanı Mark Sykes
2. Mark Sykes'in Dar-ül-İslam kitabında yer alan Zeytun Osmanlı Kışlası fotoğrafıdır.
3. Osmanlı'nın paylaşımını esas alan Sykes-Pikot Anlaşması haritasıdır.

Ali Gök ile ANDIRIN EŞKİYALARI

Gökahmetli köyünden Hacı İsmail ağanın oğlu Ali Gök ile Andırın Eşkiyaları hakkında söyleşi

--Sayın Ali Gök, Zülfikaroğlu Hacı beyin vuruluşu hakkındaki duyduklarımızı bize anlatır mısınız?

--Zülfikaroğlu Hacı bey, Araba ağaya (tarla adı) , çeltik ekmek istiyor. Harkın suyunu çeltik sahasına götürebilmesi için Kanber Alinin tarlasından geçirmesi gerekiyor. Civardaki tarlaları icar ederler. Fakat, Kanber Ali tarlasından ark geçirilmesine rıza göstermez. Kanber Ali'nin tarlasına gelindiği zaman, Kındıra Fakı:

--Olmaz, ekemezsiniz, der. Zıtlarlar. Su geçirilmesine mani olmak için arkin içinde yatar. Hacı beyin oğlu İsmail Ağa, sakalara emir verir, şunun üstünü toprakla örtün der. Üstüne toprak atmağa kalkarlar. Bu defa kalkar.

İsmail Ağa kızar:

--Tarlanı çek suyun önünden, der.

Sakalar üstüne yürütür, Kındıra Fakı geri çekilir ve:

--Bu çeltiği size ağız tadı ile yedirmem, diye büyük yemin eder. Ve çekilip gider. Ağalar çeltiği ekerler. Güz geldi. Biçilecek sırada, firez yakılırken çeltiğin bir kısmı yanıyor. Çeltik yanınca Kındıra fakıyı şikayet ediyorlar. Çeltiğimizi yaktı diyorlar. Bu da ikinci bir sürtüşme nedeni oluyor. Bu defa Kındıralar, yaylaya göçüyorlar. Balkaya. Veyahutta Gebene. Bu arada, Ağalar, (Kın-

dıraları soyun) diye eşkiyaları tahrik ediyorlar. Her halde ağaların tahriki oluyor. Işkıyalar, Kındıra Hasanı, o oğlu Fakıyı, oğlu Mehmedî hayvanlara bindiriyorlar. Cılbak hayvana bindiriyorlar.

--Para nerde, diyorlar.

--Para köyde,

Bunları cılbak hayvanlara bindiriyorlar. Ayaklarını hayvanın altından bağıyorlar. Yola düşüyorlar. Köye indikleri zaman akşam oluyor. Eve yaklaşıncı, Kındıra Fakı ayaklarını portturuyor. Ellerini de nasılsa çözüyor. Ve kaçıyor. Kaçınca, Hasan ağa (ışkıyaların) yanlarında. Işkıyalar diyor ki Hasana:

--Oğlu kaçtı, seni öldürdük, diyorlar.

Kandıra Hasan da karanlıkta oğluna sesleniyor:

--Oğlum Fakı, diyor. Sen bunlara sıkarsan, bunlar da (ışkıyalar da) beni vuracak. Ben paramı vereceğim. Ne yapayım, diyor. Hadise gece karanlıkta oluyor. Kındıra Fakı kaçıyor.

Çeltik bekçileri var. Onlar da domuz çeltiğe girmesin, zarar vermesin diye bekliyorlar. Bu arada Fakı, karanlıkta eve giriyor. Eski mavzeri varmış onu alıyor. Ve arkalarından takip ediyor. (Işkıyalar) Kındıra Hasanı eve getiriyorlar ve gösterdiği yerden parasını alıyorlar. Uzaklaşıp gidiyorlar.

Soru:-- Eşkiyalar kaç kişi?

--Beş veya altı kişi.

--İsimlerini biliyor musunuz?

--Hacı Bekir Hacı olması lazım içlerinde. Hacı Bekir Hacı Kındıra Fakının arkadaşı idi. Belki de başkaları idi, bilemiyorum.

--Hacı Bekir hacı, Hacı bey vurulduktan sonra, eşkıya çıktı sanıyordum?

--Daha evvelden ışkıya çıkmıştı.

1993 yılının Eylül ayında, Zülfikaroğlu sergende. Develer gelmiş çeltik yükleyip çekecekler. Sergen, Ağcakoyunlunun altında bir yerde. Kındıra Hasanın evinden beş yüz metre yukarda. Kındıra Fakı gece silahını alıyor. Oraya varıyor. Develer gelmiş çeltik taşıyacaklar. Sergende büyük ateş yanyor. Ateşin başındalar.

--Pek iyi, Zülfikarlı, Kındıralarla uzlaşma yoluna gitmiyorlar mı?

--Gel oğlum, senin de şu kadar hakkın var, helalleşelim demiyorlar mı?

--Hayır, yok, yok. Tarlayı suyun önünden kaldır, diyorlar. O zaman kelle kesildiği bir devir. Hak tanıma falan yok.

Bu arada Kındıra Fakı arkin kenarına varıyor. Rahmetli Hamed ağa derdi ki, eli ile işaret ederek "şuradan ağrı sıkık" derdi. Arkadaşı idi Kındıra Fakının. Orada sıkıyor. Hacı Be Bayram vardı, onbaşı. Anıcık karakolunda. Hemen geliyor.

--Fakı nerde?

--Burdayım, diyor Fakı. Silahı elinde.

--Gel diyor, jandarma.

--Ben vuramadım, diyor, Fakı. Fakının yaptığını biliyorlar. Daha evvel, size bu çeltiği ağız tadı ile yedirmem dediği biliniyor. Silahı elinde.

--Ben size teslim olmam diyor. Ben vurmadım, üzerime gelmeyin, diyor. Ormanlık bir yer, ondan çıkıyor ve kaçıyor. Hacı Bekir Hacı ile yoldaş oluyor. Bir de Kürtleri var. Beraber oluyolar.

Kındıra Hasan, diyor ki,

--Oğlum, gel, sen bunlarla yoldaş olka. Bizim paramız var. Geçinip gidiyoruz, bunlar seni öldürtürler, diyor.

--Hee bre baba, diyor, kabul etmiyor. Hacı Bekir Hacı'nın arkasına düşüyor. Göksünde Hüseyin efendiyi (uyduranoğlu), öldüren adamı evinde öldürtüyorlar.

--Öldüren Hacı Bekir Hacı mı?

Hüseyin efendi Hacı Bekir Hacı'nın akrabası ya.

--Biliyorum da öldüren Hacı Bekir Hacı mı?

--Yok. Hacı Bekir Hacı yoldaşı. Beraber gidiyorlar. İçeri giriyor, evin içinde vuruyorlar. Bu defa zaman geçiyor. Kındıra Fakının ölmesi gerekiyor. Diyorlar ki:

--Azziğa gidin, diyorlar. Yanlarında kürt varmış. Ondan sakınıyorlar. Sen azığa git, sen git, derken, Beş Bucağın yukarısında, bir yerde, bunları ekmeğe gönderiyorlar. Kürt de gidiyor. Öbür arkadaşları da gidiyor. Gidince orda, Fakıda muska var, kurşun geçirmezmiş rüya, bağlıyorlar, öl-

dürüyorlar. Öyle habarı geldi.

--Vuran Hacı Bekir Hacı mı?

--Bilemiyorum.

Ancak Hacı beyi vurduktan sonra telefon ediliyor. Telgraf çekiliyor. Hacı bey vurulduğu zaman, İsmail Ağa ile Ali Bey (Zülfikaroğlu) Ceyhanda imiş. Onlarda Andırına geliyorlarmış. Kındıra Fakı bunlarda vurmak için, Bektaşlıda pusu kuruyor ve bekliyor. Hava kararınca vaz geçiyor ve suyu (Andırın suyu) karşı tarafa geçiyor. Bu sırada sesleri geliyor. Geri dönmüyor.

--Vadeleri gelmemiş, diyor.

Suyun, Andırın suyunun öte geçesinden sesleri geliyor. Fakat geri dönüp vurmaya gitmiyor. Vadeleri gelmemiş diyor. Gelip gidiyor. Bu arada Kındıra Fakıyı öldürüyorlar.

--Hacı beyi vurduktan birkaç ay sonra mı Kındıra Fakıyı öldürüyorlar ?

--Üç dört ay, belki de altı ay geçiyor. Öyle. Sene sürmüyor.

--Bana üç ay sonra demişlerdi?

Sen kaç yaşındasın bu arada.

--Ben de sığır güriyorum.

Işkıyalar Anıcık Karakolundan üç candarma öldürdüler. Bu hadise arasında, Fakının işkıyalığı durumunda. Hatta Kürtler candarma yazılmışlar. Alo'yu mu neyi öldürmüşler. Andırın eşkıyaları. Tokmaklının üst başında, kayalık var ya? Oradan sıkıyorlar. Bir candarma, bir bekçi, bir kürt öldü, diyorlar.

--Jandarmalarla müsademe mi oluyor ?

--Candarmalar işkıyaları takibe

çıkıyorlar. Işkıyalar biliyorlar ki candarmalar geliyor Tanıyorlar. O sırada ben de evir arkasında dal kesiyordum. Silah seslerini duydum. Bu hadise olduğu zaman daha candarma kumandanı Nazmi Bey yok. (binbaşı). Gambır yüzbaşı (Zeki Bey) , var. Fakı öldükten sonra, Gındıra Hasan rahmetlik Hamed Ağaya :

--Benim durumum kötü, bu işkıyalar bizi de öldürecek, Fakı sözümü tutmadı, inadıdı diyor. Benim sözümü tutsa, belki ben de kaçacaktım, diyor. Sükunet hasıl olunca, geleceğidik, diyor.

--Hasan Ağa hangisi?

--Gındıra Hasan, Gındıra Memmedin babası, Nurdoğanın dedesi.

Şimdi, yiğenim, diyor, needek, Kadiriye gitme diyor. Osmaniye git, tel yazdır, Ankaraya çek, diyor.

Hamed Ağa:

--Bana iki madeni lira verildi, ben oradan yürüdüm, Osmaniye geldim. , diyor. Osmaniye dilekçe yazan bir arzuhalci buldum, durumu anlattım, bana bir tel yazdı. Parasını verdim sonra Postahaneye gittim, teli çektim, parasını verdim, diyor.

25 gün sonra, Nazmi Bey geldi diyor. Kadiriye geliyor.

--Jandarma alayı geliyor değil mi?

--Ondan sonra, bu gelince, Kadirliden 31 kişiyi, işkıyayı toplatıyor. Ağaları bulunmaları için baskı yapıyor. Işkıyalar teslim olunca, Kozana gönderiyor. Adana'ya gönderilirken, Sarı çamda, içlerinde ufak bir çocuk varmış. Candarma çocuğa üç tokat vuruyor. 10 – 12 yaşlarında imiş.

--Ulan eşşeğlü eşek, sen bunların içinde ne geziyorsun, diyor. Oğlan kaçmaya başlayınca, ışkıyalar kaçıyor diye bahane ediyorlar ve 31 ışkıyayı Sarıçamda kurşuna diziyorlar. Bu hadiseden sonra Nazmi bey Andırına geliyor. Köyden köye gitmeyi, şehirden şehre gitmeyi yasak ediyor. Ağaların yaylaya çıkacağı hayvanları bime geri çeviriyorlar. Ben tabii yaylayaydım o zaman. Nazmi Bey Andırına gelince, ağaları çağırıyor:

--Siz, diyor, bu eşkıyaları deyneğinen sopayınan balacağımız, diyor. Bu emir üzerine Hacı Bekir Hacı ve beş arkadaşı atlarına biniyor, gelip teslim oluyor. Bunları Maraş'a gönderiyor adam.

--Bre kimi idi bunların hamisi, diyorlar.

--İbiş alinen Muculu (Guculu?) Mustafa idi diyorlar. Bunlar ışkıyalara yataklık yaptı diyorlar.

--Onları da getiri, diyor Nazmi Bey, Bunları da Diyarbakıra sürgün ediyorlar. 33 kişiyi vurduklarında, Remzi Özdemir bir tepenin başında imiş. Arkadaşları :

--Biz bunlarığ vururuk diyorlar.

Remzi Özdemir diyor ki :

--Durun, diyor. Sizin aklınız yetmez. Halk uyanmıştır. Biz burada tutunamak. Doğru Suriyeye gidek, diyor. Ve o, Suriyeye çekip gidiyor. Bundan sonra, bunları sürgüne gönderdiği zaman, Andırında ışkıyaların bir kısmı teslim oluyor. Onlar da Diyarbakıra gönderildi. Ondan sonra mahkeme edilenler, yedi buçuk yıl hapis giydiler. Hükümleri bitti. Hapisten çıktılar. İşte Remzi Bey ve arkadaşları da o zaman teslim oldu. Koca

Ahmedi de Ağca Dağda ayrıca yakaladılar. Çokaktan biraz yukarda, Ağca Dağda arkasını takip ettiler. Rahmetlik Yayıcıoğlu Ali Ağada takip edenler arasında idi. Takip edenlere kimsenin Koca Ahmede yemek vermemiş tenbih edildi. O zaman ekinler firik olmuştu. Firik meke yedikleri için amel olmuş dediler. Sonra Koca Ahmedi omzundan vurdular. Silahının ucuna beyaz çapıt bağlıyor. Havaya kaldırıyor. Koca Ahmedi teslim alıyorlar.

--Yalnız Koca Ahmedi mi yakılıyorlar ?

--Evet, diğerleri daha evvel geldi teslim oldu.

Bir de Remzi Bey teslim olmadı. O Suriyeye gitmiş. İş sukut edince o da geliyor, teslim oluyor.

--Pekiyi, Andırında iki eşkıyanın kellesini getirmişler, o nasıl oluyor?

--Şimdi ben yaylayaydım. Aşağı Andırına indik. Işkıyalardan üç kişi kaçmış. Ceyhan nehrini geçmeye çalışırken ikisi vurulup ölüyor.

Halk ayaklanmış, arkasında. Geminin biraz yukurısında mı üzüceğin alt yanında mı bilemiyorum. Gemiye yakın bir yerde. Her halde Köleliye yakın bir yerde. Ormanda. Bunlara ateş ediyor, candarmalar. İki tanesi düşüyor. Üçüncüsü kaçıyor, soyunup Ceyhan Nehrine atlıyor. Karşıya geçiyor. O kayboluyor. Neticede, çıplak olan, Keşi kıvranyor. Şimdiki Keeş Köprüsünün bulunduğu yere yakın bir yerde bostan tarlasına giriyor. Üzeri çıplak. Bir don var. Orada görenler haber veriyor. İlk Memmed derler. Komutana kadar veriliyor. Yakalayıp çıplak

olaak Andırına getiriyorlar. Andırından Candarmaya , amıcık Karakoluna haber ediyorlar. Candarmaların Ceyhan nehri kenarında vurdukları ışkıyaların kellesini kumandan istiyor Amcası :

Vallahi git getir, diyor.

Avcı Mustafa Ceyhan Nehrinin kıyısına geliyor. Ordan bir ağaç getiriyor. Boynunu altına koyuyor. Çok kötü kokuyormuş. Burnuna çapıt tıkıyor. Kellesini vurup kesiyor. Gövdesi orda kalıyor. Çok kokuyormuş. Kelleleri heybenin gözlerine koyuyor. Üstüne kum dolduruyor, koku azalsın diye. Kelleleri heybeyinen karakola getiriyor. Oradan Andırına getiriyorlar. Çıplak İlk Memmedin koltuğunun altına veriyorlar ve çarşıda gezdiriyorlar. Ben böyle işittim. Kendim görmedim. Öyle resmi çekilmiş derler bilemiyorum. O zaman devir öyleydi. Adamın kellesini kesip teşhir ediyorlardı. Şimdi demokrasi var.

--İlk Memede ne hüküm verildi, bilgin var mı?

--Sonra İlk Memmed hapis-hanede öldü. Öldü diye işittim.

--Koca Ahmet hapiste yattı mı?

--Yedi buçuk sene yattı. Eceliyle öldü. Arabadan düşmüş. Koca Ahmet iri yarı bir adamdı, Abazalıynan mı yaycılıynan mı arası açılmış o yüzden ışkıya çıkmış. Işkıya çıkması gerek olmayan bir adam.

--Ali Ağa takipte bulunduğu göre yaycılı ile mi arası açıldı?

--O zaman emir verildi. Takibe iştirak etmeyen kalmadı. Dağı taşı aradılar.

ANACIK KALESİ

Anacık Kalesi Kadiri'den Andırı'na giden stratejik yolun hemen güneyinde büyük, kalesi olan bir konak evidir. Bu küçük kale, Kum Kalesi'nin 12 km kuzeyindeki geniş dağlık vadiyi korur. Vadiden geçen bir sırı dere güneye doğru akar ve sonunda Ceyhan Nehri'ne katılır. Anacıktaki yapıyla ilgili tarihi kayıt mevcut değildir. Bir zamanlar güney duvarının üzerindeki boşlukta (oyukta) bulunan iki kitabe kaybolmuştur.

Kale Anacık Mahallesi merkezinde bulunmaktadır. Araçla ulaşım mümkündür.

ANACIK KALESİ

*Düz Ovaya Hâkim Duruşun İle
Bağdaşmıyor Bahtın Ey Şanlı Kale.
Ahıra Cevirmiş Bu Köylü Seni
Yakışmıyor Sana Ey Şanlı Kale.*

*Bu Anacık: Tarihini Bilmemiş
Asırlardır Gözyaşını Silmemiş
Üzmüşler Seni Yüzün Gülmemiş
Büyüklük Sendeymiş Ey Şanlı Kale.*

*Haştrın Kalesin Sana Getirsek
Geben'e, Azgıt'a Selam Götürsek
Sana İlaç Diye Tohum Yetirsek.
Derman Olurmuki Ey Şanlı Kale.*

*Çiğdem Söktüm Toprağından Küçükken
Yılan Kovaladım, Börtü Bökükken
Beni Sorar isen Daha Çocukken
Sevdalandım Sana Ey Şanlı Kale.*

DAĞLARDAN BAKINCA AKÇA DAĞ

Burada dağlar denize doğru ayakları çamura batmış bir filin kaymamak için kendini geriye doğru zorlamış haline benzer. Kuyruğu ise koyakları, dereleri, vadileri oluşturmuş gibidir. Sağrısı ve sırtı dağları, gezleri ve tepeleri oluşturmuş gibi durur karşınızda. Bu gezlerden kopup gelen deli poyraz, tekmil Çukurova'yı hızla dolaşır. Otları kurutur, dudakları çatlatır. Ortamı kahverengi ile boz karışımı bir renge dönüştürür.

Yörükler ise sarı sığacı ve bin bir çeşit renge boyanmış Çukurova'yı çoktan terk etmişlerdi. Dorukları sisler içindeki dağların kuytu yamaçlarına konmuş, kıl çadırı Yörüklerin keçileri, koyunları, sığırları, devreleri geviş getirirken, herkes çadırın önünde yanan ateşin etrafında toplandığı anda ateşten çingilar dağılırken, alevler küçük çocukların yüzünü, rüzgarın esiş yönüne göre şöyle bir yalayarak aydınlatıyordu. Ateşin ışığı göz bebeklerinde hareketli ipilti oluşturuyordu. Temmuz ayında bile dağlar, soğuk, Issız ve karanlıktır. Çoban köpeklerinin havlamaları dağların sessizliğinde yankılanırken, diğer obalara cesaret verir, canavarları ise sürülerden uzak tutardı.

Gündüzleri ise çok uzaktaymış gibi görünen altın sarısı ekin tarlalarında harmanlar kurulup buğday hasadı yapılmakta. Ovada hummalı bir telaş ve koşuşturma yaşanırken, öküzlerin çektiği kağnıların tekerlerinden çıkan tuhaf ve uzun ses çekildikçe uzayan bir ip gibidir. Bu ses belki onları binlerce yıllık geçmişlerine bağlar. Avuç içi kadar görünen yeşillikler ise otluklar, mısır tarlaları, kavaklıklar ve sebze bahçeleridir. Kıvrıla kıvrıla akan Kara suyun vadisi ise her daim yeşildir.

Yılların yorgunu su değirmenleri gece gündüz çalışarak kışlık buğday ve mısır unlarını hazırlar. Ellerde bulgurlar çekilirken yaylada kış hazırlıkları ağır ve düzenli bir ritimle devam edip gider.

DAĞ BAŞLARI

Beni uğurlamaya gelen

Arkamda bir çiçek seli gibi

Gülümseyen insanlar vardı..

Dağ başları تنها beşikler gibi

Sallar seni sonsuz uykunda

Hiç bir sevgi bu dağ yelleri gibi

Okşamaz seni..

Anamdan kalan bir sevgiye sığınırım

Serin dağ başlarında üşürken

Bir taş daha koyarsın ömür duvarına

Kafana atılan her taştan sonra.

HO ÇINARI

Çukurova düzünden kuzey tarafa bakınca elle tutulur gibi yakın, hiç ulaşamayacak gibi heybetli ne uzak ne yakın muh gibi çakılı yüce düldül dağı karşılar sizi. Bir dost sıcaklığı duyarcasına korkularınızdan sıyrılır, terleyen alınınızı siler baktıkça serinlersiniz. Değ başında olma özlemi, serinleme isteği çeker sizi. Gün gelir yolunuz oralara düşünce, toros yamaçlarından kendi şarkısını terennüm eden hiç ama hiç kesilmeyen sesiyle Ho çınarı çeşmesine uğrarsınız. Ho çınarı yaşı belli olmayan çınar. Dibinde çeşmesi. Ataların mabet yapıp ta avlusuna çınar diker gibi bu ulu çınarda çeşmeyi beklemede nöbetinden kusur etmeden.

Ho çınarı Çukurova düzüne bakan toros yamaçlarında aşağıları spreyleyen bir serinlik, bir dinginlik katar insana. Ovakadikilerin burada olma özlemi, buradakilerin sarı sıcakları yaşamama isteği Ho çınarında buluşur.

Kim dikmiş belli değil. Menkıbeler var üstüne. Bilinen şey ise dikenlere yaşadıkça sevap yollanması. Hem çınar hem çeşmeyi diken yapan yaşatan kimlerse biteviye böyle. Her yolcu elini yüzüne bu soğuk suyu çarparken, avucuyla kere kere, kana kana içerken yapanları hatırlar aynı duyguları yaşar. Dile, babasına atasına rahmet sözleri dile gelir.

Ho çınarı ve çeşmesi:

Sen gün günler gördün

Ne devirler tanık oldun

Başında ne susuzları kana kana doyurdun

Sıkletten kaçanları ne de serinlettin

Ne yolcular kondu durdu başında

Ne azıklar serildi Halil İbrahim sofrası niyetine
 Ne çiftçiler alın terin silerek rahatladı
 Ne kurtlar kuşlar gelip içtiler
 Ne dilsiz hayvanlar uğruna buraları yurt tuttular
 Gölgende ne bağdaşlar kuruldu
 Ne abdestler alında salâvat getirilerek
 Ne alınlar değdi toprağıni seccade bilerek
 Ne yalnızlar uğradı da korkularını yendiler
 Ne talebeler geldi geçti
 Ne sevda türküleri söylendi gölgende
 Ne harman yeelerine tulumlarla su taşındı
 Ne bağ bahçelere su götürüldü
 Ne aşıklar geldi geçti
 Ne eşkıyalar başında konalgaları, canlar yaktılar
 Ne göçler, konar göçerler geçti
 Ne yolcular soluklandılar
 Ne uykular uyundu dibinde
 Ne türküler söylendi başında
 Ne muhabbet sohbetler edindi gölgende
 Ne dilekler tutuldu dualar edildi ferahlatan gölgende
 Ne mektuplar yazıldı gurbete gidenlere
 Ne haberler ulaştı yanı başında
 Ne kavgalar edildi başında
 Ne sevinçlere tanık oldun
 Ne hüznüler le hüznüldün
 Neler yaşadın neler gördün...

Sen bir ikizisin ağacınla çeşmenle. Dibindeki beton çeşme sana inat tarihi temsil etmiyor. Şekilsiz, kullanışsız ve de sana yoldaşlık yakışmamacasına. Hizmet olsun diye yenilerde yapılan üst bölgedeki beton yığın seni nede üzültüyor bilseler. Uzağında abdesthaneye ne demeli. Gövdene yaslanmış tarhta çatılı derme çatma çardak doğallığı temsil etse de kadrini kıymetini bilmeyenlerin elinde örselememiş durmada. Böyle dediğime bakma. Aman sana ve çevrene dokunmasınlar daha iyi güzel olsun diye. Beton dökmesinler mesela. Ahşap yapılsın ne yapılacaksa. Dibinde otlar birsin. Çeşmenin muuskisi kesilmesin.

Yıpranmış bedenindeki oyuklar bir sığınak, güneye bakan kocaman delik çukur ovaya ta aşağılara bakan dürbün misali gibisin. Kim gelse dost olur, konuk edersin. Dilin olmasa da konaklayanlarla konuşursun. Sen susar dile getirirsin dillendirirsin. Ne de iyi edersin. Hiç olmasa merhamet çınarımız olursun.

Medeniyetimiz, kültürümüz adına ne güzellikler varsa hissettirirsin.

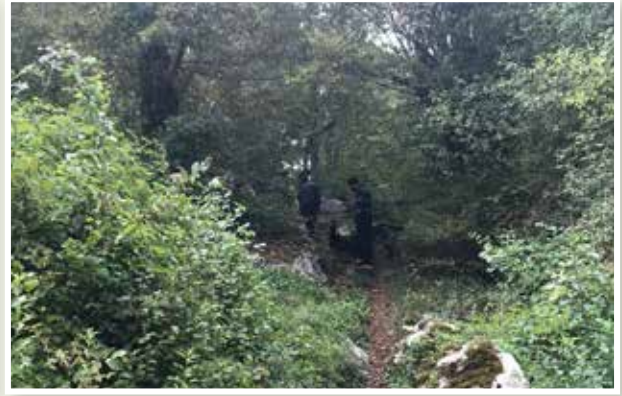
Yaşa emi. Yaşatsınlar emi.

ANDIRIN'DA GEZİ...

*Geçen yaz Andırın'da güneye doğru yani düldüile doğru bir yolculuk.
Düldül gör beni der misali çeker durur. Aşağıda Menzelet barajı.
Vadiler, şelaleler, zengin doğa, bereketli topraklar, vatan bekleyen köyler.
Beraber gezelim.*

*Dağ yoluna vurunca, yüksekler çıkınca,
bizi dumanlı dağlar karşıladı.*

Dağ yolunda ilerledik.

*Bereket zirvesi. Toroslar'da bakir kalmış
bu seyrangah yeni yeni biliniyor.*

Görülmeye değer mi? Değer...

*Herkes burda kendi resmini çekiyor.
Keçi ev sahipliği yapıyor.*

Manzara muhteşem...

Karşıda Düldül dağları.

Başından duman eksik olmaz.

*Çukurovanın her yerinden
Düldül dağı görülür.*

Yolda doğal yapılar gördük.

Doğal mağara...

Erken açan kırmızı çiçeği.

*Aşağıda Aslantaş barajı.
Ötelerde Çukurova...*

*Ho Çınarı çeşmesinde abdest almak,
tahta haymada naamaza
huşu içinde durmak.*

*Dönüş yolunda Ho Çınarı'na uğradık.Ho
Çınarı'nda soluklanıyoruz.
Çeşmeden su içiyoruz.*

Yolumuz köyden geçiyor.

Böyle köyleri kim özlemez.

*Camiye şadırvan yapılmış.
Yerli, doğal, ihtiyaca uygun.*

Yolumuz Burunönü kalesine uğruyor.

Kale dışardan sarılmış, içerden yıkılmış.

Kalenin başında ağaçlar bitmiş.

Kale ve Düldül. Ne heybet... Ne asalet...

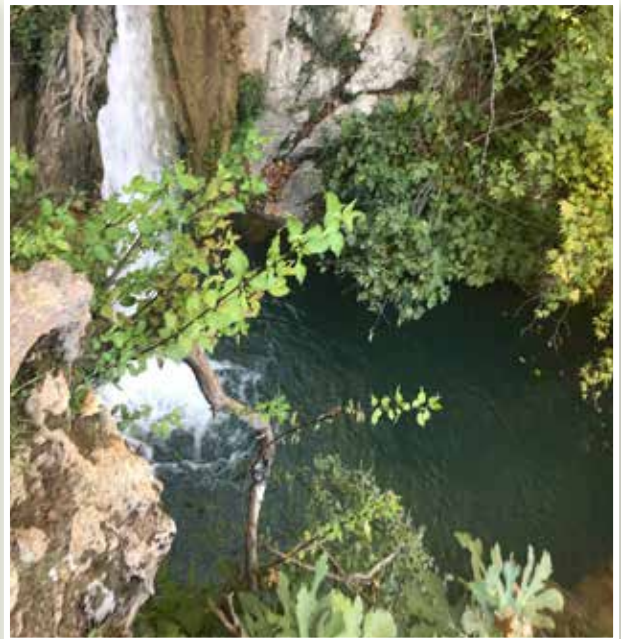
Bir taş oyma.

Yolda harabeye dönmemiş, yok olmuş bir değirmenden kalaan değirmen taşı.

Alt alta şelaleler...

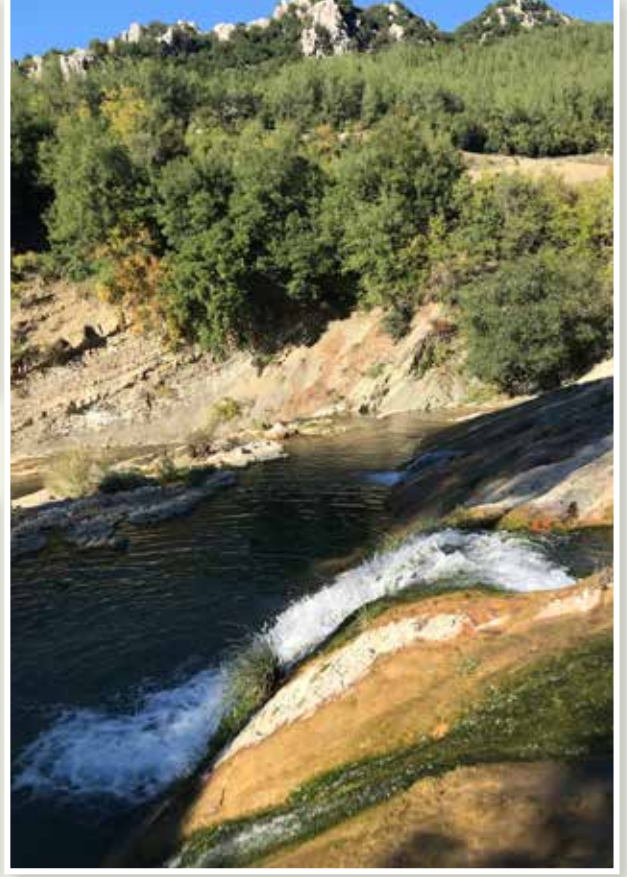
*Alanlı şelalesi.
Her mevsim muhteşem.*

*Şelalenin döküldüğü yerde gölet.
Gölette serinleyenler.*

*Bir nar ağacı na seyre dalıyoruz.
Bereketin timsali.*

*Efırağızlı İnkidenik şelalesine düştü yolumuz.
Şelale şahane.*

*Yolda bir terasta konaklamak.
Ötelerde Andırın coğrafyası.*

Ve gün batımı Andırın.

ABDAL MAĞARASI

Karacaoğlanın ayağının tozu kalkar Torosların dağ eteğinden. Enginine pus çökerken şahikalarında fırtınalar kopar Torosların.

Çukurova düzünden yukarı başınızı kaldırıp da Akyoldan öte Göçyolunun kıvrımlarına doğru döndüğünüz vakit sedirlerin baş döndüren heybeti Halbur yaylasının serin yayla havası derken Camız yokuşundan aşağı Geben Ovasının düzündüde kör sulu deresi karşılar sizi.

Baharın coşkun zamanı bir tarafta karlar erirken bir yandan da bahar yağmurları ile dere coşar çağlar boylu boyunca.

Baş döndüren heybeti ile Höbek dağı bir yanda, Kayranlı dağı bir yanda Ovayı olanca ihtişamı ile seyre durur.

Kör sulu deresini geçip koca göle varınca uçsuz sulakların ötesinde kırık dağın eteğinde bir yerlerde yer alan bir mağaranın adıdır Abdal Mağarası.

Bu Mağara vaktiyle yazın yaylacılara evsahipliği yapmış, kışın kışlacı çobanlara.

Eski zamanda bu mağara içinde yer alan sütunlar mağara tavanındaki sarkıtlar burada bir yaşamın var olduğunu gözler önüne sererdi derler.

Mağaranın yer aldığı mevki eski zamanda Ermeni mahallelerinin olduğu mevkiinin karşısındaki Kırık dağı eteğindedir.

Bugünlerde ise mağara definecilerin, gömü kazanların uğrak yeri olup delik deşik edilmiş sütunlar, sarkıtlar kırılıp dökülmüştür.

Abdal mağarasından Çukurhisar tarafına kırık dağın altından gizli bir geçit olduğu söylenir.

Aslı var mıdır bilinmez ama mağara içindeki sarkıtlar, sütunlar gizli geçitin Geben tarafındaki çıkış ve giriş noktası olduğu yönünde rivayetler vardır.

Bu mağara ile ilgili zamanında yörede yaşanan bir rivayeti paylaşayım sizlerle.

Eski zamanlarda Maraşta yaşayan BAYAZITLI ağasının Gebendeki eli ayağı olan bir ağa yaşamış. Bu ağanın da yanında el duran üç beş adamı varmış.

Astıkları astık, kestikleri kestikmiş.

Geçmiş zaman odur ki son güz ayında karakış öncesi köylülerin davar sürülerinden ayırdıkları keçi ve tekeleri bu mağaraya saklamışlar.

Mağaranın girişini de taşla örmüşler ki kimse fark etmesin.

O esnada da karakış bastırıp bir tipi, bir boran göz gözü görmüyor. Torosların dilini bilmeyen için zulümden de öte olan bir kış başlar.

Karakışı, Zahmerisi, Zahmeti derken bahar gelir. Havalar ısınır.

Kırık dağın yamacından bir ağır kokudur yayılır.

Köylüler bu ağır kokuda nedir diye peşine düşerler. Bir de bakarlar ki Abdal Mağarasının girişi örülmüş, içeriden ağır kokular gelir. İçeri doldurulan keçiler soğukta açlıktan kırılmış.

Gönül isterdi ki sizlere gönül erenlerinin kendini eğlediği bir mağara olarak anlatalım. Ancak bizim ellerden gönül erenleri geçmemiş zannımca.

DELİKLİ TAŞ

Tarihi İpek yolunun geçitler başını tutan Çukurova'yı Orta Anadolu ve Doğu Anadolu'ya bağlayan dik yamaçların, derin vadilerin göz alabildiğinde uzanan hercai yeşilin bin bir tonu arasında yolculuk ederken sizi sizden alan diyarda adım başı bir maceraya sürükleyeceğimiz diyar bizim eller.

Tarihi dokusunun yanında birbirinden ilginç mistik yanına şahit olacağımız bizim eller.

İşte o mistik dokusu içinde tarihin eşsiz mimari modellemelerinden derin izler barındıran kaleleri ile bir uyum içindeki doğa ile baş başa kalabileceğiniz yaylaları, akar suları ve gür ormanları ile bizim eller.

Halbur yaylasının serin havasında gök yüzünün çint ayazında yıldızlar size eşlik ederken uzaklardan gelen zurna sesleri sizi sizden alırken işte ruhunuzun derinlerinde uyanan geçmişin izlerini barındıran bizim eller.

İşte tam bu esnada Ardıç odunun atasında çinko çaydanlıkta pişen çay.

Sohbetin uzaklardan ışıltısı bir başka gözüken köy ışıklarına gark olduğu zamanlar.

Tam da çaylar tazelenirken bizim ellerin doğasının eşsizliğinden, ahenginden ve yaşanılanlarından anlatılıyordu.

O anlatılardan biri de Delikli Taş.

Kendi içinde o kadar ilginç bir hikayedir ki dillere destan meryemin hikayesinin gölgesinde kalmış aslında.

Meryem kim mi?

Meryem; Gebenin üç dört kilometre kuzeyinde yer alan geçit başındaki kale kumandanının kızı.

Dillere destan hikayesini bilmeyen yoktur.

Kale Kumandanın kızı Meryem yardımcıları ve muhafızları ile verimli Geben Ovasında gezintiye çıkar. Gümüşoluk üzerinden sık ardıçlıkları geçip Kaleboynu deresinden Halbur Yaylasına doğru atlarını sürerken karşlarına bir kaya parçasındaki delik taşı görürler. Burada az soluklanıp, azıklarından atıştırırlar.

Akşam güneşi harmankayadan aşarken ay kendini uzaklardan ayı dağın ardından gösterir. Meryem de

Bu esnada dikkatini çeken delik taşın bu noktasından uzaklara bakar. Bakarken de hayal kurar.

İşte o hayal; Beyaz atlı prensine giden yolların aşındırdığı tozlu yollarda yıldızlara el uzatmak ne de güzel olacaktır.

Delik taşın gediğinden uzakları izlediğiniz zaman gökyüzünün eşsiz güzelliği ile göç yolundan akyola uzanan ormanlığın size kattığı huzur bir başka hazdır.

Meryemin aşkı burada bu delikli taşta başlar.

Ve o vakit şöyle söyler Meryem, bu vakitten gayri bu delikli taşın adı "Dilekli Taş" olsun.

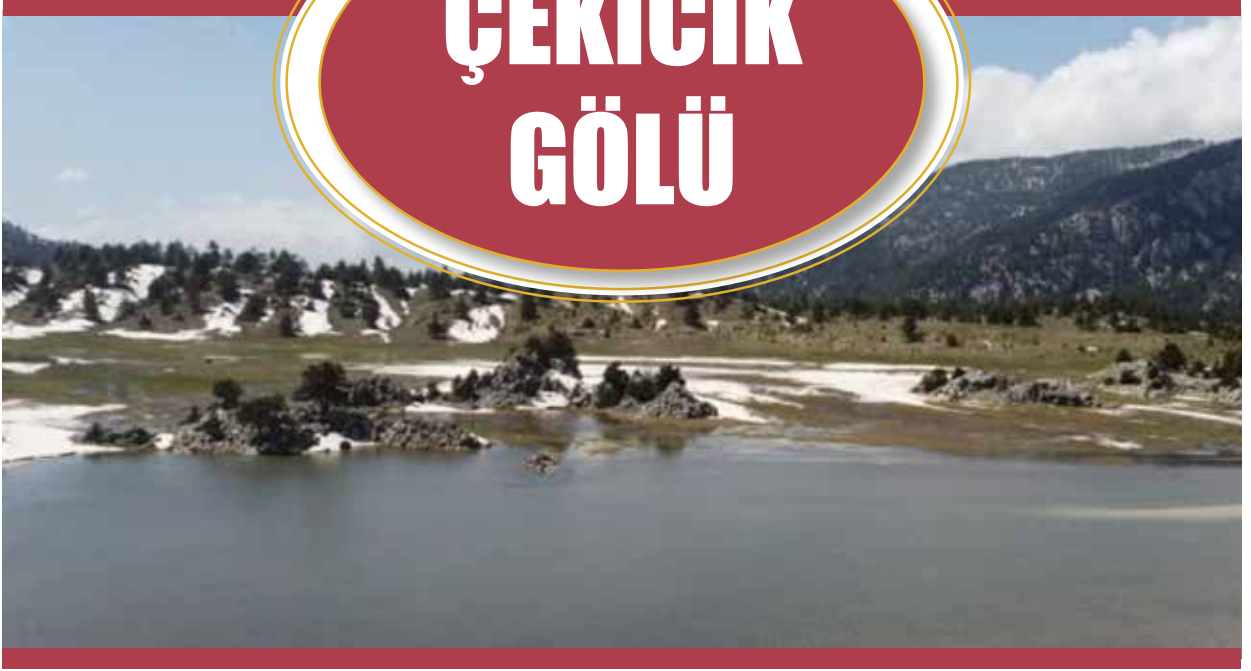
Meryemin bir dileğinin gerçeğe uzandığı hayalin başladığı yerin adıdır Delikli Taş.

Gün batımından ay doğumuna uzanan o ince zamanda tuttuğu dileğinin gün gelipte atının ayağında keçe dolayıp tozlu yollar aşıp yârine doğru at sürerken içten içe keyfini yaşadığı yerin adıdır Delikli Taş.

Velhasıl Meryeminde Çilli Meryeme o günden bugüne de Meryemçile döndüğü hayallerin başladığı yerdir Delikli Taş.

ÇEKİCİK GÖLÜ

See yaylasında, küçük See mevkiinde dağlardan karların erimesiyle oluşan göl. Göle göçmen kuşlar uğrar. Özellikle angut kuşları. Bu doğa harikası tabiatı koruma alanı ilan edilmelidir.

Turaçlar

Bülbülden güzel ötüyor
Avlamayın Turaçları
Nesli tükenip bitiyor
Avlamayın Turaçları

Kışın büklerde kalsınlar
Hepsi birer eş bulsunlar
Yavrulasın çoğalsınlar
Avlamayın Turaçları

Köpekler olmasın izde
Tarlamızda deremizde
Barınsınlar yöremizde
Avlamayın Turaçları

Diyar Diyar uçamazlar
Okyanuslar geçemezler
Yaylalara Göçemezler
Avlamayın Turaçları

Irmağın göllerin sazın
Soyundan değildir kazın
Habercisi bahar yazın
Avlamayın Turaçları

Cengiz gibi sizde anın
Önemi var her yuvanın
Öz kuşu Çukurovanın
Avlamayın Turaçları

KÖY EVİ

Yolum bir köy evine düştü. Düştü de nasıl düştü. Yukarı davet edildik. Çıkmak istemedim. Beton merdiveni görünce hemen ürktüm. Biraz aşağıda durayım dedim. Bahçede kolu dalı budanmış dut ağacının seyrek gölgesinde bir plastik sandalyede oturdum. Soluklanamadım bile. Çevredeki oraya buraya atılmış, öksüz kalmış eşyalar, yıkılan dam, harabeye dönmüş avlu bizi sahipsiz bıraktılar, yazıya yabana atıldılar dercesine haller içindeyken yukarıdaki ayran davetini kabul bile etmedim

Yanlarına vardım. Hatır sordum. El sürdüm. Okşadım, sevdim. Buruk bir geçmiş yazın sıcaklığıyla beraber yüzüme alafını vurdu. İrkildim. Hayıflandım. Üzüldüm. Biliyordum. Hayat değişiyordu. Kaçamağı yoktu. Yoktu ama bu kültür hazinelerinin ne günahı var. İtilmiş, atılmış, çürümeye terk edilmiş. Hiç mi anısı yoktu? Hiç mi değeri yoktu? Hiç mi duygulara hitap etmiyordu? Etmiyordu velhasıl. Etmiyordu ve orada burada, atılı, çürümeye terk edilir halde. Ev sahibine sordum. Yazık, günah, değerli, kültür, geçmiş, anı... ne kelime eyledimse sökmedi. Hepsi eskide kaldı dedi. Ne kıymeti kaldı dedi. Dedi. Dedi...

Yaşadığımız kültür araçları bunlar. Bir tarık, koca geçmiş. Geçmişimizi bunlarla yaşatırız ancak dedim sede nafiye.

Neler yoktu ki. Bereket dolu nimet saklayan ambar, tarım aletleri. Yaba, kürek, saban, tırmık, Toprak damları yıllarca yağmur yaştan koruyan damı toprağını pekiştiren taş lo. Odadan sökülmüş el emeği tahtalar. Damdan sökülü ma, direk, mertekler. Ağatan tekneler...

Keşke tarım müzemiz olsa. Köy müzemiz olsa. Kültür varlıkları müzemiz olsa. Etnografik müzemiz olsa. Adı ne olursa olsun bir müzede bunları korusak, gençlerimizle buluştursak. Keşke, keşke...

Yayla evi deyince akla betondan ev, önünde biraz bahçe akla gelir. Mustafa hocanın yayla evine ziyaret yaptığımızda bildiklerimizi unuttuk. Hocanın bahçesine girdiğimizde bir tarih ve kültür yolculuğuna davet edildik.

Burası Çığsarabağlı yayla. Yaylası. Mustafa toprak hocanın yaylası.

Bahçe değildi. Bir üretmenin en ince detaylarına kadar titizlikle hazırladığı yolculuk her durakta ders verir nitelikteydi. Keşke öğrenciler uğrasa hem Mustafa hocanın misafirperverliğine tanık olsalar, hem de bahçede kültür yolculuğu yapsalar.

Neler, neler...

Önce ağaç oymalardan yapılmış, masa ve oturaklar. Mustafa hoca hiçbir ağaca kıyılmış değil. Kurumuş odunlar yakacak olmamalı diyerek almış, testere ile oymuş ve bahçe oturakları meydana gelmiş. Üstelik her oturağı bir futbol kulübü rengine boyanmış. İsteyen kendi takımının oturağına oturuyor. Hatta farkına varmadan takımının oturağına yönelmiş de tuttuğu takımı ortaya çıkıyor. Oturaklardan bazıları arkalı, bazıları arkasız. Ortada çevreden getirilmiş renkli masa yerine kullanılan bir taş. Yerde yontulmuş odun kıymıkları. Dağda, ormandasınız adeta.

Bazı sehpaların üzerinde taşlar. Taşlar da oyun taşları diyor Mustafa Hoca. Bunlarla taş oynuyoruz. Üç taş, beş taş, dokuz taş... ötekiler. Biri de abdest oturağı.

Bahçede akan, her akışı musikin en doğal şiirlerini terennüm eden durmadan akan ağaçtan oluk. Buz gibi suyu kana kana içebilir, el yüz yıkayabilir siniz.

Ya hamak. Hamakta uzanır dinlenir, hatta serinlikte uykuya dalabilir siniz.

Çukurova da taş oyunları meşhurdur. İki insan taş oynamak isterse hemen yeri düzeltir, taşları toplar... oyun başlar. Düzeltilmiş oyun yerine yalak derler. Hoca, yalak da yapmış.

Arabanın lastiğini doğaya zarar vermesin diye ortasını doldurmuş. Çiçek saksısı yapmış.

Ağaçlar da asılı kabaklar. Andırın, kabağı sanat eserine dönüştürme de çeşit çeşit kullanmada zengin kültüre sahip.

Kalabalık oturacaklar için tahtadan oturak düşünülmüş.

Ya cızzan. Çocuklar için kurulmuş dönen ağaçtan bu oyun aletine büyüklerde dayanamaz.

YAYLA EVİ

DEMLİK ÇAY EVİ

Adı Demlik Çay Evi. Gençler demlik kafa de diyorlar. Nesiller arası da isim farkı olmalı. Ahmet Yancı Göksun caddesinde açtığı işletmeden bahsediyoruz. Lise, askerlik derken buraya uzanan yolculuk. Baba mesleği elektrikçilik. Genç adamın hobilerle dolu hayatı var. El sanatları, balıkçılık, doğa gezisi, tarihe merak ve kültürel varlıklar hastası.

Kültürel varlık dedikte çay evi kültürel varlıklar ile donanmış. Adeta bir müze. Büyüklerinden sıkça duyduğu “eskisi olmayanın yenisi olmaz” tembih hayatının rehberi olmuş. O gün bu gün tarihi, kültürel eserleri inceliyor, derliyor. En son bir kafe işletmesinde sergiliyor. Her gün temizlik, bakım yapıyor. Çevredekiler gözü gibi koruyor diyorlar. Yetmiyor bulup buluşturup biriktiriyor. İleriki zamanda daha da zengin bir çayevinde oturacağız. Hiç sıkıcı gelmiyor. Sergili varlıkları seyretseniz, geçmişlerine dalsanız sizi nerelere götürür.

Derlediği her eserin bir hikâyesi var. İlk gördüğü bir su taşımada kullanılan yay. Bir nineden hediye. Kadın sırtında kilometrelerce öteden su taşımış. Şimdiki nesil su musluğunu sıkıya eriniyor diye ekliyor. Hikâye böyle başlıyor.

Diyor ki; Buradaki her eser bir sanat eseri, emek ve ustalık şişi. Birde yıllardır kullanılmış, ne hayatlara dokunmuş, tanık olmuş. O yüzden paha biçilmez kültürel varlıklarımız.

Fincan, askılık ları gösteriyor. Bunlar çam ağcından. Tabiat öylesine araç gereç sunuyor ki, kültürümüz bunu yakalamış.

Dört beş yıl önce bir satıcı 10 TL değerinde bir makine halısına karşılık kıl çul, kilim ile takas etmiş. Köylü nerden bilsin. Sonra satıcıdan kendi almış. demiş ki şu emeği düşünsen altın eder. Keçileri beslemek, kılını kırkmak, eğirmek, ip yapmak, dokumak, çul yapmak. Bunca emek. Yıllar yılı göçmüş konaklamış bu çullar. Nelere tanık olmuş. Ya halı ve kilimler. Basmaya kıyamazlarmış duvara asarlarmış.

Derken malzeme toplamaya koyulur Ahmet Yancı. bir kaç parça alayım derken hazineye düştüm diyor. Bu

sefer her gördüğüne merak sarıyor. Buradaki eserler meydana getiriliyor.

Eserlerin sahipleri de parasına bakmıyor.

Kimisi korunsun diye veriyor. Gelir bakar çayını içeriz diyorlarmış. ne mutlu sana bu genç yaşta tarihi, kültürü yaşıyorsun demişler. Biri gelmiş eyere uzun uzun bakmış. Şu atın eyerinden çocukluğumda kaç kere düştüm demiş.

Çay haneyi gezdirdi, anlattı uzun uzun, Her eserin künyesini okuyordu adeta. Küçük bir çayhanede. Buradaki her eser çevreci, emek mahsulü ve de doğayla barışık diyor.

Bir deri önüdeyiz. Av hayvanı postu. Hiç yara bere yırtık yok. Şimdiki avcılar parçalıyor. Deri meriye önem vermiyor. Kuş hapanına keçe takmışlar. Çırpınan hayvanlar zarar görmesin diye. Cana bu derecede değer vermişler.

Ahmet Bey masaya lamba getirdi. Yaktı.

İs kokusu yayıldı. Çocukluğumuzda ders çalışırken burnumuzda kalan kokular. Lambayı nöbetleşe kullandığımız hatırladım.

Kağnı gereçleri. Çocukluğumuzda bindiğimiz araç kağnı idi. Hızı da 4 kilometreyi geçmezdi saatte. Nerden nereye.

Duvarda asılı şakul. Usatlar kullanmış. Heybe duvarda asılı. İnsanlar omuzlarında taşımış.

Sabahleyin geliyor çay yapıp içerken her biriyile tek tek konuşuyorum. Onların hikâyelerini anlatıyor, bende dinliyorum. Bavul, kıl

çuval, keçi derisi, yaba, kürek, heybe, su tulumbası, çıkırcık, yayık, terazi, kantar ve ötekiler.

Şu çıkırcık çeken anne, hallaç atan amca, yayık yapan teyze ne duygular yaşadılar.

Bu eşyaları kullananlar kim bilir hangi türkülerini söylediler, hangi hayaller kurdular.

Ahmet Bey gençleri davet ediyorum. Buyursun gelsinler. Çay bedava. Yeterli kültürel değerlerimizi görsünler, tanınsınlar, merak etsinler. Üzülerek görüyorum ki, gençler gelip oturuyorlar, kafasını kaldırıp bakmıyorlar bile.

Dün ile bugün arasında köprü olmak istiyorum diyor. Bilgisayar var, internette var gelsinler diyor yeter ki.

Öğretmenlere de çağırısı var çayevinin. Öğrencilere kültür değerlerini, tarihi, geçmişimizi gelin çay evimizde anlatın, dersi burada yapın.

Velilere de çağırısı var. Çocuklarınızı güvenle göndereceğiniz yer burası. Adeta bir

müze burası. Gelsinler geçmişini tanınsınlar.

Demlik çayevi Andırının gururu. Geç yaşında tarih ve kültür adamlığı yapan, üstelik buna ticari bakmayan

Ahmet Yansı yı desteklemeliyiz. Çok kolay. Gelip kilim ve halılar serili sedirde oturacağız, çayımızı yudumlayacağız, tarih ve kültür eserlerini seyre dalarak geçmişimizi yaşayacağız. Ahmet Yansı'nın sıcak ev sahipliği eşliğinde.

Hakkını yemeyelim. Barış Kayranın titiz ve yorucu çalışmaları sonucunda bu sanat eseri resimler ortaya çıktı.

Kültür varlığının kendisi

kadar resim edilmesi de bir değerdir.

Bizlere kapısını ve gönülünü açan, kapısı ve gönülü açık, Andırınlıları bekleyen Ahmet Yancı ya kültür yolunun açık olmasını diliyoruz.

DEĞİRMEN

Su değirmenleri yüzyıllardır emektarımız oldu. Nasıl buğdayın ana vatanı Anadolu ise değirmenlerinde öyle. Şimdilerde çok az kaldı. Teknoloji dediğimiz şey bizi değirmenlerimizden de kopardı.

Değirme deyip geçmeyelim. Değirmen bir kültür, bie ekonomi düzeniydi. Yaşam biçimimizdi. Hayatın her evresinde vardılar. Onunla doyar onunla hayat ideama edilirdi.

Anadolu da değirmen sahibi olmak şimdilerde hanı hamamı var misaline denk gelirdi. Değirmenlerde ailece hatta sülalece çalışılırdı. Zira değirmenin gece gündüz işleri olurdu.nöbetler , keşik,imece, yardımlaşma, paylaşma.. Bunlardan bazıları.

Değirmene gelenler kağrı, at arabası, hayvanlarla gelirlerdi. Karacaoğlancın değirmenden gelirim beygirim yüklü türküsünü hatırlayalım. Kağrıları çeken koşum hayvanları yayılacak, yemlenecek, konaklanacak, yük hayvanları da öyle. Yayılım için meralar. Konaklayanlara istirahat yeri, yeme içme yeri veya düzeni. Misafirleri ağırlama, ocak mutfak yeri. Hepsi lazım.

Ya su işi. Değirmene her vakit kesintisiz su gelecek. Suyolları yani arklar temizlenecek, kesilmesin diye gece gündüz kontrol edilecek, değirmenin bakımı yapılacak, taş direnecek, malzemeler, edaavlatların bakımı yapılacak. Bir sürü iş ve emek..

Demem o ki, sadece değirmen binası, dönen taşlar yetmiyor. Konaklayanların ihtiyaçlarını karşılayacak ortam ve imkân hazırlanması gerekiyor. Onun için her dere başına değirmen olmazdı. Yeri düzgiün, ulaşımı kolay olacak. Gelenler ağırlanacak, rahat edilecek. Hak hukuk yanmayacak. Eskiden değirmenlerde aylarca sıra beklenirmiş. Değmemende de dövüş çok olurmuş. Atasözümüz de sen bilirsin dersen değirmende dövüş olmazmış derler.

Değirmenci en emin insan. Kadın gelir, çocuk gelir, yaşlısı gelir, garibi gelir, dilsiz hayvanlar gelir. Hepsine hakkıyla j-hakkını verecek değirmencilik zor iş vesselam.

Şimdi köylerde ataları değirmenci olan öyle anılan insanlar var. Bir de viran olmuş değirmen yerleri. Sular çekilmiş, tabiat kurumuş. Sadece değirmeni kaybetmedik. Beraberinde kültürü, doğayı, geleneklerimizi, iş hayatını. Ve göçler. Acımasız göçler.

Geriye avunma kalır kalmasına da hakikat bu olmasa gerek. Yine sularımız var. Su kaynaklarımız var. Birer su değirmeni yaşatılabilir. Destek olunarak. Üstelik doktorlar bağırıyor. En sağlıklı ekmeğ değirmen unundan yapılan tam buğday ekmeği. Sadece değirmeni kaybetmedik. Ekmeği de kaybettik. Nerdeyse sağlığınıza. Ekmeğin tadı tuzu kalmadı vesselam.

Cambaz / Güzel Beyli'de bir değirmen. Şükür yaşıyor. Yaşatıyorlar. Ellere bileklerine, yüreklerine sağlık.

ANDIRIN DÜĞÜNLERİ

Bu yazımda siz değerli okuyucularıma Andırın düğünlerini anlatacağım. Bizzat kendim doğma büyüme Andırın'lı olduğum için ve elli yılı geride bırakmış biri olarak Andırın köylerinde şahit olduğum düğün merasimlerini anlatmak istiyorum. Her geçen gün mazimizi hızla silip geçerken bizden sonrakilere bir hatıra kalsın diye, Andırın kültür dağarcığımıza bir katkı olsun diye yazdım.

Düğünler, iki gencin sevinç günü olmakla birlikte tüm dost ve akrabaları bir araya getiren önemli toplantılardır. Aylardır hatta yıllardır göremediklerinizi düğünlerde görüyorsunuz. Hal hatır soruyor, hatta dünya hali n'olun'olmaz diye helallik de alıyorsunuz. Sırf bu açılardan bile düğünlerimiz, nikâh törenlerimiz ne güzel bir toplanma adet ve geleneğidir.

Takılar takılıyor, hediyeler takdim ediliyor, kıyılar yakılıyor!.. Geçmişten bugüne eğlence kültürümüzün olmazsa olmazı halaylarımız düğünlerimizde can buluyor. Keklik oyunu, serçe oyunu, topal kız, oynana gelen oyunlarımızdan. Üç ayak, harmandalı izlemeye doyulmayanlardan.

Halay başının ortaya çıkararak döne döne naralar savurup elinde mendil sallayarak oynaması atalarımızın savaş meydanlarındaki yiğitliklerini hatırlatıyor. Eğlencelerimiz harb kültürümüzden bile izler taşıyor!

Çocukluğumda, köydeki düğünlerimiz çok muhabbetli ve güzel geçerdi. Gün öncesinden, yığın yığın yufka ekmeği yapılırdı. Bu ekmeğin yapılmasına iştirak etmeyen hiçbir kadın olmazdı. Gelmeyen ayıplanırdı.

Bir gün öncesinden, koca leğenlere nohutlar ıslanırdı. Tüm bunları köy hanımları, el ele yapardı.

Çok iş olurdu eskiden. Köy pınarından düğün evine su taşımak mesela, zor bir işti. Bu işleri; düğün alayı kurulana kadar kadınlar yaparken, düğün gününden itibaren, düğüne özel seçilmiş bayraktar denilen genç erkekler devralırdı. Düğünde pınardan su taşımak köy lisanında, düğününde kalburla su taşıyacağım, şeklinde deyimleşmişti.

Düğün çalgılarını bizim oralarda abdal denilen kıpti davulcu ve zurnacılar çalardı. Dedem amcalarımın düğünlerinde hep Şeref Ağayı tutardı. Şeref ağa; kır saçlarının üzerine altı köşeli, öntü siperli şapka takan, kır pala bıyıklı iri bir adamdı. Bu abdalın yanaklarını koca bir balon gibi şişirerek zurna çalışı gözlerimin önündedir.

Abdallar, yazları bizim köye yaylaya çıkarlardı. Naylon ya da kıl çadırlarda otururlardı. Erkekleri davul çalmaktan başka bir iş yapmazlardı. Bunların kadınları da köy aralarında dilenerek süt, yoğurt, un, bulgur vs. toplardı. Herkes de bunlara muhakkak bir şey verirdi. Daha cömert ve daha zengince kadınlar bunların çitil dedikleri kovalarının içine ayrıla birlikte bir topak da tereyağı atarlardı. O günlerde yemeklerinde sadece tereyağı kullanan köy halkı için tereyağı kıymetliydi. Ama her şeye rağmen bu insanlar, Allah'ın kendilerine ihsan ettiği rızıklardan paylaşmayı severlerdi.

Bu abdal kadınlarının yanlarında yürüten bakımsız, yarı çıplak birkaç çocukla beraber bir de sırtlarında taşıdıkları küçük bir çocukları olurdu.

Her neyse, gün evveli ücret karşılığında tutulan davulcu ve zurnacıların çalgı ve oyunda maharetli olanları tercih edilirdi ki, düğüne gelen ahali memnun kalsın. Yani bunlar, sadece davul ve zurna çalmakla kalmaz, çeşitli figürlerde oyun ve göste-

riler sergilerlerdi. Davulcuların dombalak atmaları (davulla birlikte takla atmak) meşhurdu.

Cuma sabahı erkenden davarlar kesilir, yemek için etler hazır edilirdi. Kadınlar öğleye bol etli, nohutlu bir yahni ve yanına bulgur, pirinç ya da döğme pilavlarından birini kocaman bakır kazanlarda pişirirlerdi. Mis gibi kokan yufkalar ıslatılıp kadife gibi yumuşak olarkten özenle katlanıp ekmek kazanlarına konulurdu.

Düğün, 'Bayrak Dikme' merasimi ile başlayacağı için hazırlıklar yapılır, uzun ve orta kalınlıkta bir direk ayarlanırdı. Bu direğin tepesine irice bir kuru soğan ve tavuk ya da kuş tüyleri takılırdı. Bunun manasını hâlâ çözebilmiş değilim. Bu direğin ucuna büyükçe bir Türk bayrağı bağlanacaktı.

Cuma günü Cuma namazından sonra, bu Türk bayrağı bağlı direği eline alan kişi en önde, diğer erkekler arkada olacak şekilde Allahuekber nidalarıyla bayrak; düğün evinin en yüksek yerine bağlanırdı. İşte bu işleme, bayrak dikme ya da bayrak kaldırma deniyordu. Bu bayrak, pazar günü gerdekten sonra damat tarafından indirilecekti.

Düğün evindeki kadınlar bayrak dikilene kadar yemeği pişirmiş, sofraları kurmaya başlamış olurlardı. Bundan sonra pazar günü öğle yemeğine kadar düğüne özel tutulmuş, eli maharetli aşçı hanımlar yemek pişirecekti. Aşçılara tüm köy kadınları patates, soğan soymak, doğramak vs. yardımıda bulunurlardı.

Davulcular ve zurnacılar özel olarak, ihtimamla ağırlanırdı. Bunlar istedikleri kadar düğün yemeği yeseler de özel olarak tavuk isterlerdi. Kendilerine hususi tavuklar pişirilirdi. Hatta bununla yetinmeyip düğün evinden ayrılırken birkaç tavuk aşırarak adetleriydi. Bunlar bu hırsızlıklarından ötürü kınanmazlar, çaldıkları tavuklar o eve ait bir düğün hikâyesi olarak kalırdı.

Özellikle geceleyin bu köy düğünlerinin seyrine doyum olmazdı. Meydana kocaman ateşler yakılırdı. Malum elektriğin olmadığı günlerdi. Civar köylerden herkes düğünde olurdu. Köylü aynı anda düğün yapmazlardı. Çünkü herkes herkesin düğününde bulunmalıydı. Bu yüzden birbirlerinin sırasını gözetirlerdi.

Düğünlerde oynanan, seyrini hiç unutamadığım oyunlardan biri serçe oyunuydu. Babam muhakkak bu oyunlarda başı çekerdi. Çeşitli, garip figürlerin yapıldığı bir oyundu bu. Davul eşliğinde yapılırdı.

Serçe oyununu hep erkekler oynardı. Hatta bizim köyümüzde kadınlar sadece kına gecesi ve pazar günü gelin indiği zaman haricinde düğünde hiç oynamazlardı. Gelin indiğinde kaynananın belinden aşağıya doğru sarkan bir iple beline ırbık (ıbrık) bağlanır, bu şekilde çiftetelli oynatılırdı.

Serçe oyunu yedi sekiz kişilik bir erkek grubuyla oynanırdı. Bu oyuna sıska ve cılız olanlar, cezaya uğrayıp dayak yiyeceği(!) için kabul edilmezlerdi. Halay başının ve sonunun, elinde mızrak gibi birer değnek olurdu. Baştaki ve sondaki, halayı yönetiyordu. Oyunda sırayla gömlek, atlet vs. çıkarılırdı. Bu, düzenli ve ritimli bir şekilde yapılırdı ki mesela, önce gömleğin sağ kolu, sonra sol kolu, sonra tamamı çıkarılırdı. Böylece bu oyuncular, belden yukarılarını davul eşliğinde oynaya oynaya, soyunmuş olurlardı.

Serçe oyununda her figürü sıra gözeterek yapmak kuraldı. Kuralı bozan, halay başı tarafından değnekle hafifçe vurularak ya da vurur gibi yaparak cezalandırılırdı. Her işlemi, oyundaki herkesin aynı anda yapması gerekiyordu. Bir figürü geç ya da erken yapana halay başı, elindeki sırıgıyla indirirdi. Halay başı ne yaparsa diğerleri de onu yapardı. Oyunun ortalarına doğru oyuncular omuzlarına, hemen orada buldukları bir çocuğu kaparcasına alırlardı. Bunu hızlıca ve aynı anda yapmak zorundaydılar. Yoksa halay başının değneği tepelelerindeydi. Bir süre de böyle omuzlarında çocuklarla dolanmaya devam ederlerdi. Biz çocukken, bizi omuzlarına alırlar diye oyunculardan kaçarcasına uzaklaşırdık. Bazı çocuklar da, özellikle erkek çocukları; omuzlarda gezmek için oyunculara, mahsustan yakın dururdu.

Serçe oyunu bana, Resulullah Efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem'in Aişe validemizle seyrettikleri şu oyunu hatırlatıyor.

Hz. Aişe radiyallahuanhüma anlatıyor:

"Bir bayram günüydü. Habeşliler mızrak ve kalkanlarla halay çekip oynuyorlardı. Oyunu görmek istiyordum fakat Resulullahsallallahü aleyhi ve sellem'e bu isteğimi söyleyip, söylememekte tereddüt ettim. Bana, oyunu görmek ister misin? diye sorunca, evet, dedim. Hz. Peygamber sallallahü aleyhi ve sellem beni tutup arkasına aldı, ben de çenemi omuzuna dayayıp onu izlemeye başladım. Bu sırada yanağım onun yanağına değiyordu. Resulullahsallallahü aleyhi ve sellem oyun oynayanları gayrete getirmek maksadıyla, haydi bakalım Erfide oğulları Benî Erfide, görelim sizi! diyordu. Bir

süre sonra ben artık sıkılınca Hz. Peygamber sal-lallahü aleyhi ve sellem bana, bu kadar yeter mi? diye sordu. Ben, evet deyince: Haydi, öyleyse git, buyurdu.”

Cumartesi akşamleyin kına yakmak için kadınlı erkekli bir grup, kız evine giderdi. Erkeklerin kına gecesinde kız evine gidiş sebebi, hizmet içindi. Su taşımak, odun taşımak gibi. Oğlan evinden kına için kız evine giden grup, kız evinde yatıya kalabilirdi. Çünkü eskiden ulaşım zordu. Sonraları bu yatı âdeti kalktı.

Tepsi içindeki kına topçuklarına, mum yakılırdı. Gelinin üzerine kırmızı tül nevinden bir şey örtülür, kına türküsü söylenirdi. Gelinin avucunun içine kına gümüşü olarak bir çeyrek altın konulurdu. Kına gecesinde hep kadınlar eğlenirdi. Burada erkek eğlencesi hiç hatırlamıyorum.

Pazar günü sabah erkenden gelin almaya gidilirdi. Gelin, baba evinden çıkarılmadan önce, baba evinden götürüleceği çeyiz çetelesi tutulurdu. Bu çetelede iğneden ipliğe her şey kaydedilirdi.

Kardeş kuşağı bağlanırdı. Bu, gelinin varsa en büyük abisinin bağladığı kurdela gibi bir şeydi. Abisi ya da erkek kardeşi o da yoksa yakın bir erkek akrabası bağlardı. Bu bölüm çok iç sızlatıcı olurdu. Gelinin annesi, babası, kardeşi, bacısı sarılır hüngür hüngür ağlardı. Ağlamaları çok normaldi; gelin kız bir daha baba evine sayılı günlerde gelebilirdi. Hatta uzak olanlar senede bir veya uzun seneler baba yurdunu göremezmiş. Buna türkülerimiz örnektir:

*Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar
Aşrı aşrı memlekete kız vermesinler
Anasının bir tanesini hor görmesinler
Uçan da kuşlar amalim olsun ben annemi özledim
Hem annemi hem babamı ben köyümü özledim*

*Babamın bir atı olsa binse de gelse
Annemin yelkeni olsa açsa da gelse
Kardeşlerim yollarımı bilse de gelse
Uçan da kuşlar...*

Gelinler at sırtında getirilirdi. Ben hatırlıyorum. Sonradan yollar yapıp arabalar çoğalınca durum değişti.

Gelin, oğlan evine gelince hemen attan indirilmezdi veya arabadan. Üzengilik hakkı diye bir hak vardı. Gelinin kaynanası ve kayınbabası çağırılırdı.

Gelin inmiyor ne veriyorsun, denirdi. O zamanın en geçgel şeyi inek, öküz, davar, koyun olurdu. Herkes durumuna göre bunlardan bir şey verirdi. Hatta kaynanalar bazen işi espiye vurdurur, ne veriyorsun sorusuna damadı kast ederek:

En iyisinden bir tosun verdim işte! diye takılırlardı. Bu verilen hediyeler gelinin helal malı olurdu.

Sonra gelin attan indirilir kaynanasının evine doğru giderdi. (Eskiden gelin en az birkaç sene kaynana-sıyla otururdu. Bu, hiç ayıplanmadığı gibi gerekli de görülürdü.)

Gelin attan indiğinde evin yanındaki düğün meydanına getirilirdi. Davulcular bir süre indirdik bindirdik çalardı. İndirdik bindirdik, davulcunun tokmağını hızlı ve kısa vuruşlarla yaptığı bir şeydi.

Artık neşe ve sevincin doruk noktasıydı. Günlerce süren düğün yorgunlukları bitmiş, gelin eve getirilmişti. Başta kaynana, kayınvalide ve herkes çok mutlu olurdu. Bu mutluluğu son birkaç oyunla sonlandırılırdı. Gelin ve görümceler çıkar birlikte oynarlardı.

*Bahçalarda bürülce
Oynar gelin görümce
Oynasınlar bakalım
Bir araya gelince*

Bir de hususi olarak kaynana oynatılırdı ki bu görülmeye değerdir. Kaynananın beline bir ırbık (ıbrık) bağlanırdı. Kaynana oynamak için elini kaldırdıkça arkasındaki ırbık şangırdardı. Bu manzaraya kaynana da dahil hep gülüşürlerdi. Bunun manasını çözebilmiş değilim.

Artık düğün biter davulcu davulunu çıkarır bir köşeye kor, zurnacı da zurnasını kaldırır zurna kesesine koyardı. Gelin ve damat kol kola taktırılır baba evine yollanırdı. Gelin, koca evi sayılan kayınbaba evine doğru yürürken kaynana üst damdan alt dama, gelinle damadın başı üzerine doğru, saçı saçardı. Bu saç, olmazsa olmaz bir adetti. Saçı: içinde kâğıt şekerler, demir paralar vs. bulunan bir

şeydi. Yukarıdan aşağıya gelinin başı üzerinden dökülür sonra özellikle çocuklar bu yere saçılan şeyleri keyifle toplardı. Herkes bu saçıdan kapmaya çalışırdı. Böyle bir şeyi Peygamber Efendimiz Aleyhisselam'ın hayatında da okumuştum.

Gelinin yolu üzerine; bakalım kaldırıp mı geçecek yoksa atlayıp mı geçecek diye ekmek tahtası, tencere, tabak benzeri şeyler mahsustan atılırdı. Tüm bunlardan gelinin edep erkânı ölçülürdü.

Gelin kapıya geldiğinde, eline nar ya da cam gibi kırılıp tuz buz olabilecek bir şey verilirdi. Gelin bunu kapıya doğru hem kırılması hem de kapıyı açması için olanca gücüyle fırlatırdı. Kırılan şeyin tuz buz olması iyi sayılırdı. Evlilikleri böyle tuz buz gibi kaynaşacak diye hayra yorarlardı.

Gelin eve, kayınvalidenin koltuğu altından girerdi. Bu üç kez tekrarlanır sonra gelin içeriye dahil edilirdi. Kayınvalidenin koltuğu altından girmenin, elbet özel bir anlamı vardı. Anayı başa taç etmiş bir milletten bu beklenirdi. Eğer gelin söz sahibi, hatırlı biri olmak istiyorsa kaynanasını sayacaktı. Onun, amiri konumunda olduğunu hiç unutmuyacaktı. Koltuk altından girmenin anlamı buydu.

Gelin ve damat kendileri için tahsis edilmiş odalarına alınırdı. Burada, hemen bir şerbet hazırlanır genç çifte sunulurdu. Gelin ve damadın ilk halveti olan, bir başlarına kalmaları, ilk kez burada gerçekleşmiş olurdu. Gelin ve damat kapıları kilitlenerek bir süre yalnız bırakılırdı. Bu, onların birbirlerine alışması için yapılıyordu.

Bu baş başa kalışta, damat eşinin duvağını açar, sonra da alından öperek ona hoş geldin, derdi. Ve geline yüz görümlüğü diye bir hediye takdim ederdi.

Artık düğüne gelen misafirler yavaş yavaş yolcu edilir, çalgıcı abdalların ücretleri tamamlanırdı. Bu arada komşu kadınlar ve yakın köylerden katılmak isteyenler gelin odasına doluşurdu. Yaşlı teyzeler gelin övme dedikleri merasimi yaparlardı. Burada geline tavsıye babında maniler okunurdu.

*Pazarda bal var gelinim pazarda bal var
Sende bir hal var gelinim sende bir hal var
Ağana yalvar gelinim ağana yalvar*

*Ahd eyle gelinim gelmeye kıymetli gelin
Gelinim güzelim de kınan kutlu olsun
Hem orda hem burda dilin tatlı olsun
Pazarın üstü gelinim pazarın üstü*

*Yar bana küstü gelinim yar bana küstü
Güveyin uslu gelinim güveyin uslu*

*Ahd eyle gelinim gelmeye kıymetli gelin
Gelinim güzelim de kınan kutlu olsun
Hem orda hem burda dilin tatlı olsun*

*Pazarda kuzu gelinim pazarda kuzu
Tüyü de kırmızı gelinim tüyü de kırmızı
Bir adam kızı gelinim bir adam kızı*

*Ahd eyle gelinim gelmeye kıymetli gelin
Gelinim güzelim de kınan kutlu olsun
Hem orda hem burda dilin tatlı olsun*

*Ay doğar elek gibi
Gün doğar melek gibi
Biz bir gelin aldık ki
Dondurma bebek gibi*

Aşçıların, bayraktarların hediye bohçaları gelinden istenir sahiplerine verilirdi. Bu bohçaların, gelin kızın çeyizinde bulunması gerekirdi. Bohçalar, erkek evinin de maddi desteğiyle kız evi tarafından hazırlanırdı. Bohçalarda; verilecek kişilere uygun olarak hazırlanmış yazma, seccade, çorap, havlu vb. şeyler bulunurdu.

Böylece düğün sona ererdi. Ertesi gün sadece kadınlar arasında gelin başı mevlidi yapılırdı. Gelin başı mevlidinin yapılaş amacı, gelinin koca evine gelişini mübarek kılabilme içindi.

Kömbe ve Çörek

Andırın Çukurova kültürünün bir parçası. Anadolu'nun zengin kültürünün unsurlarını Andırında bulabilirsiniz. Bunların başında ocak kültürü ve ocakta pişen kömbe gelir.

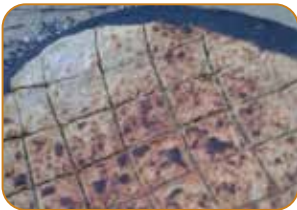
Andırında kömbe, çörek, börek, bazlama, yağlama gibi adlarla ocakta yapılan ekmek gurubu yiyecekler oldukça yaygındır. Diyebiliriz ki ocak kültürümüz kesintisiz devam etmektedir.

Ocak kültürü konargöçer yaşamından beri gelir. Nerde konulsa orda hemen ocak yakılır, hamur yapılır, kömbe pişer. kömbe deyip geçmeyelim. Anadolu'nun doğal buğdayından, su değirmen inde öğütülen undan yapılır. Doğal aymalı hamurla mayalanır. Odun ateşinde pişirilir.

Yöremizde çörek kültürü yaygındır. Nerdeyse ocak olan hare evde pişirilir. Neredeyse her sabah taze taze pişirilerek sofraya gelir. Mesela pikniklerde, yayla gezilerinde, çadırlı konmalarda hemen ocak çevrilir, ateş yakılır, hamur hazırlanır ve taş tandırda pişirilir.

Çörek yapma usulleri apayrı. Burada yamak tarifinden çok kültür tarafına bakıyoruz. Çörekler nerede nasıl yapılır dersiniz açıklayalım. Taş tandırda yapılır. Her evde taş tandır bulunur. Yassı ve ince taşlar doğadan bulunur temizlenir ocakta yerin alır.

Saç tandır vazifesi görür. Geniş saçlarda hem yufka ekmek pişer hem de saç arası dediğimiz çörek kömbe pişirilir. Saçın üzerinde pişerse çörek, saç arasında pişerse kömbe olur.

Önce ateş yakılır köze döner üstüne saç arasına hazırlanan çörekler, üstüne tekrar saç ve üzerine yeniden köz ateşi. Ocağı çukur yapıp üzerini bastırarak ta yapılır.

Teknoloji taş veya açık ocakların yerini alınca kuzineli sobalar çıktı. Tepsi-lerde kuzineye sürülerek çörekler pişiriliyor artık. Ocağın yerin tutmaz el-bette.

Gurbetten gelenler kömbe, çörek ararlar. Çocukluğunda öğün olan.

Kömbe sabah kahvaltılarının vazgeçilmezi. Sade de yenir, üzerine yağ da sürülür. Aileyi sıcak sohbetle bir arada tutar. Çobanlara, dışarıdakiler azık olur. Kömbeye kuru, yavan denmez.

Andırın çöreğimiz var. Fırınlarda pişer. Kendine mahsus yapıldıktan sonra fırında odun ateşiyle pişer. Daha çok sipariş üzerine pişiriliyor. Başka yerde bu kültür varsa da Andırın çörekleri kendine mahsustur.

Bayramlarda her evde çörek telaşı. Andırın fırınları da bayram çörekleri pişer. Bayramlık. Hele tadı, lezzeti, yemesi... Hepsinden öte hayatımızın anlamı oluşu. Vazgeçilmez kültür değeri oluşu.

Çorba

Ah sıcacık kahvaltı niyetine çorbalar. Ortada koca bir kaba (sahan, tepsi, tas gibi) konan çorbalar. Etrafına toplanmalar, ekmeği koparıp koparıp bandırmalar, tabağa tahta kaşık çalmalar, önüne kaşık çal diye uyarmlar, bir acele telaşlar, heyecanlar, paylaşımlar, boşuşmeler.

Ah analar. Yavrularının kaşık çalışmalarını, karın doyuruşlarını seyreden analar. Peşinden helal edişler, dualar eden analar.

Ah o bereketler. Besmele ile başlayışlar. Bir tas çorbadan on kişi doymalar, kavgasız gürültüsüz paylaşımlar. Tandırda pişmiş çöreği, yufka ekmeği kavgasız bölüşmeler.

Ah o sabah sofraları. Sabah çorbaları, bet bereket dolu sofralar. Sen meğer hayat okuluymuşsun. Öğretiyor, eğitiyormuşsun.

Hayatı
Paylaşmayı
Bölüşmeyi
Hakkı
Hukuku
Hisseyi
Birlikteliği
Sevgiyi
Saygıyı
Sabrı
Kananatı
Anlamayı
Aileyi
Sadeliği
Azlığı
Yokluğu
İtaati
Birliği
Dirliği
Geldin ve geçtin.

Şimdi. Ayrı ayrı tabaklardasın. Herkes kaşığını kendine çalar. Bölüşme, paylaşma, hak, kanaat, fedakârlık öğretmez. Bencillik, kendilik, ferdilik öğretir. Ve dahi öğretmiyor, öğretmiyoruz.

Bizim kuşak kahvaltıyı nerden bilsin? Biz çorba kuşağıyız. Çorba kültüründen geliyoruz. Bizim kültürümüzde önce çorbalar vardı. Kahvaltı yoktu. Sabah çorbaları olurdu. Anadolu'da kahvaltı mı vardı? Çorba içilirdi. Çeşit çeşit. Odun ateşinde kalaylı kazanda kaynatılan, ortada kapta birlikte kaşıkla içilen, ekmele yenen sabah öğünü. Gerçi çorba diğer vakitlerde de sofrada bulunsa da esası sabah öğünüdür. Sabah yemeğidir.

Çorba geçmişten gelen, nesillere ulaşan, orada yaşayan damak tadımıza uyan kendi yerli malımız. Malzemesi tarifi kendisi, yerli. Ondandır çorba usta-çırak yoluyla öğrenilir. Neneden toruna aktarılan öğrenme yolu. Yörede, mevsimde ne varsa çorbaya döner.

Bizde çorba öğlesine zengin, öğlesine bereketli ki tarifi zor yapılır. Evvela hangi malzeme varsa ondan çorba olur. Hangi mevsimse mevsime uygun çorba yapılır. Çorba, içenleri doyurur, sofraya bereket, ağza tat katar.

Bakın Anadolu da güzel bir tekerleme var. Halkın temel yiyeceği ekmektir. Ona da "kuru ekme" derler. Çorbanın marifetine bakın. Çorbaya ekme doğranırsa: Sıcağı soğutur, azı çoğaltır, cıvığı koyulaştırır, yiyeni doyurur.

Çorba tam bir dost. Mide dostu. Mideyi korur, kollar. Gönül dostu. En kolay ikram eskiden tekke ve zaviyelerde, imaretlerde, hanlarda sofranın baş ikramı. Dua dostu. İftarlar çorba ile başlar dua ile biter. Garip dostu. Misafirlikte fakir fukaraya yapılan en güzel en kolay ikram.

Orta ve ileri kuşak olarak aile ocağında sofranın etrafında çorba tadına topluca kaşık çalışmalarını hiç unutamayız. Paylaşmanın tanımını içmek üzerinden verirler. Çorba sosyal statüsü ne olursa olsun insanları aynı softada bir arada oturtur. Paylaştırıp insanı bir nevi hizaya getirirdi.

Çorba dedik ya. Bereketle dolu mevsimine göre çorbalar, yerine göre çorbalar, rakımına göre çorbalar, malzemesine göre çorbalar Bulabildiğimiz çorba çeşitlerine bakalım. Bunlar içinden geldiğimiz kültürün bize öğrettikleri. Tattıklarımız sizinde nice bildikleriniz var.

İşte Çorba çeşitleri:

Tarhana çorbası

Bulgur çorbası

Dövmel/yarma çorbası

Ayran çorbası

Toyga çorbası

Mısır çorbası

Un çorbası

Mercimek çorbası

Çulbır çorbası

Sebze çorbası

Yoğurtlu çorba

Katkılı çorba

Tirşik çorbası (esasen yemek)

Pirinç çorbası

Sütlü çorba

Şehriye çorbası

Nohutlu çorba

Anadolu da çorba üzerine zengin bir kültüre sahibiz. Hala insanlara çorba lakabı takılır. Çorbacı Veli, Çorbacı Duran. Gibi. Çorba üzerine atasözleri, deyimler, tekerlemeler var. Çorba hikâyeleri, çorba fıkraları anlatılır. Çorba edebiyatımızda işlenir. “ Tekkeyi bekleyen çorbayı içer” atasözü ha dilimizde yaşar durur. Çanakkale harbide askerin çorba öğünü bugün gurur vesilemiz olarak anarız.

Analarımızın özel çorbaları olurdu. Yörelere mahsus çorbalar olurdu.

Başka bir ayrıma bakalım,Sıcak çorbalar,Soğuk çorbalar,Katkılı çorbalar,Karışık çorbalar,Sade çorbalar,-Kışlık çorbalar,Yazlık çorbalar,Taneli çorbalar,Unlu çorbalar,...

Çorbanın velinimet olduğunu tadanlar bilir. Soğuk günlerde, hastalıklarda, bir kâse tabak ılık, Sıcak çorba nasıl tarif edilir.

Çorba yapmakta marifet ister. Her kes çorba yapamaz. Nedense her kes annesinin çorbasını beğenir. Geride kalanlara duyulan özlemde olmalı. Olsun. Bakın sizde hayatınızı, kültürünüzü biraz yoklayın çorba üzerine bilgiler dolar doğarcasına. Ve çorba yapmakta bize hep geçmiş yaşatır.

Çorbalar mutfağımızdan kültürümüzden kopuyor. Kültür dediğimiz yaşanan yaşanana gelenler. Kaç mutfakta yaşanıyor? Kaç çeşit kaç çeşnili, Kaç karışımı, Kaç tat da?

YEMEKLER ve YEMEK KÜLTÜRÜMÜZ - 2

Bebeklikten çocukluğa, yetişkinlikten geçmişe, yokluğa duyulan özlem paluza. Buğdayın, mısırın en fazla ekildiği topraklarda yapılan nişastanın hikayesi paluza. Hangi eve uğramamıştır?

Varlık mıydı yokluk muydu doğanın ve doğanın özü? Genetiği değiştirilmemiş ve yapılan besinlerin doğallığı ile günümüzde yapılan katkılı mamaların karşısında büyük bir varlık; GEÇİM kaynağının yetişmediği ailelerde bebeğe verilen aş, kalabalık ailelerde şekerin yetmediği, geçimin zor olduğu yerlerde tatlı lüks iken evdeki ikramın adı paluza. İsmi bile güç veren, kas yapan pazudan mı gelir, pazu mu yapar bilmem lakin Adanalı bici biciye ilham, sütlü tatlıların başında usta aşçıların menüsü paluza. Nişasta, süt, şeker veya pekmez karışımı; her evin tatlısı olmuş, bebeğin maması, misafirin ikramı. Eskiler yufkayla banıp yemiş. Demir emilimini geciktirse de yoğurtla pekmezin karışımı nasıl güzelse süt, nişasta, pekmezin karışımı da öyle güzel. Gıda boyaları yerine doğadan gelenle renklidir, dilerse vişne suyu, portakal suyu, limon suyu... Çeşitli yapabilirsin. Çocukluğunun tadını verir mi bilmem lakin bir memleket havası verir insana. Tadına bakarsın sütünden, yaylalardan otlatılan ineklerle taze bol kaymaklısını, inek güderken sohbet ettiğimiz çocukluk arkadaşlarımızı, hayallerimizi ; nişastasız yayla buğdayından elde yapılmış, pekmezi üzümün kara gözlü çocuklarıyla toplanıp süzülmüş, hiçbir katkının olmadığı memleketi anımsatır.

Gül Ahmet Yiğit ve Neşet Ertaş' ın türkülerinden harmanlanıp sesi Andırın poyrazı gibi içine içine işleyen, Ağoluk gibi pınar suyunun tadıyla bekletilmiş karpuzun çatlaması ve tadından bir avuç memleket çıkar paluzadan. Duruşu insanın Delihöbek gibi dik ve yiğitçe emeği anımsatır. Tatlı mı, karın doyurmalık mı, gönül doyurmalık mı? Sizin paluzanız hangisi, hangisi en ağır yüreğinizde?

Geçmişten günümüze ağızımızın, yüreğimizin tadından kalmışsa, özleminiz elinizin altında. Az da olsa yapıp memleket tadı almaya ne dersiniz yüreğinizden bir tas paluzayla.

PALUZA İÇİN GEREKLİ MALZEMELER:

1 lt süt,
3 yemek kaşığı nişasta,
1 su bardağına yakın şeker veya 1 çay bardağına yakın pekmez(isteğe bağlı portakal suyu, limon suyu, vişne suyu)

YAPILIŞI:

Soğuk süte nişasta ve şeker konulduktan sonra kaynıncaya kadar karıştırılarak pişirilir. Kaynadıktan 1,2 dakika sonra altı kapatılır. İsteğe bağlı meyve suyu eklenip soğumaya bırakılır ve servise hazır edilir.

Not: Şeker yerine pekmezli yapılışı:

Soğuk süte nişasta karıştırılıp kaynatılır, kapatmadan önce pekmez konular, servise hazır edilir.

DİPNOT: Paluzanın kıvamı puding ayarında olmalıdır.

KIZ OĞLAN TAŞI

KIZ OĞLAN TAŞI EFSANESİ

Geçmiş tarihlerde Andırın mevkiinde iki beylik hüküm sürmektedir.

Danış oğulları Beyliği

Cerit Oğulları Beyliği

Bu iki beylik arasında anlaşmazlık olduğu aşikârmuş.

Danış oğulları Beyliği nin kızı ile Cerit Oğulları Beyliği nin oğlu birbirine sevdalanırlar. Gel gör ki babalarının arasındaki husumet nedeniyle iki gencin yasal olarak evlenmeleri mümkün değilmiş. İki genç kaçmaya karar verirler. Anlaştıkları gibi Danış oğulları Beyliği nin kızı bohçasını hazırlayıp Cerit Oğulları Beyliği nin oğluluyla birlikte kaçmaya başlarlar. Bunlar kaçarken Ceritoğulları Beyliği nin Azgıt yönünden peşlerine düşerler, maksatları oğlanı geri almak, Danış oğulları Beyliği de karşı yönden kızlarını almak için harekete geçerler. İki beylik karşı karşıya gelmek üzereyken, kızla oğlan saklanmak isterler orada bulunan koyunların arasına gizlemek isterler fakat olmaz. Kaçamadıklarından çaresiz kalan bu iki sevdalı birlikte dizlerinin üzerine çömelip Allaha şöyle yalvarırlar;

Yarabbim bizim bu şekilde kavuşmamız mümkün değil, iki taraftan da kan akacak, kan akmasın, canlar yanmasın bizim yüzümüzden. Yarabbi bizi

“Ya kuş et, ya da taş et demişler “

Bu kadar temiz sevda ve bu kadar yürekte yalvarma karşısında ikisi de o anda taş oluyor. Onlar Taş olduğu gibi dokundukları ve onları gizleyen koyunlarda taş oluyor.

Orda bulunan küçük taşlarda koyunlardır.

Beylik gelip bakıyorlar ki orada taştan başka bir şey yok, kızın bohçası da sırtında bağlı olduğundan, Taş olmuşlar!

Taş olmuşlar! Diye bağırarak ve Allah ın hikmetinden de korkarak kendileri de kaçarak orayı terk ederler.

O günden bu yana **KIZ OĞLAN TAŞI** olarak bilinir.

İşte sizlere bir sevda efsanesi...

Taşlar Üzerine

Pazartesi günleri hayatımızın en güzelinin ve bizim için özel anlam ifade eden bir gündür. Bu günü sevmek hayati sevmele eşdeğerdir. Kapitalist ve insanlığın her değerine karşı ikiyüzlü batının tüm kötü çaba ve gayretlerine rağmen pazartesi de diğer günler gibi kutsal ve mübarektir.

Bizde bu mübarek günde çalıştığımız iş yerine gitmek üzere evden çıkıp dolmuş durağında sıradaki dolmuşu beklemeye başladık. Bu birkaç dakikalık bekleme esnasında gördük ki; Pazartesi telaşı gerçekten güzel, özel ve anlamlı. Hani kız istemenin veya görücü gelmenin tatlı telaşı vardır ya, tıpkı onun gibi bir telaş var sokaklarda. Etrafı tatlı bir temaşa içerisinde seyrederken, aniden önümüzde duran dolmuşu fark etmemişiz bile. Dolmuşun kapısının açılması ile birlikte,

-Günaydın, diyerek cebimizde daha önceden hazırladığımız jilet gibi bir 5'liği şoföre uzattırken, "vefasızsın sen, insafsızsın sen, taş kalplisin sen zalim." Şöyle şoföre baktım, bana mı diyorsun diyecektim ki, bunun bir şarkı sözü olduğunu ve dolmuşun radyosunda çaldığını farkettilim. Şoför resmen yolculara sabah sabah narkoz veriyordu. Narkozun etkisi elbet geçerdi, ya bu şarkının etkisi nasıl geçecekti.

"Taş Kalpli". Kendime otu-

racak bir yer bulup oturduğumda zihnimde bu cümle vardı. Evet Taş Kalpli. Bu söz ne kadar acımasız bir ifadenin şarkılara dökülmüş tezahürü olmalıydı. Zihnimi yokladığımda taş kalpli sözünün genelde aşk acısı çeken ve aşkına karşılık bulamayan insanlar tarafından kullanıldığını bilmekte birlikte, birçok kötü insan içinde bu deyimim, gündelik hayatta kullanıldığını farkettilim. Aklıma nereden geldiyse cellatların da taş kalpli olduğunu unutma kadirciğim dedim.

Cellat, sadece görevi gereği insan hayatına son veren kişi midir? diye düşünürken, Arif bir milletin bu insanları bir şarkı sözü ile nasıl anlattığını bir kere daha anlamış oldum. Bizim milletimiz kötü bir şeye direk kötü diyemese de bunu çeşitli biçimlerde anlatıyor diye düşündüm.

Dolmuşçunun abi çok dalgınsın, işyerine geldik dediğinde yeniden dolmuşçuya dönerek,

-Günaydın, dedim. Dolmuşçu kardeşim alışılmış ve öğrenilmiş bir şekilde gülümseyerek, Günaydın Kadirciğim günaydın dedi. Bu bakışlarda çok mana vardı.

Sokaklar, dağlar, deyimler, ironiler, şarkılar, sevdalar hep taş'la kaplı. Taş bizim hayatımızda önemli bir yer

arz ediyor. Şimdi burada ağızımızdan bir "TEK TAŞ" lafı çıksa, cümlenin gerisi mutluluğa gark olur.

-Ay aşkım, bana tek taş'ımı almış, dendiği anda manzara, tereyağının sıcak tavadaki halidir. Burada durumun gerisini ifade etmeden şunu söyleyeyim ki, bir tek taş neler yapıyor. Biz burada "taş" üzerine konuşuyorsak, ne demek istediğim gayet iyi anlaşılacaktır.

Küçük bir taş parçası hayatımızı ne kadar ve nasıl anlatıyor gördünüz mü? İnsanlar bu küçük taş parçasıyla ne kadar mutlu oluyorlar. Zaten hayatın bir amacı da mutlu olmak değil mi?

Demek ki taş deyip geçmemek lazımmış. Taş hayatımızın her anın da ve her alanın da insanlarla içiçe bir yaşam sürüyor. Biz taşları cansız varlık olarak bilsek te, küçük bir tek taş yeni hayatlara yelken açıyor. Yani taşlarda da canlılık belirtileri varmış.

Diğer taraftan şunu da ifade edelim ki, taşların da bir kıymeti harbiyesi vardır. Ve küçük mini minnacık bir tek taş için bayağı bir meblağı da gözden çıkarmanız gerekmektedir.

Siz hiç mürüvvet gör(e) meyen taş gördünüz mü? Şimdi bu da nereden çıktı di-

yebilirsiniz. Bakın anlatayım. Çukurova'nın dinlenme tesisleri Andırın'da anlatılan bir hikaye vardır. Bu hikayede anlatılanları dinleyince ne demek istediğimizi gayet iyi anlayacaksınız.

Rivayete göre Andırın Sınırları içerisinde bulunan Geben Kalesinin komutanının Meryem isminde güzel mi güzel bir kızı varmış. Bu kız evlilik çağına geldiğinde bu kıza iki talip çıkmış. Geben kalesine yakın bir konumda bulunan, Azgıt Kalesinin komutanının oğlu ile Çamurlu Kalesinin komutanının oğlu. Bu iki genç Meryem'e talip olurlar. Kale komutanı da her iki kalenin komutanı yakın arkadaşı olduğu için, bu güzeller güzeli kızını almak isteyeninin atının ayağını toprağa deşirmeden kaleye gelmesinin gerekli olduğu şartını ortaya koymuş. Yani aynı anda başlayacak yarışta kim kaleye atının ayağını toprağa deşirmeden gelip Meryem'i isterse, Meryem'i ona verecektir. Her iki kale komutanı ve oğulları bu teklifi makul bulurlar. Lakin Meryem'in gönlü Azgıt Kalesinin komutanının oğlundadır. Belirlenen gün ve saatte yarışma başlar. Çamurlu Kalesinin komutanının oğlu, atların ayakları yere basmasın diye Çamurlu Kalesinden Geben Kalesine doğru olan güzergaha taş döşetmeye başlar. Tabii bu sırada habercinin bir gelip bir gitmektedir. Adamlar taş işini bayağı ilerletip gediği aşmak üzereyken, Meryem sevdiği Azgıt Kalesinin komutanının

oğluna haber salar.

-Tez olsun, Çamurlu'nun adamları gelmek üzere, ayrıca söyleyin çok düşüncesinin atının ayaklarına keçe bağlayıp dörtnala gelsin. Bu haber kara kara düşünen Kara Sevdalı Azgıt Kalesinin komutanının oğlu için ilaç olur. Hemen atının ayağına keçeleri bağlayıp atını dörtnala Geben Kalesine sürer ve Meryem'e ulaşır.

Bu sırada yollara taş döşeyerek Geben Kalesine gelen Çamurlu Kalesinin Oğlu birde de bakar ki, Meryem ile Rakibi olan Azgıt Kalesinin komutanının oğlu el ele (tıpkı, Ela ile Lale el ele olduğu gibi*). Çamurlu Kalesinin oğlunun bin bir emekle döşediği taşlar boşa gitmiş ve bu taşlar bu iki insanın mürüvvetine şahitlik edememiştir. Bu sırada Çamurlu Kale Komutanının oğlu şu meşhur Sözü söyler;

“Meryem'de zaten Çil idi”. Valla Biz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlarının çoğunluğunun bildiği bir atasözü vardır. “Kedi Uzanamadığı ciğere pis dermiş”. Biz işin bu kısmına karışmayız. Lakin Onca döşenen taş, mürüvveti görememiş ya o bizi ilgilenendir. Konumuz taş ya hani

Bir vakit namazını eda etmek üzere veyahutta turistik bir gezi amacıyla Kadirli ilçemizde bulunan tarihi Alacami'yi ziyaret ettiğinizde cami duvarlarında işlemeli taşlar görürsünüz. Bu taşlar gerek Alacaminin ilk inşaa-

tında gerekse fethi müteakip atalarımızın yapmış olduğu yenileme çalışmaları esnasında bin bir özen ve emekle buldukları yerlere nakşedilmişlerdir.

Alacamiye iyi manada gittiğinizde yukarıda bahsettiğimiz özel işlemeli taşları yakından görebilirsiniz. Biraz dikkatli baktığınızda bu taşların bir sanat eseri olarak işlendiğini ve özel anlamlar yüklenilerek buralara konulduğunu fark edersiniz. Her işlemeli taşın derin manaları vardır.

Taş işlemeciliği ve işçiliği insanoğlunun üzerinde çok çalıştığı bir konudur. Hatta Urartu medeniyetinin yapmış olduğu güzel taş eserlere istinaden bir Taş Medeniyeti olduğu da söylenir. Bununla birlikte yaşlı dünyamızın çok değişik bölgelerinde kurulan birçok medeniyette taş ve taş işlemeciliğine çok önem vermiştir. Her Medeniyet kendi yaşam tarzı, dini inancı ve bölgesel durumu nedeniyle taşlara şekil vermiş ve bu şekillere de deri anlamlar vermiştir.

Son yıllarda ise taş işlemeciliği bir gelir ve geçim kaynağı olmuştur. Taşların işlemecilik yanında sağlık yönünden de faydalarını gören insanoğlu bu taş işlemeciliği sanatını bir gelir kaynağına dönüştürmeyi başarmıştır. Bu konu ile ilgili detaylı bilgi ve görselleri bir alışveriş merkezi ve süs eşyaları satan dükkanlar da görebilirsiniz. Sahi sizin sağlık taşınız nedir?

Dünya hayatı fani, ahiret hayatı bakidir der Ehli Müslimin. Lakin fani hayatta da insanın bir yeri yurdu olmalıdır. Bir sevdiği, sevenleri, türküsü olmalıdır, Mesela.

Kimilerine göre eski insanlar, kimilerine göre tecrübe sahipleri, kimilerine göre Ak sakallılar, bu dünya hayatı ile ilgili bir çok veciz söz söylemişler, bir çok deyimlere kaynaklık etmişlerdir. Bu kaynaklığın temel sebebi yaşanan, görülen, düşünülen hayatın tâ gerçekleridir.

İnsanoğlu tabiatı gereği ölümlü bir varlıktır. Dolayısıyla ölümle ilgili her konuyu da gündelik hayatına işlemiştir. Ölüm üzerine onlarca türkü söylemiş, ağıt yakmıştır. Şunu apaçık söyleyelim ki, insanoğlunun kabul ettiği en büyük olgu belki de ölümdür. Hayatının birçok alanında retçi, hayırcı, kibirli, ben merkezci, hepsi benimci rolleri başarı ile oynayan insanoğlu mesele ölüm'e gelince Kaderine boyun eğmekten başka bir hareket yapamamıştır.

İşte bu ölümün sonrası da bir durum vardır. Cenaze merasimi ve mezarlık mevzuu. Cenaze işlemleri, dünyada hayat bulan dinlere farklılık gösterse de, birkaç din hariç insanı toprakla buluşturur. Bu toprakla buluşma çok acıdır. Anlatılanlar, okuduklarımız, dinlediklerimiz esas meselelerin bundan sonra başladığını ağız birliği etmişçesine söylerler. İşin doğrusu da dini inancımız gereği durum budur.

Hayatını nerde, ne şekilde nasıl geçirdiği belli olmayan bir insanın ölüm sonrası bir mezar taşının olması müthiş bir şeydir.(burada, Şehitler konusunu ayrı tutuyorum). Zira bu mezar taşı çok anlamlar ifade eder. Lakin konumuz taşlar olduğuna göre bize müthişliği yaşatanda yine bir TAŞ'dır. Taş deyip geçmeyin. Bir mezar taşı çok önemlidir.

Not: Andırın Asri mezarlığı orta yerinden aşağı doğru inerken bir mezar taşı vardır. Çok anlamlı bir ifade içerir. Ve bu ifade ancak bir mezar taşında bu kadar anlamlı olurdu.

Daha önceki yazılarımızda da belirttiğimiz gibi insanoğlu, kısacık ömründe hayatını hep çevre ile irtibatlandırmış ve bu irtibat günümüzde de devam etmektedir. Zira insanoğlu fitratı gereği unutkan bir varlık olduğundan yaşadıklarını unutulmaz kılmıştır.

Televizyon ve haber kanallarını seyrettiğinizde veya gerek turizm amaçlı gerekse de normal bir gezi yaptığınızda etrafınızda bu unutulmazlardan bol miktarda görebilirsiniz. Yıllar önce Gaziantep ilimizde ZEUGMA ANTİK KENTİ ile ilgili bir haber gördüğümde, insanoğlunun üreticiliğinin ne kadar muhteşem olduğunu düşünmüş ve bizim yaşadığımız yörelerde de bu güzelliklerden olabilir diye düşünmüştüm. Zira ben okuduklarımdan biliyordum ki, Çukurova nice medeniyetlere ev sahipliği yapmış ve bu medeniyetlerin izini taşımaktaydı.

Çok sürmeden beklediğimiz haber Kadirli'den geldi. Hem de ne haber. Kadirli'de öyle bir mozaik alanı tevafuken tespit edilmişti ki, dillere destan. (Genelde inşaat sahalarında tespit edilen bu güzellikler bir sebeple yok edilse de, bu defa ortaya çıkan manzara kıyıpta yok edilecek cinsten bir manzara değildi. Zira ZEUGMA'nın getirilerini gören insanlarımız, Kadirli'mizde böyle bir güzelliği görünce güççük dillerini yutmuşlar ve bu güzellikten herkesin haberi olması adına çalışmaya başlamışlardı.

Devletimizin destekleri ile bu gün bu muhteşemliğin bir kısmı güneşi görmüş ve insanların istifadelerine sunulmuş bulunmaktadır. Gerçekten imkanı olanların gezip gördüğünde burasının ZEUGMA'dan daha güzel olduğunu söyleyeceklerine eminim. Adamlar taşı işlemiş kardeşim. Hâ unutmadan bu güzelim yer nerde diyecek olursanız tam da Kadirli'mizin merkezinde. Arayan bulur bulanlar arayanlardır.

Biz insanlar gündelik hayatımızın her alanında her eşyaya veyahutta duruma isim vermişizdir. Bu isimler öyle hemencecik olmamış, yaşanan tecrübeler, duygular, izlenimler bu isimlerin verilmesinde önemli bir yer edinmiştir.

İnsanlığın ilk hayat bulduğu coğrafya da rastgele bir köye gezi düzenleseniz ve bu köyden üç beş kişiye köyün etrafında bulunan yerlerin

isimlerini sorsanız hemen-
cecik size bir sürü isim sayar.
Bu isimleri duyduğunuzda
size garip gelebilir, lakin bu
isimler bu köyde yaşayanlar
için büyük anlamlar ifade eder.
Kirazlıyurt, GocaGastal, Be'n
Gediği, Abdi'nin hopuru, Ga-
rabel, Garakız tepesi, Ala'ların
Höyüğü, Çift Armutlar (Gerçi
kesile kesile memlekette ar-
mut'ta kalmadı), Gurmut
Deresi, Yemşen Depe, Darılık,
Yavuzların Kışlağı, Cinni Taş.

Cinni Taş, yer adını duydu-
ğumda ben de bu ismi bana
söyleyen kişiye sordum.
Dedim aceba üç harflilerden
dolayı mı böyle denmiş? –
Kadirciğim, Cinni Taş lafını
bizim yörede Yani Kadirli-Andırın
yöresinde çok duyarsın,
Sanma ki bu senin dediğin üç
harflilere atfedilmiştir. Bize
anlatılanlar hiç böyle değil.
Bu ismin verildiği yerlerde ya-
şayanlar, bu iri iri kayalardan
oluşan, yer yer de mağara
görünümlü olan yerlere bir
kutsaliyet atfetmişler, bu-
raları koruma altına almışlar,
bununla birlikte, yaramazlık
yapan çocukları korkutmak
adına da böyle bir söylemde
bulunmuşlardır. Zira sizde
bilirsiniz ki, bizim milletimiz
böyle ironileri sever.

Şimdi ben düşündüm de, Ka-
dirli'den, Nürpet, Kabağağaç,
Boztopraklı, güzergahını
takip edip Andırın'a giderken
böyle bir sürü yer görünüyor.
Uzaktan Kızılkaya gibi gö-
rünse de buralar da Cinni Taş
olabilir mi? Korkutma işine
gelirsek, ne yalan söyleyeyim,
benim doğduğum köyde böyle

bir isimde yer var ve ben bu-
radan geçerken hikayeyi çok
dinlediğimden midir nedir
halâ çok korkarım.

İnsanoğlu günlük hayatında
ironi yapmayı, kelimeleri
evirip çevirip bükmeyi, hele
hele de kelimeler bir den çok
mana içeriyorsa, bu kelimeleri
günlük hayatta kullanmayı
çok sever. Bu kelime çevirme
uzmanlarını Kadirli Çamlı
Kahve, Kadirli Üçgen Park
ve Andırın Kışla Bahçesi'nde
bol miktarda görürsünüz. Yani
bu kişilerin sevmediği en ufak
bir cümleyi kurarsanız anında
DAŞ'I YERSİNİZ!

Daş Yemek, birden çok
manaya gelebilir. Bizim
burada anlatmak istediğimiz
konu, insanlarımızın diğeri
hakkında ki olumsuz düşünceler-
lerini veya o kişiye anlattıkları
hususunda katılmamalarını
ifade eden taş yemedir. Bizim
milletimizin Arif bir millet
olduğu konusunda herkes ama
herkes hemfikirdir. Arif bir
milletinde böylesi ince nük-
telerden geri kalması bekle-
nemez.

Bununla birlikte ihtiyar in-
sanlar birbiri ile sohbet
ederken de ara sıra birbirlerine
Daş atarlar. Şöyleydi böyleydi
manasına gelen bu daş atmalar
karşı kişi tarafından latife ile
karşılırsa bir problem yok.
Lakin ters manalarda yorum-
lanırsa işte o zaman bildiğimiz
gerçek manada Daş Atmak
gerçekleşir.

Ayrıca Kadirli ve Andırın gibi
dili dadlı suyu kireçli memle-
ketlerde yaşıyorsanız, böbrek-

lerinizde canavar halini alan
Böbrek taşlarını cerrahi ope-
rasyonla hastane köşelerine
bırakıp istirahat halinde iken
gelen ziyaretçilere de nükte
olsun diye Daşı attık bire
edem diye bilirsiniz. Bu da
Daş atmanın bir başka nükteli
yoludur.

Ben den söylemesi insanların
okuma düzeylerinin düşmesi
ve latifeci özelliklerinin kay-
bolması ile birlikte bu Daş
atma işi yavaş yavaş ortadan
kalkmaktadır. Ayrıca şunu da
söyleyelim ki, DAŞ ATMAK
hangi manada olursa olsun iyi
bir şey değildir.

Yüreği imanla dolu her Müs-
lumanın bir hayâli vardır.
Lakin bu hâyali gerçekleştirmek
biraz ekonomik ve
meşakkatlidir. İşin ekonomi
tarafını bir tarafa bırakacak
olursak bu meşakkat ne güzel
bir meşakkattir.

Evet Hac Farizasından bah-
sediyoruz. Öncelikle duamız
Rabbimiz bizlere de nasip
eyesin. Hac farızası her ibade-
tte olduğu gibi kendine has
bir takım özellik ve güzel-
likleri bünyesinde barındıran
bir ibadettir. Bu ibadeti ya-
şayanlardan duyduğumuz ve
teknolojik gelişmeler ile takip
ettiğimiz bir olguda yazı di-
zimizin konusu olan Taşlar
Üzerinedir. Buradaki taş işi ise
her ne kadar çeşitli anlamlar
yüklenirse de Sunnet olan bir
arınma işi barındıran Şeytan
Taşlama işidir.

Şeytan taşlamak; bir mücade-
lenin, arınma hissini, huzura
kabul edilmenin, Sığınma

ihtiyacının, beden ve ruhun güzelleşmesinin ve sürekli teyakkuz halinde bulunmanın bir ifadesidir de denebilir.

Yukarıda sayılan iş ve işlemleri yaparken faydalanılan taşlar vardır. Bu taşlar ne güzel taşlardır. Bu taşlar insanı rahatlatmaya sevkeden ne kadar özel taşlardır. Düşünebiliyor musunuz taş atıyorsunuz ve rahatlıyorsunuz. Günümüz insanı bu rahatlama için yoga yapıyor, meditasyon yapıyor, bir liralık kahveye tam yirmi lira ödüyor, psikolog kapısı bekliyor vesaire vesaire

-İçinde ne çok biriktirmişsin, diye başlayan cümleleri duymak için servet harcıyor. Oysa Kâbe'de attığınız bir taş sizi ne kadar rahatlatıyor. İşte o taşlar ne güzel taşlardır.

Bilim ve teknolojinin ışık hızından daha hızlı gelişmesi ve insanoğlunun bu gelişmelerden daha çok faydalanıp, hayatını kolaylaştırması adına yapılan çalışmalar son sürat devam ediyor. Kim tarafından devam ediyor. Vatanını milletini seven varlığını geçmişine borçlu olan insanlar tarafından. Bu insanlar için gece gündüz kavramı yoktur. Bu sebeple geçmişinden her ne şekilde bayrağı devralırsa alsın tek hedefi o bayrağı dalgalandırmak, yani memleketini kaldırmaktır.

Her şey aslında ateşin bulunması veya tekerleğin icadı ile başlamadı. Her şey yaratılan insanoğlunun daha mükemmeli araması ile başladı.

Bu sebeptendir ki insanoğlu; ateşi buldu, tekerleği icad etti, aşkı yaşadı, (bilinçli) çalışmanın sonunun zafer olduğunu gördü. Savaşların sadece meydanlarda değil, bilim ve teknoloji ile kazanıldığını gördü. Bu iş ve işlemleri yaparken de gündelik hayatını, ibadetlerini aksatmadı. Bağ, bahçe, gündelik hayat vesaire gibi durumları da zaman planlaması yaparak yürütmeyi başardı.

Bu başarıda bazı bölgelerde yaşayan insanlar daha bir mükemmeli yakaladı. Bu mükemmeliyetin yakalanmasında hangi tür faktörlerin öne çıktığını, coğrafi konum ve getirilerini, Haçlı zihniyeti ve sonuçlarını burada anlatacak değiliz. Lakin şunu biliyoruz ki; Bizim insanımız ya da yaşadığımız coğrafya çeşitli sebeplerden dolayı bu kalkınmada biraz ötesi geç kaldı. Yukarıda dediğimiz gibi bunları anlatacak değiliz. Lakin olayları ve durumları iyi süzen iyi bir gözlemci olan Necip Milletimiz dünyada var olan kalkınma ve müreffeh yaşamı yaşama adına ortaya çok güzel ve veciz bir söz koydu. Bu sözü kendisine şiar edinen her kademedeki yöneticiler sayesinde gün geçtikçe O Muassır denilen medeniyetin yaşam şartlarına ulaşmaya başladı. Zira bu söz, yüreği Memleket sevdası ile çarpan insanlara hem bir ilham kaynağı hem de başarmanın vermiş olduğu hazzı tattırdı. Neydi bu söz " Bu memleketin iyiliği için taş üstüne koyanlardan Allah

razı olsun". Hâ şunu da söylemeden geçmeyelim. Taşı taş üstüne koyamayanlar taşlar için hayat o kadarda güzel devam etmiyor.

Sahi siz hiç taşı taş üstüne koydunuz mu? Yani diyorum bulunduğunuz makam ve mevkide bir yeniliğe imza attınız mı? Bu da önemli hâ unutmayalım.

Hadi gel dışarı çıkıp beş taş oynayalım dedi anne telefonda başını bir türlü kaldıramayan kız çocuğuna. Doğduğundan beri betonda yaşamış varlığını beton ve türevlerinde devam ettirmiş kız çocuğu aval aval baktı annesine.

-Ay anne beş taş da ne. Taşlarla oyun mu olur? Anne sen manyak mısın yoksa kafayı mı yedin? Anne, hiç ummadığı yerden vurulmuştu. Bu hiç beklemediği bir cevaptı. Biricik kızı, el bebek gül bebek büyüttüğü kızı kendisini bir beş taş yüzünden manyaklıkla itham ediyordu. Dondu kaldı. Biraz düşündükten sonra;

-A benim gül bebeğim doğru sen beş taşı nerden bileceksin. Haklısın biz senin elin sıcak sudan soğuk suya değmesin, üzerine toz sıçramasın diye elimizden gelen çabanın ötesini gösterdik. Lakin ben şimdi anlıyorum ki, biz çok yanlış yapmışız. Şey her neyse konumuz bu değil. Lakin benim açtığım bu mesele ile ilgili sana bilgi vermem lazım. Lütfen üzerini giyinir misin? Kız ofulayarak pufulayarak üzerini giyindi. Apartmanın asansöründe 12 katı hiç konuşmadan indiler.

Anne kızını doğaya götürüp o çocukluğunda arkadaşları ile oynadığı beş taş oyununu göstermek için nereye götüreceğini düşünürken, kız ise diğer arkadaşlarının bu konuda kendisini yadırgayacağına düşünüyordu. Kadın son model aracında kızını ile birlikte kırlara doğru yol alırken, ohh mis gibi ne kadar da özlemişim bu havayı diyerek iç geçire geçire bir dağ köyünün Ak Pınarının yanında aracını parketti. Kız doğayı seyrederken anne etraftan birkaç tane küçük taş topladı ve kızının yanına gelerekten, bak kızım bu sana bahsettiğim beş taş oyununun taşları gel birlikte oynayalım. Kız bir anneye baktı bir taşlara baktı. Bu oyun galiba kendisinin telefonda oynadığı oyunlara hiç benzermiyordu. Anne hemen bizim dökükçe diyebileceğimiz bir yere oturdu. Ve elinde Misket büyüklüğünde taşlar.

Anne çocukluğundan hatırladığı şekilde beştaş oynamaya devam ederken kızın da dikkati yavaş yavaş beştaş oyununa kaymaya başlamıştı. Annesi oyunu oynamaya devam ederken kız da artık kendisini iyice oyuna kattırmıştı. Demek ki dedi kız, demek ki taşlarla da oyun oynanmış. Taş dedik sakın taşları yabana atmayın hele hele de birbirinize hiç taş atmayın.

Bengü Taş'lara yazdım senin adını dedi. Bengü Taş'da neymiş keşke kalbine yazsaydın, belki daha etkili olurdu. Nerden bilecekti

Orhun Kitabelerine yazılan yazılar her ne kadar taşlara yazılmış olsa da, yüreklerde hep varlığını devam ettiriyordu.

İnsanoğlu unuttur ve unutmaya meyillidir demiştik. Fakat unutkanlığını da unutmadığı için önemli meseleleri taşlara nakletmiş ve bu taşlardan bazıları günümüze kadar varlığını devam ettirmiştir. Bu resimli ve yazılı taşlardan günümüze kadar gelen ve bizim tarihimizde de önemli bir yer edinen taş kitabelerden ya da bilinen adıyla Orhun Kitabelerini hiç duydunuz mu? Atalarımız taşlara desen vererek ne güzel yazılar yazmışlardır. Geliniz biz bunlara yazı demeyelim de öğüt yazıları diyelim.

Bizim medeniyetimizde tıpkı Orhun Kitabeleri gibi taşlar önemli yer tutar. En yakınımızda bulunan Andırın / Geben mahallesi mezarlığını ziyaret ettiğimizde goca goca taşların mezarlara hece taşı yapıldığını görürsünüz. Biraz merakınız ve ilgiliniz varsa İslahiye –Hatay yolunda Kayı mezar taşlarını görürsünüz. Daha da önemlisi Ahlat'a gidip te Selçuklu Mezarlığını gördüğünüz de ne demek istediğimi gayet iyi anlarsınız.

Dünyadaki bütün medeniyetlerde olduğu gibi bizim medeniyetimizde de taş ve taşlara büyük önem verilmiş ve verilmektedir. Taşla uğraşı bir yaşam biçimidir. Son söz olarak şunu da söyleyelim, imkânınız varsa bir taş işleme-ciliği öğrenin.

Daha önce yazdığımız bir yazımızda bahsettiğimiz, Beş Taş oyunu bayağı ilgi çekmiş olmalı ki, bazı okuyucularımız, Beş Taş oyununun nasıl oynandığını anlatmamışsınız diye sitemde bulundular. Biz bu sitemleri haklı ve yerinde bulduk. Bu sebeple oyunu tam olarak da olmasa biraz anlatalım dedik.

Beş taş oyununu bir taraftan oynayıp bir taraftan bir taraftan da kızına anlatmaya çalışan anne hem heyecanlı hem de oyunu hatırlamaya çalışıyordu. Bak kızım dedi her oyun gibi dikkat ve beceri isteyen bir oyundur. Lütfen beni seyredermisin. Kız bu ricadan sonra annesini kazanabildiği dikkat ile seyretmeye başladı. Anne bir taraftan oyunu oynayıp bir taraftan da kızına anlatmaya başladı. Bak kızım; bir taşı alıyoruz, bir taşı havaya atıyoruz, havada ki taş yere düşmeden yerdeki taşı alıp havadaki taşı da yakalıyoruz. Bak bu birler, bu ikiler, bu üçler, bu dörtler, bu beşler. Sanki okuduğu ilkökul yılları gibi anlatıyordu anne. Üçler de üçtaşı yerden kapacaksın sonra beşlere geçtiğinde oyun şekli değişir. Anne Beşleri anlatırken de bir taraftan gökyüzüne bakıyordu. Zira anne biliyordu ki her beş taş oyunu sonu genelde yağmur yağardı.

Bak kızım dedi anne, beşler den sonra bir de tekerlemeler kısmı var. “ birden başladım beşe geldim, edeler, dedeler nerede kaldı cüceler, taş attım havaya Kadir Mevla bizi kayıra”

devam edecek...

Dr. Nejat Yaycıoğlu

O, Andırın'ın ilk doktoru diye bilinir. Doktor olmuş Adana ya gelmişti. Adana'nın ilk özel hastanesi olan Hayat Hastanesi'ni kurmuştu. Öncesi Necat Yaycıoğlu'nun Abidin paşa caddesinde özel muayenehanesi vardı. Burayı bütün Andırınlılar bilir.

Andırın'da bir ağır hastamı oldu? Çare mi arıyor. Adana'nın yolunu tutar doğru Doktor Necata koşardı.

Orta birinci sınıfta yaz mevsimi elime mil saplanmış Andırında çare olmayınca Doktor Necata götürmüştü babam ta Adana ya. O zamanlar devlet hastaneleri sadece illerde vardı. Maraşa zaten yol yoktu.

Köyde sarılı kolla yaya, çamurlu toprak yolda yürüyerek Andırına geldik. Doktor yoktu. Tokmıklıda var dediler. Oradaki doktora balık avına gitmiş, göremedik. Akşam Hüseyin Yaycıoğlu'nun evinde kaldık, oradan külüstür bir otobüsle Kadırlı'ya, Kadırlı garajından otobüse binerek Adana'ya garaja gelmiştik.

Garajda Doktor Necat'ın muayenehanesine gideceğim cümlesini bitirmeden, faytoncu başını sallamış ve tamam tamam demişti. Hiç konuşmadan biz de telaşlanmadan faytona binmiştik. Taşlı yollarda tekerleklerin taşlara çarparak çıkardıkları sesler ve sallantılar içinde Abidin paşaya, muayenehanesine gelmiştik, gün akşama çalıyordu. İlk defa bu kadar

taş döşeli yol, cadde sokak, görmüştüm. Sonraları "Adana'nın yolları taştan" türküsünü her duyuşumda nakaratında bu günü hatırlarım.

Daracık merdivenlerden, katları çıkarak muayenehaneye gelmiştik. Doktor beyin muayenehane bekleme salonunda biraz dinlenmiş, el yüz yıkamış, üst başımıza çekidüzen vermiş, sıcağın tesirinden da azıcık ferahlamıştık. Bekleme salonunda Andırından gelenler varmış. Konuşmalardan anlamıştık.

Necat bey babamı iyi tanırdı. Köyde, Bey pınarı yaylası Yaycıoğulları'na ait idi. Her yaz yaylaya gelirlerdi. Arazileri işler, konaklardı. Çocukluğu babamla geçmişti. Babam "talebeliğini iyi bilirim" derdi.

İlk tanışma, hal ve hatır sormalar. Güleryüzle başımı okşayışı, yaramaz oğlan neler yapmışsın gibi sözlerini hatırlıyorum. İçeriye alış, teşhis, tedavi, operasyon. Yaptıklarıyla yetinmeyerek ikramda bulunmuşu.

Doktor Necat o günden sonra Necat Amca olmuştu. Kimin bir sağlık derdi olsa Doktor Necata diyen Andırın'lılara ben de katılmıştım. Talebe halimle "Doktor Necata git" diyordum.

Ona duyulan alaka ve sıcaklık; bir memnuniyetlikten öte, hemşerilik ve aynı topraklardan beslenişimizin haliydi.

Zaman geldi geçti. Adana'da göreve başlamıştık. Necat amca da Hayat hastanesini kurmuştu. Ziyaretine gittim, sohbet ettik. Adana'ya kim hasta olarak gelse Necat amcaya götürürdüm. Kendi sahası dışındaysa doktor tavsiye eder, ona yollardı. Alakadar olurdu.

Hele Adana'nın akaryakıt kıtlığı ve karne dönemi olunca, Necat amca arabasının yanında çiftçilik için yakıt ihtiyacında yardımcı olurduk. Hekimliği, hastane idaresi yanında ata mesleği çiftçilikle de uğraşısı mesaj doluydu.

Hayat Hastanesi'nde Adana'da meşhur olan Doktor Kemal Sağında ile de tanışmıştık. Daha sonra Kemal abi ile arkadaş olduk.

Necat amca ile birlikteliğimiz Adana Andırınlılar Derneği'nde devam etti. Naim Çetin Adana'ya bir gelişte Necat bey de gelecek demişti, derneğe gitmiştik. Artık Adana'da abimiz idi.

Necat abi artık bir doktor değildi. Hekimliği bir meslekti ama esas yanı bu ülkenin bir aydın insanı oluşuydu.

besleniş eseridir.

Necat abi, okuyan, araştıran, düşünen, yazan bir insandı. Onca yoğun uğraşları arasında bu yanını hep geliştirdi, diri tuttu. Biliyordu ki; Yetmiş bir aydın, toprağını, hizmetini vazifesini yerine getirmek zorundadır bununda yolu geçmişi tarihi, toplumu unutmamaktır. Araştırmak ve geçmiş gelecek bağı kurmak amacıyla gelecek nesillere aktarmak, yazmak. Bunu hakkıyla yapıyordu.

Daha çok yakın tarih, Çukurova, Adana, Kahramanmaraş, Andırın bölgesinde tehcir, kurtuluş harbi, ermeni olayları tarihi üzerinde araştırmalar yapıyordu. Elinde çok hayli belge döküman ve kitap vardı. Çoğunluğu yerine giden konferanslar, seminerler verirdi. Araştırmalar yapar paylaşırdı. Tirşik Dergisi bunlardan biriydi.

“

Ona duyulan alaka ve sıcaklık; bir memnuniyetlikten öte, hemşerilik ve aynı topraklardan beslenişimizin haliydi.

”

Necat abi, bütün Andırınlıların abisi olmuştur. Onu, bunca kıymetler kılan, kişiliği, şahsiyetinin olgunluğu, vakarı, iyi insan vasıflarını taşımasıdır. O, bu vasıfların yanında bu toprağın bir aydını olması ayrıca değerli kılıyordu.

Necat abi, ilerlemiş yaşına rağmen okuma, araştırmayı, bildiğini yaymayı bırakmadı. Bu memlekette işini bırakanlar, emekli olanlar el etek çekerken o yapmadı.

Necat geriye, izler ve bizlere mesajlar bırakarak ayrıldı.

- Andırınlıların bir araya gelişi, dernek oluşumunda emeği çoktur. Hemşerilerinin davetlerine icabet ederdi.

- Necat abi okumuş memleketine dönmüştü. Memleketinden kopmadı.

- Memleketini ziyaret eder, doğduğu büyüdüğü topraklarda nefes alırdı.

- Dostluklara, arkadaşlıklara önem verir, ihmal etmez, arar-sorar bağı koparmazdı.

- Okuyan, araştıran, yazan bir insandı. Memleketini, tarihini, geçmişini araştırıyordu. Her aydının bir görevi yok mu?

- Türkçeyi çok güzel konuşurdu.

Bir köşede unutulur, çürür, kaybolur giderler. Bildikleri tecrübelerini paylaşmaz, birikimleriyle toprak olurlar. Hem şahsına hem onu yetiştiren, bedel ödeyen ülkesine yazık olur. Necat abi bu vahim tablonun aksülameliydi.

- Hekim olmuş, hayat mücadelesine atılmış, tek para kazanmış olmamış, hizmet ve yardım yolunu seçmiştir.

- İnsanların hallerinden anlar, fakir ve parası olmayanlardan ücret almazdı.

-Hayır kurumlarına yardım ederdi.

-Necat abi iyi bir aile reisi, beyefendi, aydın, sılayı rahimde kopmamış, hayata bağlı kalmış insanların elinden tutmuş, iyilik yapmış, iz bırakmış bir insan.

-Bu memlekette yetişen herkese ışık tutan bir insandı.

HIZMAN

1970'li yıllara kadar çok evde, bilhassa köylerde eritilmiş tereyağının konup korunduğu HIZMAN yüzlerce yıl mutfağın en önemli ihtiyaçlarından biri olmuştur.

1500 metrenin üzerinde, taşlık yerlerde yetişen, kar'ın kalkması ile mart ve Nisan ayında topraktan çıkan, pırasaya benzeyen ÇİRİŞ bitkisinin kökünün iyice ezilip un haline getirilir. Sonra ateşte kavrulup sonra da hamur haline getirilerek özel hazırlanan, içi kepek veya odun talaşı doldurulan maketin üzerine elle sıvaya sıvaya yapılan HIZMAN, yağ muhafaza etmede ve korumada önemli bir mutfak kabı olmuştur.

HIZMAN, içindeki yağı öyle korur ki yağ zamanla koyulaşır, tane tane bir hal alır. Halk buna "yağ, gıyır gıyır olmuş" der. Yani "tere yağ tam yeme kıvamına gelmiş" demektir.

Rahmetli nenemden ve anamdan hatıra kalan, evimin köşesinde koruduğum HIZMAN hakkında bir şiirle siz değerli takipçilerime veda etmek istiyorum,

Göllerden, Çığlardan, Delihöbek'ten,
Toplanan çirişin UN'u bu HIZMAN...
Miras kaldı bana yedi göbekten,
Ana kokusunun Son'u bu HIZMAN...

Eriyen yağ ile için doldurup,
Dört kişiyle zula'lara kaldırıp,
Şimşir kaşık ile şöyle daldırıp,
Yeyince hastanın Can'ı bu HIZMAN...

Rengi kara ama yağı ak olur,
Yere konmaz, direklere yük olur,
Toprak damda, isli evde çok olur,
Tör iplerle bağlı YAN'ı bu HIZMAN...

Artık yağ yok, bir köşede boş durur,
Garip garip, nazlı nazlı hoş durur,
Özleyenler görmek için koşturur,
Hep ağlatır KOCAMAN'ı bu
HIZMAN...

Anadolu'da İsimler

Atalarımız Anadolu'ya geldikten sonra bu coğrafyaları vatan kılarken vurdukları mühürlerden biride koydukları isimlerdir. İsim koyma geleneği hala sürer, yeni şehirler kurarken gelişen yerlere ya eski isimleri veya yenileri koyarız. Tabiatla da öyle. En mahir yanımız insanlara verilen yani kona isimler. Yiğit namı ile anılır diyerek hiçte isimlerden alınmayız.

İşte Anadolu'dan derlenen şahıs isim lakapları.
Çoğu başka yörelerden. Lakin tanıdık gelmiyor mu?

Allahkulu	Düzgün	Gülbade	Hacı Hanım
Arnavut	Ebe	Gülbaş	Hacı hatun
Ayşe Meşe	Ece	Gülbey	Hacıana
Bakiye	Ede	Gülbeyaz	Hacile
Besna	Efe	Gülcan gül	Hacile
Beşer	Ege	Gülçubuğu	Hadise
Bilgi	Eke	Güldal	Hamidiye
Bilnaz	Elin	Güldane	Hanım Hanım
Buket Çiçek	Elsine	Güldeste	Harbiye
Burkaç	Embiye	Güldürsün	Hayır Bayır
Burkaç	Emral	Gülenaz	Hayrenaz
Canıcebinde	Ene	Gülfika	Hazine
Cansaran	Ese	Güli	Helmi
Cazip	Esme	Gülnaz	Helmi
Celila	Esmegün	Gülsefa	Hunaf
Döndü Oturak	Esmegün	Gülsima	İhsan
Dudu Durdu	Esmer	Gültaze	İmhan
Durahmet	Eşe	Gülzade	İmhan
Duran	Eye	Gülzade	İsminaz
Durbaba	Eze	Gülzaman	Kadife
Durdane	Feraset	Gün	Kafiye
Durdu	Ferihan	Gündüz	Kehribar
Durhasan	Ferik	Gündüz medine	Kınalıkurt
Durkadın	Ferik	Gürcü	Kınalıkuzu
Durkadir	Gönül	Güzel	Kibar
Durmuş	Gözde Gül	Güzel	Konya
Dursiye	Gül Hürmet Gül	Güzelgül	Kostülü duran
Dursun	Gülbade	Hacı ana	Kumru

<i>Küti</i>	<i>Nazdar</i>	<i>Şehristan</i>	<i>Şehrizar</i>
<i>Lezgin</i>	<i>Nazik</i>	<i>Semay</i>	<i>Şengiün</i>
<i>Mahrük</i>	<i>Nefes</i>	<i>Sevgili</i>	<i>Şükran</i>
<i>Maile</i>	<i>Nevriye</i>	<i>Sıla</i>	<i>Şükran</i>
<i>Mantar</i>	<i>Nida</i>	<i>Sidret</i>	<i>Taşkın</i>
<i>Maşallah</i>	<i>Nilgül</i>	<i>Sinin</i>	<i>Taze gül</i>
<i>Maşuk</i>	<i>Nurgül</i>	<i>Sona</i>	<i>Tolunay</i>
<i>Mecbure</i>	<i>Ördek</i>	<i>Söhnet</i>	<i>Tope</i>
<i>Mecburi</i>	<i>Pamir</i>	<i>Surenur</i>	<i>Tüti</i>
<i>Medeni</i>	<i>Poyraz</i>	<i>Suriye</i>	<i>Tütiye</i>
<i>Medine</i>	<i>Puryaz</i>	<i>Sündüz</i>	<i>Ulkiye</i>
<i>Meftun</i>	<i>Ramazane</i>	<i>Süniye</i>	<i>Yazgül</i>
<i>Meftune</i>	<i>Resmi</i>	<i>Süzen</i>	<i>Yölören</i>
<i>Menice</i>	<i>Rifa</i>	<i>Şafak yıldız</i>	<i>Yölören</i>
<i>Mennune</i>	<i>Rutbittin</i>	<i>Şahimerdan</i>	<i>Zarif</i>
<i>Meri</i>	<i>Sabahnur</i>	<i>Şahindar</i>	<i>Zelki</i>
<i>Mesime</i>	<i>Sanayi</i>	<i>Şehbettin</i>	<i>Zemzem</i>
<i>Muntazam</i>	<i>Satılmış</i>	<i>Şehri</i>	<i>Zercan</i>
<i>Muzafferiy</i>	<i>Sati Kadın</i>	<i>Şehri hasan</i>	<i>Zeytin</i>
<i>Mühendis</i>	<i>Sebeleyn</i>	<i>Şehriyar</i>	<i>Zinnet</i>
<i>Müslüman</i>	<i>Seçim</i>	<i>Şehriye</i>	<i>Ziyafettin</i>
<i>Nadide güneş</i>	<i>Sefine</i>	<i>Şehriye</i>	<i>Zuhriye</i>
<i>Naz</i>	<i>Sefine</i>	<i>Şehriye</i>	

Yöresel İsimler

<i>Hacı Hanım</i>	<i>Şahimerdan</i>	<i>Ferik</i>	<i>Şehriyar</i>
<i>Taze gül</i>	<i>Şafak yıldız</i>	<i>Şehri hasan</i>	<i>Şehrizar</i>
<i>Nadide güneş</i>	<i>Gülcan gül</i>	<i>Şehri</i>	<i>Ayşe Meşe</i>
<i>Buket Çiçek</i>	<i>Zarif Çerkez</i>	<i>Şehriban</i>	<i>Gül Hürmet Gül</i>
<i>Hanım hanım</i>	<i>Dudu durdu</i>	<i>Şehristan</i>	<i>Gözde Gül</i>
<i>Esmegün</i>	<i>Durbaba</i>	<i>Güldürsün</i>	<i>Zinnet</i>
<i>Gülzade</i>	<i>Durhasan</i>	<i>Sati Kadın</i>	<i>Hayır Bayır</i>
<i>Gülbade</i>	<i>Durkadın</i>	<i>Mennune</i>	<i>Hasan Hüseyin Çil</i>
<i>Şehriban</i>	<i>Hacı ana</i>	<i>Ramazane</i>	<i>Döndü Oturak</i>

EYNALLI KÖYÜ

Yozgat ilinin Sorkun ilçesinin Külhüyük köyüne sınır olan Eynallı Köyü varmış. Bunlar oradan kılınca Kahraman Maraş ilinin Andırın ilçesinin Elma dağ köyüne yerleşmiştir. Kızık köyü ile Gökahmetli köyünün arasında mülkiyet yapmışlar. Şimdiki oturlan yer halkın banışı olarak kullanılmış.

Eynallıoğlu olarak nam almışlar. Kızık ile Gökahmetli arasını tarım alanı olarak kullanmışlar. Şimdiki Eynallı olarak bilinen yeri banı, Elmadağını ise yayla olarak kullanırlarmış.

Bunların içinde Arık Ağa diye biri varmış. Maraş paşası ölünce yerine Arık Ağa alınmış. Arık Ağadan töreyenler: Karamehmet, Gög Yusuf, Kırmızı Mehmet ise üvey kardeşleriymiş. Düzdeki arazi orada kalmış, Elmadağ orada kalmış. Banı olarak kullandıkları yerin köklerini Kara Mehmet elleriyle temizlemiş. Burayı mekan bilmişler. Kara Mehmetle kardeşi Gög Yusuf değirmene giderlermiş. 6 kırat yüklenek doğru yolumuzamı gidek 4 kırat yüklenek keklik avınamı gidek derlermiş birbirlerine.

Değirmene giderken 9 çörek sokarmış koynuna yolda onu yermiş eve gelene kadar yine acıkmış. Eve yaklaşınca hanımını çağırırmiş “Acımdan ölüyorum yemek hazırla” dermiş. Bir gün Kara Mehmet Elmadağına yaylaya gidiyormuş. Kaleboynunda bir Ağa varmış o sırada ağa ev yaptırmıyormuş. Evi yaptırmak için hezan kestirmiş bu hezanları evine çekirmek için altmış kişi toplamış bunlar hezanı dereye düşürmüşler. Bakmış-larkı oradan Kara Mehmetin göçü geliyor. Hemen Ağaya haber vermişler. Ağa hezanı dereden çıkarmak için Kara Mehmet ve oğlu Kara Hüseyinden yardım

istemmiş. Kara Mehmet oğlu Hüseyin ile varmış dereye. Hezanın ince tarafını oğlunun omuzuna, kalın tarafını da kendisi omuzuna almış almış getirip Ağanın evinin önüne atmışlar. Ağaya Kara Mehmet sormuş “başka gelmeyecek yerde hezanın varmış” Ağa “ Karşı derede bir daha var” demiş. Kara Mehmet oğlu ile onuda getirip ağanın evinin önüne onuda atmışlar. 60 kişi bu işe çok şaşırılmışlar ve gittikleri yerde Kara Mehmedin ve oğlu Kara Hüseyinin kuvvetlerini anlatmışlar.

Böylece Kara Mehmet dahada ün salmış. Ağanın evinde altmış kişiye yemek hazırlanıyormuş. Kara Mehmet ve oğlu Kara Hüseyin 60 kişiye hazırlanan yemeği yiyip göçlerine devam etmişler.

EYNALLI

Eynallı ismi: Vaktiyle orada bir adam varmış adam çok iyi at nalı yaparmış yaptığı nallar çevre köylerde ün salmış çok uzak yerlerden oraya nal almaya gelirlermiş. O yüzden buraya iyi nallı derlermiş. Zamanla halk dilinde değişikliğe uğrayarak Eynallı halini almıştır. Orada yaşayan insanların soy ismi olmuştur.

Burası kırsal bir kesimdir. Pek orman yoktur. İnsanların çoğunluğu tarımla uğraşırlar. Her ailenin birkaç hayvanı bulunur. Sebze bahçeleri vardır. Şifalı suları vardır. Burada bir pınar vardır ismine hıdırın pınarı derler. Baharda dileği olanlar oraya gider o pınara renkli kurdela veya mavi boncuk takarak orada dileğini söyler ve o sudan içerler. Bu eskiden gelenek haline gelmiş hala devam etmektedir.

En önemli meyva ağaçları: Ceviz, ayva, erik ve nardır. Köy halkı orta halli ve halim insanlardır.

GÜZELBELLİ KÖYÜ

Güzelbeyli Andırın ilçesinin kuzeybatısında Karasu, Değirmendere, Tahta köyü, güneyinde Kisecik köyü, kuzeyinde Rifatiye köyü ile çevrilidir. Dağlar arasında kurulmuş dağınık bir köydür. Arazi eğilimlidir. Dağlar arasında küçük ovacıklar bulunur. İğne yapraklı ve yaprağını döken ağaçlar bulunur. Köyde meyve ağaçları ve kavak ağaçları, ceviz çok yaygındır. Yaz yönünde köy bir cenneti andırır. Çukurova yazları sıcak olduğu için köy yaylalık olarak aranır. Köyde çok sayıda su kaynakları bulunur. Genellikle her evin önünde su kaynakları bulunur. Güzelbeyli’de tarihi kalıntılara rastlanır. Tütün mağarası, Kavur tepesi, ayrıca kesili denilen yerde tarihi mezarlıklar ve yapı taşları vardır.

Köyde Andız pekmezi, kızılılık şurubu meşhurdur. Kış günlerinde köyümüzde gece sohbetleri yaygındır. Gece

sohbetlerinde çerez, yemek yaygındır. Köyde köz üzerinde hamurdan yapılan bezdirmesi çok nefistir. Köyde kiraz ağacının çerezi yaygındır.

Köyde Kurtuluş Savaşına katılanlarda bulunmaktadır.

► KÖYÜN TARİHÇESİ

Köy geçmişi hakkında kesin belgeleri yoktur. Zamanımızdan 100 yıl kadar önce gelip yerleşmişler. Buraya gelen birkaç kişi ormanda hayvancılıkla geçinilmeye başlanmıştır. Orman kesilerek tarla yapılmış olan bu tarlalarda tahıl ekilmektedir. Buraya gelip yerleşen ilk önce Koca Yusuf isimindeki şahıstır. Köy genellikle birbirine akrabadır. Soy olarak Koca Yusuf Gıdımışlı, Erdevirli, Başbüyük, Centeler bulunmaktadır. Kurtuluş Savaşında Ermenilere karşı savaşmış, Yemende

de savaşa katılmışlardır.

Cambazlar Aladağ'dan geldiği söylenir. Bir kısmı Aladağ'da kalmıştır. Andırın'a bağlanmadan önce Kadırlı'ya bağlı imiş Andırın ilçe olur olmaz buraya bağlanmıştır.

Çevrede eşkıya çeteleri görülmüş, köyün halkı askerlerin önderliği ile bu çeteler ortadan kaldırılmıştır.

Köy halkı önce Afıye bölgesine yerleşmiş çerkezlerden korkarak yerlerini terk edip buraya ve Kızılluluk ovasına yerleşmiştir.

► KÖYÜN COĞRAFI YAPISI

Köyümüz Akdeniz bölgesinin kuzeydoğusunda, Tınl dağının kuzey eteğinde kurulmuştur. Doğusunda ve güneyinde Tınl dağı ve Domuzlu dağı, kuzeyinde Rifatiye, batısında Tahta, Değirmen dere ile çevrilidir. Köy çok dağlıktır. Ovası çok az bir yerdedir. En önemli ovası Öşür ovasıdır.

Maraş'ın en çok yağış alan bölümünden biridir. Arazisi yüksek olması ve yağış getiren hava hareketlerine açık bulunması yağışın bol olmasına neden olmaktadır. Yağış genellikle kış ve ilkbaharda olmaktadır. Kış günlerinde yağın kar 30-60 cm. kadar olmaktadır.

► SOSYAL HAYAT

Köyde bulunan evlerin çoğu toprak bazıları da çinkodur. Birkaç yıldan beri toprak evler sökülerek çatılarını çinko etmişlerdir. Oda sayıları 2 ile 4 arasında değişmektedir. Köyün odunu boldur. Evin altlarını hayvan ahırını olarak kullanılmaktadır.

Köy misafir perver bir köydür. Yemez içmez misafirini yiyip içerir. Oba cambaz köyü muhtarlığına bağlıdır. Köyün halkı Türk'tür. Halkın çoğu bilhassa gençleri köyden göç etmiştir. Göçü biraz da etkileyen Orman Dairesinin traşlama yapması ve geçim arazinin dar ve iş sahasının olmayışındandır. Nüfusu 300 civarındadır.

► KÖYÜN SOFRA ADABI VE DÜĞÜNLERİ

Düğünler Türk milletinin sinesine uygun bir vaziyette yapılır. Küçükler, büyüklerine daima saygılı, büyükler şefkat duygularına sahiptir.

Köyün insanları dini inançlara bağlı ve saygılı kişilerdir. Yardımlaşma ve komşuluk ilişkilerine hassasiyet göstermektedirler.

Evlilik genellikle götücü usulü ile yapılır. Evlenecek erkek için bir kız söylenilir veya genç drumu ailesine bildirir. Kız Allah'ın emri anılarak istenir. Kız verilecek ise düşünelim denir. İkinci gelişte veya daha sonra verilir, verilir sözünden hemen sonra ağız tatlısı denilen tatlı yenir. Sonra nişan için gün alınır. Çalgılı veya çalgısız nişan yapılır. Nişanda, altın yüzük, zincir, bilezik takılır, parada toplanır. Yemek verilir. Düğün günü alınır. Düğün için tanıdıkları davet edilir. Davet (okuntu) çorap, peşkir, elbiselik veya davetiye ile yapılır. Düğün günü aptallar tutulur. Düğüne gelen aptalla topluca karşılanır. Hazırlanan özel yere oturtulur çay,

şeker, kahve, sigara, kolonya ikram edilir. İkrandan sonra çaba yapılır. Çabada davetli düğün evine yapacağı yardımı verir. Oyunlar, halaylar oynanır. Düğünün ikinci günü kız evine kına yakmaya gidilir. Kınacı giden kınayı yakar gelir. 3.günü kınacılar kızın gelinliğini giydirip kızı hazırlar. Araba veya atıda süsleyerek oğlan evine topluca gidilir. Oğlan evine gelinir. Burada geline üzengilik(Bahşişi) verilir. Gelin inerken üzerine şekerleme, fıstık gibi çerezler atılır. Gelin eve girerken eline bardak ve şişe verilir. Gelin bunu kapıya veya kapının önüne çarparak kırar. Gelin içeri alınır.

► YÖRESEL EL SANATLARI

Köyde kilim, heybe, çuval, çul dokunmaktadır. Yeni yetişenler bunları dokumamaktadır. Oya, dantel, işleme el sanatları yaygındır. Erkekler arasında, yaba, kürek, ağaç kaşık, süpürge, bağlama el sanatları yapmaktadırlar. Çevrede gençler iş bulmak amacıyla köyden göç etmektedir. Giden gençler inşaatlarda çalışarak el sanatları öğrenmektedir.

► MANİ

Menekşenin alı var
Sözlerin sözlerin
Ağacında dalı var
Öldürüyor sözlerin

Yar gözlerini severim
Beni benden aldı.
Dilinde balı var.
Yar kara gözlerin.

Güllerin alına
Arıların balına
Yar gelmiş geçiyor
Salına salına.

► ATASÖZLERİ

-Dinleyin ağalar zamana azgın, şahinin leşine dönüyor kuzgun, Tarlası memur bideri bozgun.

-Neyleyim yeğende dayı olmayışın.

-Bir gülle yaz gelmez.

-Tavşan dağa küsmüş dağın haberi yok.

-İd oldun elin koyunu yedin, punut idin senin neyini yedin.

-Atıma küsenin eşiği olsa ne ala.

-Kız anadan beller sofraya yazmayı, oğlan babadan beller sokak gezmeyi.

-Anan yoksa teyzendemi yok.

-Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla.

-Anandan evvel ahıra girme.

-Anasına bak kızımı al, kenarına bak bezini al.

Üç Nine

Üçünün de ellerinden öperiz. Kültürümüz de annelerin eli öpülür. Hele güngörmüş, anne yani nine olunca hakkıyla hak ediyorlar. Bizde nineye ebe deriz. Hatta ebe takılı isimlerimiz var. Ebe karı gibi. Ebe aynı zamanda ailenin ecesi. Ta Türklerin geleneklerinden gelir. Sözü dinlenir. Karar verici, danışılan tecrübeli aile büyüğü. Kendi böyleydi ailemizde de. O, konuşursa söz biterdi. Şimdilerde üzüntüyle görüyoruz. Ninelerimiz köşesinde, sessiz, sahipsiz haldeler.

Andırın köylerini geziyoruz. Köy evlerinde herkes işe güce giderken, dışarıdayken evlerin kadim sahipleri, ayrılmaz bekçileri. Hanenin sesiz koruyucuları. Anadolu köylerini gezerken bu bozkırların ortasında kerpiç evleri bekleyen, göç etmeyen insanlara minnet duymalıyız derdim. Vatani karşılıksız bekleyen kadim köylüler. Şimdi onlar ya aramızdan ayrıldılar kalanlarda göç ettiler. Geriye terk edilmiş tütmeyen bacalar. İstiklal marşımız vatani korurken tüten en son ocaktan bahseder. Ocaklar tüttükçe vatan var olacaktır.

İşte Andırın köylerinde tüten bacaları bekleyen ninelerimiz.

Üç nineyle karşılaştım. Ziyaret edip hasbıhal eyledik. Üçü de aynı duyguları, ortak kader ve keder ve sevinçleri yaşamış insanlar. Üçü de cumhuriyetin tanıkları. Üçü de Osmanlıdan beri gelen büyüklerin terbiyesiyle yetişmişler. Onlar bu köklerin son temsilcileri. Yeni nesiller artık yerli kalamadılar. Dede, nine ile birlikte büyüyen son kuşak.

Ninelerimiz senin benim ninelerimiz. İsmi, köyü bilindik.

Dönüş yolunda düşündüm de düşündüm.

Ninelerimiz bu memlekette gelin oldular

Toprak damlara gelin geldiler

Görücü usulüyle büyüklerin münasip görmesiyle evlendiler

Komşu köylerden gelin gelirken biri iki köy ötesini gurbet saydılar

Yuva kurdular çoluk çocuğa kavuştular

Babaları, seferberliğe yedi düvele harbe gittiler

Uzak diyarlardan şehit haberleri aldılar, yandılar, yandılar

Kocalarını yıllar süren askerliğe yolladılar
Evlatlarını gurbete yolladılar
Kızlarını aşrı aşrı memlekete gelin verdiler
Gurbete gidenleri ağlayarak yolcu eylediler
Gurbetten gelecek ne bekleyişler bekletiler
Askere ne uğurlama uğurladılar
Ne acılar duydular ne acılar la yandılar
Ne bayramlar gördüler dolu dolu
Ne kavuşmalarla kavuştular
Ne gün günler gördüler
Ne hayaller kurdular
Ne dualar ettiler kalbimi kalbi
Ne komşuluklar yaşadılar
Ne imeceler, keşiklerle çalıştılar
Ne harmanlar, bağ bozumları, koç katımları gördüler
Ne göç yollarında yol aldılar
Ne yayalarda konalga laldılar
Ne konular ne göçtüler
Ne evlatlar dünyaya getirdiler
Ne mürüvvet gördüler
Ne acılarla yandılar, ağıtlar yaktılar
Ne türküler yaktılar, söylediler
Ne ninniler söylediler
Ne masallar anlattılar
Evlere direk oldular, çadıra direk misali
Ne ocaklar tüttürdüler
Ne sofralar kurdular, misafır ağırladılar
Ne saban koştular
Ne bağ bahçeler yaptılar
Ne gün günler gördüler

Şimdi üç ninemiz öteki ninelelere oracıkta oto betonlaşmış evlerde, dizlerinde dermen, gözlerinde fer kalamamış, eli iş tutamamış olarak kalakaldılar. Şimdi ellerinde tespih, dillerinde dua hala, hala toprağına, yuvasına tutunmaya, hayata direnmeye gayret ediyorlar.

Evlatları, nesiller yani bizler; bu ağzı dualı, gönütlü yaralı, eli tespihli, dili zikirli, görmüş geçirmiş ninele-
rimizin kol kantarına hasret. Allah başımızdan eksik etmesin. Ellerinizden doyaya öpüyoruz.

BUCAKLI ALİ KEMAL YİĞİT NAMI DİĞER ÂŞIK MÜBAHİ'NİN

HAYATI, ŞİİRLERİ VE ATIŞMALARI

Bedri Rahmi EYÜBOĞLU'nun; "ben şüri ayak sesinden tanırım, ne zaman bir köy türküsü dinlesem şairliğimden utanırım", deyişine uyan şüirlerin ve türkülerin sahibidir, Ali Kemal YİĞİT. Buyurun, Ali Kemal YİĞİT'i yakından tanmaya.

Ali Kemal YİĞİT kimdir sorusunun en net cevabını, sağlığında kaleme aldığı "Neden Ağladım", isimli şüir kitabının sayfalarında bulmaktayız. Ozanımız anılan eserinde kendisi hakkında şu bilgileri vermektedir; "Aslen Kozan'ın Akçalıuşağı Köyü'nden olup 1942 yılında yine Kozan'ın Bucak Köyü'nde doğdum. Çevremde bir sevgi çemberi oluşturmama rağmen Akçalar'dan okumayan nadir kişilerden biriyim. Çünkü ilkokul birde iken babam bir kaza sonucu üç yıl hüküm, iki bin lira kan bedeli, kamyon da elden gidince, annemin gözlerinin kör olması, beni merkeple evin geçimine mecbur etti. Yetmiş beş günlükken, okulu bıraktım ama okuma yazmayı bırakmadım. 1957 yılında ilk şüirimi yazdım. "Ekmek aradım, yatmadım, bahisle temel atmadım", diye. İşte gündüzlerimi alın teriyle evin geçimini ve babamın cezaevi harçlığını temin ettim. Geceleri iki-üç şüir yazarak bugünlere geldim."

Aşığımızla ilgili aşağıdaki bilgileri, Sayın Şehnaz AÇIKGÖZ'ün Adana Çukurova Üniversitesi'nde onun hayatı ve şüirleri hakkında yaptığı ancak yayımlanmayan yüksek lisans tezi çalışmasından özetleyerek ithal ettik.

"Âşık Ali Kemal YİĞİT'in baba tarafı Tufanbeyli'nin Pazarcık Köyü'nden gelmektedir. Dedesinin orada Yiğit Ağa olarak bilindiğini söylemektedir. Anne tarafı Avşar olup, Kayseri ilinin Bünyan Köyü'ne bağlıdır. Manticılar olarak bilinmektedirler. Âşık Ali Kemal YİĞİT, yetmiş beş gün okuduktan sonra tahsil hayatını bırakmıştır. Âşık Ali Kemal YİĞİT, 1962 yılında Kırklareli 33. Tümen Komutanlığı'nda Astsubay gazi nosunda askerliğini yapmıştır. 1962 yılında gittiği askerliğini 24 ay yapmış ve 1964 yılında terhis olmuştur. 1958 yılında Fatma Hanım ile hayatını birleştirmiştir. Ustasının Hazım DEMİRCİ olduğunu, çırağının ise

Adnan ÖZCANDAN olduğunu belirtir. Âşık Ali Kemal YİĞİT, saz çalamamaktadır. Âşık, sekiz çocuğu olduğunu ve ailesini geçindirebilmek için berberlik yaptığını, yani bir elin on parmağı olduğunu ve bunu da ailesini geçindirmek için kullandığını belirtir. Âşık Ali Kemal YİĞİT, Çukurova yöresinde faaliyet gösteren âşıklar tarafından bilinen, tanınan bir kişidir. Âşık Ali Kemal YİĞİT, şüirlerini koşma nazım biçimi ile yazar. Şüirlerinde genellikle 11'li ve 8'li hece kalıplarını kullanır. Âşık, 11 heceli şüirlerinde 6 + 5 veya 4 + 4 + 3 duraklarını, 8 heceli şüirlerinde ise 4 + 4, 3 + 5 veya 5 + 3 duraklarını kullanır. Âşığın şüirlerinde birden fazla durak çeşidi kullandığı da görülür. Âşık Ali Kemal YİĞİT, şüirlerinde genel olarak abab/ cccb/ dddd kafiye şemasını kullanır. Şüirlerinde hem maddi hem ilahî aşkı işler."

OZANIMIZIN YİĞİT SOYADININ HİKAYESİ

YİĞİT soyadı belki de Anadolu'da en yaygın soyadlarından birisidir. Sakinlerinin arasında bu soyada sahip ilçe değil adeta köy yok gibidir. Bu soyadını çoğu insanlar "Soyadı Kanunu" çıktığı zaman kendileri nüfus müdürlüklerine müracaat ederek alsalar da, Ali Kemal YİĞİT'in soyadı ozanımızın atasına, yani Yiğit Ağa'ya Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından verilmiştir. Bu soyadı elbette durup dururken verilmemiştir. Çünkü ozanımızın atası, cephelerdeki cesareti ile nam kazanan birisidir. Ozanımızın dedesi, sekiz yıl Arabistan çöllerinde askerlik yapmış, Akçalı bölgesinde on sekiz obalı köyün muhtarlığını yapmış, O zamanki adıyla Haçın olan Saimbeyli ve Kozan Ermenilerinin kaç kaç harekâtında bölgesinin komutanı olarak harekâta iştirak etmiştir. Cumhuriyetin yeni kurulmuş olmasına karşın Türk Dil Kurumu, kısa sürede çalışmalarını tamamlayarak, 26 Eylül 1932 günü Dolmabahçe Sarayı'nda Birinci Türk Dil Kurultayı'na düzenlemiş ve bu kurultaya şairimizin atası Yiğit Ağa, Adana delegesi olarak katılmış, Atatürk'ün sofrasında yemek yeme şerefine nail olmuş efsanevi bir şahsiyettir. 1934 yılında soyadı kanunu çıktığı zaman ona YİĞİT soyadını Mustafa Kemal vermiştir.

"Neden Ağladım", isimli şüir kitabında, tam tamına 140 adet şüirini, okurlarıyla buluşturmuştur. Şüirle-

rinde işlediği temaların başında, sitem, elem, keder, hüznün, hiciv, aşk, gönül, din ve tasavvuf, kahramanlık ve doğal güzelliklere yazılan şiirler gelmektedir. Kalem şairliğinin yanında, atışma şiirlerinde de oldukça başarılı olan şairimizin, şairlik özelliği, genetik olarak geliyor desek yalan söylemiş olmayız. Zira Âşık Feymânî mahlaslı Osman TAŞKAYA'nın kayın pederi Deli Hazım DEMİR-Cİ'nin öz yeğenidir. Başta Âşık Feymânî olmak üzere, Âşık Vebali, Hasan ÖZDİLEK, Âşık Postacı İbrahim ÖZCANLI, çırağı Adnan ÖZCANDAN ve diğer birçok âşıklarla atışma yaptığını görmekteyiz.

BADELİ ÂŞIK OLMASI ve İLK ŞİİRİNİ YAZMAYA BAŞLAMASI

Ali Kemal YİĞİT, henüz daha askerlik çağına girmeden epey bir süre önce, yerel deyişle alatoraşanlık döneminde, 1950'li yılların hemen başlarında, Adana ilinin Ceyhan ilçesinde berberlik yapmaya başlar. Berberlik yaptığı yıllarda çok sevdiği Ceyhanlı bir kızla evlenmek üzere kendi aralarında söz yüzüğü takarlar. Düğün yapmak için, maddi yönden külfeti çok fazla olan bir takım hazırlıklar yapmak zorunda kalan ozanımız, o günlerde taşı toprağı altın olarak bilinen İstanbul'un yolunu tutmak üzere pılısını, pırtısını toplayarak, ver elini İstanbul der, İstanbul'a gelir ve burada uzunca bir müddet kalır.

Bu süreçte sözlüsü, söz yüzüğünü atar. Bilinen ilk şiirini 28 Temmuz 1957 tarihinde bu söz bozma olayından sonra yazar. Kaleme aldığı dört kıtalık şiirin metni şöyledir;

*Bir kara haber var yine sözlümden
Birkaç satır mektup yazmış, yollamış
Rivayet ummazdım kara gözlümden
Sıra sıra sitem dizmiş, yollamış*

*Resmine poz vermiş, eğmiş başını
Gözyaşıyla sirgaflamış dışını
Birbirine çatmış karakaşını
Ela gözlerini sizmüş yollamış*

*Kısmet değil imiş kadere kızmam
Sevgiden ayırdı gurbette gezmem
Bir hediyem vardı oyalı yazmam
Kavil düğümünü çözmüş yollamış*

*Yokluk Kemal'ımı saldı batıya
Kara kader kul eyledi kötüye
Alyans yüzüğümü koymuş kutuya
Sevgilim nişanı bozmuş yollamış*

Bu yüzük atma olayından sonra, dünyası adeta başına yıkılan ozanımız, Eski nişanlısının, kardeşlerinin baskısıyla abdal kökenli birisiyle evlendirildiğini duyunca, çok ağır bunalımlara girer. Çok para kazanmak için geldiği İstanbul'u terk eder ve Ağustos ayının ilk günlerinde memleketine döner ve çok kısa bir süre içinde de, şiirlerinde zaman zaman Darendeli Kızı dediği eşi Fatma Hanım ile evlenir. Evlense de ilk göz ağrısı hep aklıdadır. Beyninden ve kalbinden bir türlü silip atamaz. Hatta evliliğinin ilk günlerinde yaşadığı can sıkıcı bir olaydan sonra Ceyhanlı sözlüsüne yazdığı İntizar isimli şiirini kaleme alır. Bu şiirin kayıt tarihi 28 Ağustos 1957'dir.

*Yıllar yılı bu muşudu oyunun?
Ömrün bite, yerinesin sevgilim
Gönül azleyledi, çıktı tayının
Cehennemün körünesin sevgilim*

*Dilerim doyasın düğün fasılı
Aslın aza, kaybedesin nesili
Başucunda davul zurna asılı
Bir çadırda görünesin sevgilim*

*İzdirapla dolsun, gündüzün, gecen
Senden beter olsun, kandıran hocan
Kanserden gebersin, teberci kocan
Kara yasa büriünesin sevgilim*

*Belalar dizilsin şöyle bir başlı
Tekrar kısmetine çıksın bir yaşlı
Mesleği çeltikçi, aslı Maraşlı
Sergenlerde barınasın sevgilim*

*Yükünü sarmasın, gezen kervancı
Misafir almasın otelci, hancı
Karnında ziippene dikilsin sancı
Çıkarmaya erinesin sevgilim*

*Benden beter, Allah'ından bulasın
Hızır erişmeye, darda kalasın
Çimmiye, çimmiye mundar olasın
Kezzabınan arınasın sevgilim*

*Der Kemal'im, güvenirim uluya
O isterse akıl verir deliye
Bana yar dedirdin Darendeli'ye
Sürüm sürüm sürünesin sevgilim*

Mutsuzluklar ve umutsuzluklar peş peşe gelir ve hayatından umudunu kestiği bir anda gördüğü bir rüyanın etkisiyle hayatının seyri değişir.

Allah, sevdiği kullarına, genelde en sıkıntılı günlerinde yardım elini doğrudan uzatarak onların sıkıntılarından kurtulmasına ve hayatının geri kalan kısmını da çok farklı bir şekilde devam etmesini sağlamaktadır.

Bunun en güzel örneğini de, Yüce Mevla'nın habibim yani sevgilim dediği Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) de görmekteyiz. İslam Ansiklopedisinde verilen bilgilere göre; "Peygamberliğin onuncu yılının sonları... Şevval ayı... Efendimizin sevgili eşi Hz. Hatice ve en zor günlerinde sırtını dayadığı amcası Ebu Talip gerçek âleme göçmüş, Müslümanlara uygulanan baskılar artmıştır. Peygamberimiz Zeyd b. Hârise ile birlikte Tâif yolundadır. Tâif'de önde gelen bazı kişileri İslâm'a davet eder ve çarşıda dolaşarak karşılaştığı kimselere Kur'an'dan ayetler okur. Ne yazık ki Tâifliler, Rasûlullah'ın çağrısına olumlu cevap vermezler. Edep

dışı tavırlarla, hakaret ederek ko-varlar. Peygamberimizin mübarek vücudu ve ayakları kana bulanır. Fedakâr sahâbî Zeyd bir yandan yaşlı gözlerle Resulullah'ın yarasını sarmaya çalışır.

Sonunda bir bahçeye sığınır. Peygamber Efendimiz bir üzüm kütüğüne yaslanarak dinlenmeye başlar ve Rabbine sığınarak şöyle dua eder:

“Allahım! Kuvvetimin tükendiğini, çaresizliğimi, halkın gözünde hor ve hakir görüldüğümü ancak sana arz ederim. Ey merhametlilerin en merhametlisi, herkesin zayıf gördüğü çaresizlerin Rabbi sensin. Ya Rabbi, huysuz ve yüz­süz bir düşmanın eline beni düşürmeyecek, hatta hayatımın dizginlerini eline verdiğim akrabamdan bir dosta bile bırakmayacak kadar bana karşı merhametlisin. Ya Rabbi, eğer bana karşı gazaplı değilsen, çektiğim bela ve sıkıntılara hiç aldırمام, fakat senin esirgeyiciliğın bunları da göstermeyecek kadar geniştir. Ya Rabbi gazabına uğramaktan, rızandan mahrum kalmaktan, senin karanlıkları aydınlatan, din ve dünya işlerini dengeleyen nuruna sığınırım. Razi oluncaya kadar affımı diliyorum. Bütün kuvvet ve kudret ancak senindedir.”

Bu yakarış, anında göklere ulaşır. Peygamberimiz, o sırada bir bulutun kendisini gölgelendirdiğini ve içinde Cebrail'in bulunduğunu fark eder. Cebrail, Allah'ın her şeyden haberdar olduğunu, kendisine dağlardan sorumlu olan meleği gönderdiğini ve her türlü isteğini ona iletebileceğini söyler. Dağlarla ilgili melek de şöyle hitap eder:

“Ey Muhammed! Emrine amadeyim. Dilersen Mekke veya Tâif şehirlerinin her iki tarafındaki dağları birbirine kavuşturayım ve içindekileri helak edeyim.”

Ama şefkat ve rahmet peygamberinin kendisine eziyet edenler için mübarek dudaklarından merhamet dolu şu sözler dökülür:

“Hayır bunu istemem, belki nesillerinden Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayan tevhide gönül vermiş biri çıkar!” (Tecd-i Sarîh, IX, 91).

Peygamberimizin Tâif yolculuğunda sabrın neticesini ve Allah'ın hükmünün sonunda gerçekleştiğini görmekteyiz. Bu olaylardan çok kısa bir süre sonra, Miraç hadisesi gerçekleşecek ve Peygamber efendimiz içinde bulunduğu sıkıntılı süreçte, Miraç hadisesini yaşayacaktır. Miraç hadisesinden yaklaşık bir yıl kadar sonra da Medine'ye hicret olayı gerçekleşecektir.

Âşıklar, Hak'tan aldıklarını halka veren kişilerdir. Ozanlar, halktan aldıklarını halka veren kişilerdir. Şairler ise, hayal güçlerini kullanarak kendi birikiminde olanları halka veren kişilerdir.

Yaptığımız araştırmalarda elde ettiğimiz bilgilere göre badeli âşıkların bade içmeleri genelde onların en sıkıntılı dönemleriyle örtüşmektedir. Bu durum Âşık Ali Kemal YİĞİT'te de aynen cereyan eder.

Bir gece rüyasında, bade meclisi huzurunda pir elinden bade içer. Kendisine rüyasında bade içme olayından sonra Mübahi mahlası verilir. Ozanımız söz sanatını icra etmede, bade içme olayından sonra bambaşka bir kimliğe bürünür. Ozanımızın yaşadığı köyde iki tane âşık bulunmaktadır. Bunlardan biri Âşık Gaderim mahlaslı İbrahim ÇELİK ve diğeri de anne tarafından akrabası olan ve kendisinin de dayım dediği Hazım DEMİRCİ'dir. Bade içme olayından hemen sonra, uyanır uyanmaz Âşık Hazım DEMİRCİ'nin, namı diğer Deli Hazım'ın yanına gider. Deli Hazım'a rüyasını anlatır ve bu rüyayı yorumlayan Deli Hazım,

kendisine; çocuk yarın senden bir değişiklik bekliyorum der ve bunun üzerine hemen eve dönen Ali Kemal dayısını mahcup etmemek için şiir yazmaya başlar. Günlük hayatta bile kullandığı sözler adeta şiir formatında ve lezzetindedir. Âşık Ali Kemal YİĞİT'in badeli âşık olma tarihi, kendi beyanlarına göre, 23 Kasım 1957'dir. Mübahi mahlasını genellikle atışmalarda kullanmıştır. Yaptığı atışmalarda rakiplerine oranla bariz üstünlük sağladığını görmekteyiz. Bade içme hadisesi ile adeta yaşadığı sıkıntılı sürecin üzerine sünger çekilir ve hayatında yepyeni bir dönem başlar. Artık yuvasını kuran ve aşk şiirlerine paydos diyen bir daha âşık olmayı kafasına koymayan bir Ali Kemal YİĞİT ile baş başayız. 23 Kasım 1957 tarihini taşıyan, yani bade içtiği günün akşamı dünyaya sitem isimli şiirini yazar. Bu şiir Ali Kemal YİĞİT'in bade içtikten sonraki ilk şiiridir.

*Yalan dünya sana kahpe diyenden
Hicap çekip, kuldun ar etmedin mi?
Zor kullanıp, mazlum hakkı yiyenden
Zalimin zulmünden kâr etmedin mi?*

*Hoş görüdüün, ninni çaldın başında
Tüy bitmemiş yetim yedin döşünde
Hakk'ına âşıktı yedi yaşında
Veysel'in gözünü kör etmedin mi?*

*İki aşkı bir araya getirdin
Dokuz aylık bir hücreye yattırın
Salise salise ömrüm bitirdin
İki idi cihan, bir etmedin mi?*

*Ali'yim ya Kemal benim eş adım
Dünya sana atmamıştım boş adım
Yaşadım ya zor zoruna yaşadım
Belayı çevreme sur etmedin mi?*

Hızını alamaz dünyaya sitem etmede. Yanlış Adres adını verdiği şiirini kaleme alır. Nevi şahsına münhasır dörtlükleri peş peşe sıralar ve der ki;

Sana öyle güvenmişim
Ulan dünya, ulan dünya
Yarım yedim, yarım içtim
Yalan dünya, yalan dünya

Bir başın nereden nere
Acıman topala, köre
Ne zaman bitecek süre
Dolan dünya, dolan dünya

Kuruluşun viran yapı
Ne senet var, ne de tapı
İcarı bitende kapı
Çalan dünya, çalan dünya

Sahip olduğun bu hana
Kul çağırın yana yana
Nerde bel bağlayıp sana
Gelen dünya, gelen dünya

Kemal'im, başka ne desin
Mansur'dan inlesin sesin
Gittiğim yer öz adresin
Kalan dünya, kalan dünya

Anlamakta ve çözmekte zorlanır
bu dünyanın hallerini. Aşk ve
aşkın hallerini yazmayı bir kenara
koyan ozanımız, dünyanın hallerini
kalemine ve yürek izine konuk
eylemeye devam eder ve elinden
gelse param parça edeceği dünya
için neler demez ki;

Kevgir gibi doldum taşım
Süzemedim dünya seni
Gayret ettim, çok uğraştım
Bozamadım dünya seni

Amacım kin değil, barış
Rezaletle ettim yarış
Dört köşeni karış karış
Gezemedim dünya seni

O kadar gösterdim çaba
Elimden düşmedi yaba
Mumyalanmış bir karnaba
Dizemedim dünya seni

Vurdumduymaz bir dünyasın
Sinemi zehirler pasın
Âşıkara muammasın
Çözemedim dünya seni

Bir hamut vurdun enseme
Sarıldın dizgine, game
Davacıyım dilekçeme
Yazamadım dünya seni

Kemal'im, cıs çıplak doğdun
O senden, sen ondan soğdun
Ufacık gölünde boğdun
Yüzemedim dünya seni

ALİ KEMAL YİĞİT'İN ŞİİRLERİNDE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

Maddi aşka dair şiirler kaleme aldığı
ğında en sık kullandığı sözcüklerin
listesi; gönül, sultan, sevgi, bülbül,
felek, yâr, özlem güzel, aşık, aşk
kazanı, kader, gül, diken, mor
belik, al yanak, zülûf, gönül kafesi,
gönül yarası, şeyda, yeşil başlı
ördek, boy, huri, fidan, deli gönül,
kara göz, selvi boy, sine, gurbet,
tabip, hasret, cefa.

İlahi aşka dair şiirler kaleme aldığı
ğında en sık kullandığı sözcüklerin
listesi; Allah, Muhammed Mustafa,
salavat, insaf, Hak, af, sırat, Mevlâ,
iblis, secde, Şeytan, Süleyman,
ecel, İslam'ın şartı, Muhammed
ehli, Yallah, ecel teri, nefis,
Nuh'un gemisi, rabbim, Nuh'un
gemisi, ibadet, günah, cennet, ce-
hennem, Muhammed'in teri, te-
ravih namazı, resulallah, melek,
şefaet, sabır, şükür, Hz. Musa, Hz.
Ömer, Hz. İsa, Meryem, Cebrail,
Hz. Ebubekir, Kamil nefesi, Kı-
yamet, cennet meyvesi, şirk, ruh,
maşallah, Yusuf'u Kenan, İslam
ülkesi, kefen, tabut, Azrail, on sekiz
bin alem, besmele, Müslüman, üç
ihlas bir elham, sevap, ya Rabbi,
Hz. Ali, Hz. Osman, Mescidi Kabe,
zikir, Lokman Hekim, Alevi, helal,
mürüt, Eyyub, keramet, Mümin,

münkür melek, nur, sabah ezanı,
oruç, Adem, Havva, mübarek,
ay, softa, Halil İbrahim, Rahman,
sünnet, ahiret, hannes.

Nasihate dair şiirler kaleme aldığı
ğında en sık kullandığı sözcüklerin
listesi; tez, insaf, hor görmemek,
fakir, zengin, günah, sabretmek,
şükretmek, afet, gönül, cehalet,
oğul, yurtta sulh, cihanda sulh,
kızım, sabır, selamet, yardım
etmek, iman, sünnet.

Taşlamaya dair şiirler kaleme aldığı
ğında en sık kullandığı sözcüklerin
listesi; imansız, kara baht, ihanet,
dünya meşakkati, iblis, dil, kader,
zengin, yara, para, felek, sene,
cahil, şeytan, çile, yumruk sitemi,
yalan dünya, merhametsiz, zulüm,
beter, kahpe felek, softa.

OZANIMIZIN KİTABININ DIŞINDA ŞİİRLERİNİ KAYDETTİĞİ DEFTER YAPRAKLARI

Ozanımızın eşi Fatma Hanım'ın
vefatından kısa bir süre sonra, 2020
yılı'nın Eylül ayında taziye nede-
niyle Bucak Köyü'nde ikamet eden
oğlu Yunus YİĞİT Bey'in evine
vardım. Bu taziye ziyaretimde,
yanımda onların yakın akrabala-
rından, yiğit lakabıyla anılır derler,
Turist Ömer lakaplı Ömer YİĞİT
ile eşi de bulunuyordu. Ömer
Bey ve eşi, beni ozanımızın oğlu
Yunus ve Yunus Bey'in eşi Habibe
Hanım ile tanıştırdılar. Ozanımızın
hayatını ve şiirlerini konu edinen
kitap çalışmamdan bahsettiler ve
rahmetlinin kitabında olmayan ve
aile arşivinde olan şiirlerin der-
lenip toparlanarak şahsıma ve-
rilmesi konusunu açtılar. Onlar da
böyle bir eserin hazırlanmasından
duydıkları memnuniyeti dile ge-
tirdiler. Gelini Habibe Hanım'ın,
rahmetlinin şiirlerini özenle mu-
hafaza ettiğini öğrendiğim zaman
sevincim tavan yapmıştı. Şiirleri,
bir defterden ziyade çeşitli, defter
yapraklarına ve kâğıt parçalarına

yazılmışlardı. Her biri de farklı yerlerde idi. Bunların bir kısmı yeni vefat eden hanımı, Fatma Hanım'ın özel arşivindeydi. Habibe Hanım, Eylül ayının hasat mevsimi olması nedeniyle; “Bana biraz zaman verin, rahmetlinin bulabileceğim ne kadar şiiri var ise hepsini derleyip toparlayıp size ulaştıracağım”, dedi. Daha sonraki günlerde derlediği yaklaşık 60 sayfayı bulan şiir ve atışmalarının kayıtlı olduğu sayfaların resimlerini çekerek bana ulaştırdı. Bana ulaşan şiirlerini tarih sırasına koydum ve şiirlerini incelemeye başladım. Ali Kemal YİĞİT, şiirlerini kayıt altına aldığı sayfalardan birine aşağıdaki satırları ve dörtlüğü yazarak başlamış:

Ozanımızın sağlığında defter kâğıdına yazdığı kendi ifadesini, noktası virgülüne dokunmadan sizlerle paylaşıyorum: “Vatan-millet sevgisine gönül bağlamış, şiir muhabbetine kucak açmış, kutsal vatanının aziz insanları, halk ozanımız Ali Kemal'in sizlerle paylaşmak istediği o güzel eserlerinin bu güne taşıdığı özlem duygusunun gerçekleşmesi nedeniyle, sizlere mutluluğumun beraberinde, yediden yetmişe kucak dolu selamla saygılarımı arz ederim demiş. Muhterem kardeşlerim, ozanımız bir dörtlükle başlangıç yapmış. Diyor ki;

*Tebessüm kökten kurur
Güldürür mü gülmeyen?
Sevgiye balta vurur
Sevmesini bilmeyen”*

Ozanımızın ikinci şiir defterine tesadüf eseri olarak ulaşıldı. Daha önce baskısını yaptırdığım “Çukurova ve Toroslardan Sözlü Kültür Çıkımı” ve “Gönüllü Şiirler”, isimli kitaplarımı Kadiri' nin Akköprü Köyü'nde ikamet eden, bölgede sevilen ve sayılan, âşıklık geleneğinin yaşaması için elinden gelen hiçbir şeyi esirgemeyen rahmetli Azmaz Ağa'nın (Baba

Sultan) oğlu Sayın AZMAZ'a hediye eylemek için gittiğimde, Sayın AZMAZ Bey, bana yöre kültürümüz ile ilgili birçok kitap hediye eyledi. Bunların içinde Sayın Mansur EKMEKÇİ Bey'in kaleme aldığı “Adanalı Yazarlar, Şairler, Ozanlar Antolojisi” isimli eser de vardı. Anılan kitabı incelediğim zaman Ali Kemal YİĞİT'in hiçbir yerde yayınlanmayan iki adet şiirinin olduğunu görünce sevincimi ifade edecek sözcükleri gerçekten bulamam. Gerek kitabın içeriği ve formatı açısından ve gerekse de şairler, ozanlar ve yazarlar hakkında ayrıntılı bilgilerin olması, kitabın hazırlanması aşamasındaki emeği gözler önüne seriyordu. Bu emeğin karşılığında hiç olmazsa kitabın yazarını kuru bir teşekkürle de olsa tebrik etmek istedim ve telefonla Sayın Mansur EKMEKÇİ Bey'e ulaştım. Tebriklerimi sunduktan sonra özellikle Ali Kemal YİĞİT hakkında yazmaya çalıştığım biyografik eserden bahsettim ve antolojide bulunan iki adet Ali Kemal YİĞİT şiirinin her birinin nazarımda bir cumhuriyet altınından daha değerli olduğunu söyleyince, Mansur Bey bana “üstadım Ali Kemal YİĞİT'in 2004 yılındabir vesileyle bana verdiği şiir defteri var. O defterin yeri sizin yanınızdır, kargo adresinizi verin size yollayayım”, dedi. Böylece kitabın kaleme alınmasında en önemli kaynaklardan bir tanesine daha ulaşılmış oldu. Şiir defteri bir züccaciye firmasının bastırılmış olduğu 2004 yılı ajandasının yapraklarından oluşmaktaydı. Bu defterde 42 adet şiir ve Ali Kemal YİĞİT'in nasıl şiir yazmaya başladığına dair bir sayfalık açıklama metni bulunmaktaydı. Bu defteri uzun yıllar muhafaza ederek, bizlere ulaştırdığı için Sayın Mansur EKMEKÇİ hocama ne kadar teşekkür etsem az gelir. Allah ondan razı olsun.

OZANIMIZIN “NEDEN AĞLADIM” İSİMLİ KİTABI

Ali Kemal YİĞİT'in hayatta iken yazmış olduğu bir tek şiir kitabı vardır. Kitabının adı: “Neden Ağladım”. Kitabının adına cevap olan “Ona Ağladım” isimli şiirinde bir yandan kendi amellerinin muhasebesini yapar ve diğer yandan da damarlarına akıttığı gözyaşlarına neden olan dizelerine vurduğu mühür, kendi gerçeklerinden başka, kalemine düşen ışıkları yansıtır. Şöyle der; “Ona Ağladım”, derken:

*Neden haklı gördüm gözyaşlarımı?
Her şeyi fark ettim ona ağladım
Nefsime başlattım savaşlarımı
Yenildim, terk ettim ona ağladım*

*Bilmem, bu şeytanın bende nesi var
Halen kulağında hannes sesi var
Öldürdüm içimde abidesi var
Sinemi mork ettim ona ağladım*

*Ya Rab, sen yarattın arz ile arşı
Hoşgörü pazarı bendeki çarşı
Uykum mu müsebbip ezana karşı?
İnancı kurk ettim ona ağladım*

*Merhametten uzak vicdanın sesi
Sinemi zehirler gafletin pası
Otuz dokuz iken suç yumurtası
Kırınca kırk ettim ona ağladım*

*Sorsalar, cevabım, doğuştan merdim
Musibet tabibim, çilemse derdim
Bir eğri, bir doğru iki yol gördüm
Yanlışta çark ettim ona ağladım*

*Kemal'im, doğuştan eyledim minnet
Mesleğim farz idi buranşım sünnet
Ortada sırat var bir yanı cennet
Karşıya park ettim ona ağladım*

“Neden Ağladım”, isimi şiir kitabımı ömrünün son yıllarında yayınlamıştır. Yayınlanan bu eseri, bir yayınevi değil de, yayla döneminin başlaması nedeniyle, kendisi

de yaylaya gideceğinden, yaylaya gitmeden önce kitabın bastırılması arzusunun ağır basması nedeniyle, kitap basımı aceleye getirilerek, daha önce hiçbir şiir kitabı basma tecrübesi olmayan bir matbaada bastırılmıştır. Bu nedenle de kitapta, baştan sona kadar, her sayfada yazım hatalarına rastlamaktayız. Matbaacıların editörlük hizmeti verme imkânı olmadığından, yazım hatalarının önüne geçilememiştir. Kitabın matbaada basılmasının yol açtığı her türlü olumsuzluklara rağmen, eserlerinin kayıt altına alınması yönünden çok önemli bir adımdır. Bu yüzden emeği geçenlere, Türk yazın dünyası adına şükran borcumuz vardır.

Şiir kitabının bastırılmasıyla, vefatına neden olan Akciğer kanserine yakalandığı tarih, neredeyse birbiriyle örtüşmektedir. Sağlığında böyle bir eseri bastırıp yayınlamasının kanaatimizce iki nedeni vardır. Birincisi, eserini okurlarla buluşturarak ardında anılacak bir iz bırakmak ve ikinci olarak da belki de en önemlisi, kanser illeti ile yaptığı mücadelede maddi kaynak oluşturmak düşüncesidir. Onu tanıyan insanlar, kanser illetine karşı verdiği mücadelenin finans kısmını çözümlenmek amacıyla bastırıldığını söylemektedirler. Kitap bastırıldığı zaman, gerek Kadirli ve gerekse de Kozan'daki kitapçıların raflarında yerini almış ve kitapçılar özellikle kitabın satışının çabuk olması için Ali Kemal YİĞİT'in hastalığı nedeniyle desteğe ihtiyacı olduğu vurgulanmış ve bu nedenle de çok cüzi fiyatla okurlara ulaştırılmaya çalışılmıştır.

OZANIMIZIN AİLE FERTLERİ

Ozanımızın evlat olarak, iki kızı ve altı oğlu vardır. Âşık Ali Kemal YİĞİT ile Fatma Hanım'ın evliliğinden Dilek, Hatun, Yunus, İdris, Seyhan, Mesut, Remzi ve Selahattin adlarını verdikleri sekiz çocukları dünyaya gelmiştir.

Çocuklarını ve tüm torunlarını aynı ölçüde sevmesine rağmen, bir torunu var ki, onun ozanımızın gönlündeki yeri çok müstesnadır. Ozanımızın genlerinde dolaşan ozanlık ve şairlik bayrağını, oğlu Yunus ve gelini Habibe (Ferah)'den olan Yiğit YİĞİT, taşımaya namzet değil başlamıştır bile. Adana, Çukurova Üniversitesi Konservatuar bölümünü bitiren Sn. YİĞİT halen Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir okulda öğretmen olarak hayatına devam etmektedir.

Ozanımızın bu eserde yer alan şiirlerinin tamamı Ali Kemal YİĞİT'e ait olup, telif hakkı mirasçıları tarafından kullanılmaktadır.

Eminim ki Sn. YİĞİT ilerleyen günlerde kaleme almaya çalıştığımız bu naçizane eserin noksanlıklarını tamamlayacak ve merhum Ali Kemal YİĞİT'in eserlerinin noksanzı olarak kayıt altına alınmasını sağla-

yacaktır.

Ali Kemal YİĞİT'in şiir anlayışıyla ilgili olarak bir konuya açıklık getirmek istiyorum. Ali Kemal YİĞİT'in özellikle aile fertleri ile ilgili olarak yazdığı şiirlerini okuduğum zaman çok garibime gitmişti. Özellikle hanımıyla ilgili şiirlerindeki üslubu çok sertti. Eşinden öyle bahsederdi ki; "O'ndan çektiği pişmiş tavukların başına gelmemiştir", sanırsınız. Buyurun Korkuyom isimli şiirine:

"Doktor beyim ben mi gitsem yerine?

Azrail'e gelmez diye korkuyom

Gelip sarılmasın başka birine

Bizimkini bilmez diye korkuyom

Hal danıştım kıldan örgü yapana

Dere taşı olmaz dedi sapana

Avrat dolu imiş gitsem Tapan'a

Geç kalırsam kalmaz diye korkuyom

Takdir senin garibandır n'edecek

Takatim kalmadı gelip gidecek

Kurtulursa gene esir edecek

Su içmeye salmaz diye korkuyom

Der Kemal'im, inmeyelim derine

Bir servet batırdım körü köriüne

Az endirin yok mu eter yerine?

Çok inattır ölmez diye korkuyom"

"Benden Bilir", isimli şiirinde ise şöyle bahseder hanımı hakkında;

Etmeyin evladım ananız hasta

Tuzlu, tuzsuz demez yer benden bilir

Tere yağ karışık yediği pasta

Babanuz gönderdi der benden bilir

İffira, rivayet var mıdır dinde?

Ezber edilip söylenmez günde

Babası ölmüş ya fi tarihinde

Deneme yap ister, sor benden bilir

Usandım arkadaş hazırım pese

Kulağım alışkan hep aynı sese

Serdiği sergiye çocuk işese

Söyleni söyleni yur benden bilir

*Şunlara dikkat et, ben bunu derken
Ben zaten kaçarım kör sabah derken
Önem ver sofrada bir bişe yerken
Kaşığı, çatalı kır benden bilir*

*Günlük yüz hap içer, çürüdü dalak
Doktordan raporlu hasta yatalak
Bir gözü meleviş biri katarak
Görmüyor dünyayı kör benden bilir*

*Bakın be dostlarım şu hâle bakın
Manzara içinde manzara, çakın
Tutun kollarıma kelepçe takın
Suratına tokat vur benden bilir*

*Babası seyisti, gözü attı mı?
Yoksa böyle ahlak her avratı mı?
Bayram günü Buş öldürdü Saddam'ı
Bahse girerim ki sor benden bilir*

*Kemal'im, yalvardım hap vermez hancı
On çocuk doğurtur bendeki sancı
Avradın Allah'a yok ki inancı
Başına iş gelse bir benden bilir*

Bu ifadeler sakın sizleri yanıltmasın. Çok mutlu bir aile hayatı olduğunu ve eşini ve çocuklarını çok sevdiğini, onlara çok muhabbet beslediğini, dost ve ahbablarının yanı sıra, çocuklarının, gelinlerinin ve diğer akrabalarının ifadelerinden bilmekteyiz.

Aile fertlerine olan siteminin arka planında, şiire ironi katmaktan öteye gitmediğini, onu tanıyan herkes ifade etmektedir. Her aile içinde olabilecek türden sıkıntılı olaylar, Ali Kemal YİĞİT'in de başından geçmiştir. Ozanımız yaşadığı bu tür sıkıntılı olayları şiirine tema ve malzeme olarak kullanmaktan da geri kalmamıştır. Horantasından beklediği davranışı göremeyince, içinden geçenleri sitemin en üst dozunda şiirleştirerek, söylemekten asla geri kalmaz. Bunun güzel örneklerinden bir tanesini hep birlikte okuyalım. Tarih: Bir Kurban Bayramı günü. Hiçbir evladı bayramda yanına gelmez. Geleneksel bayramlaşma olmaz. Ozanımız; "Gelenim Yok", isimli şiirinde deyim yerindeyse, açar ağzını, yumar gözünü;

*Kaldırıp atılmaz hasta
Horlanacak nedenim yok
Özlem duydum eşe, dosta
Dolaşacak bedenim yok*

*İçten alev aldı baca
Su neylesin kızgın saca
Hasret kalmışım mesaja
Bir telefon edenim yok*

*Zaten doğuştan gafildim
Ümidi kökünden sildim
Kaderime terk edildim
Gayretimi güdenim yok*

*Kemal'im gerçektir sözüm
Sanmasınlar kimsesizim
Altı oğlum, iki kızım
Gelenim yok, gedenim yok*

VASİYET VE ALA GÖMLEK ŞİİRLERİ

Ali Kemal YİĞİT'in Ala Gömlek ve Vasiyet isimli şiirinin hikâyesi şöyledir; "Ali Kemal YİĞİT, Kozan'ın Bucak Köyü'nden sazı ve sözü güçlü bir âşıktır. İçe kapanık, ince alaylı, zarif nükteli bir âşıktır. Birçok eseri vardır, bunlardan biri de Ala Gömlek'tir. Ali Kemal ile hanımı arasında bir kırgınlık yaşanır. Ali Kemal'in hanımı, Kozan'da öğretmenlik yapan oğlunun evine gider. İki gün geçtikten sonra, Ali Kemal de hanımını alıp evine getirmek için oğlunun evine gider. Ali Kemal oğlunun kapı ziline basıp merdivenden yukarı çıkarken, oğlu ve oğlunun hanımı ile kendi arasında bir münakaşa başlar. Gelininin oğluna kendisi için sarf ettiği hakaret dolu sözlerle birlikte bu adi ve pislik babanı bu eve istemiyorum, kov gitsin der. Oğlu da tekme tokat babasını merdivenden aşağı yuvarlar. Darp olayına gelini ve dünürü de dahil olurlar. Bu esnada Ali Kemal'in dişi kırılır, kaşı yanılır, vücudunun birçok yerinde sıyrıklar ve morluklar oluşur. Sırtına giydiği ala gömleği kanlar içinde kalmıştır. Bu olaydan sonra, Ali Kemal kanlar içinde kalan gömleğini sırtından çıkarır ve onu çerçeveler. Ali Kemal, elinde paketlenmiş büyük bir çerçeve ile Adana'ya Âşık İmami'nin evine gelir. Paketin içinde ne olduğu anlaşmaz. Ali Kemal başına gelenleri Âşık İmami'ye anlatır. Âşık İmami, Ali Kemal'i oğlu, gelini ve oğlunun kayınbabası ile barıştırmayı teklif eder, ancak bu olay Ali Kemal'in çok ağırına gitmiştir, gurur yapar, kabul etmez. O gün Âşık İmami'nin evinde kalır, ertesi sabah erkenden kalkar, kimseye haber vermeden sadece bir şiir şeklinde bir not yazarak evden ayrılır. Ali Kemal'in yazdığı not şöyledir:

*Dostlar vasiyetim ihmal etmeyin
Ölürsem gurbetten varın getirin
Mateme bağlanıp yasım tutmayın
Davula zurnaya vurun getirin*

*Meseleyi bir konuya deđdirmen
Beni muhannete boyun eđdirmen
Evlat kazancından kefen giydirmen
Yırtık ceketime sarın getirin*

*Gün gelir dağlarda haşarat çıkar
Akrebi, yılanı garibi sokar
Belki günler geçer naaşım kokar
Mumyalan sırtıma sürün getirin*

*Der Kemal'im, beni kuldandan seçmeyin
Derin olsun leftim yuka açmayın
Sapıtmanı hızarımda biçmeyin
Zakkum ağacından kırın getirin*

Ali Kemal, bu şiirle başına gelenlerden dolayı evlatlarına olan kırgınlığını dile getirirken, aynı zamanda vasiyetini de yazmıştır. Ali Kemal bu şiiri yazar ve gider. O gider ama paketlenmiş çerçevenin içerisinde ne olduğu, geride kalanlarca merak edilir ve paket açılır, çerçevenin içerisinde Ali Kemal'in kavga esnasında üzerinde bulunan ve sonrasında al kanlara bulunan ala gömleği vardır. Ali Kemal ibreti âlem olsun diye, o gün üzerinde bulunan gömleği çerçeveletmiş ve yanına da bir şiir yazmıştır. Bu şiir de dostlarına, arkadaşlarına ve diğer akrabalarına bir vasiyet niteliğindedir.

ALA GÖMLEK

*Ala gömlek kanlı yakan
Giymem gayri, tamam seni
Kefene bulaşır leken
Tabutuma komam seni*

*Gel danışalım obaya
Evlat kıyar mı babaya?
Şikâyet ettim Mevlâ'ya
Karakola demem seni*

*Bu da yazılmış alınma
Bu günüme, yarınıma oy
Miras kalsın torunuma
Telkin etsin imam seni*

*Ağlayarak sırtım soydum
Besledim, gözümü oydu
Davayı mahşere koydum
Mahkemeye demem seni*

*Ali Kemal, çeker yasın
Camlattım duvara asın oy
Öz oğlundan hatrasın
Ömür boyu yumam seni*

YUMRUK SİTEMİ

Ala gömlek şiirine konu olan olayda Ali Kemal YİĞİT'i hırpalayan, tartaklayan dört kişiden bir tanesidir Yılmaz Bey. Ali Kemal YİĞİT'in oğlunun oturduğu evin sahibidir. Ala gömlek ağıtının yakılmasına neden olan olayın hemen akabinde kaleme alınmış bir şiiridir ozanımızın. "Vasiyet", isimli şiiri de bu serinin üçüncü şiiridir.

*Onlar neyse Yılmaz Bey'im
Senden kimlik sorulur mu?
Sorum açık, ben ne deyim
İnsan hakir görülür mü?*

*Bir cahil çökmezse neyse
Evlat babasına sövse
Üç kişi bir adam dövse
Böyle rekor kırılır mı?*

*Sanurdım ak idin süttten
Aslın süzülmüştür metten
Senden de gönül var etten
Kırılan kalp sarılır mı?*

*Kemal, bu da geldi başa
Yem olmuşum kurda, kuşa
Sırtı, başı kan olmuşa
Ayp, yumruk vurulur mu?*

Ali Kemal YİĞİT, bir tanesi hariç tüm çocuklarının okuması için hiçbir desteği esirgememiş ve hepsini de üniversite mezunu yapmıştır. Çocuklarından Mesut YİĞİT, geçtiğimiz yıllarda Türk Silahlı Kuvvetleri'nden Yarbay rütbesinde iken emekli olmuştur. Okutamadığı oğlu Yunus'a da kendi çalıştırdığı hızar ve mobilya atölyesini bedelsiz olarak devretmiştir. Yunus YİĞİT, babasından aldığı bilgileri daha da ileri götürerek, halen baba mesleğine, Kozan ilçesinin Bucak Mahallesi'nde devam etmektedir. Sayın Yunus YİĞİT'in baba yadigarı atölyesinde yaptığı tahta aksamı eserler, bölge insanlarının hepsinin dilindedir. Mimar Sinan mimaride nasıl ileriye gitmişse, Oğul Yunus da, babasından aldığı mesleki bilgileri kendi üstün meziyeti ile birleştirerek, marangozluk ve mobilyacılıkta o denli ileri gitmiştir.

Ali Kemal YİĞİT, 12 Şubat 2009 tarihinde hakkın rahmetine kavuşmuştur. Ruhu şâd ve mekânı cennet olur inşallah.

ANDIRIN'LI ALİMLER-1

Andırın tarihteki adı Enderun. Bunun izleri hala yaşıyor. Günümüz de ise akademisyenlik, ilahiyat gibi ilim sahalarına dönüşüyor. Andırının neredeyse her köyünde alim derecede okumuş ilim tahsil etmiş insanlarımız çıkmış. bu gün onların torunları canlı tanıklar.

Bizde elimizdeki vesikalar ve araştırmalar neticesinde ulaştıklarımızı yeni nesillerle tanıştıracacağız. Sizden beklentimiz geçmiş âlimlerimizle alakalı ne duyuyor ve biliyorsak kaleme almamız. Hepsini derleyelim. Hayatlarını yazalım.

Geçmişimizi yaşatalım. Bu görev değil mesuliyettir.

ALİ ÖKSÜZ

Esas adı Ali Öksüz olup, 1911 yılında ANdırın merkeze bağlı Takvalar (Bulgurkaya) köyü Murtlu obasında dünyaya gelmiştir. Çanakkale gazisi Molla Mustafa Hocanın oğludur. Küçük yaşta babasını kaybetmiştir. Murtlu Mullası askerliğini yaptıktan sonra asker öğretmen olarak Takvalar köyüne tayin edilmiş, 10 seneye yakın burada köylülere okuma yazma öğretmiş yaşlı ihtiyar herkes ondan birçok dini bilgiler öğrenmiştir. Murtlu Mullası bazı sebeplerden dolayı görevinden ayrılmış, konar göçer Yörük ağaları çocukları okutmak için yanlarında götürmüşler, ömrünün sonuna kadar Yörüklerin içinde bulunarak onlara iman itikad ve fıkıh bilgileri öğretmiştir. Murtlu Mullası ilerleyen yaşında hep suda boğularak ölmesi için dua ve niyazlarda bulunmuş 1980 yılında Amik ovasında Karasuya düşerek boğulmuştur. Oradan getirilerek Kadirli Asri mezarlığa defnedilmiştir.

EYİ MUSA

1878 yılında Andırın Çiçekli Köyü'nde doğmuş, 1913 yılında Takvalar (Bulgurlu) Köyü Karadut obasında vefat etmiştir. Babasının ismi Mehmet, annesinin ismi Ümmü Gülsüm hanmefendidir. Eyi Musa, Kadirli'ye bağlı eski ismi Nürfet, yeni ismi Göztaşlı olan Çanakoğlu medresesinde uzun yıllar okuduktan sonra köyüne gelerek gençleri okutmakta ve çiftçilik yaparak hayatını sürdürmüştür. Çıldırılı Mahmut isimli bir zatın kızı olan Elif hatunla evlenerek, Karadut'ta yaşamıştır. Çok güçlü, kuvvetli bir insan olan Eyi Musa'nın emmioğullarından biri Kadirli'nin Mezi Köyü'nde koyun sürüsüne saldıran azgın bir ayıyı boğduğu için bu sülaleye ayı boğanlar denmiştir. Köyde toprak damların ortasına konulan "ma" denilen şildiki beton-arma giriş yerine geçen kalın ağaçları tek başına getirdiği söylenir. Vefat edeceği sırada başucunda Yasin-i Şerif okuyan hocalarla birlikte kendisi de tekrar edermiş, zaman zaman horoz ne zaman ötecek diye sormuş, nihayet horoz ötünce ruhunu teslim etmiş.

MOLLA DURDU HOCA (KUŞAKSIZ FAKİ)

1304 yılında Andırın'ın Kızık köyünde doğmuş olup, son devrin alimlerindedir. Sarığından çorabına kadar beyaz elbise ile birlikte zıbın giydiği için halk arasında Kuşaksız Fakı olarak anılmıştır. Çok mütevazi bir hayat yaşayan Kuşaksız Fakı hazretleri hayatı boyunca insanlara vaaz ve nasihatle bulunarak, herkese fıkıh bilgileri vermiş ve Kuran-ı Kerim öğretmiştir. Kuşaksız Fakının yaşadığı dönemlerde din adamları askere alınmadığı için Kuşaksız Fakı da askerlikten muaf tutulup köyünde insanlara ilim öğretmekle meşgul olmuştur. AYnı köyden olup, Osmaniye'de fotoğrafçılık yapan Şahin ustanın verdiği bilgiye göre devamlı olarak Kuran-ı Kerim ve Kara Davut isimli kitabı okumuş. 1981 yılında vefat eden Molla Durdu Hoca'nın yaşadığı dönemlerde bir çok kerametleri görülmüştür.

KADİR ÇIĞŞAR

Doğum tarihi 1340.

Hüsnü Karcı: Hayatınızdan bahseder misiniz?

Kadir Çığşar: Hayatımda küçük yaşta babamın çokça davarı vardı. Şöyle okuma çağına gelince Dikirli’de bir okul var idi. Kadri’ nin Dikirli Köyü var. Orada iki sure okudum. Bizim Mehmet Ali Hoca, birader. Orda okulu bitirdi. Davarın yüzünden babam da mağdurdu. Ondan sonra babamın çobanı Fidan vardı amma, fakat bana da ihtiyaç vardı. Ne kadar olsa da bana da ihtiyaç var idi Efendim. Biz ilkokul ikinci sınıfa varana tergedik, öğretmen de çok istedi gidemedik. Bir anda askerlik sardı bizi on beşli yaşında mıydım, neydim. Askerlik sardı. Askere gittik.

Hüsnü Karcı: Nerde yaptınız askerliğinizi?

Kadir Çığşar: Bir süre Yalova’da yaptım ondan sonra bir telsiz çıktı meydana. Telsiz kursuna gittim. Muhabereciydim. Bir seneden sonra bizi Çanakkale’ye gönderdiler. Çanakkale Anafartalar Yunanlarla bir tatsızlık oldu. Ondan sonra birde Almanların mağlup olduğu zamanlardı. Almanlar mağlup oldu orda da gene kursu tamamladım. Tamamladıktan sonra üç tane telsiz muhabere takımına geldim ve o da kemancı böyle uğraşıyorum, ders veriyorum falan ediyorum derken, Alhasana depocu terhin oldu. Depocu terhin olunca depoyu bana yüklediler. Depoda kaldık ondan sonra artık telsizinen melsizinen falan da derken aha terhis oldum, aha olacaksın derken dört seneye tamamladık askerliği. Arıburnu’nda oralarda gezmediğim yer kalmadı. Depocuydum serbest idim. Alay komutanı da çok seviyordu. Telsiz muhaberesi de mühim idi. Ankaraynan muhabere yapıyorduk boyuna ondan sonra artık terhis olduk memlekete güç geldik. Geldim babam perişan olmuş bir çare. Biraz daralmış. Davar filan da var amma fakat pare etmiyor ne çare ki. Efendim, biraz şundan şundan çalışıp babama yardımcı olup falan derken, babam evermeye teşebbüs etti evlendik. Ayrıldık zaman zaman. Çor çocuk sahibi olduk. Ondan sonra Kadiri’ye göçtük. Kadiri’de babamla beraber arsa aldık oraya ev yaptık.

Hüsnü Karcı: Köye mi Kadri’ nin içine mi?

Kadir Çığşar: Kadri’ nin içine ondan sonra bu odun işleriyle uğraşıp orda hamam var. Hamamın arkasında odun ardiyesi açtık. Pek param da yoktu. Çocuklar

da okuyordu amma fakat kredim vardı. Yani Kadir Çığşar deyince oduncular başkalarına vermeden doğru kamyonla bana gelirler.

Kredim vardı satar derhal öderim. Çocukları da okuttum. Allaha şükür. Derken bu hale geldim ondan sonra bu elma bahçesi yanda on dönüm bahçe yaptım, bir kuruş alamadım öyle gitti.

Hüsnü Karcı: Elma bahçesi mi? Elmalar ne cinsti?

Kadir Çığşar: Golden de vardı da Amasya.

Hüsnü Karcı: Çok lezzetli elmalardı. Birde misket alması. Şeyde vardı içinde De kar yaşatmadı onu gevrek geldi yıldız elma dediğim elma. Amasya’yı kıramadı koca koca yetiştii.

Hüsnü Karcı: Elmalardan vazgeçildi.

Kadir Çığşar: Kiraz meydan gelince, bizi Hasan Hüseyin Çığşar diye bir emmoğlu vardı. Adam bahçeciliğe çok hevesliydi. Fidan gelirdi dağıttı millete. Ondan sonra bu Mehmet Saygılı, müftüler filan vardı Kadirlide onlar da dahil olmak üzere bu kirazı da getirdi nasıl ettiyse. Kiraza başladık. Kirazı da ben daha evvelce beygimen, bir arkadaşınan sevim beyli kiraz fidanı vardı. Gettim ordan otuz kırk tene fidan getirdim. Ondan sonra çoğalttım. Aşı geldi meydana bu dal bastı. Aşı gelince bunun hepisini aşıladım. Kiraz ağaçları kiraz vermeye başladı. Kirazları cipinen Kadiri’ye götürdüm.

Kadiri’de alıcı geldi ondan sonra Osmaniye’ye derken ben de kimi görünce herkes de sahip oldu. Ben de ekmek varı derken, şimdi yurtdışına, dışarıdan tüccar geldi. Ayağımıza geldi hem de fiyat veriyor. Değerlendi fiyat veriyor dörde kadar kiraz sattılar bu süre. Biz üç sekize verdik amma, dolu vurdu. Sigortayı da yaptırdıydık. Sigortadan da para verirler mi vermezler mi? İki sefer geldiler kontrol ettiler. Tolu vurdu dediler. “Tolu yağmur” dediler.

Hüsnü Karcı: Bu köy nasıl oluştu? Atalarınız kimlerdi? Aileler kimlerdi?

Kadir Çığşar: Şimdi ondan şöyle bahsedeceğim. Belki az uzağıarak sürer. Şimdi Hasanağa diye, dedemin babası varmış. Malatya’nın hekim hanı, güzüingüf

kazayından adam diyor ki: Yeşil yurt demem. Şimdi kaza imiş. Şeyde Ceyhan'da. Gazi Efendi diye birisi varmış. Orda müftüyinen haber salıyor ki: "Hayamaya buraya gel" burda tarla beleş" diyor.

Hüsnü Karcı: Çığsar'a mı?

Kadir Çığsar: Yok. Ceyhan'a.

Hüsnü Karcı: Kaç senesinde?

Kadir Çığsar: Valla senesini bilmiyorum. Elli senesi mi neydi.

Büyük dedem katıra biniyor, gazinin yanına gidiyor Ceyhan'a. Ceyhan'a varıyor. Hoş geldiniz beş gittiniz neyse. Diyor ki: "Haremağa" diyor. "Ceyhan"ın yukarısına doğru gezebildiğin yeri gez diyor. Sana on bin dönüm arazi şey yapar samci diyor. Adam diyor ki: Bana az yer yetmez diyor, yalnız gelmeyeceğim diyor. "Gez şunu yörü" diyor. Bu geziyorkine... Demek ki yaz günü, temmuz günüymüş herhalde sinekten içecek su yok. Sivrisinek ondan dolayı geri varıyor diyor ki: "Bizim çorçocuk burdan bir süre yaşanmaz" diyor. Haklı da adam yaşanmaz da yenisi "bize bura yaramaz" diyor ordan gidiyor, biniyor katıra Kadirli'ye geliyor. Kadirli'de "Hasan Dede" diye bir yer var, orada bir eve misafir oluyor. ONDAN SONRA BU YOLU TARİF ALIYOR. Burda bu tarafta bir "sugrungene yolu" var. Tarif alıyor, bu yoldan geri memlekete gidecek. "Beyoğlu"nu bilirsin. Beyoğlu'nda müftü Memmet var. Müftüler vardı", saygılılar onların oraya geliyor. Misafir oluyor. Saygılıların büyükleri o zaman misafir oluyor diyorkine o saygılılardan birisi topukesermiş bayağı. Selamiyeli varım.

Diyor ki: "Hasan Ağa" diyor, şu gâvur gırlıdığınan yakarıyı" diyor, bir gez diyor. "Hoşuma giderse burayı tapulayak sana" diyor.

Hüsnü Karcı: "Gavur Gırlıdı" denen yer neresi?

Kadir Çığsar: Beyuğlu'nun berisi.

Geliyor, dedem geziyor. Geziyor ki soğuk su var, yeşillik var, hava güzel. Geri veriyor diyor ki. İşte adı neyse bilmiyorum. Abdullahmıymış neyimiş adı. "Vallahi bura bize öyle yarar ki" diyor. "Tam aradığım yer" diyor "tamam mı?" "tamam" efendim şimdi tapuyu alıyorlar buraları. Tapu alıyorlar katıra biniyorlar, doğru memlekete şeye "Yeşilyurt'a varıyor diyor ki: "Bir yer aldım ki" diyor, "görölmüş değil". "Haydın bakim, kim gelirse arkama düşsün" beş-altı ev düşüyor arkasına. Getiriyor buraya.

Hüsnü Karcı: Gelenler kimler hangi aileler?

Kadir Çığsar: Gelenler; Mevlüt Yazlak, Sabancılar, Kadirlililer, Erkekler, Deli Bekirliler yeni. Koca Osmanlar var imiş. Bir iki tane daha var ama onları pek bilmiyorum yani. Köylütünün geri kalanı sonradan geliyorlar. Kimi Gökseniden, kimi Elbistandan, kimi Pınarbaşından geliyor. Karşıda Avşarlar var mesela Pınarbaşından. Dedem hepsini de kabul ediyor ama. Kurular Gökseniden geliyor. Efendim bu şekilde yer gösteriyor. Sen şuraya evini yap, "koşanlar" var. Herkese bir arsa gösteriyor burada.

Kimseye tarla vermiyor amma. "Ekim, biçim aç kalmam". Hep birden çalışıyorlar. Burada kalıyorlar dam yapıyorlar. Ağaç balya, dam yapıyorlar, mal sahibi oluyorlar. Dedem vefat ediyor derken "Eyüp Dedem" vefat ediyor derken dört kardaşa kalıyor. Babam, Ahmet Emmim, İsmail Emmim, Mehmet Emmim. Arada şu büyük dere var. Ben gece şunu Ahmet Emmim ile İsmail Emmim alıyor. Öte geceyi babam ile Mehmet Emmim alıyor.

Bura bölüşükte yok imiş. Babam dava ediyor kardaşımı. Davayı da kazanıyor. Bura ondan sonra aldı babam. Bura bölüşükte yoğunmuş.

Hüsnü Karcı: Buraya yazın geliyorsunuz, kışın Kadirli'de ikamet ediyorsunuz.

Kadir Çığsar: Yazın mart 1 dedi miydi burdaydı. Ekim ayının sonunda; hatta kasım ayından çıkarana var. Evvelce burada on-on beş ev kalıyordu. Okul vardı. Kadrolu. Cami vardı. Kadrolu. Hepsi göçüp gidince kadro da gitti, okul da gitti, hepsi gitti.

Hüsnü Karcı: Buranın elmanın dışında hangi ürünleri var?

Kadir Çığsar: Şimdi şu anda (ağustos ayı) hiçbir şey ekemez olduk. Neden? Domuz çoğaldı ya ne meyve koyuyor, ne nohut koyuyor, ondan sonra ne buğday koyuyor ne fasulye. Hiç birisini elden alamıyorlar.

Hüsnü Karcı: Başka hangi tarım ürünleri yetişmekte?

Kadir Çığsar: Mercimek, fasulye, lahana istediğin kadar.

Hüsnü Karcı: Çığsar'ı çevreleyen hangi dağlar var?

Kadir Çığsar: Çevrede şimdi Ağca Dağ var.

Hüsnü Karcı: Teşekkür ederim.

“ Yemen Türküsü ”

Bu topraklarda yakılmış iki yemen türküsü derlenmiş. Biri Mihrali Bey. Öteki Memet ile Memiş. İkisi de Anadolu topraklarından Yemen'e giden, gidip de geri dönemeyen yiğitlerin Anadolu'da yakılan ağıtları. Sızım sızım sızlatan ağıtlar.

Bir devrin kapanışının, koca imparatorluğun yok oluşunun ağıdı.

MEHMET İLE MEMİŞ

Mehmet ile Memiş. Çukurova'nın yağız çocukları. Bıyıkları terlemiş, kanları tepelerinde. Buralarda Mehmet'e Memet, daha sevilince Memiş, yavru iken de Memili derler. Doğuda Memo dedikleri gibi. Mehmet de Ulu İsim Muhammed'e hürmeten konulur.

Mehmet ile Memiş iki yağız yiğit. Celp gelir, haber gelir. Asker ocağına derler. Nereye ta Yemen'e. Helalleşirler. Ana eli öpülür. Ana kucağı sarar, sarmalar. Baba eli öpülür. Duygulu, hisli, gözü yaşlı baba. Köyde bir telaş, bir telaş. Her ev gururla evladına baba ocağından vatana, ana kucağından asker ocağına, ta bilinmez yerlere...

Ötelere Yemen'e... Çöllere uğurlanmaktadır. İki delikanlı. Önce tren garı, vagonlar. Geride kalan, uzaklaştıkça ötelere kalan memleket. Gemi, limanlar. Sıcak, uzak, tuzak Yemen. Yemen'de dahili harpler. Yedi düvel. Dost düşman bellisiz.

Şehirde kara çadırlar. Çadırlarda Memetler. Potinli, elbiseli, elde martinli.

Yemen hikayemiz ta yüreğimize saplanan, oradan hiç çıkmayan mih gibidir. Gidenin gelmediği, çöllerde kaldığı, kalmadı yetmeyip Anadolu'ya baştan başa, ocaklara acılar bıraktığı yer Yemen.

Ve acıların sızılarının dillere gelişi, ağıt oluşu, destan oluşu.

Esasen Anadolu'da yazgı da denen kader değişmez. Niçin Yemen'e gidildiğinin hayıflanması bir yana dönemeyenlerin sızısı, daha da beteri canlar bırakarak çekilir. Anadolu, insanımız bu düğümü bir türlü çözemez. Çözdüğü tek şey ağıt olup, dillenip tarihe not düşüşler olur. O gün bugün Memet ile Memiş'in türküsü bu toprakların türküsü olur. Vatan semalarında söylenir durur.

Türküyü söyleyenlerin Yemen'e dair bildikleri, askerinin halleri bir tablo gibi resmedilir. Daha izaha, daha söze gerek bırakmaz.

Geride kalan yavuklular
Anaların sızısı
Martin tüfek
Kara çadır
Yaman/yakan çöl
Asker borusu
Yokluk/yoksulluk
Haksızlık
Vatan uğruna can veriş
Çölde düşüş/kalkış
Hasret... hasret
Gerisi hikâye. Hepimizin hikayesi.

GARA ÇADIR

*Gara çadır is mi dutar
Mart'in tüfek pas mu dutar
Ağlaşalım anam bacım
Elin gızı yas mu dutar*

*Getme Yemen'e Yemen'e
Yemen sıcak dayanaman
Tan borusu er vurur
Sen küçüksün uyanaman*

*Yemen yolu çukurdandır
Karavana bakırdandır
Zenginimiz bedel verir
Askerimiz fakirdendir*

*Tarlalarda biter kamış
Uzar gider vermez yemiş
Çöl Yemen'de can verenler
Biri Memet biri Memiş*

MİHRALİ

Mihrali bu topraklarda yok olmuş Yemen çöllerine giden garip Anadolu gençlerinin harbe gidişi, dönemeyişinin hikayesi. Ağdı. Yakıştı.

Mihrali Anadolu yiğidi. Yemen'de bir yer varmış adı Çimen. Çimen burda yeşillik, bakir meralar/topraklar oraları da öyle sanmışlar.

Mihrali'nin bir sevdiği var. Adını diyemez Mihrali Bey der. Öylesine saygı-sevgi-nezakat-imtihan ki asaletinden böyle söyler Anadolu'da.

Rüşti Bey Yemen'e giden gencin babası. Babası yanar, tutuşur. Göndermek istemez. Ama yiğitlere celp gelmiş, düşmüş yollara. Mihrali babasına "beni eğleme" der. Der ve el oper, helallik diler. Sevdiğine de sarılamaz uzaktan yürek yakılı bakar, gözle,

nazarla helallik diler. Sanki sarılır. Sanki sarmaları son bakış, son sarmalayış gibi.

Rüşti Bey orada bir komutan alayının başında. Perişanlık, yokluk, mahrumiyet, zorluk ve çaresizlik. İşte böyle bir harp düzeninde çöle düşen vatanın asil kanları. Geriye kalanlar bir çift pabuç.

Haber Yemen'den gelir. Ağıt Anadolu'da yakılır. Acı haber ya gelir ya gelmez. Gelmezse de zaten acıdır. Acı haber gelince "ateş düştüğü yeri yakar" derler. Yürek sızım sızım sızılar. İnsan naçar kalır. Kader der, vay der, anam der. Sızım sızım sızlanır.

Alaylar susuzlukta perişan, çölde su mu olur.

Yemen türküleri koca imparatorluğun çöküşünün ağıtıdır. Yazık edilmiş bu coğrafyada nice acılar, sızılar, hikayeler geride bırakarak, kolumuzu kanadımızı kırarak, derin yaralar bırakarak.

MİHRALİ

*Ben gidiyom Rüşti beyim ağlama
Köz goyup da ciğerimi dağlama
Alay gitti beni burda eyleme
Yemen'e de benim ağam Yemen'e
Endi m'ola Mehrali bey Yemen'e
Gurdu m'ola çadırları çimene
Oğul köz düştüğü yeri yakar kime ne
Dert benim vallah kime ne
Ben gidiyom Rüşti beyim sana bir nişan
Susuzluktan alaylarım perişan
Hiç iflah mu olur Yemen'e düşen
Yemen'e de benim ağam Yemen'e
Endi m'ola Mehrali bey Yemen'e
Gurdu m'ola çadırları çimene
Oğul köz düştüğü yeri yakar kime ne
Dert benim vallah kime ne
Mehrali'yi sokaklarda duttular
Ağamı da bir gurşuna sattılar
Mehrali'yi Yemen'e de attılar
Yemen'e de benim ağam Yemen'e
Endi m'ola Mehrali bey Yemen'e
Gurdu m'ola çadırları çimene
Oğul köz düştüğü yeri yakar kime ne
Dert benim vallah kime ne*

MEHMET ÇAVUŞ

Çatak elinin eyisi
Köprübaşındaki dükkân
Çocukluğumun anısı
Bir külah kırmızı şeker
Seni Firdevslere çeker
Bir çocuğun mutluluğu
Kalbinin saf duruluğu
Dağlar uğul uğul öter
Toprağında canlar biter
Mehmet Çavuş'un bağında
Şimdi garip kuşlar öter
Bindokuzyüzyetmiş beşte
Bir küçük bakkal dükkânı
Beş yaşında bir çocuğa
Oldu şeker gibi anı
O kırmızı şekerleri
Unutmadım Memmet emmi
Yurdun cennet olsun e mi?
Çığıl çığıl bir su sesi
Uğul uğul rüzgârıyla
Üstü çinko bir kulübe...
Hızlı hızlı adımlarla
Dolaşıyordu dükkânında
Şeker tartıyor elleri
Kazanıyor gönülleri
Bir külah kırmızı şeker
Ve bir avuç kalp neş'esi

İşte bir cennet müjdesi
Mehmet Çavuş hikâyesi
Mehmet Çavuş kısa boylu
Hızlı yürür bir adamdı
Çatak'taki dükkânından
Geçimini kazanırdı
Bindokuzyüzyetmişlerin
Seksenlerin hikâyesi
Andırın Çatak üstünde
Köylerin geçiş eksenini
Orada küçük bir bakkal
Yağ tuz şeker ve cuvara
Ve bir de tütiün satardı
Ufak tefek nevaleler
Kırmızı çizgili şeker
Damağında tadı kaldı
Küçücüğüüm bir çocuğum
Babamcuvaraya saldı
Paranın üstü kalmadı
Beş yaşındaki bir çocuk
Uzun uzun yol yürüdü
Dağların ve su sesinin
Uğultusundan ürküdü
"Şimdi cin çıkar karşımdan
Ya da korkunç bir canavar
ya da beni kaçırlar!"
Diye öldüm ben korkumdan
Korku yüzüme yansımış
Babam cuvaraya salmış
Uzattım kâğıt beşliği:
"Bir cuvara Memmet emmi!"
Parayı aldı ihtiyar
Teleğe doğru yürüdü
Sonra tekrar geri döndü
Koca bir kağıt külahı
Akideleri doldurdu
Ve uzattı ellerime
"Bu senindir kızım!" dedi
"Memmet emmi param yok ki!"
Dercesine baktım

"Haydi, kızım güle güle
Afiyetle ye şeker!"
Deyince ben çekinmişim
"Olsun para istemem ben
Selam söyle babana sen
Dua etsin bana eben
Sen al kızım şekerleri!"
Bir külah şeker çok para
Benim kadar bir çocuğa
Ammam bizim oralarda
Çocukları sevindirmek
Müslümanlar âdetidir
Herkeslerce de bilinir
Anlamıştım hediyeydi
Külahta kırmızı şeker
Eve varınca bir güzel
Atacaktım ben havalar
Şimdi kalbim ılım ılım
o günleri hatırlıyor
Mehmet Çavuş'un ruhuna
Hayır, dua hazırlıyor
Memmet emmi Mehmet Çavuş
Ey ebem dedem yaranı
Cennetlerde görüşelim
Hak indinde buluşalım
Gene bana şeker uzat
Yaldızlıkâğıt külahta
Sen şeker ver ben de dua
O ulu aziz dergâhta
Hak affına mazhar kalsın
Seni Mev'alara salsın
Küçücükle Teslimeciğin
Duasıyla bağışlasın
Ne Çatak kalır ne de ben
Ne Mehmet Çavuş emmiden
Bir infaktı bu harbiden
Hak mizanına giresi
Kalsın benden okurlara
Bu şekerin hikâyesi

İKİ RESİM İZİNDE-3

Andırın Ortaokulunun o yıllarda tek katı iki binası vardı. Caddeden merdivenle bahçeye inilir, oradan sınıflara girilirdi bahçesi dardı. Eniş dibi tarafında daha sonra yeni bina yapıldı. İnşaati iki yıl sürdü. Zaman bahçe iyice daraldı. En sıra ahşap binayı yıkmaya gelince bir dönem Atatürk Ortaokuluna taşındık. Bu okulda tek katı eski bir binaydı.

Andırın Ortaokulu binası bahçesi kum döküldüydü. Beden dersleri yazın bahçede yapılırdı. Gerek cadde gerek sokaklardan geçilerek gelince bahçe çamurla kaplı olurdu. Sınıflara çamur girmemesi için dış kapı önüne demir saç yapılmış ayak tabanları sürtülerek çamurdan temizlenirdi. Hocalarda girişlerde kontrol ederlerdi. Girişte ayrıca tahta ızgara vardı. Buna rağmen yağmurlu zamanlarda çamur, güneşli zamanlarda toz sınıflardan eksik olmazdı.

Sınıflar ahşaptan idiler. Her yıl ayrı sınıflarda okumuştuk. İlk yıl bahçe tarafındaki sınıfta idik. En geniş sınıf bu olmalıydı. Bu sınıfta ileriki zamanlarda hayatımızı şekillendirecek neler neler öğrenmiş, anılar biriktirmiştik. Sınıfta kara tahta siyaha boyalıydı. Tebeşir beyaz renkli olurdu. Tah-tadan uzun sıralar vardı. En az üç kişi otururduk. Tahtaya kalkacağımız zaman oturanlar kalkar öyle çıkılırdı. Yan yana olunca yazılılarda kopya çekmek kolaylaşırdı. Zaten öğretmenlerin en çok çabası da kopya çekertmemek üzerine idi. En iyi öğretmen kopya çekertmeyen veya kopya yakalayan öğret-mendi. Muhtemelen öğretmenler arasında da, tale-beler arasında olduğu gibi kopya konuşulurdu.

İdare kısmı çarşıya bakan girişte iki katlı ahşap bina idi. Binanın dar merdivenlerinden çıkılınca müdür odası vardı. Müdürümüz Abdurrahman Dikişçiydi. Müdür odasına girmek veya müdür tarafından çağrılmak olay olurdu. Şahsen çağrıldığımda uyarılmış, birkaç sopa yemişimdir. Müdür ailecek tanıdığımız yakından ilgilenir ve takip edermiş. Bunu bilirdik. Bir de müdürümüzün evinden bir şey alınacak ise beni gönderirdi. Çarşıdan alacaklarında alırdım. Zopçuğun fırınından pide veya başka şeyler aldığımı hatırlarım.

Zopçuğun fırını deyince, fırında pişen ekmek kokusunu açık pencerele sınıftan alırdık. Okulun girişinde çarşı tarafında dükkânlar vardı. Terzi Hayrının dükkânı en ileri geleniydi. Dükkânlar tek katlı, ahşap kepenk veya kapılar vardı. Zaten Andırında dükkânlar sayılıydılar. Çarşıda ağırlıklı bakkal ve lokantalar vardı. Çarşıdan geçerken fırından gelen ekmek kokuları, lokantalardan gelen yemek kokuları hissedilirdi. Bu yiyecek ve yemeklerin doğallığına işaret olmalı. Sabahleyin en çok gazeteci keleşin dükkânı yoğun olurdu. Bir gün sonra gelen gazeteler alınır okunurdu. Gün doğarken Andırında yeni günün haberleri geç gelen gazetelerden geçte olsa alınırdı.

Çarşı talebe için bir okul gibiydi. Resmi elbise misali takım elbise ve kravat takıldıktan sonra şapka giyilirdi. Hocaların ve büyüklerin tembihleri büyüklere selam verilmeli tembihi üzerine tanıdıklar ve büyüklere elle şapka selamı verirdik. Önümüz ilikli olurdu. Büyüklere saygıda kusur

etmezdik. Zaten Andırın çarşısında dağılma saatlerinde memurlarda dairelerden çıkardı. Onlara da selam verirdik. Memurlar çarşıya çıkınca disiplinli, takım elbiseli hâllerleriyle, hal ve hareketleriyle belli olurlar saygı uyandırırıldardı.

Andırında sadece bakkallar yeme içme işi yapmazdı. Dükkânlarda aaynı işi yapardı. Talebelerin

Devlet daireleri belediye, jandarma hariç hepsi hükümet konağında idi. Babam muhtar olduğu için gelişinde onu hükümet konağında bulurduk. Uğradığı dairelerde müdür ve memurlar biz öğrencileri tanırdı. Çarşıda esnafta aynı şekilde tanınırlardı. Hele kaymakam, belediye başkanı çarşıya çıkışı olay olurdu. Esnaf veya görenler saygıda kusur ermezler, erdemlerini gösterirlerdi. Öğrenci velimiz tahsildar Mustafa Başdoğandı. Okula gelişini, durumlarımızı soruşunu hatırlarım. Ona ayrıca hürmette kusur etmez ve çekinirdik. Çarşıda gördüğünde derslerimizi sorar, harçlık vermek isterdi. Zaten oğlu Faruk'ta sınıf arkadaşımızdı.

Andırında sadece lokantalar yeme içme işi yapmazdı. Dükkânlarda aynı vazifeyi yapardı. Talebelerin uğrak yeri bakkallardı. Arkalarındaki boşlukta tahta oturak, tabure veya sandalye olur buraya oturulur yenirdi. Yarım somun veya tüm somunun arasına sucuk, helva, Antep pekmezi konur afiyetler yenir, üzerine bir tas su içilirdi. Bisküvilerin arasına lokum knurp yemek en güzeliydi. Ucuzdu, tam öğrenci işi. Hele Zopcuğun fırınında sıcak ekmeğin arasına katı Antep veya gülek pekmezi kaşıkla koyar, sıcaklıkla bir taraftan aka aka yenirdi. Bu haller ile de fakirlikten ileri gelmezdi. Bir kültür hadisesiydi. Daha sonra çocukluğunu anan her Andırınlı bu yemek tarzlarını zevkine de olsa tadarlar, o günleri anarlar. En meşhuru da hala bisküvi arası lokum yemek.

Ya ortaokulun karşısında tatlıcı hocanın kıvrım tatlıları. Önde üst üste yığar ye beni daveti yapardı. Teneffüslerde, okul çıkışlarında, öğle aralarında kıvrım tatlıya koşulurdu. Somunun arasına kıvrım koyarak yemek öğün yerine geçerdi. Üstüne hemen yolun üzerindeki çift oluktan bir tas buz gibi su içmek afiyet demektir. Bura da afiyet olsun yerine yarasın da derler. Öğrenciler birbirine kıvrım hediye ederler, yarışmalar yapılır kıvrım kazanılır, yazılarda kıvrımına soru verilir verilir. Bir bahaneyle de olsa kıvrım tatlısız olmazdı. Hele tabla üzerinde Şam tatlısı, dondurma bir başkaydı.

Ortaokulun yanındaki kışla bahçesine okul saatlerinde gitmek yasaklanırdı çoğu kere. Duvarlardan atlanarak geçenler yakalanırsa nöbetçi öğretmenlerin tatlı dayağından nasibini alırdı. Çarşıya çıkanlar, dairelere gidenler olsa da ders saatine yetişmeleri lazımdı.

Okulun sonuna doğru piknik ve geziler tertip edilirdi. Karatepe'ye gittiğimi hatırlıyorum. Yakın yerlere de gidilirdi. Eniş dibi yakın olduğu için saksak gidilirdi. Gerek gezilerde gerekse tören ve programlarda anı kalsın diye fotoğraf çekilirdi. Fotoğrafı sadece fotoğrafçı çekirdi. Bizim zamanımızın fotoğrafçısı rahmetli Foto Nuri idi. Kendisi ve yakınlarıyla fotoğrafçılık yapardı. Fotoğraf işinde merkezdeki öğrenciler daha şanslıydı. Şehirde yaşıyorlar, imkânları var ve daha sosyal olurlardı.

O yıllar da Andırında spor çok revaçtaydı. Güreş zaten nerdeyse her düğünde oynanırdı. Rakipler birbirini takip eder, yarışlar uzardı. Köyler arası güreşler yapılırdı. Kazada güreş şenlikleri tertip edilir, çevre il ve ilçelerden güreşçiler gelirdi. Seyircilerin tuttuğu güreşçiler heyecan verirdi. Bu günlerde güreş olay olurdu. Esasen Andırında en meşhur spor voleyboldu. Merkezde, aşağı Andırın köylerinde voleybol çok yaygındı. Köy içi, köyler arası, okullar arası müsabakalar yapılırdı. Yarışmalarda ödüller olurdu. Bazı köyler voleyboluyla anılırdı. O günleri yaşayanlar hatırlar. Ortaokulda da her dönem voleybol müsabakaları yapılırdı. Sporculuğuyla öne çıkanlar yıldız bibi meşhur olurlardı. Normal vakitlerde de voleybol okul bahçesinde oynanırdı. Futbol az olmasına rağmen daha çok merkezin çocukları oynardı. Andırın altına şimdiki futbol sahasının oralara gidilirdi. Andırın spor takımı da vardı.

Resmi bayram ve törenler için okulda hummalı, aylar öncesinden hazırlıklar yapılırdı. Önce işe uygun öğrenci seçilir, antrenmanlar yapılırdı. Andırın gibi ilçelerde resmi bayramılar ipile çekilir heyecanı, seyirliği doyumsuz olurdu. Velilerde çocuklarını teşvik ederlerdi. 19 Mayıs törenleri aylar öncesinden hazırlıklar yapılırdı. Tören gününde bütün şehir tören alanında yerini alırlardı. Ödüller verilir. En beklenen de kule yedi kat kule yapılması ve bayrağın açılmasıydı.

Andırın da öğrenci olmak her zaman güzeldi.

TOPRAK

Yılan toprağı kanatla yermiş, insanı ancak toprak doyurmuş. Toprak.

Toprak acıların üzerine dökülen buzlu su gibi.

İnsan için ne tezat: Yaşamak için hayatı hep onda aramak. Ona dayalı yaşamak. Biten hayatını ona gizlemek. Toprak cömerttir. Toprak mütevazı. Toprak baba. Toprak mesajdır.

Toprağın zaafı var mı? Toprak zamana karşı duran usta bir direnişçi mi?

Toprak kendinde bütüin sonların birleştiğı koca bir meydan adeta. Belki de zamana açılışın hazırlık yeri.

Adem ile Havanın dünyasında toprak yaratılışı tamamlıyordu. Aynı hakikat yaşıyor. İşte zamana direnen toprağın gücü. İnsan zamanı toprakla anlamalı.

Akluma takılı verdiler.

Yağmur iri iri düşer toprağa,

Yağmur yağar kirpiklerin ıslanır,

Yağmur yağar sel olur,

Yağmur rahmet,

Deli yağmur.

İnsanın kardeşi üzerine söylediklerinden daha fazla yağmur üzerine olanlar.

Mevsimler geçer insanımız, hem tabiatımız, göğe yukarı bakarlar. Yağmur diye... Güneş diye...

Gökte rahmet, yerde bereket özlemiştir. İnsan tabiat uyumu bize güç veren. Bülbülü güle aşık eden biziz. Vatanın kara çalısını altına değışmeyen biziz. Biz gurbeti, sılayı çıkarmışız. Gurbet deyince bir sızı sapanır bağrın delinir. Sıla deyince hasrete boğulursun.

Toprağı betonla örtme davasına başladıktan sonra toprakla, gönül bağımız yavaş yavaş kopar. Yaz sıcaklığında suya hasret ağaçlar gibi buruşuklaşıyoruz. Fırtına öncesi sessizlik bu.

Ruhumuzdaki fırtınaları melteme çevirmeliyiz. Yani toprağa dönmeliyiz.

Toprak kokusu, bu toprağa el sürmüş binlerce insanın hikayesini okurlar.

Bütüin kokular toprak kokusuna dönerler. Toprak kokusunu severim. Her kadın biraz toprak kokar.

Toprak kokusu bu toprağında çekilen azap ve sevaptan haber verir. Bastığım kara toprak beni de bağrına basacak, diye bilinen adama toprak kokusu bir hayatın kokusudur.

Altından sular akan ulu bir çınarı yazasım geliyor. Şarıl şarıl akan çayları. Yemyeşil düzlükleri. Ormanda gezintiyi.

Anlıyorum, hayalim, şehrin beton sokaklarında emekliyor. Sigara dumanlı kahvelerde tavla şakırtılarından sıyrılamıyor. Vitrin önlerinde delice kabaran iştahlara takılıyor. İnsanlara olan hırsımdan karma karışıklaşıyor.

Yine anlıyorum. Duygularım kısır yaşama günlüğünde bocalıyor. Köreliyor.

Anlıyorum, mahpus gibiyim. İdrakimle, muhayyilemle, tecessüsümle, hislerimle, duyarlılığımle.

Anlıyorum, söyleyemediklerim var.

Anlıyorum, toprağım bana küs.

Anlıyorum, toprağımdan da mahrum ediliyorum. Kırlara ulaşmak hayal, onu işlemek ulaşılmaz, daldan meyvesini koparmak zor, hele hele boylu boyu kıvrılıp uzanmak hiç mi olmayacak. Çiseleyen yağmurdan sonra çıplak ayakta kaypak kaypak dolaşmak, burnuna buram buram tütmek.

Benim kuşağımın toprak çocukları bunu tadabilirler. Bizden sonraki kuşağa nasip belki de olmayacak.

Toprak kokusu insanı varoluş günlerine (anlarına) çeken gizli bir gücün kokusuyla içi sızlatan, bir şeydir. Toprak kokusu idraki hissedıştır.

Toprak kokusu üstünü örtecek bir derin sükut'tur. Toprak kokusu geleceğe kafa yorduran ilk duyuştur. Toprak kokusu seni kendine çağırıştır. Toprak kokusu mesuliyettir.

Toprak kokusu adamı dizginler. Anlıyorum, toprak kokusundan mahrum kalmışım. Bütüin kokuların anası toprak kokusudur. Resuliin sevdiği kokuların.

Geçmişim toprakla ömür sürdüler. Haşır neşirdiler. Ben ise hayaliyle avunuyorum. Toprağımda mahcubum.

Ana vatan, ana yol, ana kent, ana sınıfı, ana bina, ana kara, ana arı, ana yurt, ana yasa

Ana-dolu gibi birçok örnek verebiliriz. Ana bizim için önemlidir. “Ana gibi yar, Bağdat gibi diyar olmaz.” O bizi karşılıksız sever, bağrına basar. Acımızı dindirmek, sevincimize ortak olmak ister. Beklentisi olmaz.

Yavrusu ne kadar büyürse büyüsün, onun gözünde hep o bildiği çocuktur. Tay tay durmaya çalışan, üşümesin diye sırtına kazak örülen, attaya götürüp gezdirilen, şimşek çakınca göğsünde uyuttuğu... “Bak, akşam olunca babana söyleyeceğim, yaptığın yaramazlıkları.” diyen...

Sizi uyutmak için başucunuzda bekleyen anne. Saçlarınızı en güzel okşayan el annenizin eli değil mi? Dokuz ay taşıdığı yetmiyor, elinizden tutup yanında taşıyor. Yetmiyor son nefesine kadar bizim destekçimiz oluyor.

*Ana hakka hiçbir zaman ödenmez,
Sırtında cennete götürsen oğlum,
Hiçbir zaman anaya karşı gelinmez,
Eğer gelmiş isen, sen utan oğlum.*

*Sen de dinle kızım Nalân,
Seni güzel doğuran anan,
Bu sözümü anlamıyorsan,
Sende ana olunca anlan.*

Gelelim ana üzerine sözlerimize.

*Ağlarsa anam ağlar, başkası (kalantı) yalan ağlar
Ana gibi yâr olmaz, Bağdat gibi diyar olmaz
Ana kızına taht kurar, kız bahtı kocadan arar
Ana kızına taht kurmuş, baht kuramamış
Anasına bak, kızını al,
kenarına (kıyısına, tarağına) bak, bezini al
Anasının ipini satmış (pazara çıkarmış)*

DEYİMLER

*Ana baba bir
Ana baba eline bakmak
Ana baba yavrusu
Ana bir, baba ayrı
Ana ile kız, helva ile koz
Ana rahmine düşmek
Anadan doğmuşa dönmek
Analı kuzu, kınalı kuzu
Anam babam
Anan güzel idi hani yeri, baban güzel idi hani evi
Anan yahşi, baban yahşi
Ananın (anasının) ak sütü gibi (helal olsun)
Ananın bahtı kızına
Anasından doğduğuna bin pişman
Anasından doğduğuna pişman olmak
Anasından emdiği sütü burnundan getirmek
Anasını eşek kovalasın!
Anasının gözü
Anasının kızı
Anasının körpe kuzusu
Anasının nikâhını istemek
Anasının oğlu...*

ANDIRIN DA BİR GÜN / 22.07.2021

Andırın'da iki iş yerleri çoğalmış (giyim, manifatura/ hazır giyim gibi) ile telefon iş yerleri. Giyim biri iyi çalışıyorsa öteki, gören açmış. Cadde, sokaklarda her yerde çoğu boş. Telefon yani iletişim iş yerleri de çağın icabı. Herkesin işi iletişimle oldu artık. Ne yazık ki, iletişim artarken insani ilişkiler azalıyor. Garip!

Andırın'nda reno12 taksiler çoğalmış. Her yerde. Nuh Nebiden kalma derler ya öyle araçlar. Çoğunun rengi bej. Plakaları ayrı. Hepsisi de hurda görüntülü, bakımsız dökülüyor.

Dedim. Andırın'da fakirlik artmış herkes reno12'ye biniyor. Dedi. Andırında zenginlik arttı, bir arabası olan birde reno alıyor dağ bayır yaylalık için.

Kadın kucağında çocuğu kaldırıma oturmuş. Ama açmada giysisi öyle beli göbeği açık. Düşündüm. Varlıktan modadan desem, yokluktan elbet.

Andırın'da selam veren azalmış. Yine dükkân önllerinde, kaldırımlarda taburelerde oturuyorlar. Yine yanlarından geçiliyor. Selam yok, kıpırdama yok.

Andırın'da ekmeğin de kalitesi bozulmuş. Ekmek bozulmayagörsün. Ekmek işaret, ekmek alamet.

Andırın çarşısında dilenme olmaz. İsteme olur. Biri Andırın'ın gülleri, onlar söylemezler, dükkâna girişleri, yanına sokuluşları beyandır. Çıkarır verilir. Ötekiler "Abdal" dedikleri. İsterler. Andırın'da isteyen geri çevrilmez. Az çok.

Yokuş sokak hala canlı. Kahvesinden berbere. Beyaz eşyacıdan tamirciye. Bürosundan Andırın Postası'na. Esasen yokuş sokak edebiyat sokağı. Her iş yeri dâhil. Ah şu araçların işgali olmasa.

Bu gün bereketli geçti. Kışla bahçesinde dost ziyareti. Aşağıdan esen serin hava. Yudumlanan demli çay. Değme gitsin. Mustafa Hoca (Yaşar) ile karşılaşır. Belediyeyi ziyaret. Başkan Ahmet Doğa'nın konukseverliği. Akademi camiasından Rektör Mustafa Sarıbyık, Prof. İbrahim Kürtül, koyu bir beyin jimnastiği Andırın üzerine, Andırın'a dair, Andırın eksenli. Zaman uzadıkça Toroslarda kuş uçuşu yapıldı.

Başkanın ikinci yazıları tıpkıbasımı hediye edişi. Andırın caddesinde yürürken selamlaşmalar.

Dükkanın önünden geçerken görmediğim Süleyman Amca peşimden bağırды. Geri döndüm bu baba dostu ile eskilerden koyu bir sohbet.

Andırın'da hangi dükkâna girsen ikram ederler. Önce açlık sorulur, sonra çay. Burada esnaf çayları meşhurdur. Kahve çayları da. En meşhuru da rahmetli Badinin kahvesinin çayı. "Andırın'da "Badi'nin çayı" diye bir deyim vardır. Demli, yarıdan biraz fazla.

Sinan. Gökşen mağazasının üçüncü kuşağı. Gökşen Giyim Andırın'da adeta merkez. Yer tarifleri buradan yapılır. Sinan Gökşen tanışıklık için bir vesile. Andırın'da hala eski, atadan gelen esnaflar var. Yetmişlik delikanlı esnaflar. Hepsisi bir tarih.

Andırın'da sepetli motosikletler çoğalmış. Burada "tır tır" diyorlar. Çıkardıkları sese izafeten. Gittiği yerde kulak bırakmıyor. Sakin şehir Andırın'ı örselıyor. Zira Andırın yayla, yayla dinlenmek demek.

Andırın'da balkona önem verirler. Yazın hayat balkonda geçer. Balkonun güneye bakana makbul. Aşağı yeri güneyden eser. Balkon çiçeklerle süslenir. Hele fesleğen, reyhan olursa. Yürürken koku alırsınız.

Bilal'e uğradım. Öksüze. Eskiden Hayber Kitapevi idi. Şimdi Andırın'ın doğal ürünleriyle uğraşılıyor. Dürüst, mütevazı, sakın kişiliği ile tam bir dost. Üstelik baba dostu.

Andırın'da çağdaşlar birbirine "teyze oğlu" derler. Büyük birini görseler ya "dayı" ya "emmi" diyorlar. Alışmak zor ya, alışacağız işte.

Andırın'da yaşlılar birbirine selam veriyor. Birde tanıdıklar.

Kaldırımda aksak yürüyen dede, arkasında bastona çöke çöke yetismeye çalışan nine, elinde de bir torba. Bin yıllık Anadolu geleneği

Sokakta avlulu evin bahçesinde kaynayan koca, bakırdan bulgur kazanı. Belli ki esmer buğdaydan. Belli ki akrabalara da verilecek. Önce dama serilecek, kuşlardan beklenecek, değirmende kırılacak, elenecek, torbalara doldurulacak

Andırın'da kurutma yapılmaz. Nemli ve yağışlı olduğundan. Kurak mevsimde fırsat bilip yapılır. Balkonlarda, saçaklarda sıra sıra dizilmişler

Akşam asma köprüye yürüyüş. Köprüde adrenal. Aşağıda odun, semaverde demli çay. Esen serin bir rüzgâr. Aşağı vadiyi seyrediş.

Çocuk Kalbi

Gölgesi belirince düşlerimin ta uzaklarda bir çığlık duyulur. Kırık bir kanat gibi düşüverir kollarımdan hayatın yükü. Yürürüm ardımda apansız bir kahır. Sevdaya tutulan ilkbahar gibi titrek yüreğim.

Bir yaz günü gözlerimde akşamdan kalma bir mahmurluk. İlk ışık huzmesi yalayarak dolar hırçın yamacılardan içeri. Yorgun akşamlardan kalan kısık bir ses çarpar duvarlara. Geçmişin güçsüz ve merhametsiz yüzüne dayanıp kalkıvermek sonra güneşin parlak ışığında saklamak umutları. Korkak bir suret belirince avluda yamaçlar çağırırverir bizi kollarına.

İlk nefes çıkınca bedenden ilk adım atılınca susar tüm bi-hayat. Hoyrat bir türkü dinlenir gölgeye atılmış bir savanda. Güneş siyah hasırlara vurarak döver ıssızlığı. Bir ceylan zarafetinde hayatlar yaşanır burada.

Tut ağacının gölgesine siner platonik aşklar. Bir cam ağacı acı bir gülümsemeye silkinir. Yağmur çeken ormanda bir damla su...

Kırık bir aynanın camından yansıyan sükût sen neredesin. Ya bir oyunağın kaderinde ya bir bulutun dinginliğinde. Çatlamış bir toprağın bağrında açan gelincikler siz nereden bileceksiniz mehtabı ya yıldızlar altında sabahlayan turaçlar.

Bir buğday tarlasında açmış başaklar siz savrulmanın ne demek olduğunu nasıl anlayacaksınız bir semaya. Gözle-rinden baktınız mı akşamın sükût kokan kaderine. Mor bulutların altında hecelenir mi soysuz bir geçmiş. Mehtabın yanı başında uzun uzadıya uykuya dalan serin sular. Karanlık dehlizlerde umut bağlanan yaşamlar ya eski püskü bir heybede taşınan yoksulluk

Tufan Paşa İlkokulunun penceresinden baktım çocukluğuma dün. ilk heyecanım belki de hayatın ilk zorlu adımlarını attığım mekan. Hayatla ilk temasım. Duvarlara sinmiş yoksulluğumla buradayım. Kırmızı çantamın kederiyle tutunmaya çalıştım hayata. Belki sifıra vurulmuş saçlarımdan tutamıyordu öğretmenim ama ellerimden her zaman tutardı. Sırlı bir gecenin bana bıraktığı hayatlar kadar gizemliydi hayatım. Uzun Uzun camdan bakardım kimi zaman yalnız ve kederli gönlüm kanat çırpar havalanırdı. Sonra soğuk bir gecenin içine dolardı. Kırgın bakardı hayat bana sanki kendi içimde boğulurdum.

İlk heceyi söylerken dilim, cümleler çok kızardı sanki bana. Sukutum çığlık çığlık akardı sesle yankılanan bir duvarda. Akasyalara bırakmıştım hayallerimi ansızın. Bir gül bahçesine girer gibi sevinçli olsam da çoğu zaman korkardım yorgun ve ıslak kaderimden sanki. Kavak yelleri eserd, bir kaç adım atar sonra içimde eritirdim hırçınlığımı. Kimseler duymazdı sessiz çığlığımı gözlerimden bir damla gibi düşerdi yoksulluğum. Adımlarım birbirine değer düşerdim çoğu zaman. Güneş sınıf penceresinden vururken ılık bir düşünle uyanır, korkardım.

Siz gölgelerde gezdirirken kahkahaları ben uzak aksam-ların gölgesinde tutsaktım.

İlkbahar

Bir daş nanesinin kokusunu sevdim bir de dağlara sinmiş har kokusunu. Siyah önlüklü beyaz yakalı o esmer çocuk seni de çok sevdim. Kırmızı çantasında fasulyeden yapılmış sayı boncukları olan çocuk sen hayallerinde yalnız kaldın mı? 10 Kasımlar da acıklı bir şiir söyledin mi ağlayarak.

Ben ilkbaharlarını sevdim memleketin yağ-murlarında hüznü şarkılar dinlemeyi bir de pancarından yapılmış Tirsik yemeğini. Uzun uzun baktın mı? Kışla Bahçesi'nden uzaklara koyu bir sohbette ayrılığın acısını tattın mı? Çınar Geçidinde asma köprüden geçtin mi bir gelin alayıyla. Ayağına çakır dikenler batarak tırmandın mı? Tırl Dağına sen Keşiş çayında balık tutmanın sevincini yaşadın mı ve koyu bir sohbette yedin mi tutulan balıklardan? Özleyerek baktın mı Sarımsak Dağına ve en tepesinden seyrettin mi Çukurova'nın düzlüğünü Sen, Sisne köyünde uçsuz bucaksız görünen düzlüklerinde ilk bisiklet sürme deneyimi yaşadın mı? Kenger sakızı çiğnedin mi uzun uzun . Bir kır düğününde zurna sesinden Ağ gelin türküsünü dinledin mi?

Uzak akar ırmaklar, dereler burada Sesinde çocukluğumu gezdirdiğim dereler yok artık yanımda. Kekik kokan koyaklar uzaktan el sallar durur. Kara Mağaradan ilk yağmur sesini işitmeyeli çok oldu be çocuk. Sen ilk şarkıları gök gürültüsünden işitmedin. Kapkara gecelerde simsiyah çullarda uzanmadın Istarlarda dokunan kilimlerde hiç şarkı söylemedin.

Geniş bir sinide beş çocuk kaşık sallamadın sütlü çorbaya. Her 23 Nisan'da kare kare taşları adımlayıp Hükümet Caddesinde bando çalmak nedir bildin mi? Her bir kalesinde tarih yolcusuna çıktın mı memleketin bilinmez. Yoksulluk akar yalnızlık akar buralar koyununda hüznü taşır dağlar yağmur hüznüyle ağlar yamaçlarda kırmızı gelincikler çağırır her ilkbaharda bizi.

BİR AŞK ÖYKÜSÜ

Güzel Anadolu'mdan hazin bir aşk öyküsü:
 Bir Türkmen düğününde gördüğü ay pâresi
 Yakıyor yüreğini dinmiyor kalp ağrısı
 Günler geçiyor lakin yoktur bir hâl çaresi
 Diyor ki derman yarda, garip düşüyor yola
 Dörtnala koşturuyor vermeden hiç fasıla
 Lakin ne bir adres var, ne de bir isim elde
 Ulaşınca soruyor gördüğü her bir ferde
 Hani şöyle ay yüzlü kara gözlü bir dilber
 Göreni şöyle dursun dinleyeni mest eder
 Tüm köyü dolaşiyor çalıyor her kapıyı
 Ne yazık bulamıyor aradığı hülyayı
 Biri diyor: "Köyümüze konan oldu geçende
 Tarif ettiğin dilber belki onlar içinde
 Ancak birkaç gün oldu buralardan göçtüler
 Yüklerini toplayıp garba öte gittiler."
 Düşüyor tekrar yola, durduramaz ki yangısı
 Günlerce yol alıyor dilinde aşk türküsü
 Aç, susuz, baygın düşmüş, yolda bulmuş köylüler
 Kendine gelince de ahvâlini sordular
 Dediler: Sen kimsin, hem kimin nesi?
 Dedi: Sevgilinin sadık bendesi
 Aşığa ne gerek ismi, künyesi
 Adımı, aslımı unuttum ben de
 Dediler ki: Garip, yurdun neresi?
 Dedi ki: Yâr nerde ise orası
 Bana en şirin yer yârin gölgesi
 Memleketi, yurdu yitirdim ben de
 Dediler: Yol uzak, hiç gidilir mi?

Dedi ki: Sevene yol sorulur mu
 Güzel çağırır da hiç durulur mu
 Uzağı, yakına getirdim ben de
 Dediler ki: Dağlar yüce aşılmaz
 Dedi ki: Sevende bahane olmaz
 Bu garip Ferhat'tan aşağı kalmaz
 Dağları kevgire çevirdim ben de
 Dediler: Hiç aklın yok mu kardeşim
 Dedi: Yâri görünce yitirmişim
 Mecnunum ben, fikir ile ne işim
 Cünunu başıma taç yaptım ben de
 Dediler: Çok yazık ettin ömrüne
 Dedi ki: Bu ömür benim, kime ne
 Hem pâyedir, aşk uğruna ölene
 Hayatı memata değiştirdim ben de
 Oyalanmıştı çokça, acep şimdi yar nerde
 Yorgun ve perişandı, gidemezdi bu hâlde
 Tekrar düştü yollara yar beklemez diyerek
 Gün batımına doğru kır atını sürerek
 Derken kayboldu gözden, daha da görünmedi
 Aşka böyle bir bedel, çoklarca ödenmedi
 Bir ümitle çıktığı hayalinin peşinden
 Ayrı düştü anadan, babadan, kardeşinden
 Mecnun, Kerem ve Ferhat gibi koca bir yürek
 Aşk sınavından geçti bu uğurda ölerək
 Böyle hakiki aşklar oluyor kırk yılda bir
 Bin yıl geçse de, hâlâ destanları söylenir
 Ancak bir fâni aşkın mihmândârı bu gönül
 Muhabbet-i Bâkî'ye nasıl eder tahammül

ANDIRINLI HASİBE HATUN

K.Maraş-Andırın-Gökahmetli Köyü'nden olan Hasibe Hatun, yine Gökahmetli Köyü'nden Kara Mehmet Ağa'nın (Dursun Ağa'nın dedesi) kızıdır.

Hasibe Hatun'un üçü üvey, altı kardeşi vardır.

1-Fatiş Hatun (Babaannem Şerif Hatun'un annesi),

2-Telli Hatun,

3-Emiş Hatun,

4-Hatice Hatun-Üvey

5-Kara Süleyman Ağa-Üvey(Dursun Ağa'nın babası),

6-Deli Ahmet Ağa-Üvey(Seyfali-Celal Gök'ün dedesi)

Kara Mehmet Ağa (Hasibe Hatun'un babası) , Yayıoğlu Ailesi'nden Duran Hatun ile evlidir.Kara Mehmet Ağa ağır hastalanır bir süre sonra da vefat eder. Eşi Duran Hatun şu ağıdı söyler:

*HASAN KÜSMÜŞ GETİREMEM
ŞELEK AĞIR GÖTÜREMEM,
DUL AVRADIN GIZI M'OLUR?
EKSİK ÇOKTUR YETİREMEM...*

Hasibe Hatun Darende'de Kara Mustafa Ağa ile evlidir.Kardeşi Deli Ahmet Ağa, asker kaçağıdır ve "vur emri" çıkarılır. Hasibe Hatun Darende de kardeşini aylarca saklar. Hasibe Hatun ile kardeşi Deli Ahmet Ağa, Gökahmetli'ye kardeşlerinin yanına gelirler.Deli Ahmet Ağa asker kaçağı olduğu için gelin kıyafeti giymiştir.Bütün kardeşler Kara Süleyman Ağa'nın Gökahmetli'deki evinde toplanırlar. Ve Deli Ahmet Ağa için Hasibe Hatun'u sorguya çekerler. Hasibe Hatun kardeşini nerede sakladığını şöyle açıklar.

*KIZ SEN KONDUN MU YURLARA?
BEN ÇOK UĞRADIM DERTLERE,
GARDAŞIM EMANET ETTİM;
AĞCA DAĞINDA KURLARA...*

Ali Rıza Yalman "Cenupta Türkmen Oymakları" isimli kitabında resimli olarak Hasibe Hatun'dan, "ağıt geleneğinisürdüren Türkmen Kadını" diye bahseder.

Hasibe Hatun'un ismi, Adana-Çukurova İlçe Belediyesi tarafından bir caddeye verilmiştir...

Andırın

*Kahraman Maraş'a bağlı gönülden,
Yolları dağlık ve uzaktır ilden,
Vazgeçmez Vatanım gönlü güzelden,
Sevdayı yürekten yaşar Andırın.*

*Sapadır yeri yol üstü değil,
Su iç pınarındandır avuçla eğil,
Yolunda dağında meyveler sebil,
Yazın meyvelerin taşar Andırın.*

*Okumuşsun çoktur külütürü yüksek,
Vardır bir memuru nereye gitsek.
Yanına varıp da hemşerim dersek,
Gurbette de kucak açar Andırın.*

*Birazi sehildir gerisi yayla,
Toprağına gücün yetmez paranla,
Bir iki üç mahsulü verir sırayla,
Harmanda mahsulü taşar Andırın.*

*Misafire izzeti ikram edilir,
Dostlar kabul edilip dosta gidilir.
Kin garez değil sevgi günüdür,
Muhabbetle dolar taşar Andırın.*

*Yareni görmeden rahatı gelmez,
Dostluk yürekten dirlik kötülük bilmez,
Sevinçte üzüntü de dost olmazsa olmaz,
Yüreğini dosta açar Andırın.*

*Kışın sakın ama yazı beklenir,
İkramın güzeli hep dosta saklanır.
Ara uzamadan dostlar oklanır.
Sadık dostlarnan yaşar Andırın.*

*Yemekleri güzel damak zevki var,
Ottan çöpten dahi yemekler çıkar.
Bulgur pilavına tırşık yan bakar,
Sofrada yemeğin taşar Andırın.*

*Tırşık deyip geçmek gücenir olmaz,
Tırşık'i yiyeenin bir derdi kalmaz.
Pilavla Tırşık!i yemeyen bilmez
Tırşık'in sofrada taşar Andırın.*

*Kekliği nevruzu ve menekşesi,
Cennettir vatanın her bir köşesi.
Yüreği dostlarla gezer neşesi,
Kıymetini bilir yazar Andırın.*

*Yüreğinde hasret köz gibi durur,
Ne söner nede yakar öldürür.
Ne tebessüm verir nede güldürür,
Hasret buram buram yakar Andırın.*

*Çocuğunu ilmi adayıp saldı,
Vatana hizmette bayrağı aldı.
Devlet hizmetine koştu yoruldu,
Görev bitti diye yorulmaz Andırın.*

*Varırsın evine bir karı koca,
Otururda seni sever iğice.
İkramını hazırlar sunar güzelce,
Yürekten sevgiyi sunar Andırın.*

*Bağırna taş basıp evlatlarına,
İlme adamışlar dünya varına.
Evlat torun varya hasretine,
Buram buram çeker gizler Andırın.*

*Memleketim benim sevda ateşi.
Yürekten hasretlik eritir taşı.
Sevdiğinde gider hayalli başı,
Hayalinde besler yaslar Andırın.*

*Oğlum kızım dese koşup gelir.
Kıyamaz elveda işide kalır,
Mektupta telefonda teselli bulur.
Sever külfet etmez gizler Andırın*

*Yazın seher sıcak yayla serin.
Uzaktayım sen de yaram derindir,
Gitme başka yere kalbim derindir.
Gönlünden sevgiler taşar Andırın.*

KEÇİ İLE İNEĞİN YOLCULUĞU...

Bir gün keçi ile inek bir gün barınmak üzere birlikte yolculuk etmeye karar verirler. Amaçlarına ulaşmak için yolda yürürlerken anlaşamadıkları bir durumda keçinin birden inadı tutar (inatlaşır) inek ne yapırsa ikna edemez. Yoluna tek başına devam etmek zorunda kalır. Keçi ise inadının yüzünden varacağı hedefe ulaşmadan geri dönmek zorunda kalır. Sonunda ise yoluna devam eden inek hedefine ulaşır.

Evet, dostlar, demek ki inadın hiç kimseye bir faydasının olmadığı bu vesileyle ortaya çıkmış olur.

TILKI İLE TAVUĞUN MACERASI...

Bir gün durup dururken aç kalan tilkinin aklına karnını doyurmak için kurnaz bir fikir gelir. Tavuğu tuzağına düşürüp onu kendine yem edinmek ister. Aralarında husumet bulunan tavuğa haber gönderir. O kirli düşüncesini hayat geçirmek için gel anlaşalım diye... Tavuk ise bu teklife bir süre düşündükten sonra kabul eder. Ve kendi önerisi olan yatmakta olduğu kümesin önünde bir akşamüzeri buluşalım diye bildirir.

Tabi tilki bu habere çok sevinir ve sevincinden dört köşe olur, bugün içinde karnımı doyuracağım diye mutluluktan havalara uçar ve hemen sinsi planını devreye koyar ve hızla işe koyulur.

Tavuk da tabi bu arada boş durmaz, tilkimim iyi niyetli olmadığını ve kurnazca hareket edeceğini bildiği için ona güvenmez ve kendince bir tedbir almaya karar verir. Tilkinin tuzağına düşmemek için hemen kendi planını devreye koyar ve yatmakta olduğu kümesin hemen önüne bir tuzak hazırlar. Tabi kurnaz tilkinin bundan haberi yoktur, böyle bir şey aklından bile geçmez. Tilkinin amacı sizi planını gerçekleştirip tavuğu yemek, çünkü açlıktan gebermek üzeredir.

Koşar adım buluşacağı yer olan kümesin önüne gelir ve tavukla konuşmaya başlar ve bu arada açlıktan dolayı sabırsızlanmaya başlar ve hızlıca hain planını devreye koyar ve tavuğun üzerine atlar ve ancak ne yazık ki olan olur ve tuzağına düşer, kurtulmaya çalışsa da nafile... Bu defa tavuğa yalvarmaya başlar, ne olur beni kurtar diye... Ama maalesef bir kere olanlar oldu. Çünkü tavuk buna müsaade edemezdi.

Sonunda çok kurnaz olan tilki, kurnazlığının cezasını çekmek zorunda kalır ve adeta kendi hazırladığı tuzağına kendisi düşmüş olur. Maalesef kendi sonunu kendi hazırlamış olur. Evet, arkadaşlar gördüğümüz gibi çok kurnaz olmanın da kimseye çok da bir faydası olmadığı görülmüş olur.

NAZİFE

*B*urası ağaçsız yüksek dağların eteğinde kurulmuş çok eski bir yerleşim yeri. Uzaktan bakıldığında kavak ve söğüt ağaçları görülür evlerin arasında. Bu eski ve yaşlı evleri bir tazelik ve canlılıkla kucaklar gibidir söğütler ve kavaklar. Evler toprağın içine oyulmuş gibidir burada. Üstleri toprakla kapatılmış, birbirine bağlı tüneller gibidir evlerin girişleri. Bu evler penceresiz, doğal şartlardan korunmak için yapılmışlar gibidirler. İnsanlar evcil hayvanları ile birlikte bu evlerin içinde yaşamayı yıllardan beri sürdürürler. Evlerin giriş kısmında taş duvarlı bağımsız bir oda daha bulunur. Beyaz kireç harçla sıvanmış duvarları ve küçük ahşap pencereleri ile misafir odaları sayılır. Tavan ve yerler çam tahtaları ile kaplıdır. Odanın içinde ahşap sekiler bulunur, üzerine minder ve yatak konulan. Kilimlerle örtülen keçe ve yatakların üzerine oturulur ve daha sonra da yatılır. Kışın bu odalara içinde tezek ve odun yakılan teneke sobalar kurulur.

*E*vler arasındaki yollar yağmur ve karda çamur olurdu. Köylüler bu nedenle lastik ayakkabı giyerlerdi. Yazın ise bu çamurlar kurur, hayvan sürülerinin hareketiyle ince toz bulutları oluşurdu. Bazen kaz sürüleri bile toz çıkarabilirlerdi. Sonbahara doğru bu toz dumana ot ve saman tozları da karışırdı.

*Ç*ocukların üstü başı saçları toz içinde kalırdı. Kız çocuklarının dağınık, özensiz, bakımlı olmayan saçları, köyün bu rüzgarlı, tozlu havasına göre şekil alırdı. Aynı yaştaki kızların siyah, kumral, sarı saçları sanki birbirine bağlanıp bir ağ oluştururlar köyün üstünde, ara yollarda ve çeşme başlarında.

Nazifenin kısa kesilmiş siyah gür saçları bir fırçayla benzerdi. İnce dudaklarında bir çok duyguyu gizlemeye yarayan acı bir tebessüm vardı hep. Siyah gözlerinde derin bir ışık ve bildiğini söylemeyen bir anlam vardı sanki. İncecik elleri su taşımaktan ve iş yapmaktan dolayı yıpranmış görünürdü. Konuşurken ellerini cebine koyar ve göstermek istemezdi. Ona hak ettiği çocukluğu veremeyen /vermeyen babasına içten içe kızardı.

Babası köyün kahvehanelerinden hiç çıkmazdı. O da esmer bıyıklı tıraşsız ve özensiz sakalıyla hep neşeli görünmeye çalışırdı. Kasketini bazen ters giyerek yüksek sesle konuşurdu.

Hayvancılık ve sınırlı tarımın dışında bir iş yoktu. Köyün yetişmiş erkekleri ülkenin en uzak illerine çalışmaya giderlerdi. İnsanlar mesleksizdi ve çoğunluk doğru dürüst okuyamamıştı. Ülkenin sanayi bölgelerine bu nedenle sürekli bir göç yaşıyordu.

Okul yeni açılmıştı ama bina çok eskidiydi. Ne zaman yapıldığı bile bilinmeyen bu tek katlı binanın dört odası vardı. Bir oda müdür ve öğretmenler odası olarak kullanılıyordu. Bu odanın ön kısmındaki odaya fen laboratuvarı malzemeleri, araç gereçler de konmuştu. Diğer üç oda üç sınıftı. Binanın esas girişi arka kısımdaydı. Bir kaç merdivenle çıkılan girişi bir podyum gibiydi. Arkada küçük bir bahçe vardı. Burası şimdi voleybol sahası olarak kullanılıyor.

Birisi üç kilometre, diğeri beş kilometre uzaklıkta olan iki köyden de öğrenciler gelirdi okula. Öğrenciler bu yolları yaz kış yürüyerek gelirlerdi. Bu köylerdeki ilkokul öğretmenleri de mezun olan öğrencilerini ortaokula gitmeye özendirirlerdi.

Kızlı erkekli hatırı sayılır sayıda öğrencilerimiz bu köylerden gelirlerdi. Bir umut ve belki de bir çıkış olarak ortaokula geliyorlardı. Lise eğitimi otuz sekiz kilometre uzaklıktadaki ilçe merkezinde alınabiliyordu. Onların bu zor ve zahmetli yolu alarak kar kış demeden okula gelmelerini takdirle karşılar ve saygı duyardım. Gözlerindeki ışığa hayran kalırdım. Arıların çiçeğe üşüştüğü gibi okula koşuyorlardı. Doğru düzgün ne ayakkabıları, ne montları, ne atkılarını ne de bereleri vardı başlarında. Sadece umutları ve heyecanları vardı saf temiz gözlerinden okunan. Buralarda, tarım, hayvancılık, arıcılık, balıkçılık vb alanlarda hiç bir yatırım yoktu. Bir sınır piyade karakolu bir sağlık ocağı bir de Jandarma karakolu vardı sadece. İlçeye ulaşımı sağlayan bir araç bile yoktu ilk yıllarda. Kamyon sırtında yolculuk yapardı ahalî.

Eski zaman kaleleri, yıkık ve unutulmuş kilise kalıntıları, bazen bir ev bazen de terk edilmiş bir köy karşınıza çıkar buralarda. Kayalar, toprak, ormanlar ve dağlar zamanla ufalanmış ve her şey toprak altında kalmış hissi verir bu ıssız yerler insana. Kuzey doğuda unutulmuş sınır köyleriydi buralar. Kura vadisinin derin yamaçlarına yerleşmiş kadim köylerdi bunlar.

Göç hiç bitmeyen bir olgu buralar için. Kocaeli / Gebze gibi sanayi bölgeleri öncelikli havzalar göç için. Çoğu ilkokul ya da ortaokuldan sonra bir daha hiç gitmemişti köylerine. İşleri güçleri büyük şehirlerdeydi artık. Eşleri akrabaları da buralardaydı artık. Aile büyüklerini de yanlarında getirmişlerdi. Çoğunun kimsesi kalmamıştı köylerde. Yaz aylarında ya da bir cenazeleri olursa köye gidiyorlar. Doğup büyüdükları bu sınır köyleri onlar içinde çocuklukları gibi çok uzaklarda kalmıştı.

yorgunluk

Çocuk
Derse çalışır yorulur
Anne
Yemek yapar yorulur
Baba
Ekmek getirir yorulur
Güneş
Her gün doğmak zorundadır
Yorulur
Dünya dönmekten yorulur
Hayat
Akıp gitmekten yorulur
Ay
Her gece yorulur
Velhasıl
Yorgunluk güzeldir
Yorulmaya değerse yorulduğumuz şey.

keşke gösterebilsek

Hepimiz
Hepimiz çocuktuk
Büyüdük
Unuttuk
Bir zamanlar çocuk olduğumuzu
onlara
Büyüseler de çocuk kalmayı
Umudu, sevgiyi, bölüşmeyi
Ve konuşarak anlaşmayı

Çocukların gözlerindeki ışık
Parladıkça korkmayalım
O ışık
Dünyaya yetecek kadar aydınlık

Onlara anlatmayalım
Zorla öğretmeyelim
Yalnızca yaşayalım
Anamlı bir hayatı

Onlardan öğrenelim
En iyi yaptıkları şeyi
Dostça ve kardeşçe
Birlikte yaşamayı.

Güzel

Güzel. Güzelsin güzel. Bekte (pekte) güzelsin. Güzelmişsin. Güzelliğin dillere destan. Güzelliğin yabancı ellerde dillenir. Ne güzelsin. Ne de güzelsin.

Üstüne neler söylenmiş. Şarkılar, türküler, dizeler. Âşıklar dile gelmişler. Lal olanlar (dilsizler) dillenmiş. Ne dilleri açmış, ne gönülleri coşturmuşsun. Neler neler söylemiş, nelere kadir olmuşsun. İş dolaşmış gelmiş "seni Yaradan'a kurban" denmiş.

Âşık da demiş. Seni gören güzel görmede. Güzelliğin görene güzel. Birde çirkin uydurmuşlar. Güya güzel olmayana isim vermişler. Güzel değilse çirkin demişler. Hiç güzel çirkin olur mu? Her şey güzel yaratılmışken. Yaradan güzelken. Güzele ne kusur? Güzele kusur bulunur mu? Gören güzel görmüyorsa. Güzele ne mihnet! Kemlik görmede. Kusur görende.

Güzel bilirim güzelsin. Güzelliğine aklım ermez, dilim kem söylemez. Kusurun olmaz. Seni gören güzel görür, güzel söyler. Güzelliğin dile gelir, dillendirir. Dilleri çözersin, gönülleri açarsın. Göreni el pençe edersin, duyanı durultursun. Kemleri susturursun. Güzelliğin yayılır, el aleme duyulur. Dize gelinir de kabullenilir.

Güzel lakin sevmeyenin pek çoktur. Seni güzel görmeyenleri güzel bulmayanlar kusuru kendi yerine sende ararlar. Zaten nazıksın, nazıkçesin, nazlısın, dillenmeye örselenmeye gelmezsin; işte kem diller söyler, kem gözler nazar eyler. Gelirler üstüne üstüne. Hal eylerler, kal eylerler.

Senin sevgiden başka dilin mi var? Güzelliğinden başka gücün mü var? Ahengin var, asaletin var, âlicenaplığın var, akçapakçalığının var. Sevgi dolu dünyan var. Göreni sevgiye, sevmeye davet etmedesin. Sevelim sevillelim dersin. Benim işim sevgi işi dersin. Sevgi atına biner sevgi ülkesine koşturursun. "Gözüm sevgi, gönüm sevgi, dilim sevgi, işim sevgi, gücüm sevgi" diyenlere sevgi kucağını açarsın. Sevilirsin, sevilmeye layık olursun.

Güzelliğin dile gelmiş, dilleri çözmüş de çözmüş. Demişler de demişler.

**Kanadı kırık kuşa benzer
Boynu bükkük duruşa benzer
Güzeller içinde bir güzel**

**Taneli eğik başa benzer
Görmüş geçirmiş yaşa benzer
Güzeller içinde bir güzel**

Güzel. Bundan güzel övgü olur mu? Övgünün bundan güzeli olur mu? Arif bir milletin eseri türkü de söze gelir övgüler dizer. Sana der.

"Güzeller içinde güzelsin"
Söz ustalığı önünde eğiliyorum.

Bir türkü dinliyorum."vallahi güzellerin düşmanı çoktur." Güzel daim başın bulutlu, dumanlı, beleli. Bahtın muğlâk. Anadolu da "Allah çirkin bahtı versin" derler. Güzel olmak bahta yetmiyor. Ondan derler ki, güzelliğe güven olmaz. Zaman bile düşmanlık eder. Gün gelir solar, pörsütür.

Güzel nedir senin çektiğin? Güzellik bir sınav sana. Güzelsin lakin güzel sürer mi devranın. Bir hikâye anlatırlar ya. Kırık kızına "kızım taht mı istersin, baht mı" demiş. Kızı da "baht isterim. Baht olursa taht gelir" demiş.

Güzel senin yolunu kesenler kem gözler. Ah o gözler güzel baksalar. Niyet bozuk olunca nazarlar da değer sana. Tuzaklar kuruldur yoluna. Oysa sen bir çiçeksin, bir kelebeksin, nazıksın, örselenmeye gelmezsin. Ne çare örselerler seni.

Derim ki! Gel güzelliğinle kal. Saf ve temiz ve asude. Gönüllere merhem ol. Sevgiler pınar, vuslat çekenlere ümit, hasret çekenlere kavuşma, kemliklere ibret, gariplere dost, dillere destan, âşıklara seven. Mecnunlara Leyla, keremlere aslı. Nicelerin gönlünde taht kur kal. Emi.

Anadolu Gerçeği

Gezip dolaşırsan Anadolu'yu
Cennete mücavir alan görürsün
Ziyaret edersen Tortum, Palu'yu
Eşeğin sırtında palan görürsün

Kıyafeti kimliğiyle çelişmez
Abiyeyle yıldızları barışmaz
Karadeniz, Toroslarda değişmez
Kadının sırtında fistan görürsün

Misis gibi Susurluk'un ayrıntı
Van'ın kahvaltısı çektirir canı
Çukurova sunar sarı altını
Bingöl Dağları'nda çoban görürsün

Hiç bitmez Kadiri – Andırın yolu
Kırk derde devadır Şemdinli balı
Söğüt'e can verir Şeyh Edebalı
Üj beş diyarında Roman görürsün

Çayda çıra oynarken gör gakköşü
Bara âşık Erzurum'un dadaşı
Otsuz yaşayamaz Maraş Ökkeş'i
Sivas'ta yiğitten harman görürsün

Hasankeyf Türbesi Batman ilinde
Türkü yatar ozanların telinde
Köy yerinde çocukların elinde
Kuş avlamak için sapan görürsün

İnsanımız çağa ayak uydurmuş
Uygarlığın nimetini saydırmış
İşlerini tıkrına koydurmuş
Her yanda motorlu tırpan görürsün

Kaymağı arayan Afyon'da bulur
Mısır Çarşısı'nda tat dile gelir
Munzur sarımsağı tek dişli olur
Kaçkar Dağları'nda ceylan görürsün

Balın anayurdu Siirt Pervari
Az bulunur lezzetinde benzeri
Adım atsan hangi evden içeri
Duvarda asılı Kur'an görürsün

Derdalanlar Denizli'nin Çal'ında
Leziz etli ekmek Konya ilinde
Çukurova insanının elinde
Kürdanın yerine hiltan görürsün

Saklıkent kanyonu getirir aşka
Malatya'nın kayısı bir başka
Avanos'ta çanak çömlek bambaşka
Türkmen beldesinde kirmen görürsün

Tanışsın sizlerle Gördes ayvası
Süt ürünü kalkındırmış Manyas'ı
Antik çağın günümüze mirası
Konak ilçesinde meydan görürsün

Keledoşugötürmeli Çatak'ta
Karun hazinesi, haşhaş, Uşak'ta
İskitlerin izi dimdik ayakta
İspir dağlarında korgan görürsün

Görmeyen gariptir Manavgat, Kaş'ı
İhlara Vadisi herkesin düşü
Sucuk ve pastırma Kayseri işi
Binboğa Dağı'nda keven görürsün

Kars kaşarlı, Gümüşhane sironlu
Kırıkkale omaç, Tokat çemenli
Adıyaman suğurması pek ünlü
Erzurum'da, Kars'ta çevgen görürsün

Eşsiz bir lezzet var Antep beyranda
Murtağa ve kavut, yenilir Van'da
Ekin biçilirken mola anında
Ekmeğin yanında soğan görürsün

Sanatında yeri çağlar üstünde
Ozanlık şöhreti gözler önünde
Güzelliği methedenler içinde
İlk sırada Karac'oğlan görürsün

Rabbin hediyesi, pazı Fatsa'ya
Pekmez yemeye git Hatay Hassa'ya
Türklük kültürünü yatır masaya
Yetmiş iki buçuk lisan görürsün

Milas çaykaması yerir Muğla'da
Harbiye'nin ATAT kampı Urla'da
Uygarlığın girmediği tarlada
Harman yerlerinde döven görürsün

Ihlamur içmeli Artvin, Vize'de
Osman Hamdi Bey Müzesi Gebze'de
Giresun'da, Trabzon'da, Rize'de
Lazotu dalında Koçan görürsün

Mama Krallığı başkenti Geben
Tulum peynirinde gözde Erzincan
Çok malda haram var, çok sözde yalan
Yoksulu varsıldan candan görürsün

Tarhundas kutsamış Antik Misis'i
Osmaniye söğürmenin adresi
Mest ediyor dinleyince herkesi
Urfa sazlarında divan görürsün

Sagalassos ile tanınır Burdur
Andırın'ın tirşığıne selam dur
İspir, Bayburt hikâyesi çok meşhur
Kadiri'ye rakip Kozan görürsün

Kütahya pir, çini imalatında
Bağların hası var Gesi kentinde
Aşık Feymanî'nin memleketinde
Veysel Tüysüz adlı ozan görürsün

Delibal ceddini görerek tanı
Cehennemde esir alır şeytanı
Değişmez aydır yurdun her yanı
Bayrağa sevdalı insan görürsün

BEN YÜZBAŞI MEHMET

Ben yüzbaşı Mehmet komutanım, kendime verilen bir aylık izni harcamak üzere görevimden ayrılıyorum.

- Evet komutanım
- Yerime Teğmen Sabri Bey'i verdiğinize memnun ordum, ilginize teşekkür ederim.
- Peki efendim.
- Allah'a ısmarladık komutanım
- Size de efendim

Yüzbaşı Mehmet bir aylık iznini harcamanın sevinci içerisindeydi. Şimdi o tam 80 gün serbestçe emirsiz yaşamanın vereceği heyecanla koğuştan ayrılmıştı. Evine taksiyle dönüyordu. Birkaç tane paketi de kendisiyle beraber taşıyordu. Hep eğlence yerlerinde dolaşacak gününü gün edecekti. Oktay ve Nebahat'la karısıyla. Bu kez karısının gönlünü edebilecek onu da beraberinde götürcek miydi bakalım. Yani planlamadan kendine düşen bin beş yüz lira avansı da izine ayrılırken almıştı. Ben diyordu şu hediyelere elbette karımın gönlünü edebilirim. Bir tane kürklü manto kurduran efeklik ve burmak. Ayrıca çocuklara birer kat yazlık elbise.

- Kadın milleti bu yahu. Kuzu gibi mee dersin arkana gelir. Ne var benimle gazinoda dans etmeye gelse, arkadaşlarımın yanında sıkılıyorum. Onlar hanımlarıyla geliyorlar içiyorlar eğleniyorlar. Ya benimki gazozu içmeye bile korkuyor. Aldığım mini etekler yepyeni, paltoyu hiç sırtından çıkartmıyorum. Ama karımı canım gibi seviyorum. Sevgilim benim.

Yüzbaşı Mehmet'in dertleri bunlardı. Gezmek, tozmak, eğlenmek, içmek hele aylık izni yaza gelmesi tam tesadüf olmuştu. İki yıldan beri duyduğu plaj hasretini kum banyosunu bu aylık izinde giderecekti. Elinde paketlerle zile basmıştı. Kapı aralandı. Kızı Nebahat sevinerek koştu. Önce busesini almıştı. Ardından bir de paket eline verdi.

- Annen ne yapıyor kızım.
- Mutfakta babacığım.

Elbisesini soymuştu. Hanımının mutfakta uğraştığı tiz sesleri geliyordu.

- Müjde sevgilim
- Diye seslendi.
- Söyle hayatım
- Tam bir aylık izne ayrıldım. Neşeme neşe katacağım.

- Hayırlı ve uğurlu olsun. Bu cevaba memnun olmamıştı. Ne demek, bu hayırlı uğurlu kelimeleri. İster hayırlı uğurlu olsun ister olmasın günlerim zevkle ge-

cecek, neşeyle dolup taşacak. Ayak tıkrıtlarıyla uzaklaşırken karısının boynuna asılmıştı. Beraberce yemeği hazırladılar. Günlük sofraları iyi geçmişti. Aldığı hediyeleri tek tek göstermekte gurur duyarken gezmesine, dolaşmasına karısını da ortak etmeyi unutmuyarak ondan olumlu cevap almaya çalışıyordu.

Karıcığım bu akşam binbaşı Nevzat beyin randevusuna gideceğiz. Neden?

- Hayır dedim.
- Neden karıcığım.
- Dadı kariyla çamaşır yıkayacağız.
- Çamaşırını Semra hanımların makinesine verelim.
- Hayır Mehmet gezmek canım istemiyor
- Olmaz karıcığım.
- Sen yalnız gidersin.

Ne denli ne süslü kelime kullandıysa karısına evet de-dirtmemişti. Karısı ise böyle hallerde off diyor ölene kadar çek diyor üzülüyordu. Yeni getirdiği mantoyu sırtına alıp aynanın karşısına geçtiğinde üzülmüş mantoyu çıkarıp atmış sonra başını cama dayayıp enginlerde karınca gibi dolaşan insanlara bakıp dalmıştı.

Gönlümüz gözümüzü kapatıp bulaştırdı Yüzbaşı Mehmet'e, olmaz olsun gençlik hiç sağını solunu düşünmeden vermişim ani kararımı evlendik ama pek içimi açmıyor. Ne o beni yola getirebildi ne de ben. Ben zaten fazla asılmıyorum. Evliliğin mutlu yıllarıyla geldik bu günlere tam dokuz yıl oldu. İki tane de çocuk Oktay bilmem ne ben amcamın ismini koydurayım dedim kabul etmedi. Kendi ismini bile beğenmemelikten geliyor. Hele Nebahat, hiç iyi değil ama alıştık gitti. Zararı yok bunların herkes bu isimleri takıyor. Şu dansını, içkisini bıraksa ona şükredeceğim. İçiyor içiyor akli başından gitti mi aklına geleni sayıp döküyor. Beni de davetine zorlamasa her Pazar akşamı bir kara bağlamak lazım. Yoksa işin çıkar yolu yok. neymiş sevgili arkadaşları kendini kınıyormuş.

Karın acılı gezmiyor, karın içmiyor. Karın balolara gitmiyor. Karın randevu almıyor, vermiyor falan filan ne lüzmu var bunların. Ben uzun gecelerimi dırıltılarla geçireceğime evimde çocuklarıma türkü okuyarak şarkı okuyarak geçiririm daha iyi değil mi? Nereye gitse hemen dengini buluyor. Hele içkilerine meze hazırlamak ne de güç şey. Karılarını başkasının kucasına veriyorlar, ne bileyim olur mu böyle şeyler. Ah bulaşmışız bir kere iyi kötü çekeceksin.

Yüz başı Mehmet'in hanımı, Kerime hanım böyle düşünmüş durmuştu. Cama yaslandığı müddetçe az başı döndü. Geldi koltuğa uzandı. Kocasını bir hep yurt-

turmuştu o akşamki randevusuna gideceğine inanmış neye karımı getirmedin dediklerinde de ne cevap vereceğini düşünmek üzere durgun görünüyordu.

Aylık iznimin tam yirminci günü karıcığım. Hiç biteceğine inanmıyordum. Hep bitermiş.

-Sen ne sanıyordun insan da ölüyor. Yine samut bir cevap almıştı.

-Karıcığım bu akşam, Binbaşı Nevzat bey, Ahmet ve Hikmet bey Teğmen Rüştü bey davetlilerim hazırlık yapmayacak mısın?

Biraz durgunluk geçiren Kerime Hanım evet karşılığını verdi. Akşam olmuştu epey bir topluluk Yüzbaşı Mehmet beyleri rahatsız etti. Onlar da Yüzbaşı Mehmet gibi kafadan adamdılar, içerler, gününü gün ederlerdi. Şeker ikram olundu. Kahve içtiler. Hep birlikte kerime hanımın mutfakta olduğu bir sırada kokteyle gitmeye karar verdiler. Kerime hanımı da beraber götürmeye söz verdiler. Biraz sonra beş on kişi kerime hanımla direnmeye başladılar. Güç bela, hatır belası onu da arabaya attılar. Gül Konvoyundaydılar. Büyük bir masanın etrafına çevrelendiler. İçkiler geldi, zevkler, gülmeler yığınlar halinde çoğalıyordu. Kerime hanım bulanık ruhunun karma karışıklığı ile durgundu. Düşünüyordu. Seyrediyordu, utanıyordu. Ara sıra kadehler kerime hanımın şerefine kalkıyordu.

Kerime hanımın insanda ölür dediği sözü şimdi yanlıştı. Saniyeler bile geçmiyordu. Bugün geçerse sadakalar vaat ediyordu. Nihayet dans saati geldi. Herkes önüne geleni alıp sallanmaya dönmeye çıkıyordu. Birkaç sefer de kerime hanıma teklif yapıldı ise ret cevabını aldılar. Bazıları ne yobaz kadın diyordu.

Eve dönüldüğünde kerime hanım hıçkırıklar arasında kıvrandı durdu. Yüzbaşı Mehmet'e kahretti. "Bir daha beni öldür öylesi yere teklif etme ve götürme" diyordu. Yüzbaşı Mehmet şimdi kafasını sallarken yarın onu unutacaktı. Bir gün yine götürmeye vaat etti. İşini plana koydu. Üç gün yine gelmedi. Kerime hanım yakın arkadaşlarından Gonca Pavyonda olduğunu öğrendi. Mecburen kocası için büküle büküle gitti. Orda yoktu. Yalnız sahnede türkü söyleyen bir kıza epey baktı. Hoşuna gitmişti. Biraz yumuşar gibi oldu. Yanındaki sandalyeye oturuverdi.

-Garson:

-Ne içersiniz dediğinde ürpermiş kalkmış oradan uzaklaşmıştı. Gül pavyona uğradığında ona rastladı. Kocasını girmeye zorladıysa da kendi ayrılacağını söyleyince

-Bugün benimle burada kalmazsan o eve adım atmam diyordu yüzbaşı Mehmet.

Ölümlerle tufan arasında yaşar gibi o günü de geçirdi. Eve geldiklerinde sahnedeki kızın söylediği şarkıyı mırıldanması kocasının hoşuna gitmişti. Çok ısrar etti

kocasının ısrarı üzerine iki şarkı söyledi. Ne ala, böyle sesi güzel bir kadının kocasıyım. Ne mutlu bana deyip bu haberi arkadaşlarının yanında söyleme sabırsızlığına düştü.

Yine ısrarlar zorlamalar nazlanmalar kerime hanımı şarkıcı yapacaktı. Dinleyenler parmak ısırıyor. Yüzbaşı Mehmet'e gazinoda çalışsın karın teklifini yapıyorlardı. Yüzbaşı Mehmet bunu ciddiye ret ediyordu. Hep birlikte pavyona gittiler. Kerime hanım da gönülsüz gidiyordu.

Biri ölüm biri tufan, biri arı, biri yabancı birinde utançlı derken kerime hanım alışmıştı. Pavyona, içkiye zevke, sefaya, Yüzbaşı Mehmet'in zorlama yükü üzerinden kalkmıştı. Teklif etmeden kendine teklif olunuyordu. Böyle maziye karıştırıp dururken Yüzbaşı Mehmet taşın erimesi zor iş değil demişti. Karşılaştığı teklifi kabul etti birlikte o önceleri kerime hanımın karma karışık sonraları, kerime hanımın keder dağıtıcı dediği yerlere sevinçle yaklaşmaya gayret ediyorlardı.

İçki geldi, viski geldi. Ne eğlendirici gönül alıcı hoş saatlerdi. Kerime hanım yudumladığı viskiyle Allah'ın rüyada mıyım neyim diyordu. Masa alemi tamamlandı. Sıra dansa gelmişti. Bir ara Yüzbaşı Mehmet durgun göründü neden gününün hep bu masalarda geçtiğini soran soruya cevap ararken durgundu. Elini eline çatmış göğsüne dayamış, başını eğmişti. Durgunluktan uyandı ki, karısının sandalyesi boş...

-Birden fırlayan gözleri onu aradı. Epey arayınca karşıda dans oynayan toplulukların içinde elini bir yabancıya boynuna atmış. Sarılır vaziyette dönerken buldu. Tufan yağmuruna tutulmuş başından tokmaklar yemiş gibi oldu. Erkeklik gururu. Kanı taşıma şerefi, kıskançlık duygusu onun eski düşüncelerinin üstünü örttü. Eski yüzbaşı Mehmet'i başka bir insan yaptı. Sıkılan dişiyile, ısırılan dudağıyla, fırlayan gözüyle her şeyin sonunun geldiğini anlayan yüzbaşı Mehmet karısının sen ne zannediyorsun, insan da ölür sözünü dağlar kadar haklı buldu. Kalkıp karısını alıp eve gitmeye, evde sessizlikler içinde dinlenmeye karar verdi. Karısının dans arkadaşlarından müsaade aldı, özür diledi. Karısıyla birlikte pavyonun kapısını terk etti.

İnsanoğlu kanatsız kuşa benzermiş az öncesi neredeyken ne sesleri arasındayken şimdi, sessizlik dolu evdeydiler. Adımlarının attığı eşiklikten içeri girince Yüzbaşı Mehmet;

-Karıcığım her şey bitmiştir artık. Sen ne Yüzbaşı Mehmet'i gördün sevdin, ona eş oldun ne de ben o ceylan gözlü sırma saçlı, kekklik kazlı, ak yüzlü Kerime'yi. Artık benim karım değilsin. Allah seni mutlu ve mesut kılsın.

Mehmet'in başına tokmak inerken Kerime Hanımın başına feza parçalanmış yağıyordu. Gözleri fırlamıştı sadece dönüyor ve etrafa bakıyor bakıyooor kalıyordu.

Andırın'ım

*Koşar giderim yurduma, Andırın yolunda
Sevenler sevdiğine koşar, kendi halinde
Bir sevdalar yurt sevdası aşk yârinde
Havası, suyu, ormanı, doğasıyla varolacaktır
Yaşasın hep benim güzel Andırın'ım Andırın'ım,*

*Toprağı hep buram buram kokar
Güzel yurdum insanı olmaz sakar
Yeşile bezenmiş doğasıyla, suları gürül gürül akar
Varolsun hep benim güzel Andırın'ım Andırın'ım,*

*Pamuktan buğdaya, mısır, fıstık tarlası
Her yana yayılmış tarihtir galası
Ata yurdu gider kalırsın kurban olur gadası
Yaşasın hep benim güzel Andırın'ım Andırın'ım,*

*Yeşilliklere bürünmüş ağaç ile ormanı
Andırın'ım bu bulur elbet her işte bir dermanı
Ekerse biçer, savurur harmanı
Var olsun hep benim güzel Andırın'ım Andırın'ım,*

*Yolu kıvrım kıvrımdır, gider Anadolu yurduna
Yürür kendi yoluna, varır da ulaşır kendi gardına
Yaşanır duygular sevinçle, dönüp bakmaz ardına
Var olsun hep güzel insanım, Andırın'ım benim,*

*Hasleten ve asaleten hep kendi yolunda
BAY-KÖK derki vardır elbet, edebi duygu her kulunda
Memleket sevdası asla sönmez, bu güzel Anadolu yurdunda
Yaşasın hep benim güzel Andırın'ım, Andırın'ım,*

*Yaşlısı genci, kadını kızı yaşar hep kendi halinde
Atar yürekler hep Rabbin yolunda
Bitmesin memleket sevdası bu güzel yurdumda
Tüm güzellikleri ile yaşasın hep
Benim güzel Andırın Andırın'ım,*

DÜŞÜNEN BAŞ

Okumuş hayata atılmıştı. Kazancı vardı. Evi. Çocukları. Meslek sahibiydi. Öğretmendi. Gazetesini alır. Kahvede oturur. Sohbetlere gider. Eğlencesini yapar. Gezer. Yaşardı.

Yolda selam verirdi. Selam alırdı. İyi adam derlerdi. İyi insan, insanla kavgası yoktu.

Sınıfına girer, sınıfından çıkardı. Emirlerle uyardı. Talebelerle uzun uzun konuşurdu.

Sınıftaydı. Öğretmen odasında gördüğü ve kendisine benzemeyen yeni öğretmenlere bir iki nasihat edebi gelmişti. Ayıp olurdu. Edememişti. Şimdi tam yeri. Sırası gelmişti. Öğrencilere döndü ve...

Çocuklar hayat dedi. Hayatı nasıl tarif etmeliydi.

İnsan dedi. İnsanı nasıl tarif etmeliydi.

Gaye dedi. Gayeyi nasıl açıklamalıydı.

Yaşamak dedi. İçinden çıkamadı.

Sessiz sessiz sınıfta dolaştı. Bunca konuşkan, söyleyecekleri olan biri nasıl oldu da bu haldeydi. Her kelimesinde içinden “Ya sen” sesleri almıştı.

Şehrin cadde ve sokaklarında kaç kere adım adım aradığı. Sorular ve cevaplar deli ediyordu. Soramadı birisine. Evinde de durgun ve yalnızlığı arıyordu. Biraz gevşetti işleri. Gazetenin birinde bir karikatüre boşça baktı. İçinde tebessümde peydahlanmadı. Sonra bunu hatırladı.

Güldü geçti. “Hayatı tesadüfler kurar, demek istiyordu çizen.

Sınıfta başlayan bozuk ve arkası getirilemeyen, peşinden mahcup olan o cümle bir kurt gibi işlemişti düşüncelerine.

Hiçbir şey ayan beyan değildi.

Bir öğle vaktiymiş. Derslerden çıkmış. Yorgunca, elinde klasörü uzun bir kaldırımda yürüyormuş. Yanından hızlıca geçen insanlar. Kaba bir hoparlör sesi. Adam “düşünün sizin için kurtuluş düşünmedir” dediğini anlamış. Bir cami kenarından geçiyor.

Başına ağırlar yapışırçasına yormuş duyduklarını. Bir gün başını iki elinin arasına almış, dipsiz düşüncelere dalmış. Çözemediği toplum bilmeceleri birer birer çözülmüş.

Büyükler küçüklere masal anlatırlarken biraz da anlaşılmasın ve karışık olsun diye olayları akıllarınca dolambaçlı anlatırlar da, ertesi günü çocuklar düşünceli düşünceli gezerler ya işte bu kadar kolaymış insanı ve toplumu anlamak.

Anlamış: Bu dünyayı Allah yarattı. Biz onun kullarıyız. Bizi doğru yola götürecek din ve peygamber gönderdi. Hayatı tanzim etti.

Düzenin içine dalmışım ve anlayamamışım dedi, kendi kendine o günden sonra öğretmeni fazla konuşurken gören olmadı.

Özledim

Kırksu'da çadırlar hep dizi dizi,
Top top olmuş gezer gelini kızı,
Ortasından akan buz gibi suyu,
Çağlayarak akışını özledim.

Cafar deresinden Sülüklü yurdu,
Bozöküz, Hopur'un bir başka derdi.
Kayranlı'ya çıkınca ferahlık verdi.
Horlaviğin akışını özledim.

Üçkuyu diyorlar bir uzun yazı,
Tavşanı kovalar her zaman tazı,
Koyunları sağan aşiret kızı,
Topak topak peynirini özledim.

Meryemçil Belî'nin gülleri açar.
Göksun arabası buradan geçer,
Adıyaman'dan soğuk su içer,
Karpuzumu çatlatmanı özledim.

Garip Hacım gel gitme ileri,
Baba yurtların bak kaldı geri,
Dönder yolunu Halbur'a doğru,
Andırın'ın zopurunu özledim.

Hayırlısı...

Adamın kızı olur. yine kızı olur. Bir daha bir daha.
Daha da.

Yalvarır yakarır.

Ermişler gezer. Ziyaretlere koşar. Adak kurban.

Yedi kızından sonra bir oğlu olur. Yedi kurban keser. Yedi gün yerler içerler. Bacasını kırarlar yedi gün sonra ad koyarlar.

Kalender.

Kalender olsun derler.

Bahtı kalender olsun.

Gün gelir. Gün geçer. Kızlar yuvadan uçar. Kalender ergenleşir. Toy mu toy. Boy pos. Vakti erişir. Karayağız delikanlı olur.

Ana, baba, kalender. Mal, mülk, varlık kalendere kalır. Bir der iki olmaz. Kaygı tasa görmez. Elini ılık sudan soğuk suya vurmaz.

Yer içer yatar.

Ana baba dileğidir. Evlattan gün görmek ister. Baht görmek ister. Torun görmek ister. Ocağın tütsün ister. Hayır görmek ister. Kalender iş tutmaz. Kalender gam etmez. Kalender bir iki etmez. Gel diyeyim akıllı. El ne dese o olur. Yuvayı sıkı tutmaz. Büyük küçük tanımaz. Hatır bilmez. Anaya babaya asi olur. Yuva bozan olur. Hayırsız olur.

Koca köyde kim var kim yok toplar eve adam.

Ne yedirmek ne içirmek için. Geçer karşıya. Em-miler, dayılar, uşaklar, bacılar.

Benim yedi kızım olmadı mı?

Ermişler ziyaretler dolaşmadım mı?

Oğlan, istemedim mi?

Yedi kurban adamadım mı?

Bir ağızdan. He derler. Öyle derler. Doğru derler.

Yedi kurbanı yemediniz mi?

İçmediniz mi?

He derler.

Açın ellerinizi,

Topu birden ellerini açar.

Baba söyler onlar söyler.

Allah'ım.

Allah'ım.

Bana yedi kız verdin.

Bana yedi kız verdin

Oğlan istedim

Oğlan istedim

Oğlan verdin

Oğlan verdim

Yedi kurban kestim

Yedi kurban kestim

Yedik içtik dua ettik

Yedik içtik dua ettik

Adını kalender koyduk

Adını kalender koyduk

Kalender hayırsız çıktı

Kalender hayırsız çıktı

Bu kalenderden bize hayır yok.

Bu kalenderden bize hayır yok

Bana yedi kurbanımı geri ver

Bana yedi kurbanımı geri ver

Kalenderini al

Kalenderini al

Kalender hala yaşıyor. İyi bir politikacı. Hatırı sayılır. Sözü dinlenir. Devrin adamı.

Hey gidi devir.

TOKMAKLI'NIN

*Ekini biçenler firez yakardı
Kanallarda sular çağlar akardı
Bizim Hamza azıcık da sakardı
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*Sergen yeri okul oyun yeriydi
Zurna çalınırdı davul deriydi
Bizim Bekir emmi aksi biriydi
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*Kış gelince evde odun kalmazdı
Kardeşime derdim dağa gelmezdi
Ormancı yakalar halden bilmezdi
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*Goca bent gençlere iyi sahildi
Cangama nizahlar buna dahildi
Bir çok yaşlı okumamış cahil di
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*Köyde işmi biter candan bezerdik
Akşam olur kahvelerde gezerdik
Kağıt oynar rakipleri ezerdik
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*Seylan abi tarihi çok överdi
Tuttuğu partiyi elbet severdi
Anlatır laf verir çok da söverdi
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*Meyve görsek bahçelere daldardık
Valla ne bulsaydık alıp yoldardık
Yemek için bir araya dolardık
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*Ot döverdük kararardı hep tende
Tarla işlerini sevmezdim bende
Konu komşu birlik idi dar günde
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*Buğdaylar biçilir toplanır saplar
Harman sonu yapılırdı hesaplar
Günlük davar keser idi kasaplar
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*Odun ateşinde pişerdi çaylar
Bardağa dökülüp gelirdi paylar
Hoş geçerdi elbet mevsimler aylar
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*Babam av vurunca bize yeterdi
Anam kuşu temizleyip üterdi
Sabah börek pişer baca tüteri
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*Ben gece yatmazdım gün ağarırdı
Sami dede içer of bağırırdı
Ağ geline türküler çağırırdı
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*Ahraz bile adam gibi adamdı
Hakan baran işte benim gadamdı
Eşe Teyze bizim köyde madamdı
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*Çok geçerdim bende okul yolundan
Saramadım yarı ince belinden
Kimse bilmez kimselerin halından
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

*On sekizdi yaşım gönül çoşardı
Ben aşkımdı anam buna şaşardı
Sevdiğim kız başka köyde yaşardı
Eski tadı kalmamış Tokmaklı'nın*

❖ Tekerleme ❖

Evvel zaman içinde,
kalbur saman
içinde... Eşek tel-
laliken, deve berber
iken...Bir varmış
bir yokmuş Al-
lah'ın kulu darından
ç o k m u ş ... Ç o k
demesi günahmış.

Var varanın sür sü-
renin...Destursuz
bağa girenin sopa
yemesi çokmuş.

Zamanında ben üç yüz bir yaşında iken iki arkadaşım vardı. Biri kör biri çıplak. Çakmaksız, namlusuz, kundaksız tüfekte bitmedik çalı dibinde doğmadık tavşan avına gittik. Çıktık tepenin başına, seyrettik-yaprağınataşına. Gördük bir göl, ördeklerüyüzüyor. Çakmaksız, namlusuz, kundaksız tüfekte 'gelha! 'Eyledik. Ördekler zombala devrildi. Kör aradı buldu, çıplak koynuna koydu. Sapsız, namtısız, ceciksiz bıçakla kanırdık, boğazladık. Ördekleri pişirip yemek için bir kazan aradık. Bir cadı karısı rast geldi. Lildirim likli, burnu ilikli, Kazan başlı, kurbağa dişli, ölü kurbağa gözlü, dağarcık yüzlü, Küp karınlı, patlıcan burunlu, şipirdiğini takıştırmış, könçeğini çekiştirmiş, pabucundan boşanan kıyraklar, hani ya o bizim çakmaksız, namlısız kundak sız tüfeğin saçması mı? Vızıldayıp geliyor...

“Ebe karı, bize bir kazan! dedik, ördekleri pişirmek için.”

Bir kazan Verdi: Ağzı Var, dibiyok. Sırıkladık, mırıkladık; üç ocak taşı çattık, kazanı kurduk altına odunu vurduk. Kazankaynıyor, ördekler oynuyor...Ocak taşlarının biri bir tarafa çekiyor kazanı, biri bir tarafa.

“Bre ocağı batasicalar! Kazanı mı bölüşeceksiniz?-dedim. Bunlara birer eskayla vurdum. Ocak taşı diye çattığımız meğer tosbaymış.

Çıplak ve kör arkadaşımınla beraber ördeği yedik, karnımdoymadı, yüzümgülmedi, bıyığının ucu vız

demedi. Kulağımın dibi çat demedi.

Bakıversen ki bir koz ağacı var:” Yemeğin üstüne çerez olarak yiyeyim” diye kozun başına bir tezek salladım. Bir de baksam ki kırmoğlu'nunçifliği gibi bir yazı olmuş kozun başında. Bu çiftliği sürmek için bir çift öküz arama telaşınadıştım. Aradımsa da bulamadım. Öküz çalmak için bir köye gittim. Okluk deliğinden ahıra girdim. Okluk deliğinden öküzü çıkarmak için çalıştım: öküzükaldırdım, okluk deliğinden kafasını dış yüze doğru soktum, gövdesi-sığmadı, salındıkaldı. Umudukestim. Bir ala kedi, bir kara kedi buldum. Öküzolaraktan bu bize kafı.” diyerek koz ağacının altına geldim. Sabanı boyunduruğa düzenledim, ala kediyle kara kediyi koştum. Boyunduruk altında koşum halinde koz ağacının başına çıkarmak istediysem de bir türlü çıkaramadım. Çavdar ağacından merdiven çatmak telaşındayken ben, bizim Mehmet ağanın çobanı gibi kalleş, kuyruğu gücük sarı bir it peydaholdu: Tekkulaklı, kuyruğu üç ulaklı...Ala kediyle kara kediyi sabanın altında görünce hücum eyledi.Kediler itten korkularından sabanla koz ağacının başına çıktılar. Ek bre bideri sür bre çiftçi...Ek bre bideri sür bre çifti...”

Az sürdüm, uz sürdüm...Dere tepe düz sürdüm... Altı at bir güz sürdüm...Geri döndüm bir baktım ki arkadan ekin gövermiş, geçmiş...Bir orak aldım yanaştım ekine biraz biçtikten sonra belim ağrıdı. Dineli-verdim yorgunluk alametiyle yanıma bu yanıma bir tanıyırsem ki tilkinin biri çekirge kovalayıp duruyor ekinin, içinde. Bre ocağı batasica! Benim zati belim ağrıyor, biçemiyorumekini. Dedim, orağı tilkiye doğru küreledim. Orağın sapı tilkinin karnına kaçtı. Tilki kaçtı orak biçti: Tilki kaçtı orak biçti. Ekintükendi. Ben beriden bakakaldım. Vardım yattım bir gölgeye. Nasiltoparlarım? Nasiltoparlarım? Derken bir kasırğa geldi, sapıtopladı, harman gibi kıvrıma kodu. Bircığara molası daha alak”dedik. Çakmağı çakıversen ki, cigaranın keyfinden haberenmemişim, kavın kebebi kozumu gibi düşmüş, bir de baksam ki bizim harmanın üstüne bir harman çökmüş.” Ulan! Yağmur mu yağıcı? diye bir kara kaygıya düştüm. Bir de baksam ki, top güllesi gibi bir yalım patladı.” Amanın! Bu damı gelecektibaşma?”

diyetelaşandım. SÜ aramaya başladım. Meğer o yalım hakkımızda hayırlıymış. Sap yandı kırmızı buğday çeçoldu. Bu buğdayı kuyulamak için beni bir kaygı aldı. Ala kediyle kara kediye sordum:

“Amanın! Benşaştım. Buğdayı kuyulamak için bir çarebulun.” dedim.

“Aman ağa! Onun kolayını biz biliyoruz. Dediler. Bir bakıversem ki kediler bir gücük sıçan yakalamışlar.

“Amanın bu gücük sıçanı neleyeceksiniz?” dedim.

“Ağa! Kuyukuyulamak istemiyon mu? Rahat dur” dediler. Gücük sıçanı bir yemin verdiler:

“Bu buğdayı kuyulamazsanız neslinizi geçiririz,” dediler. Gücük sıçan gitti, öbürlerine haber vermeye. Bir de baksam ki umum sıçanlaritoplamiş. Bu toplanan sıçanlar çeçin altını deldiler, kuyuettiler, buğdayı kuyuya kaktılar, kuyunun içine akıttılar. Bu kaygıdan da kurtardı Allah bizi,” dedim. Yorgunluk cigrasına gene başladım...

Bir dedeğneyi versemki, ben buğday ekerken bir karpuz çekirdeği düşmüş. Karpuzbüyümüş, dört yaşlı camız boduğu gibi kararıp yatıyor. Zatusis adımdı. Sapsız, nam tısız, ceciksizbıçağı 'gelha! 'Eyledimkarpuza. Karpuzun içine zarpadak ben de gittim. Tikılıversem ki ne göreyim?

Bir şehirerast geldim.” Amanın ne güzel bir şehir imiş! Bu temiz şehirde gezmek için bir hamama gideyim,” dedim. Hamamagirdim: kurnası var taşı yok...Biri oturuyor, başında fesi yok...

“Kız adın nedir?” dedim. Dedi:” AdımEmine. Açtım baktım burnuna: Bir tarafı sazlık samanlık; bir tarafı tozluk, dumanlık...Bir tarafında demirciler deri dövüyor; bir tarafında kalaycılar kalay kalaylıyor...Vardım bir kalaycının yanına.” Usta! Bize kalaycılık öğret,” dedim. Bir buçuk günde usta etti.

Kalaylayamadım kapları:

Hep kırıldı tavaların sapları.

Cerrah oldum, acı yaptım hapları:

Binin zehirledim ilaç verirken

*Hey ağalar! Bende karar eyledim,
Kar eylerim, derken zarar eyledim.
Seyis oldum bir at tumar eyledim:
Kuyruğun kopardım götün silerken*

“Bu karda da bir iş çıkaramadık. Dedim. Karpuzun içinden çıkma derdine düştüm. Birde baksam ki, sapsız, nam tısız, ceciksiz bıçağı kaybetmişim. Bakıversem ki sakalı bir kucak bir ihtiyar rast geldi.

“Sapsız, namtısız, ceciksiz bıçağı yitirdim. Görmedinmi, emmi? Dedim.

“Köpeoğlu köpek! Ben katarla deveyi yitirdim, bulamıyorumki, sen bıçağı nerde bulacan?” Kulağımın dibine bir sille vurdu, sillenin şiddetinden karpuzun ağzından zırpadak dışarı çıktım.

Karıncaya vurduğum palanı, yedi yerinden çeçtim kolanı...Evvvelki söylediğimiz yalanı şimdi essah edelim, ağalar!...

Tekerlemede geçen yerli kelimeler ve anlamları:

Namti: sap, Namlısızbıçak: sapsızbıçak, Cecik: Bıçağın zincire takılan yeri, İlik: sümük, burnu- ilikli: burnusümüklü, şipirdik: pabuç, könçek: don, şalvar, kıyrak: ufak çakıl taşı, eska: ucu yanmış ve yanmakta olan odun, kozağacı: cevi- zağacı, yazı: düzlük, ova, uçulaklı: üç yerinden eklenmiş, bider: tohum, kürelemek: atmak, fırlatmak.

Tekerleme: Bu metni 1945'te, Andırın 'da ota- rihte 42 yaşında olan çiftçi Ali kıvrak 'tan Yaşar Kemal (GÖĞCELİ)derlemiştir. Tekerlemeyi meydana getiren parçaların varyantları üzerinde inceleme ve açıklamaları için bkz.PN. Bora- tav,Le “Tekerleme”;Contribution a letudetypo- logiqueetstylistiqueducontepopularieturc.Paris 1963.(Cahiers de la SocieteAsiatuqe, XVII.) ss.169-172.Orada tekerlemenin yerli ağızla metni de yayınlanmıştır ve metin kenarındaki rakamlar, tekerlemeyi meydana getiren bölümlerin tip numaralarıdır. Karşılaştırmalar için inceleme de o numaraları karşılayan tip numaralarına bakıla.

Çukurova

Sen hiç yaşadın mı Çukurova'da?

Ekinler tarlada serili iken...

Sen hiç yaşadın mı Çukurova'da?

Mehtaplı yaz gecelerinde ;

Yıldızları sayıyor iken...

Sen hiç yaşadın mı Çukurova'da?

Portakal çiçeği dolu bahçede;

Portakal çiçeği kokuyor iken...

Sen hiç yaşadın mı Çukurova'da?

Güneşin sıcaklığı altında;

Terini silerken çapada...

Sen hiç hayaller kurdun mu?

Bu ovada?

Seyhan nazlı nazlı akıyor iken...

KUŞLAR

Kara kuşlar, her biri labirentler çize çize dolaşıyorlar. Gökyüzünde akan bir dalga. Kondukları çatıda bir alay. Tek tük uçuşanlar, geri konanlar oluyor. Bunlar gözcü bence. Liderleri de var. Yoksa birlikte yaşama nasıl oluyor?

İçlerinden büyük bir grup kalktı. Döndü dolaştı. Yakınımdan geçerken sesler duyuyorum. Birbirine benzeyen sesler, Sulban Süleyman kuş dilini bilir derken herhalde ne ifade ettiklerini anlıyor olması anlatılıyordu.

Kuşlarda muhayyile gaye aynı. Yem bulmak. Korkuları tek. Kör kurşuna gitmemek. İnsan olan bizler yaşama hakkını kendimize vermişiz. Yukarılarda bulutlar peydah oldu. Bulutlar kuşları rahatsız ediyor. Yağmur yağacak, kar kış olacak, yer ıslanacak, kol kanat kalkmayacak, yeme içme zorlaşacak. Akılları bunlara eriyor mu?

Kara bulut misali göğe kalktılar. Dönüyorlar, dönüyorlar, yüzlerce kanat çırpışlarıyla çatıya kondular, çatı biraz sıcak, biraz emin. Emniyetle olmak her canlının hakkın. Hele masumların, kıyamette duyacağımızı zannettiğimiz kuş seslerinin uğultuları kulaklarımızda, gözlerimizde cümbüş.

Her kış günü şehrin orta yerinde bu manzara. Kuşlara kala kala şehrin orta yeri kaldı. Dışarılarda, kırdan avcılar var. Buralarda tüfek patlatmak hükümet emriyle yasak.

Hani gökyüzü bomboştur. Kuşlar hürdü. Uçmak, kanat çırpma, gıpta edilirdi. İnsanoğlu kimle uğraşmaz ki, önce kendiyi cebelleştikten sonra.

Kuşların kar üzerinde gagalarıyla rızık arayışlarını seyrederim. Rızık bilinen ve bulan bir gerçek olmalı. akli olmayan hayvanların onu bulmaları bunu gösteriyor.

Rızık bir yitik olmalı. Canlının görevi onu bulmak. Çalışmak bir arayıştır.

Her canlının rızıkı nasibi kadar. Nasibinin üzerinde toplamaya çalışanlar ilahi (sonsuz dengeyi) bozacakları

için düzen kendiliğinden buna müsaade vermez. Denir ki rızık elde ettiğin değil, boğazından geçen şeylerdir. Çünkü her canlıya rızık temin etme taahhüdü verilmiştir. İlahi kanun çalışacaktır.

Rızık arayış bir oyalanmadır. Şu uçsuz bucaksız topraklarda sayamadığımız nice mahluklar kıpır kıpır gidiyorlar geliyorlar. Rızıkını arıyorlar. Biz insanların bu topraklar adam doyurmaz, dediğimiz yerlerde sayısı bilinmeyen canlılar yaşıyor, rızıkını arıyorlar.

Rızık arayış bir kaçış değildir. Rızık aramada kendi payına düşen çabayı gösteremeyen zavallı insanlar başka yerlerde çabasız rızık var zannederek göçüyorlar. Oralarda daha fazla meşakkatler. Netice hüsrana. Rızık inanmayanlar da var. kendileri kazanıyor kendileri yiyorlar. Her şey insan emeğine bağlı diyorlar. Rızık inanmadıkları için hayatları düşe kalka ilerliyor. Rızık senin çabayla elde edeceğin bir hakkın iken bunlar, çabasız ararlar rızıkı. Senin emeğin geçerek hak ettiğin malı, kendileri haksızca senden çalarlar. Elin rızıkına göz dikerler. Rızık inanmayanlar hırsızlar, doyumsuzlar.

Rızık inananlar dünyaya bel bağlamazlar. Her canlının ömrü vardır. Ömür içinde (boyunca) temin edeceği rızıkı tahdit edilidir. Dünyada daimi kalıcı düşüncelerle fazladan uğraşmak elde edemediklerini başkalarından gasp etmek, bütün hayatını mal toplamakla geçirmek insanın temel fonksiyonu (yaratılış gayesini) unutarak dünya işiyle boğulmak, nefsinin yönetimine girmek, malı telef olunca mahvolmak, gözlerini dünya hırsı bürümek, rızık inananların işi değildir. Onlar bilirler ki; insan olarak yaşamak yalnızca rızık toplamakla uğraşmak değildir.

Rızık mücadelesi ya da yaşayışın bir görüntüsüdür. Hayatın bir süsüdür. Asıl olan kendinden beklenenleri vermektir. Kendine yüklenmiş vazifeleri (kulluğu) yapmaktır. Rızık işi hayatın bir parçasıdır. Bütünü değildir. Madem öyle; dünya günlerinde rızık kadar çaba gösterilmeli, kalan zamanını temel fonksiyonu için harcamalı.

Kuşlar hala oyalanıyor.

KARACAOĞLAN'dan şiiirler

ÇİÇEK

Yarımın elinde bir tutam çiçek
ne kadar medetsem o kadar gökçek
getir hamaliyi yeminler içek
senden başka yar sevmedim gülçiçek

boğum boğum etmiş ince beline
bal zan ettim ağzındaki dilini
er geç ben dileyim senin gülünü
gülderene ne der anan gücücek.
Arılar konmaz oldu pürene
Ay gelip de orta yere durana
yiğidin sevdiği yakın olana

SEVERSEN

Yönü öte giden güzel
dön muhanbedi Seversen
bir gol alttan bir gol üstten
sarmuhan bedi Seversen

sen evimiz yoldan yukarı
kaldır yârim gönlündeki efkârı
ağzında leymun şekeri
ezmuhan bedi seversen

evleri yoldan aşşa
bağla yârim ibbişim kuşağa
ikimize bir dösşeğe
ser muhan bedi severben

DÜŞKÜNDÜR

Atıma bineyim gidem eşkine
Alem bilir sevdiğimi eşkere
Dellal çağırsam künde beş kere
Satılmaz kumaşım gözden düşkündür

Atıma bineyim gideyim mazama
Her yiğit sevdiğiyle gezemez
Suhat kocar amma gönül kocamaz
Şimdi gönlüm bir güzele düşkündür

Gumaş olam arşın arşın yırtılam
Köle olam çarşıda satılam
Vadem yetmedi ki ölem kurtulam
Felek beni nazlı yardan ayırdı

Telli magramasını atmış başına
Kudret kaleminide çekmiş kaşına
Bir yiğit düşmeyeşineşine
Ah ettikçe yüreğin kan gider

Aktaran: Emin Dalkıran
Derleyen: Remzi Çingil

YORGUN HAYALLER

Emekliliğinin ilk yılından itibaren uğraşı olarak Eneler denemedi Mustafa Bey. Bir cumartesi günü öğleye doğru evinden ayrılırken otuz yıllık eşi Neriman Hanım'ın arkasından seslendiğini bile fark etmedi. Aklında olanın heyecanı tüm benliğini kaplamış, aradığını bulduğunun sevinciyle çıkmıştı evinden. Apartmandan çıkarken kapıcı Necati Efendi'yi bile gözü görmemiş, yüzünün her kırışığına yayılmış muzip bir gülümseme ile geçip gitmişti kapıcının önünden.

Spor olsun diye aylardır nadiren aracını kullanan Mustafa Bey, yürüyüş temposunu bir asker nizamında tutturmuş, şehrin neredeyse diğer ucunda sayılabilecek bir mekâna coşkuyla ilerliyordu. Semtini geçmiş, trafiğiyle bunaltıcı caddeleri arşınlayarak kalabalıklar arasından ceylan gibi süzülerek yürüyordu. Zihninde, hedefi net olduğundan ilerleyişindeki kesinlik onu adeta kanatlandırmıştı. Yarım saati geçen orta tempodaki hızıyla yolu yarılacak ancak bedeni daha fazlasına müsaade etmediğinden belediye banklarının birine soluklanmak için oturmuştu. İyi ki sigarayı bırakmışım, şükürlerini büyük bir minnetle Allah'a sunarken aklının bir köşesinde yüzlerce plan, hiç durmadan kurulup bozulup yeniden kuruluyordu.

Kendince rahatladığına ve yürümeye devam edeceğine dair gücüne de inancı yerine gelince evden çıktığı neşe ve tempoyla yeniden yola koyuldu. Kolay mı, aylardır can sıkıntısından etrafındakilerin -evvela- sabrını tüketmiş ve kendine sarmaya başladığında ise bu yeni fikir ona can simidi olmuştu. Ve bu cumartesi kahvaltıda kararını vermiş, şimdi ise uygulamaya koyduğu bu planın işlerliği içinde emin adımlarla yürüyordu.

“İyi ki gördüm, içimde ne saklı olduğunu da anlamış oldum” dediği Mustafa Bey'in on gün öncesinin kurtuluşu saydığı “Çağ Edebiyat ve Sanat Derneği” tabelasını okumasıyla tecelli eden bir cümleydi bu, adımlarken. Adımlarının nizamında bir değişim yoktu ancak zihninde kurduğu hayaller yürüyüşündeki şevki artırıyor. Emeklilik günlerinin seyri artık kesin olarak değişiyordu. Derneğe

gidecek, yeni insanlarla - edebiyatçı ve sanat ruhlu insanlarla- tanışacak; onlarla aynı havayı solurken kendisi de kalemi eline alacaktı. Şiir ve gezi yazılarının şimdiden taslakları hazırda zihninde. Gezi yazılarına aşırı güveniyordu, ne de olsa gümrük müfettişliği vesilesi hemen gitmediği-görmediği yer kalmamıştı memlekette. Belki kendisinin gördüğü birçok yer hala bakir bir halde duruyordur da kendisinin yazıları ile keşfedilecekti. Ve anılar, evet evet, anılarını da kaleme almalıydı. Devleti için ne hizmetler etmiş, ülkesine faydalı 30 yılını vermişti. Ama o konu şimdi bir köşede kalmalıydı, demlenmeliydi. Edebiyat sahasında geç de olsa emin adımlarla ilerledikçe sıra anılara da gelecekti. Şiir karaladığı vakitleri anımsadı. Yalnız kaldığı otel odaları ya da misafirhanelerde eşine- tek aşkına-yazıp mektupla yolladığı şiirleri hala saklıyordu kıymetli eşi. Yalnız, hayat meşgaleleri yüzünden şiirden çok uzaktı ta ki geçen Perşembe gününe dek. İki dörtlük çıkıvermişti gecenin bir yarısında. Eşine bile okumamış şimdi gideceği yerde yeni tanışacağı insanlara sunacaktı.

Adımları nihayet uzun sayılacak bir vakitte onu derneğin bulunduğu binanın önüne getirmişti. İçinde yeni bir duygunun filizlenmesi ona emekliliğin tüm atıllığından kurtulma şansı veriyordu. İşte bu duygular onda yol boyunca ne hayaller kurdu. Binanın önünde kısa bir soluklanma anında bile hala kuruluyordu bu hayaller. Ki ardı arkası da gelmiyordu. Kendini şöyle bir tarttı, hafif terlemiş ve baya da yorulmuştu. Ayakları bu gerçeği haykırıyordu ancak heyecanı ve yeni merakı şu an ayak ağrısına fırsat verecek değildi.

Apartman girişinde derneğin katını, numarasını aramaya koyuldu. Aklında da tanışma faslında neler söyleyeceğine dair cümleler tek tek sıralanıyordu. Zili bulup çaldı, otomatik kapı sesiyle içeri; yol boyunca taşıdığı heyecanı, hayalinde kurduğu uğraşı ile ilgili planları eşliğinde girdi. İkinci katta yer alan derneğe bambaşka biri olarak merdivenleri emin adımlarla çıkıyordu. Kapı yarı açık; kendisi gibi orta yaşını geçmiş, entelektüel tipli, güleç yüzlü birini bekler buldu. Kapı ağzında kısa bir

süreden de kısa soluklanıp en samimi haliyle “Selamlar, merhabalar” dedi. “Adım Mustafa Toksoy, emekli gümrük müfettişi. Nasılsınız efendim?” kapıdaki “Memnun oldum, ben de Yaşar Kolağası, buyurun nasılı yardımcı olabilirim?” Yorgunluğu iyice bastıran Mustafa Bey, bu faslın bir an önce bitmesi umuduyla kapıya iyice yaklaşp “İçeri girebilir miyim? Müsait misiniz? Tanışmaya, sohbet etmeye geldim.” Yaşar Bey, kapıyı sonuna kadar açıp olanca güleçliği ile içeriyi göstererek “Buyurun efendim, buyurun.” kapıyı kapatıp Mustafa Bey’in önüne geçerek geniş bir salona doğru yürüdü. Ardından gelen Mustafa Bey, üç duvarın da kitaplıkla döşenmiş ve lebalep kitap ve dergi dolu olan salona girdi. Pencere önünde tekli koltuğa kendini bitkin bir halde bıraktı. Salonhakim olan kitap ve ağır tütün kokusunu içine çekerek ceketinin sol cebinden yazdığı şiiri çıkardı.

Karşısına da az önce kapıyı açan Yaşar Bey oturmuş, merakla kendine bakıyordu. Konuşması gerektiğini biliyor ama içinde hareketlenmeye başlayan, anlam veremediği bir bitkinlikle karışık bir uyuşukluk oluşmaya başlıyordu. Onca yol... Üstüne iki kat merdiven çıkmak iyice terlemesine neden olmuş, bu terlemelerini soğuk soğuk terlemelere bırakmıştır. Ceketini çıkarmayı düşündü, o da ne hiç hali yok. Kollarını kaldıracak gücü bile yoktu. Hayıflanmaya başlarken içeriye yine orta yaşlı, çember sakallı biri girdi. Kendine doğru geldiğini fark edince ayağa kalkmayı denedi, kendine uzatılan hoş geldin maktatlı ele toka atmaya istese de ne kalkabilmeyi başatabiliyor ne de elini uzatabiliyordu. Karşındakinin gözlerine anlamsızca bakıyor, adamın kıpırdayan dudaklarını görüyor ancak sesini duyamıyordu. Kendinde bir şeylerin olduğunu anladığında dimağında ise elinde tuttuğu şiirin dizelerinden başka bir şey canlanmıyordu. Her dize gözünün önünden geçiyor, geçen akşam balkonunda okumuş olduğu o anın sesleri çınlıyordu kulaklarında.

Yaşar Bey ayakta, yanında meraklı gözlerle kendine bakarken fark ettiğinde artık yolunda gitmeyen bir şey olduğunu idrak ediyor ama ne hareket edebiliyor ne de konuşabiliyordu Mustafa Bey, etrafında bir panik havasının oluştuğunu çaresizce izliyor, böyle bir yorgunluğu daha ömrü boyunca yaşamadığına şaşıyordu. Göğsü daralıyor, ince ince batan bir sızı tüm vücuduna yayılıyordu. Uzanıp uykuya dalmak müthiş bir arzu olarak tüm ruhunu kaplıyordu. Odaya giren yeni adam, üzerindeki çıkarmaya başlamışken son bir güç kullanarak adamın ellerinden sıkı sıkı tuttu. Gözleri yeniden

Yaşar Bey’e kaydı. Büyüyen gözbebeklerinin son gördüğü ise Yaşar Beyin yüzüydü. Bu yüz hiç hayra alamet değildi korku ve çaresizlik adamın bütün yüzüne yayılmıştı. Mustafa Bey buna kendinin neden olduğunu anlıyor anlamasına da ağzını açıp “ben iyiyim” diyebilse sorun kalmayacak.

...

Mustafa Bey, soğuk bir otel odasında... Kaldığı odanın penceresinden bulunduğu ilçenin karanlık çökmüş manzarasına bakıyor. Sokak lambalarının sarımtırak aydınlığında gölge gibi süzülen köpekleri görüyor, pervanelerin ışık etrafında dolanışlarını; uzaklardan gelen, bir kamyon sesi olduğunu tahmin ettiği, horultulara kulak kabartıyor; ara ara da yan odada kalandan gelen, artık kimse, kütür kütür öksürük seslerini dinliyordu. Ayağa kalkıp ışığı söndürmek isterken aklına birden bir dize düşünce çantasından not defterini ve kalemını alıp yeniden pencere önüne gelip masaya kuruluyor. Evliliğinin yedinci senesi dolacak yarın, görev icabı uzak kaldığı Neriman Hanım’a içindeki özlemle bir şiir yazıp sabah ilk iş postalamak niyetiyle kalemı sıkı sıkı tuttu.

Pencereden bir süre daha sokağı izledikten sonra şu dizleri karalıyordu Mustafa Bey:

*Ey sevdiğim, gönül padişahım, sultanım
Kokuna hasretim, senden uzak biçareyim
Yollar nasibime, ekmek olmuş tuz olmuş
Tren katarlarında hep bir başımayım*

*Elimde mahzun bir kalem, oylar beni
Sevdiğim, sana sevdami yazar gibi
Dizelerim koca koca dağları aşar şimdi
Bir sabah, sana mektup olur gelir*

*Şimdi kış vakti, üşür ellerim, rüyalarım bile
Kör bir odada yastık acı acı batar yüzüme
Avunurum, sarılırım o nazlı hayaline
Yoksan sen yaz gelse ne gelse ne*

*Ey sevdiğim, gönül padişahım, sultanım
Ölene dek kalbimin tek sahibi, yârim
Sensiz her yer bana zindan olmuş
Kavuşmak tez olsun Allah’tan dilerim
Gözlerinden hasretle öperim*

Destan

Çukurova da destan geleneği yaygındır. Eskiden rayda ve televizyonun olmadığı, gazeteleri bulunmadığı zamanlarda, önemli hadiseleri anlatan şiir tarzında destanlar yazılırdı. Destan yazarlar bunu türkü tarzında okuyarak çarşıda gezerler, duyanlar para verip alır okurlardı. Tanesinin 25 kuruş olduğunu hatırlıyoruz.

Destanların en önemli özelliği, yazıldığı dönemin olayları, insanları, dili yaşam biçimlerini yansıtmadır.

Bu gün destanlar yazılmıyor. Ama eskilerde yazılanlar arşivlerden gün yüzüne çıkıp okunduğunda ne değerli bir kültür varlığı olduğu anlaşılıyor. Tırşik dergisinde destanlar derlendikçe yayınlanacaktır. Katkılarınızı beklemekteyiz.

Aşağıda, tüfeği kaybolan bir avcının tüfeğine dair yazılan destanı sunuyoruz.

Kayıp Tüfek

Kâhya "sırttan" dedi indim kıyıya,
Mermim çoktu gelmez idi sayıya,
Tüfeğim düşürdüm dipsiz kıyıya,
Avcı gardaş, tüfeğimi gördün mü?

Aklıma gelmezdi bilmeden gitti.
Bir tavşan derisi delmeden gitti.
Kırlıydi tüfeğim silmeden gitti,
Ziraatçı tüfeğimi gördün mü?

Hüzünlüdür bu ilanın yazarı,
Unutmuşum çarşambayı pazarı,
Yıktı bizi el âlemin nazarı,
Güdük Musto tüfeğimi gördün mü?

Tüfeğime bebek gibi bakardım,
Gözümün ırdığı yere sıkardım,
Şahidim var toplamaktan bıkarım,
Çağşaklı oluk, tüfeğimi gördün mü?

Kırk elli milyona ruhsatın aldım,
Bir derin hülyanın içine daldım,
Meskûn mahallerde hiç kullanmazdım,
Kara Hoca, tüfeğimi Gördün mü?

Elinde beslerdi atmaca yılan,
Nedir bu sefilin başına gelen?
Hayatta söylemez bir dirhem yalan
Fazlı Gadir, tüfeğimi gördün mü?

Kızım Ayşe, hürü halımdan bilmez,
Münevver 'le Ekrem gözyaşın silmez,
Cengiz de Maraş 'tan hiç beri gelmez,
Yakup guzum, tüfeğimi gördün mü?

Ne genç, ne ihtiyar, ortadır yaşı,
Marangoz mesleği, incedir işi,
Çamlarda ötüyor gosgoğuk kuşu,
Osman Usta Tüfeğimi gördün mü?

Kürtüllü Muhtarı dostum sırdaşım,
Âşık Ahmet, Âşık Mehmet Gardaşım,
Çimil Höstiyün de eski yoldaşım,
Kerem Ali Tüfeğimi gördün mü?

Takip eder Ağustos u Mayıs ı,
Sarımsak' ta belli keklik sayısı,
Kollar zamanını onun dayısı,
Tavil Ahmet Tüfeğimi gördür mü?

Karaböçük kurşun yemiş soluyor,
Barak gelmiş çemkiriyor dalıyor,
Avcı Kimdir? O' nu bilen biliyor,
Gara Memmet tüfeğimi gördün mü?

Dayımın oğludur Kel Ali Mehmet,
Keçik Ali komşumuzdur nihayet,
Sorun, soruşturun sizlere zahmet,
Bekir yiğen tüfeğimi gördün mü?

Palavra atmazsın güzel vurursun,
Gözlüğün takınca iyi görürsün,
Yıllarca avlandık o' nu bilirsin,
Bankacı Osman, tüfeğimi gördün mü?

Eğreltide dutta güzel kav olur,
Tüfeğim görenler hemen tav olur,
Kesik yaylasında büyük av olur,
Basri usta, tüfeğimi gördün mü?

Uçanı kaçanı atar düşürür;
Tanımayanların aklın şaşırır;
Bildircını düz ovada deşirir;
Efil Yusuf, Tüfeğimi gördün mü?

GöoğlanMustafamtühünüp durur;
Münafıklar güler oynar kudurur;
Kahpe felek adaletin bu mudur?
Hacı gardaş, tüfeğimi gördün mü?

Zengin' in oğlundan avcarın aldım,
Sanki av var gibi hayale daldım,
Beş karatavuktan cezayı buldum.
İskender' im Tüfeğimi gördün mü?

Avcıyım atadan soyum, bilinir;
Orta değil, uzun boyum bilinir;
Ben ağırbaşlıyım huyum bilinir;
Mübaşirim, tüfeğimi gördün mü?

Aldırmazdım kasavete tasaya,
Hatamız döküldü kara masaya,
Saygılıyım adalete yasaya,
Hanım kızım tüfeğimi gördün mü?

Ne avukat tuttum, ne temyiz ettim,
Acı karar çıktı evime gittim,
Ellerimi açıp dualar ettim,
Arzuhalcı, tüfeğimi gördün mü?

Aşık Süleyman' imnolur encamım,
Affeyle Allah' im cürmüm günahım,
Dilerim kimseyi tutmasın ahım,
Avcı başı tüfeğimi gördür mü?

Aşık Süleyman PERT

BAHAR

*Bahar ayında görmeyi değer
Doyumsuz güzelliğe sahip andırın
Açar çiçekleri her tarafa neşe verir
Doyumsuz güzelliğe sahip Andırın*

*Kuşları şıpır şıpır havada uçar
Yörük göçü andırın'dan geçer
Gelir yaylacılar yurt yeri seçer
Doyumsuz güzelliğe sahip Andırın*

*Hele çınar geçitine doğru bir uzan
Otur çam gölgesinde neşe sevinç kazan
Güzel yeşil tırl batıya doğru uzan
Doyumsuz güzelliğe sahip Andırın*

*Kışla bahçesinin biçilmez değeri
Yaz ayında çok olur misafirleri
Aşağıdan hoş eser garb yeli
Doyumsuz güzelliğe sahip Andırın*

*Yazın yaylacı Çukurova'dan gelir
Boş bulduğu yeri doldurup şeneldir
Her taraf dolar dolar boşalır
Doyumsuz güzelliğe sahip Andırın*

*Her yıl yaz şenliği coşkuyla geçer
Şenliğin güzelliği herksi açar
Kademeli amirler gelir yerlerini seçer
Doyumsuz güzelliğe sahip Andırın*

*İbrahim Andırın'ı övdün yükselttin
Anlattın her şeyi değer kıymet verdin
Böylelikle halkını sevdin memnun ettin
Doyumsuz güzelliğe sahip Andırın*

Fabl Yazalım

Fabl yazmak çok çok kolay. Biraz hikâye, biraz masal yazmasını bilmek yeter. Şiir yazmayı da bilmeli. Tabi insanımda bilmek, hayvanlar âlemini de tanımak gerekir. Mizahta bilmeli. Tabi fabl yazacaksa ona mizah ta katmamız gerekir.

İnsanlara söyletmediğini sevimli hayvanlar, canlılara söyletmek, konuşturmak fablın özü. Anadolu da 'akıllı deliye söyletir' misali.

İnsan dünyası varsa, hayvanlar âlemlide var. Bu iki allem, iç içe beraber yaşar. Öyle olunca insan onlara misal getirir. İnsanmış gibi davranır. İnsanların yüzüne söylemediğini hayvanlara söyler. "Kızım sana söylüyorum gelinim sen anla" misali.

Helke hayvanlar ne tatlılar. Sevimli yatraklar. Birbirleriyle konuşur, kavuşur, dövüşür, çekişir, tuzak kurar, oyun yapar, zarar veririler. Bazen da barışır, yardımlaşır, sevgi yumağı olurlar. İnsanların yapmadıklarını yaparlar. Söyleyemediklerini söyler, görmediklerini görürler.

İşte fabl da böyle yazılır.

1. FABLİN TARİFİ VE AMACI

Türkçe sözlük fabl ı şöyle tarif ediyor.

Kahramanları çocuklukla hayvanlardan seçilen, sonunda ders verme amacı güden, genellikle manzum hikâye, öykünce.

Bir başka tanım.

İnsanlar arasında cereyan eden olayları, hayvanlar arasında geçiyormuşçasına göstererek, insanlara ahlak ve ibret dersi vermek isteyen bir çeşit masal.

Bir daha.

Canlı ve cansız varlıkların başlarından geçen olayları anlatarak insanlara ibret dersi veren kısa hikâyemsi yazılar.

Bir daha.

Kahramanlarının çoğu, hayvanlardan, bitkilerden seçilen, bir ahlak veya hayat dersi anlatan kısa yazı türü.

Diğer tanım.

Ders vermeyi amaçlayan şiir veya düzyazı şeklinde yazılmış hikâyeler.

Bir tanım da şöyle.

Hayvanlar, bitkiler ve cansız nesnelere arasında geçtiği hayal edilen öğretici masallar.

Başka bir tanımı da.

Ders verici ve kahramanları genellikle hayvanlardan oluşan kısa öyküler.

Fabl ı şöyle tarif edelim.

İnsanlara ders vermek amacıyla, kahramanları, canlılar, hayvanlar âleminden seçilerek ders vermek amacıyla yazılan, hikâye veya masala benzeyen, yazı veya nazım şeklinde yazılan kısa yazı türüdür.

Fabl' in amaçlarına bakalım.

Fabl hayvanlar ve canlılar âleminden temsiller, misaller getirerek yine insanlara ders verir. Hele sevimli hayvanları, canlıları, bitkileri, çiçekleri konuşturarak, doğal âlemden yaşatarak çocukları cezp eder. Amaçlarına toplu bakalım.

- Ders verme amacı güder.
- Genellikle hayvanlar ve bitkiler konuşturulur.
- Sonunda mutlaka bir mesaj verir.
- Hayvanların üzerinden kötü insani özellikler yerilirken, iyilik ve erdemler övülür.
- Düşsel unsurlar eliyle ahlak dersi verir.
- Hayattan alınan küçük kesitler, hayvanlar veya canlılar aracılığıyla anlatılır.
- Semboller ve konuşmalar la insanlar anlatılır.
- Okuyanlarda ve özellikle çocuklarda; Yardımseverlik, sadakat, adalet, dostluk, doğruluk, bağışlama, özveri, tatlı dil gibi kazanımlarını elde etmelerine vesile olur.

2. FABLİN ÖZELLİKLERİNE BAKALIM

Fabl ın özellikleri saymakla bitmez. Dediğimiz gibi bir gaye için yazılan fabl, bizi kendi zengin dünyasına davet eder. Orda neler neler olmaz ki! Doğa, canlılar, olaylar, konuşmalar, ibretlik hikâyeler, neler, neler.

Fabl kahramanları insanlar gibi düşünür, insanlar gibi konuşur, insanlar gibi davranır.. Kahramanlarının çoğu, hayvanlardan, bitkilerden seçilirler. Olaydaki kişilere insan karakteri ve davranışı verilir. Olaylara dayalı bir hikâyeye anlatımı vardır. Masal gibide anlatılır.

Hayattan alınan küçük kesitler, hayvanlar ya da bitkiler arasında geçmiş gibi anlatılır. Konular, olaylar

somutlaştırılır, hareket kazandırılır, işlenir. Olaylar anlatılırken hem güldürür, hem de düşündürür. Güldürürken de eğitir. İnsanlar arasında geçen olaylar, çatışmalar hayvan kahramanlar arasında geçmiş gibi gösterilir.

Fablin edebiyatta, özellikle çocuk edebiyatında önemli bir yeri var. Fabl yazarken İnsan dışında her türlü canlı ve cansız varlıklara karakterler yükleyebiliriz. Fablların sonu hep ders verme ve eğitime amaçlı biter.

Fabl Türünün Özelliklerine topluca bakalım.

- Yazanı belli olmayan anonim olan fabllar da var.
- Kahramanlar çoğunlukla hayvanlar ve canlılardır. Kahraman hayvanlar insanlar gibi konuşur.
- Kısa, açık, sade bir anlatımı var.
- Hem nesir (düzyazı) hem de nazım şeklinde yazılabilir.
- Eserin (metnin sonunda) açık ve net bir şekilde ahlak dersi verilir.
- Hayatla ilgili dersler açık ve özlü sözlerle anlatılır.
- Teşhis (kişileştirme) ve intak (konuşturma) sanatları kullanılarak yazılır.
- Dili, anlatımı ve içeriği, insan hafızasında kolay yer eder.
- Soyut konular somutlaştırılarak işlenir. Olaylar, güldürür, eğlendirir, düşündürür.
- Yaşayarak öğretmeye ve eğitime çalışır.
- Öğüt ve nasihatler direkt verilmediğinden kolayca etkiler ve özümsetir.
- Sinemaya ve çizgi filmlere de aktarılır.
- Fabl metinleri ve kitapları genellikle resimli olurlar.
- Ders vermek amacı güttüğünden didaktiktir.
- Sözlü halk edebiyatında ve halk arasında yaygın olarak geçer.
- Olaylar genellikle doğada, ormanda, göl kenarında geçer.
- Her hayvana farklı karakter verilir. Mesela tilki kurnaz, karınca çalışkan, cırcır böceği tembel gibi.
- Çocukların eğitimlerinde sıklıkla kullanılır. Çocuklara ahlaki anlamda ders vermek için ibretlik olaylar anlatılır. Fablin sonunda bu ders açıkça verilir. Böylece istenilen hedefe kolayca ulaşılır.

3.MASAL VE HİKÂYEDEN FARKI

Fabl yazmak masal yazmak gibidir. Kısa hikâye yazmak gibidir. Yalnız kurgusu, kahramanları, olayları, masal ve hikâyeden ayrılır. Fabl kahramanları olan hayvanlar ya da diğer canlılar tıpkı bir insan gibi konuşur. Ancak masal kahramanı olan insan yanında havyalarda yer alır, konuşabilir.

Şimdi masal ile ayrılan yönlerine bakalım.

- Fabl, masaldan daha kısa yazılır.

Masal kahramanları olağanüstü kişiler iken, fablda kahramanlar insan dışı varlıklardır.

Masallar tekerlemeyle başlar, fabllarda düz başlar.

- Masallarda nasihat verilmez. Fabllarda nasihat, ders verilir.

- Masal anonim, fabl ise özel yazılır.

- Masallar düz yazıyla yazılır. Fabllar şiir veya düzyazı şeklinde yazılır.

Fabl ve masal arasındaki benzerliklere bakalım:

- Her ikisi de olay çevresinde geçer.
- İkisinde de olağanüstü, hayali mekânlar yer alır.
- Masal ve fabl da zaman belirsizdir. İkisi de anlatıma dayanır.
- Masal ve fabl da, öyküleyici, betimleyici anlatım türleri kullanılır.
- Masallar mutlu sonla biter, fabllar nasihatle biter.
- Masallarda kahramanların çoğunluğunu insanlar iken fabl kahramanları, hayvan ve cansız varlıklardır.

Şimdi de Hikâye ve Fabl arasındaki farklı görelim.

-Fabl kahramanları gerçek dışı varlıklardır. Hikâye kahramanları olağanüstü özelliklere sahiptir.

-Hikâyeler yaşanmış bir olayı üzerine kurgulanır. Fabllar yaşanmamış, gerçek dışı olaylardan kurgulanır.

-Fabl nasihat ve öğütler içerirken, hikâyeler ders veriler.

4.FABLİN BÖLÜMLERİ

Nasıl düz yazıda giriş, gelişme ve sonuç bölümleri varsa onun gibi, Fabl da, dört bölümden meydana gelir. Serim, düğüm, çözüm, öğüt.

1.Serim. Olayın veya kahramanların tanıtıldığı giriş yani serim bölümü. Hayvanlar tanıtılır. Çevre anlatılır.

2.Düğüm. Olayın veya olayların anlatıldığı, gerçekleştiği, düğümlemenin olduğu gelişme yani düğüm bölümü. Olay çizilen çevrede verilmek istenen derse göre gelişir. Kısa kısa ve sık konuşmalar verilir. Birkaç konuşma ile olay düğümlenir.

3.Çözüm. Düğümün çözüldüğü ve gerçekleştiği

sonuç, yani çözüm bölümü. Olay beklenmedik bir şekilde sonuçlanır. Merak uyandırır. Fablın kısa bölümüdür.

4. Öğüt. Verilmek istenen mesajın, dersin bulunduğu ana, yani öğüt bölümü. Hikâyeyi oluşturan düşünce verilir. Metnin ana fikir bölümüdür. Genellikle sonunda, bazen de fablın içine saklanır, ders veya sonuç okuyucuya bırakılır.

Diğer yazı türlerinde olduğu gibi, Fabl yapısı dört öğeden meydana gelir: Kişi, olay, zaman, yer.

1. Kişiler: Fabllarda en az iki tip yer alır. Bu iki tip hayvandan biri iyi ahlaklı diğeri kötü ahlaklıdır. Fabllarda yer alan hayvanlar bir yönüyle öne çıkarlar. Örneğin aslan cesareti, tilki kurnazlığıyla ön plana çıkar, yani bu simgeleri temsil eder. Fabllarda, anlatıcı kişi vardır. Anlatıcı kahramanları izler, dersini alır.

2. Olay: Fablda olay herhangi bir olay olabilir. Fabllar olay hikâyenin gövdesini oluşturur. Olay anlatımında serim, düğüm, çözüm ve öğüt bölümleri yer alır. Burada önemli olan fablın anlatılış biçimidir. Buna “ders” deriz.

3. Yer: Fabl türünde yer tasviri yer almaz. Mekân olarak, doğa, orman, göl, deniz, kenarı, kır vb. yerler geçer.

4. Zaman: Fabldaki zamanda kronolojik sıra esas alınır.yani süreklilik vardır. Fabllarda zaman belirsizdir.

5. FABL YAZALIM

Fabl o kadar tatlı ve hoş bir yazıki, yazanda zevk alır, okuyanda zevk alır.

Fabl ayrı bir dünya. Orda türlü türlü canlılar var. Kendi hallerince, dillerini konuşurlar. Onun için fabl yazıları masal gib, şiir gibi coşkulu, akıcı yazılar.

Fablın bir amaç için yazdığımızı baştan bilelim. Düz yazıların ortak özelliği sonunda mutlaka bir mesaj vermesidir. Fablda öyle. Seçtiğimiz hasletleri hayvanlara yükleriz. Mesela; Açgözlülük, tembellik gibi insani özellikler yerilirken, çalışkanlık, yardımlaşma gibi erdemler övülür.

Fablda; olay, kişi, zaman, yer almalıdır. Burada eksiklik yaparsak fabl olmaz. İnsan dışındaki varlıklara insana ait özellikler vererek kahramanlar yaratırız. Seçtiğimiz kahramanlara karakter ve huylar yükleriz. Bunu baştan yaparız.

Mesela; kaplumbağa yavaşlığı, tavşan hızı, aslan gücü, fil iyiliği, tilki kurnazlığı temsil eder. Fabl da, hangi mesajı hangi hayvana konuşturacağımızı iyi bilmeliyiz. Fabl yazarken hedef seçtiğimiz çocuk yaşı ve algısına göre mesaj vermeliyiz. Çocukların anlayacağı kolay, akıcı, sade, anlaşılır kısa cümleler kurmalıyız.

Şimdi fabl hazırlıklarına başlayabiliriz.

1. Hazırlık

Yazacağımız konuyu seçelim ve temayı belirleyelim. Konumuza göre hayvanları veya canlıları seçelim. Hayvanların temsil edecekleri insana ait özellikleri belirleyelim. Konuşmaları tasarlayalım.

2. Planlama

Olay örgüsünü (serim, düğüm ve çözüm bölümlerini) belirleyelim. Kısa bir hikâye tasarımı yani kronolojisini yazalım. Bir nevi olayın başlangıcından bitimine kadar geçen olayları planlayalım. Buna yazının kurgusu veya tasarımı da deriz.

3. Taslak metin oluşturma

Fablın başı genellikle bir zamanlar, bir gün, bir devir gibi kelimeler ile başlar İnsan olmayan canlı veya cansız varlıkların başından geçen olayları ders vermek amacı ile yazalım. Hazırladığımız plan doğrultusunda taslak metni yazalım. Taslak diyoruz. Çünkü yazdıktan sonra düzeltereğiz. Olayları anlatalım. Hayvan karakterlerini konuşturalım. Hayalî ve olağanüstü unsurları kullanalım. Öğüt bölümünü yalım.

Dikkat edeceğimiz bazı hususlar var. Hangi yaş gurubuna yazacak isek onların anlayışına göre olayları planlamalıyız. Yine onların anlayacağı cümleler kurmalıyız. Sade dil kullanmalıyız.

4. Metni düzeltme ve geliştirme

Yazdığımız taslak metni gözden geçirelim. Olayların kronolojisi ve akıcılığını gözden geçirelim. Olaylar arasında kopukluk varsa düzelim. Konuşmaları gözden geçirelim. Karakterlere uygun konuşma ve dili düzenleyelim. Metin bütünüdür tutarlı olmasını değerlendirelim. Anlatım bozukluklarını düzeltelim. Yazım ve imla hatalarını düzeltelim.

6. FABL YAZACAKLARA TAVSİYELER

Masal da fabl da öğretici ve eğitici. Fabl tamamen öğretici amacı güder. Fabl, sonunda muhakkak bir hayat dersi verir.

Gelin birlikte bir fabl kurgulayalım.

Amacımız kanmamak olsun. Temamız, insan ne olursa olsun kanmamalı olsun. İki hayvan karakteri seçelim. Biri kandıran yani kurnaz, öteki kandan yani saf olsun. Hayvanlar âleminde kurnaz tilkiyi seçelim. Saf ise karga olsun. Şimdi bir olay yani hikâye yazalım. Olayda tilki kargayı kandırsın. Olaylar olsun, aralarında konuşmalar geçsin. Kurnaz tilki kargayı kandırsın. Sonucunda karganın kanması bize ders versin. La Fonten in “karga ile tilki” fablı tam bu kurgu üzerine yazılmıştır. Okuyabilir benzerini yazabiliriz.

KANADA KAVAĞI

Hayırsever biri alıp gelince,
Bahçeye tarlaya saldırdın kavak,
Belleyip budayıp suyun verince,
Kudurdun sevinçten çıldırdın kavak.

Çok geçmeden bildik sende maraz var,
İnatçı kafada dert var araz var.
Kiminin içinde kin var gazez var.
Bizi bölük bölük böldürdün kavak.

Düşündük taşındık işin hep zarar,
Ev dibine diken oynuyor kumar,
Bunun yaprağında binbir zehir var,
Bilmeyen cahile bildirdin kavak.

Ayrık geliç bile dibinde bitmez,
Dalında kargadan başka kuş ötmez,
Aşı yapak dedik hiç aşı tutmaz,
Bizi yelim yelim yeldirdin kavak.

Odundan ucuzdur odunu olmaz,
Tahtası şaptası hiç doğru durmaz,
Satarsın tüccara paramı vermez,
Hesabı kitabı sildirdin kavak.

Gölgesi yaramaz meyvesi yoktur,
Zararı ziyayı gayette çoktur,
Velhasıl bu meret bombala boktur.
Ağzımıza kem söz doldurdun kavak.

Sobaya atarsın tıslar yanmaz,
Pınarlar kurutur gene de kanmaz,
Avarlık yaparsın altında onmaz,
Bahçeyi bostanı kaldırdın kavak.

Haram etti bize baharı yazı,
Savrulur zehirli çiçeği tozu,
Bu bir ağaç değil iblisin kozu,
Yaylacı dostları çeldirdin kavak.

Sisli puslu hava buna yarıyor,
Bör böcek yemiyor burun kırıyor,
Bedduah için için çürüyor,
Hakkında çok bilgi aldırdın kavak.

Gözardı bataklık ot bitmez yerler,
Dikin boş kalmasın ıssız dereler,
Bilen bilmeyen de bir ağaç beller,
İnce fikirlere daldırdın kavak.

Kanser, astım hastalığı getirdin,
Turp gibi gençleri yere yatırdın,
İhtiyarlık devremizi bitirdin,
Al al yanakları soldurdun kavak.

Bir yanım ormancı yeşile dostum,
Ağaçlar içinde kavağa küstüm,
Bahçemde olanın hepsini kestim,
Işınların bir bir yoldurdun kavak.

Bu kavak herkesi yandırdı yaktı,
Kel etti genç yaşta saçını döktü,
Sağlık kurulundan bir karar çıktı,
Sonunda doğruyu buldurdun kavak.

Pürçüğü düşünce kiri çıkmıyor,
Kimse artık pis yüzüne bakmıyor,
Heves eden hiç yok kimse dikmiyor,
Şimdi sevmeyeni güldürdün kavak.

Yamandır hemşerim bu kavak yaman,
Başka yeşilliğe vermiyor aman,
Dönerse bu millet sana o zaman,
Aşık Süleyman'ı öldürdün kavak.

Hasretinle...

*Çıktım Aydos'un başına,
Baktım sizin ele doğru..
Sırtımı verip taşına,
Efkârlandım yele doğru...*

*Dilimde bir uzun hava,
Söylerim derdimi sava,
Hasret çektim kova kova,
Seyreyledim göle doğru...*

*Gözlerim ufka bakıyor,
Hasretin canı yakıyor,
Sonu hep sana çıkıyor,
Daldım gittim yola doğru...*

*Gel de gör bendeki hali,
Seyrime çıktı ahali,
Halim Mecnun'un ahvâli,
İstikamet çöle doğru...*

*Bitirdim seneyi ayı,
Nasibime düşen payı,
Terk eyledim masivayı,
Bakıyorum sala doğru...*

SEVDA

Sevdadır
Düz eder dağları, eritir taşı
Sevdadır
Her işin sonu, her işin başı
Sevdadır
Elini veren kaptırır kolunu
Sevdadır
Aklını alır sapıtır yolunu
Sevdadır
Sevdayı anında tanır
Sevdadır
Sevdayı hiç bitmez sanır
Sevdadır
Bilinmez ne zaman gelir
Sevdadır
Tutulan mum gibi erir
Sevdadır
Bir yüzü sevinç bir yüzü keder
Sevdadır
Bir kere tadana bir ömür yeter
Sevdadır
Yakar ama öldürmez
Sevdadır
Kavuşmadan güldürmez
Sevdadır
Ardı sıra bir ömür sürütür
Sevdadır
Mezarda ölüleri yürütür

Bir yangındır sevda
Bir körüktür yürekte
Vurup atsan ölmez sevda
Suya bassan sönmez sevda
Sevda ki ne iş ister, ne aş ister
Kendisinden beslenir
Sevdadır
İçi dolu kor
Çok zor
Ah!

Sevdadır..

Çanakkale Sen Bilirsin

*Top, tüfek sesleri her yanı sardı.
Büyük bir imanın inancı vardı.
Erzurum, Sivaslı'nın göğsü kabardı,
Yan yana yatarak, tarih oldular.
Anafartalar'da, Seddülbahir'de.
Conkbayrı, Arıburnu, İntepe'de.
Diyarbakır, İzmirlişi mevzide,
Yan yana yatarak, tarih oldular.
Enderun'un akın akın gençleri,
Ersizler Deresi bütün fertleri.
Kayseri Lisesi civan mertleri,
Cepheye koşarak, tarih oldular.
Çanakkale sen bilirsin ahvali.
Kime oldu bu Milletin zavali.
Yedi düvel denen çetin küffari,
Önüne katarak, tarih oldular
Bugünden, yarından,dünden geçerek.
Anadan, atadan,yardan geçerek.
Memleket uğruna serden geçerek.
Kanla yoğrularak, tarih oldular.
Bilici'nin tavsiyesi gençlere,
Allah için gidip gezin bir kere.
Kolaylıkla gelinmedi bu yere,
Şahadet içerek, tarih oldular*

Pamuğun Dili (serüveni)

*Telis haralı ile bindim beygire
Götürüp çırçıra döktüler beni
Saçımı yoldular döndüm kevgire
Tokmakla, hallaçla attılar beni
Çiğdim nemlendi bir bir hölündüm
Mimzerle ektiler hat-a bölündüm
Koza oldum şiflerimden yolundum
Sonra el üstünde tuttular beni
Sıcak Çukurova vatanım, elim
Kanaldan su içtim doğrudu belim
Adana toprağım doğduğum ilim
Beyaz altın diye sattılar beni
Irgatlar topladı, çekti bir uçlu
Kimi Urfa'lıydı, kimi Suruç'lu
Kimi zayıf idi kimi de güçlü
Harallara basıp tarttılar beni
Yumrukla telise koyup bastılar
Kantar kurup omuz verip astılar
Kendir ile gergileyip kastılar
Föterli tüccara sattılar beni
İplik oldum fabrikada dokundum
Kumaş oldum yâr tenine dokundum
Bir zamanlar ilk sırada okundum
Oyuna getirip üttüler beni
AZÂBÎ hâlimi çok iyi bilir
Pamuk tarlasında kendini bulur
Bensiz Çukurova şenlik mi olur?
Ağzımı bağlayıp çattılar beni*

Biri Nergiz Biri Sümbül

*Güzelliğın habercisi,
Biri nergiz, biri sümbül.
İlkbaharın müjdecisi,
Biri nergiz, biri sümbül.*

*Önce yeşil yeşil çıkar,
Zemheride sıcak bakar,
Açar burcu burcu kokar,
Biri nergiz, biri sümbül.*

*Bağ bahçede ocak ocak,
Toplayaydım kucak kucak,
En sevdiğim iki çiçek,
Biri nergiz, biri sümbül.*

*DURANOĞLU öz ağrımda,
Onlar kutsal nazarımda,
Mor mor açsın mezarımda,
Biri nergiz, biri sümbül.*

KARACAOĞLAN YAYLA

*Yaz olur dağlara ulu yol olur,
Aşk olsun silasına da gidene.
Bakın bahçedeki selvi fidana,
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya.*

*Yaz olur meşede ceran av olur,
Her sinekler bir alıcı kuş olur.
Sen gidersen yüreciğim dar olur,
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya.*

*Yola baka baka gözüm süzüldü,
Altın tas içinde kınam ezildi.
Kervan vardı Sarı Şeyh'e çezildi,
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya.*

*Gülek kalesinde bellidir yerim,
İçinde oturan ağa oğluyum.
Tekerek başı da tomurcuk güllüm,
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya.*

*Yanar m'ola Yanık Han'ın feneri?
Avcıları dolaşiyor Kenarı
Sana derim sana Koca Çınar
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya.*

KABAĞA AĞIT

Tohumunu aldım merdinden
Öldüm kabağın derdinden
Kahırlanma kabağım
Yiğitlerin serdinden...

KÖYÜM

Her bir dört yanın sarmış dağlar
Önünde uzanır bahçeler bağalr
Dağında Andırın ırmağı çağlar
Gönlümde tüter güzel köyüm

Yazın köyüm yaylaya göçer
Yayla yolunda soğuk sular içer
Serinler kendinden geçer
Gönlümde tüter güzel köyüm

Bize derler beylik kesimli
Suyu güzel havası nemli
Köylerin içinde besbelli
Gönlümde tüter güzel köyüm

YAYLA ÖZLEMİ

Yanmıyor ateşi, tütmez olmuş dumanı
Emine hatun da kimseye vermez amanı
Haydin dostlar şimdi yayla zamanı
Hep birlikte yaylamıza göçelim..

Çadırlar kurulsun, hayma çatılsın
Sıcığın verdiği yorgunluklar atılsın
Koyunlar, kuzular birbirine katılsın
Gidip Kazan pınarından bir su içelim..

Tandırlar ısınsın börekler pişsin
Yaşlılar toplansın çorbalar içilsin
Çocuklar kengerin iyisin seçsin
Bir ara gidip Delikli taştan geçelim..

BİLMEM

Nice hanlar, beyler geçti buradan
Her birine ayrı ayrı görev verdi Yaradan
Bunca zaman oldu dönen yok ki oradan
Sende bir gün onlar gibi olur mu bilmem

Sırat köprüsünde basamak yok imiş
Direklerini sallayanlar çok imiş
Hak yiyenin orada yedikleri zakkum imiş
Hak yiyenlere kısmet olur mu bilmem

Dürüst insanlara hiç olmaz sözümüz
Kimsenin malında yoktur gözümüz
Her şeye rağmen kızarmıyor yüzünüz
Yalancılar cezasını bulur mu bilmem

Karaçalı

Zamanın behrinde vadinin birinde bir yerinde Karaçalı varmış. Kurtlar sürtünür tüy döker, kuşlar konar şarkılar söylemiş. Gelen geçene, giden göçene haber verir, karaçalıya uğrarlarmış. İçinde sarmaş dolaş açan gülleri almak isteseler de epeyce kanarlarmış. İnsanlar da “eh gülü seven dikenine katlanır” derlermiş. İşte Karaçalı’nın günler, mevsimler geçen hayatından bir mesel.

Dağda bir karaçalı biter. Bir gül gelir dibinde biter.

Gül açılır pampal olur. Karaçalı uzar sarmaş dolaş sarar.

Bülbül gelir figan eder.

Yılan gelir uzanır, güneş vurur dolanır.

Karaçalı batır, o sıkır. Karaçalı toplar.

Gülü sıkır, Pampal gül solar.

Bülbül gelir figan eder.

Dağlı gelir yılanı vurmaya, karaçalıyı budar kökten eder.

Gül ezilir. Gün gelir filizlenir karaçalı.

Rüzgar koşar.

Bülbül nağmesi arar.

Filiz sallanır rüzgar eser.

Filiz gülü kıt kanat tanır.

Tanışıklık verir rüzgara. Rüzgar mihrî can olur.

Soldurur yaprakları.

Rüzgar gelir geçer. Bülbül feveran eder.

Dağlı gelir tarla açmaya

Karaçalı kökün eşmeye.

Kökün atarlar öbeğe. Biner taş toprak üzerine.

Sarı sarı başaklar biter.

Karaçalı hasretin çekerler.

Kargalar uğrar yurda.

Kargalar başak toplamak için.

Gün gelir dost düşman olur.

Düşman gelir dağlı soyun kesmeye.

Tarlaya insan uğramaz.

Öbek öbek taşlanır.

Kurt kuş uçmazken,

Karaçalı hayat bulur yeniden.

Soylu mu soylu, kavi mi kavi.

Filiz boy atar gürlenir.

Gürlenir gül hasret çekmeye.

Dağlı koşar ekmek davasına.

İşte tarla yozlaşmış.

Karaçalı batır gözüne göz bebeğine.

Sallar baltayı köküne.

Kök bedenden ayır,

Filiz verir apayrı.

Gök boşanmaz, gün uslanmaz.

Bereket suyun çeker.

Kıraç yerler az verir.

İnsan tamah.

Tarla çoğaltmak ister.

Başlar öbeği açmaya.

Batır gözüne, gözüne.

Filizenmiş karaçalı.

Hayat kavgası o da yaşamak ister.

Ne ister ne küser.

Hırçın hırçın büyür gözleri.

Açlık damarına işlemiş.

Sallar baltayı filiz köküne.

Saplanır öylesine.

Bülbül geçiverirken ordan.

Tanır da karaçalıyı.

Bükülür boynu döner gözleri.

Ahu figan eder.

Kavga bu.

Biri yaşar. Biri söner.

Rüzgar hala duyarmış o figanları.

Bu vadide fısıllı fısıllı esişi de.

Delirişi de birden.

Hep ondanmış.

Delikanlı

Bilmesen de olur

Saklarım sevgini yüreğimin ta derinliklerinde

Çıkarmam göstermem söylemem kimselere

Ta ki ölümüne sebep olana kadar

İçimde saklarım ateşimi yanardağ misali

Varsın beni yaksın taş basarım bağrıma

Yanarım yaktırmam

Ta ki volkanlara dönüşüp patlayana kadar

Gözyaşlarımı göstermem kimselere

İçin için ağlar yüreğim akıtır gülümserim sessizce

Ta ki yağmurlara dönüşüp boşanana kadar

Söyleyemem sevgimi gururum el vermez

Diyemem, seni seviyorum diyemem

Desem söylesem ne olur

Derim be derim işte

Ne sevgimi yüreğimde saklamak

Ne bağrıma taş basmak

Ne volkanlar gibi patlamak

Nede gözyaşlarımı yağmurlara

Dönüştürmek istiyorum

Seni istiyorum be seni istiyorum

Gurur mu ne gururu

Aşkın olduğu yerde gurur olur mu?

Seni o kadar çoook seviyorum ki

Delikanlı

Seni sevdiğimi bilsen de olur.

Bilmesen de olur.

SİTEMNAME

*Gönül bahçesine serdim sergiyi
Şiirlerime yasak ettim dergiyi
Söylendi sözler uyan olmadı
Testi kırık pınar aktı dolmadı
Gururum kırıldı bu uzun yaşta
Kitabım basıldı ön sözün başta
Soyadına uygun Narinoğlusun
Riyakâr değilim hizmet dolusun
Kişi kişilere yem ettin beni
Saygı ile anarım her zaman seni*

İKİ KİTAP

DERLEME ve DERLEME ÜZERİNE

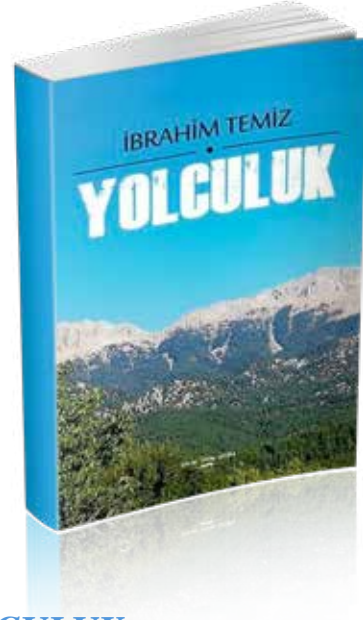
Derleme deyince akla Çukurova gelir. Çukurova’da da Andırın. Zira Andırın Çukurova’nın göç yolu üzerinde, ovaya bakan Toros yamaçlarında bir coğrafya. Çukurova’nın kendisi. Tarih ovaların büyük çoğunluğunun yazın yaylalara göçtüğünü söylüyor. Andırında Türk boylarının yaşadığı yer. Ta Orta Asya’dan beri gelen sözlü kültürü yaşar. Andırın da haliyle Çukurova kültürünü yaşamaktadır. Bu zenginlik ağıtlara da yansır.

İşte örneği Ömer Arslantaş ın derlemeleri. Andırın üzerine. Bereketli olsun dileğiyle ifade eldim ki, Andırın derlemeleri çoğalıyor. Yine temenniyle söyleyelim ki Andırında derlemeler hala derlemeyi bekliyor. Ömer Hoca bu kitaptan fazla derleme kaldı elimde, kitaba alamadım diyor. Bu da gösteriyor ki derlemeler araştırmalarını bekliyor. Beklide bilmediğimiz derlenmiş ama yayınlanmayan derlemeler olabilir.

Derlemeler in coğrafyası andırın Köleli köyü. Köleli, göç yolu üzerinde. Andırın-Osmaniye –Kadirli- Haruniye kesişim yerinde, Ceyhan nehri üzerinde. Bu yoldan nice kültürler yaşayarak geçtiler. Olaylar bıraktılar. Ne insanlar geçti. Hepsi birer ağıt, ağıtlar derleme oldular.

Derleme ve derlemeler üzerine, yalnızca derleme kitabı değil. Derleme metodolojisini yani araştırma yollarını da anlatan akademik çalışma. Derleyende Çukurova üniversitesinin de Hoca.

Ömer Arslantaş dolu bir araştırmacı. Kitabı da derlemelere ufuk açıyor. Devamını beklemek hakkımız.

YOLCULUK

Yolculuk bir hayat hikâyesi. Sadece hikâye değil. Biyografi. Daha ötesi toplumsal kesit çalışması. Ve de bir coğrafyanın sosyal kültürel analizi çalışması.

Edebiyatımız da biyografi, otobiyografi çalışmaları çoğalıyor. Yeni yol ise yazanın içinde yaşadığı toplum ve coğrafyanın bütün yönleriyle kesiştiği kadar ele alınması. Böylece sadece hayat hikâyesi çıkmıyor. Hem toplum, hem de bir dönem aydınlanıyor. Yolculukta tam hakkını veren çalışma.

İbrahim temiz, öğretmen oluşunun verdiği yazım kültürünü yetenekleriyle birleşince, bunu da kendi hikâyesinde işleyince yolculuk ortaya çıkıyor.

Yolculuk kitabı, eldeki birikimler üzerine hazırlanıyor. Ta okul yıllarından beri alınan notlar, tutulan derlemeler. Dolu dolu bir hayat yolculuğunu ortaya çıkarıyor.

Yolculuk andırın Rifatiye köyünde başlıyor. Canbaz ilkokulu, Düziçi İlk Öğretmen Okulu, Adana Eğitim Enstitüsü ve Anadolu. Anadolu’nun bölgelerinde öğretmenlik. Netice İstanbul. Zengin coğrafyalar da yaşanan bilinçli bir yaşam. Mesleğin sorumluluğunu hakkıyla yerine getiriş. Ne yaparsa çocukluğunda aldığı eğitim ve kültürden beslenir.

Dili coşkulu, cümleleri sade ve yalın, anlatımı destansı. Çukurova yöresinin her kalemi coşkulu ve destansı yazar. Coğrafya bu yükler.

Yolculuk bir solukta okunmuyor. Alınacak nice notlar, çağrışımlar sunuyor okuyucuya.

İbrahim temiz yolculukla başlıyor. Yolculuk sürecekerler gelecek diyor.